

სოფლის ტურიზმი

დასაქმებისა და რეაბილიტაციის შესაძლებლობები
შეზღუდული შესაძლებლობების
მქონე პირთათვის

სოფლის ტურიზმი- დასაქმების და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა რეაბილიტაციის შესაძლებლობები “სოფლის ტურიზმი ყველასთვის”

სტუმართმოყვარეობის სახელმძღვანელო- პრაქტიკული სახელმძღვანელო შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ახალგაზრდების, მენეჯერების, ახალგაზრდებთან მომუშავეების და განმანათლებლებისთვის, რომელიც გვასწავლის თუ როგორ მივაწოდოთ მომსახურებები შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს სოფლის ტურიზმის სექტორში. ეს სახელმძღვანელო არის პრაქტიკული გზამკვლევი იმაზე თუ როგორ უნდა წამოიწყოთ თქვენი საკუთარი სოფლის ტურიზმის ბიზნესი უკრაინაში, ლატვიაში, საქართველოში, პორტუგალიაში, მოლდოვაში ან პოლონეთში საერთაშორისო გამოცდილების, კერძოდ ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოებისა და აშშ-ს გამოცდილების გათვალისწინებით. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა პრობლემებს, რომლებიც დაკავშირებულია სოფლის ტურიზმის საკუთარი ბიზნესის დაფუძნების გადაწყვეტილების მიღებას. გამოყენებადი რესურსების შეფასება ოპტიმალურია ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმის ტურიზმის აქტივობების და სისტემის დაბეგვრის, ბაზარზე ტურიზმის პროდუქტის პოპულარიზაციის, და სხვა აქტივობებისთვის. ეს სახელმძღვანელო განკუთვნილი საზოგადოებისთვის, პირებისთვის ვისაც სურვილი აქვს წამოიწყოს საკუთარი ბიზნესი.

ავტორები:

ალექსანდრ ვოლოშინსკი- საზოგადოება „მწვანე ჯვარი“-ს ხელმძღვანელი (პროექტის ხელმძღვანელი).

გაფორმება: პროექტ „სოფლის ტურიზმი ყველასთვის“ მონაწილეები და პარტნიორები.

პ. ე. ანდრი მაცელიუხი- ასოციაცია “Lviv Tourist Board” აღმასრულებელი დირექტორი (გამოცემის შემდგენელი).

გამოქვეყნებულია „GREEN CROSS SOCIETY“ („მწვანე ჯვრის საზოგადოება“).

<http://www.gcs.org.ua/eng/about>

გამოცემის წელი: 2019

შემუშავებულია უკრაინაში.

ეს პუბლიკაცია მომზადდა „მეწარმეობა სოფლის ტურიზმის სექტორში შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ახალგაზრდებისთვის“ (ERTSYD) პროექტის დროს, რომელიც მიმდინარეობდა ევროკავშირის Erasmus+ პროგრამის “შესაძლებლობების განვითარება ახალგაზრდებისთვის- აღმოსავლეთ პარტნიორობა- პარტნიორობა მეწარმეობისთვის” თანადაფინანსებით.

ევროკავშირის ERASMUS+ პროგრამა

წინამდებარე გამოცემისთვის ევროკომისიის მიერ აღმოჩენილი მხარდაჭერა არ ნიშნავს ევროკომისიის წინამდებარე დოკუმენტში მოცემულ შინაარსზე თანხმობას, რომელიც ასახავს მხოლოდ ავტორების შეხედულებებს და კომისია არ არის პასუხისმგებელი წინამდებარე დოკუმენტში მოცემული ინფორმაციის გამოყენებაზე.

ეს სახელმძღვანელო გამოიცა სტრატეგიული პარტნიორობის პროექტის “RT4ALL” („სოფლის ტურიზმი ყველასთვის“ ფარგლებში, რომელიც განხორციელდა ქვემოთ ჩამოთვლილი ქვეყნების არასამთავრობო, არაკომერციული ორგანიზაციების თანამშრომლობით: უკრაინა, ლატვია, საქართველო, პორტუგალია, მოლდოვა და პოლონეთი. პროექტის განხორციელება მოხდა ევროკომისიის ფინანსური მხარდაჭერით.

პროექტის ხანგრძლივობა: 15.10.2017 – 16.10.2019.

პროექტის ნომერი: 589878-EPP -1-2017-1-UA-EPPKA2-CBY-EP-PE

<https://www.rt4all.net>

წინასიტყვაობა.....	8
➤ თავი I.....	11
1.1. შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა პრობლემების საერთაშორისო რეგულაცია.....	11
1.2. რა არის ხელმისაწვდომი ტურიზმი?	15
მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის (UNWTO) მანდატი.....	16
საერთაშორისო მოქმედება და ნორმატიული ჩარჩოები.....	17
შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა გამოწვევები მოიცავს შემდეგს:	18
რატომ არის ხელმისაწვდომი ტურიზმი მნიშვნელოვანი?	19
თავი II	20
2.1. სოფლის ტურიზმის სამართლებრივი რეგულირება. შეზღუდული შესაძლებლობების პირთა საჭიროებები ადამიანის უფლებათა კონტექსტში.	20
2.2. კერძო განთავსების ობიექტების შექმნა და განვითარება ს & ს სახეობების მიხედვით. ს & ს სისტემის განვითარების ისტორია.....	23
2.3. ს & ს სისტემის სახეობები სოფლის ტურიზმში.....	24
2.4. სოფლის ტურიზმის ევროპული გამოცდილება	27
2.5. სოფლის ტურიზმის ორგანიზების ნორდული ქვეყნების გამოცდილება.....	36
2.6. სოფლის ტურიზმის ორგანიზების დასავლეთ და ცენტრალური ევროპის ქვეყნების გამოცდილება	39
2.7. სამხრეთ ევროპის ქვეყნებში სოფლის ტურიზმის ორგანიზების მახასიათებლები.....	45
2.8. სოფლის ტურიზმის ორგანიზების მახასიათებლები ლატვიაში, პოლონეთში, უნგრეთში, რუმინეთში, მოლდოვაში, ბელარუსში, საქართველოში, პორტუგალიასა და უკრაინაში.	48
სწავლების მასალები	55
2.9. აგრო-სახლების კატეგორიებად დაყოფა ევროპის სხვადასხვა ქვეყნებში.....	55
2.10. აგრო-ტურიზმის ინიციატივები მსოფლიოში	60
სწავლების მასალები	64
2.11. ფერმის მფლობელთა უფლებები და მოვალეობები	64
თავი III	68
“როგორ დავაფუძნოთ სოფლის ტურიზმის ბიზნესი“?.....	68
ნაბიჯი 1 - სოფლის ტურიზმის საწარმოს ჩამოყალიბების საკვანძო საკითხები	68
ნაბიჯი 2- ზოგადად რეგიონის ბუნებრივი და სოციალური რესურსების გათვალისწინება	70
ნაბიჯი 3- ბაზრის კვლევა	72
ნაბიჯი 4- სამეწარმეო პოტენციალთან დაკავშირებული გადაწყვეტილების მიღება.....	76
სწავლების მასალები	79
ნაბიჯი 5- საწარმოს დაარსება	80
ნაბიჯი 6- ბიზნესის დაგეგმვა	84
სწავლების მასალები	87

ნაბიჯი 7- ინფრასტრუქტურის, აღჭურვილობის და დახმარების სხვა საჭიროებების განსაზღვრა.....	87
ნაბიჯი 8- ფასების პოლიტიკის ჩამოყალიბება	89
ნაბიჯი 9- დაფინანსება	91
ნაბიჯი 10- ბიზნესის გაუმჯობესება.....	92
ნაბიჯი 11- მარკეტინგი და გაყიდვები	95
 სწავლების მასალები	101
ნაბიჯი 12- გაყიდვები.....	100
ნაბიჯი 13- მუშაობა და უსაფრთხოება.....	101
ნაბიჯი 14- მომხმარებლების კმაყოფილების უზრუნველყოფა	104
სწავლების მასალები	105
სოფლის ტურიზმთან დაკავშირებული ევროპული პოლიტიკა.....	105
“LEADER” მიდგომა სოფლის განვითარებისთვის.....	106
თავი IV - შეზღუდული შესაძლებლობის სახეობები და რეკრეაციული და ტურისტული მომსახურებების უზრუნველყოფის მახასიათებლები	108
4.1. შეზღუდული შესაძლებლობების განმარტება. ძირითადი კონცეფცია.	108
4.2. „შეზღუდული შესაძლებლობები“ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა დისკრიმინაციის შესახებ კანონის თანახმად (DDA)	109
4.3. „შეზღუდული შესაძლებლობები“ ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია განმარტებით	110
4.4. ICIDH 1980-ში მოცემული განმარტებანი	111
4.5. შეზღუდული შესაძლებლობების ძირითადი მიდგომები.....	113
4.6. შეზღუდული შესაძლებლობების ძირითადი სახეობები.....	115
თავი V - შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა მასპინძლობასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები	118
5.1.1. უსინათლოებისთვის მომსახურებების გაწევასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები	118
 სწავლების მასალები	119
5.1.2. თანხლება ობიექტის ტერიტორიაზე.....	119
5.1.3. თანხლება მომსახურებების მიღების დროს	120
5.1.4. რამდენიმე პირის თანხლება	120
5.1.5. დამხარება ინფორმაციის მიღების დროს.....	120
5.1.6. დახმარება უსინათლოებისთვის რესტორანში, პიცერიაში, კაფეში, რაც შეიძლება გახდეს თქვენი მომსახურების ნაწილი.....	122
5.1.7. დახმარება უსინათლოებისთვის თვითმომსახურების მაღაზიაში.....	123
5.1.8. დახმარების აღმოჩენა უსინათლო პირისთვის, რომელიც მაღაზიაში შემოვიდა სპეციალურად მომზადებულ ძაღლთან ერთად	124
5.1.9. ძაღლის ყურადღების მოდუნება მოფერებით	124
5.1.10. დახმარების აღმოჩენა უსინათლოებისთვის სახლში ფილმის ყურებისას ...	125
5.1.11. დახმარების აღმოჩენა უსინათლოსთვის სოფლის მუზეუმში.....	125
 სწავლების მასალები	125

5.1.12. დამატებითი გასათვალისწინებელი ინფორმაცია.....	125
5.2.1. მეტყველების დარღვევის მქონე პირებისთვის მომსახურების გაწევის რეკომენდაციები	129
5.2.2. დამატებითი გასათვალისწინებელი ინფორმაცია	131
სწავლების მასალები	133
5.3. სმენის დაზიანებების მქონე პირებისთვის მომსახურების გაწევასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები.....	133
5.3.1. სმენის დაზიანებებთან დაკავშირებული ზოგადი ინფორმაცია.....	133
5.3.2. კომუნიკაცია ენის საშუალებით	135
5.3.3. კომუნიკაცია ნიშნების გამოყენებით	136
5.3.4. კომუნიკაციის სხვა მეთოდები.....	136
სწავლების მასალები	137
5.3.5. რეკომენდაციები საოჯახო სასტუმროების მფლობელებისთვის, რომლებიც მასპინძლობენ სმენის დაზიანების მქონე პირებს	137
5.3.6. როგორ ვიმუშაოთ ჟესტების თარჯიმანთან?.....	140
5.3.7. დამატებითი გასათვალისწინებელი ინფორმაცია	141
5.4.1. ფსიქიკური აშლილობის და შეზღუდული გონებრივი შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის მომსახურების გაწევასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები	141
ფსიქიკური აშლილობის მქონე პირებთან დაკავშირებული მითები და რეალური ფაქტები	142
5.4.2. ინკლუზიური დასვენება გონებრივი ჩამორჩენილობის მქონე პირებისთვის.....	143
5.4.3. დამატებითი გასათვალისწინებელი ინფორმაცია	145
თავი VI - სოფლის სახლის და მეზობელი ტერიტორიის მოწყობა.....	146
6.1. მშენებლობის ნორმები და წესები.....	146
შეზღუდული შესაძლებლობების სახეობები.....	147
1. გადაადგილების შეზღუდული შესაძლებლობა.....	147
2. მხედველობის უნარის შეზღუდვა	148
3. სმენის უნარის შეზღუდვა	148
4. შემეცნების და სხვა ფარული ფორმის შეზღუდული შესაძლებლობები.....	149
ანტი-დისკრიმინაციული მოთხოვნები.....	149
ეფექტური კომუნიკაცია.....	150
ადაპტირებული დიზაინი.....	151
6.2. ტექნიკური ასპექტები და რეკომენდაციები.....	151
სიმბოლოები.....	153
გადაადგილება	159
ადაპტირებული მარშრუტი	159
შესასვლელები.....	160
მიწისა და იატაკის ზედაპირები	161
ბუნებრივი ზედაპირები.....	162
მცირე ზომის მოულოდნელი ვერტიკალური ცვლილებები	163
დროებითი პანდუსები და აშწე პლატფორმები.....	164

კარეები.....	165
საპირფარეშოს კარეები და ვესტიბული	166
ხელსაბანი, სარკეები და დისპენსერები	167
სასმელი წყლის ხელმისაწვდომობა.....	169
თავშესაფარი.....	170
თავი VII.....	171
7.1. შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა მოგზაურობასთან დაკავშირებული რჩევები.....	171
7.2. მოგზაურობა შეზღუდული შესაძლებლობებით: რა არის თქვენი უფლებები?.....	172
7.3. შეზღუდული შესაძლებლობებით მოგზაურობა: რჩევები და მინიშნებები შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მოგზაურებისთვის.....	174
7.4. რესურსები, რომლებიც დაგეხმარებათ მოგზაურობის დაგეგმვაში.....	177
7.5. რესურსები და ვებგვერდები შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მოგზაურებისთვის.....	177
7.6. ვინ რას აკეთებს ევროპაში „ტურიზმი ყველასთვის“ დასაწერად	179
ციტატები შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა შთავონებისთვის.....	182
სასარგებლო ინტერნეტ და ვებ-გვერდები.....	183
პროექტ „ERTSYD“-ის პარტნიორების ბმულები.....	184
საქართველო.....	184
ლატვია	184
მოლდოვა	184
პოლონეთი.....	185
პორტუგალია	185
უკრაინა	186
ბიბლიოგრაფია	189

წინასიტყვაობა

სოფლის ტურიზმი სოციალური პრობლემების მოგვარების მნიშვნელოვანი ხელსაწყოა, რადგან ის თანამშრომლობის იმედს და მოტივაციას აძლევს სოფლის მოსახლეობას, აძლევს შანსს სრულფასოვანი და ბედნიერი ცხოვრება გაატარონ სოფლად, საკუთარ სახლში.

პირველ ეტაპზე, ფინანსური თვალსაზრისით ასეთი საქმიანობა საკმარისად მომგებიანი შეიძლება არ იყოს, მაგრამ ის გვმატებს პოზიტიურ ენერგიას და აგვარებს ბევრ პრობლემას, რომელიც სოფლის მაცხოვრებლებს აქვთ.

ამ მეთოდურ სახელმძღვანელოში წარმოდგენილია სოფლის ტურიზმის განვითარებასთან დაკავშირებული საერთაშორისო გამოცდილება. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა სოფლის ტურიზმის ისტორიას, კერძოდ ს & ს (საწოლი და საუზმე) სისტემის ჩამოყალიბებას. ჩრდილოეთ, დასავლეთ, ცენტრალური და სამხრეთ ევროპის მაგალითი გასათვალისწინებელია სოფლად ტურისტული მომსახურებების ორგანიზაციული ფორმის თვალსაზრისით, ასევე გასათვალისწინებელია საჯარო უწყებებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების როლი სოფლის ტურიზმის ფუნქციონირების უზრუნველყოფის მიმართულებით.

გაანალიზებულია ზოგიერთ ქვეყანაში, სოფლის ტურიზმის პროდუქტების ეროვნულ და საერთაშორისო ბაზრებზე პოპულარიზაციის ძირითადი მიმართულებები. შეფასდა სოფლის ტურიზმის სოციალურ-ეკონომიკური ზეგავლენა ადგილობრივ თემებზე და სოფელზე.

განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო ხელმისაწვდომი ტურიზმის და შეზღუდული შესაძლებლობის პირების მასპინძლობის განვითარებას. წინამდებარე დოკუმენტში წარმოდგენილია რეკომენდაციები: როგორ ჩამოვაყალიბოთ სოფლის ტურიზმის ბიზნესი. გაანალიზებულია აშშ-ს საუკეთესო გამოცდილება დაუბრკოლებელი გარემოს შექმნის მიმართულებით და ტექნიკური რეკომენდაციების არსებობა.

წარმოდგენილია აგრო სახლების სერტიფიცირებისა და კატეგორიებად დაყოფის ევროპის სხვადასხვა ქვეყანაში არსებული მაგალითები და საერთაშორისო გამოცდილება სოფლად ხარისხიანი ტურისტული მომსახურების გაწევის მიმართულებით.

წინამდებარე სახელმძღვანელოში წარმოდგენილია აგრო-ტურიზმის განვითარების მსოფლიო ინიციატივები- სოფლის ტურიზმის სპეციალური ფორმა, რომელიც ეფუძნება აქტიური გლეხის (ფერმერის) ეკონომიკას. გათვალისწინებულია ტიპიური სოფლის ფერმების აგრო-ტურიზმის პროდუქტების დემონსტრირება.

სახელმძღვანელოს ძირითადი გზავნილი.

21-ე საუკუნის ტურისტული მომსახურებების ბაზარზე არსებული შემოთავაზებები ბევრად სცილდება გადამხდელუნარიან მოთხოვნას. ტურისტული მომსახურებების ბაზარზე საკუთარი წილის წარმატებით მართვისთვის მასპინძელმა მომხმარებელს ყოველთვის უნდა შესთავაზოს კონკურენტუნარიანი მომსახურებები, შესთავაზოს მომხმარებელს მხოლოდ ის პროდუქტი, რომელიც სრულად აკმაყოფილებს

მომხმარებლის მოთხოვნებს. საბოლოო ჯამში, ტურისტი, რომელიც დასასვენებლად და თანხის დასახარჯად ჩამოვიდა არ არის დაინტერესებული მფლობელის სამართლებრივი სტატუსით და იმით არის თუ არა მეპატრონე შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირი. ტურისტებისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია თანხის სანაცვლოდ მიიღონ ხარისხიანი მომსახურებები, რომლებიც უზრუნველყოფს მათ კარგ დასვენებას, ახალ გამოცდილებებს და რეკრეაციას. გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ ძირითადი მომსახურებები, რომლებსაც ტურისტები მეპატრონისგან მოელიან არ შემოიფარგლება განთავსებით და კვებით, ტურისტები ელიან მასპინძლობის განსაკუთრებულ და უნიკალურ გარემოს. მასპინძლის მთავარი ამოცანა არის შექმნას და პოპულარიზაცია გაუწიოს კონკურენტუნარიან პროდუქტს, რომელიც დაფუძნებული იქნება „მასპინძლობის“ კონცეფციაზე.

იმედს ვიტოვებთ, რომ ეს სახელმძღვანელო შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის (და არა მხოლოდ) იქნება გამოწვევა, მოტივაცია და ხელსაწყო, რათა ისინი ჩაერთონ ტურიზმის საინტერესო და პერსპექტიულ ბიზნესში.

პატივისცემით,

ანდრეი მაცელიუხი- „ლვოვის ტურისტული საბჭოს“ აღმასრულებელი დირექტორი.

www.lart.lviv.ua

21-ე საუკუნეში, სოფლის ტურიზმი ტურიზმის ინდუსტრიის ერთერთი ყველაზე დინამიკური სექტორია.

სოფლის ტურიზმის განვითარება არის სოფლად მაცხოვრებელი ადამიანების თვითდასაქმების და ახალი სამუშაო ადგილების შექმნის ერთერთი შესაძლებლობა. ეს შესაძლებლობები განსაკუთრებით შეესაბამება შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს, რომლებიც სოფლად ცხოვრობენ ან აქვთ სოფლად სახლი, რადგან მათ, ისევე როგორც ყველა სხვას პრობლემები ექმნებათ სოფლად დასაქმების მიმართულებით.

სოფლის ტურიზმი საშუალებას აძლევს ქალაქის მაცხოვრებლებს შედარებით დაბალ ფასად დაისვენონ სოფლად, ბუნების პირობებში გათავისუფლდნენ სტრესისგან, დროებით დატოვონ ქალაქის ცხოვრება, მოინახულონ ადგილობრივი ღირსშესანიშნაობები, გაეცნონ სოფლის მაცხოვრებლების თანამედროვე ცხოვრებას და შემორჩენილ ტრადიციებს. სოფლის მაცხოვრებლებს (სადაც, როგორც წესი, მოსახლეობის დასაქმების დაბალი მაჩვენებელია) შესაძლებლობა ეძლევათ იზრუნონ ტურისტებზე, აწარმოონ სუვენირები და ა.შ., რაც არამარტო გააუმჯობესებს მათ კეთილდღეობას, არამედ მნიშვნელოვან გაზრდის მათი ცხოვრების ხარისხს ვიზიტორებთან კომუნიკაციის გზით.

სახელმძღვანელო არის თანამედროვე გზამკვლევი მასპინძლობის თქვენი საკუთარი ბიზნესის შექმნისა და განვითარებისთვის, განსაკუთრებით კი შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისთვის.

შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პოტენციური ტურისტების დიდი უმრავლესობას არ შეუძლია დასვენების პოპულარულ კურორტებზე ან

განვითარებულ ტურისტულ ცენტრებში გატარება, და ამის მიზეზი მხოლოდ ფინანსური მხარე არ არის. თუმცა, წინამდებარე დოკუმენტის ავტორებს სჯერათ, რომ თუ ბაზარი შემოგვთავაზებს დაბალი ღირებულების რეკრეაციულ ტურიზმს სოფლად, განსაკუთრებით შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების ჩართულობით, მაშინ ეს ბიზნესი შემოსავლიანი და სასიამოვნო იქნება ყველასთვის.

პავლო ჰორიშევსკი

უკრაინის სოფლის მწვანე ტურიზმის გაერთიანების ივანო-ფრანკივსკის რეგიონალური ორგანიზაციის საბჭოს თავმჯდომარე

უკრაინის ტურიზმის საპატიო თანამშრომელი.

➤ თავი I

1.1. შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა პრობლემების საერთაშორისო რეგულაცია

მსოფლიოს მასშტაბით 650 მილიონზე მეტი შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ადამიანია, რაც მსოფლიოს მოსახლეობის 10-15%-ს შეადგენს. გაეროს განვითარების პროგრამის მონაცემების თანახმად, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ადამიანების 80% განვითარებად ქვეყნებში ცხოვრობს. მსოფლიო ბანკის გაანგარიშებით, დედამიწის უღარიბესი მოსახლეობის 20%-ს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირები წარმოადგენენ. შესაბამისად, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა პრობლემები საერთაშორისო მასშტაბისაა, და საერთაშორისო საზოგადოებამ შეიმუშავა შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებთან დაკავშირებული პოლიტიკების შემუშავების ზოგადი ნორმები და პრინციპები. ნახევარ საუკუნეზე მეტია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა პრობლემა გაერთიანებული ერებისა და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების განხილვის საგანია.

სახელმწიფო დონეზე შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებთან მიმართებით პოლიტიკის შემუშავების ძირითადი პრინციპები, რომლებიც ბოლო ნახევარი საუკუნის განმავლობაში ჩამოყალიბდა საერთაშორისო საზოგადოების მიერ არის შემდეგი:

- შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის, როგორც საზოგადოების თანასწორი წევრებისთვის პოლიტიკური, ეკონომიკური, კულტურული და სამოქალაქო უფლებების სრული სპექტრის უზრუნველყოფა;
- შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების დისკრიმინაციის აკრძალვა;
- შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის იმ საზოგადოებაში ცხოვრების უფლების უზრუნველყოფა, რომელშიც ისინი დაიბადნენ (საერთაშორისო საზოგადოება ეწინააღმდეგება შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების იზოლირებას);
- შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის საზოგადოებრივი ცხოვრების სრული ხელმისაწვდომობისა და ამ ცხოვრებაში სრულფასოვანი ჩართულობის უზრუნველყოფა;
- შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების სოციალურ და შრომით ურთიერთობებში ჩართვისთვის შესაბამისი პირობების შექმნა;
- სოციალური, ინფორმაციული და ინდუსტრიული ინფრასტრუქტურის ხელმისაწვდომობა;
- შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის მათი საცხოვრებელი ადგილის მიუხედავად ქვეყნის მასშტაბით მომსახურებების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა (ქალაქი, სოფელი და ა.შ.);

■ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების ცხოვრების დონისა და ხარისხის გაუმჯობესება, მათ შორის განათლების, დასაქმების, შემოსავლის, ჯანდაცვის და საზოგადოებრივი ცხოვრების პირობების გაუმჯობესება.

ძირითადი საერთაშორისო ხელსაწყოები, რომლებიც არეგულირებს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებებს და რომლებსაც დაეფუძნა შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებთან დაკავშირებით მიღებული საკანონმდებლო და მარეგულირებელი აქტები მოიცავს შემდეგს:

- შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების კონვენცია (მიღებულია გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მიერ); <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

- გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მიერ 1948 წელს მიღებული ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაცია. საყოველთაო დეკლარაცია იწყება შემდეგის აღიარებით „ადამიანთა ოჯახის ყველა წევრისათვის თანდაყოლილი ღირსება წარმოადგენს მსოფლიოში თავისუფლების, სამართლიანობისა და საყოველთაო მშვიდობის საფუძველს“. დეკლარაცია მიუთითებს, რომ ადამიანის უფლებები საყოველთაოა- ხელმისაწვდომი უნდა იყოს ყველა ადამიანისთვის, მიუხედავად მათი ვინაობის ან საცხოვრებელი ადგილისა. საყოველთაო დეკლარაცია მოიცავს სამოქალაქო და პოლიტიკურ უფლებებს, როგორიცაა სიცოცხლის, თავისუფლების, სიტყვის თავისუფლების და პირადი ცხოვრების თავისუფლების უფლებები. დეკლარაცია ასევე მოიცავს ეკონომიკურ, სოციალურ და კულტურულ უფლებებს, როგორიცაა სოციალური უსაფრთხოების, ჯანმრთელობისა და განათლების უფლებები.

- ორი საერთაშორისო პაქტი- გაერთიანებული ერების გენერალური ასამბლეის 1966 წლის დეკემბრის საერთაშორისო პაქტი ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების შესახებ. ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციასთან ერთად, ეს ორი საერთაშორისო დოკუმენტი წარმოქმნის საერთაშორისო დოკუმენტს, რომელსაც ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო კანონი ეწოდება.

- გაეროს გენერალური ასამბლეის 1971 წლის გონებრივად შეზღუდულ პირთა დეკლარაცია, გვეუბნება, რომ „გონებრივად შეზღუდულ [როგორიცაა ინტელექტუალური ან განვითარების შეზღუდვის მქონე] პირს აქვს მაქსიმალური შესაძლებლობა, იგივე უფლებები, რომლებიც აქვს სხვა ადამიანებს“. სხვა უფლებებთან ერთად ეს გულისხმობს სათანადო სამედიცინო მომსახურებას და განათლებას, ეკონომიკურ უსაფრთხოებას, და ექსპლუატაციისგან დაცვას. დეკლარაცია ხაზს უსვამს, რომ ინტელექტუალური

შეზღუდვების მქონე პირები უნდა ცხოვრობდნენ საკუთარ ოჯახებთან და არა სპეციალიზებულ დაწესებულებაში და მონაწილეობას უნდა ღებულობდნენ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში.

- შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა დეკლარაცია, რომელიც გაერთიანებული ერების გენერალური ასამბლეის მიერ მიღებული იქნა 1975 წლის დეკემბერში. ეს დეკლარაცია უზრუნველყოფს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა ღირსების პატივისცემას და მათი სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების, ასევე ეკონომიკური და სოციალური უფლებების დაცვას. აკრძალულია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა მათი მდგომარეობის საფუძველზე ან მათი ოჯახის წევრთა დისკრიმინაცია.

- შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა პროფესიული რეაბილიტაციისა და დასაქმების კონვენცია, რომელიც მიღებული იქნა შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის გენერალურ კონფერენციაზე 1983 წლის 1 ივნისს და ძალაში შევიდა 1985 წლის 26 ივნისს.

- „ფსიქიკურად დაავადებულ პირთა დაცვის და ფსიქიკური ჯანმრთელობის გაუმჯობესების პრინციპები“, მიღებული იქნა გენერალური ასამბლეის მიერ 1991 წელს. მართალია ფსიქიკური დაავადება ყოველთვის უნარშეზღუდულობა არ არის, ეს პრინციპები შეესაბამება განვითარებისა და ფსიქიკური შეზღუდვების მქონე პირთა უფლებების დაცვის ფართო განხილვას. ოცდახუთი პრინციპი ეთმობა შემდეგ საკითხებს: ფუნდამენტური თავისუფლებები და ძირითადი უფლებები; ცხოვრება საზოგადოებაში; ფსიქიკური დაავადების განსაზღვრა; სამედიცინო შემოწმება; კონფიდენციალურობა; საზოგადოებისა და კულტურის როლი; ზრუნვის სტანდარტები; მკურნალობა; მედიკამენტები; თანხმობა მკურნალობაზე; უფლებების შეტყობინება; უფლებები და პირობები ფსიქიკური ჯანმრთელობის დაწესებულებაში; ფსიქიკური ჯანმრთელობის დაწესებულებების წყაროები; მიღების პრინციპები; იძულებითი განთავსება; სხეულის, პროცედურული უსაფრთხოების განხილვა; ინფორმაციაზე წვდომა; სისხლის სამართლის დამნაშავეები; საჩივრები; მონიტორინგი და მაკორექტირებელი მოქმედებები; დანერგვა; ფსიქიკური ჯანმრთელობის დაწესებულებებთან დაკავშირებული პრინციპების მასშტაბი; და არსებული უფლებების დაცვა. „ეს პრინციპები გამოყენებული უნდა იქნას ნებისმიერი სახის დისკრიმინაციის გარეშე ყველა პირთან მიმართებით, რომელიც მოთავსებულია ფსიქიკური ჯანმრთელობის დაწესებულებაში“. 23-ე პრინციპი, რომელიც შეეხება დანერგვას გვეუბნება, რომ: „სახელმწიფოებმა ეს პრინციპები უნდა დაერგონ შესაბამისი სამართლებრივი, იურიდიული, ადმინისტრაციული, საგანმანათლებლო და სხვა საშუალებების გამოყენებით, რომლებიც მათ პერიოდულად უნდა განიხილონ“ და „უნდა უზრუნველყონ ამ პრინციპების პოპულარიზაცია“.

შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა ათწლეულის ყველაზე მნიშვნელოვანი შედეგი იყო ინვალიდთა თანაბარი შესაძლებლობების სტანდარტული წესები, რომელიც 1993 წლის 20 დეკემბერს (რეზოლუცია 48/96 დანართი) მიღებული იქნა გენერალური ასამბლეის მიერ. მართალია, ეს დოკუმენტი არ არის იურიდიული ძალის მქონე ხელსაწყო, სტანდარტული წესები წარმოადგენს მთავრობების ძლიერ მორალურ და პოლიტიკურ ძალისხმევას, რათა მიღწეული იქნას თანაბარი

შესაძლებლობები ინვალიდებისთვის. ეს წესები გვევლინება პოლიტიკების შემუშავების ინსტრუმენტად და ტექნიკური და ეკონომიკური თანამშრომლობის საფუძვლად. სტანდარტული წესები შედგება 22 წესისგან, რომელიც აჯამებს მსოფლიოს მოქმედებების პროგრამას. წესები აერთიანებს ადამიანის უფლებებს, რომლებიც ათწლეულის განმავლობაში ჩამოყალიბდა. 22 წესი, რომელიც შეეხება შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს შედგება ოთხი თავისგან- თანაბარი მონაწილეობის წინაპირობები, თანაბარი მონაწილეობის სამიზნე სფეროები, დანერგვის საშუალებები, და მონიტორინგის მექანიზმი- და მოიცავს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა ცხოვრების ყველა ასპექტს. ინვალიდთა თანაბარი შესაძლებლობების სტანდარტული წესები ითვალისწინებს წესების დანერგვის მონიტორინგის მიზნის სპეციალური მომხსენებლის დანიშვნას.

ევროპის სოციალური ქარტია არის ევროსაბჭოს ხელშეკრულება, რომელიც ხელმოწერისთვის ხელმისაწვდომი გახდა 1961 წლის 18 ოქტომბერს, და თავდაპირველად ძალაში შევიდა 1965 წლის 26 თებერვალს, მას შემდეგ, რაც დასავლეთ გერმანია მე-13 ხელმომწერი სახელმწიფო გახდა. 1991 წლისთვის, ეს დოკუმენტი რატიფიცირებული იქნა 20 სახელმწიფოს მიერ. ქარტია შესწორებულ იქნა 1996 წელს და განახლებული ვერსია ძალაში შევიდა 1999 წელს, რის შემდეგაც ეტაპობრივად ჩაანაცვლა 1961 წლის ქარტიის თავდაპირველი ვარიანტი. ქართია, ევროპის ადამიანის უფლებათა კონვენციასთან ერთად, რომელიც შეეხება სამოქალაქო და პოლიტიკურ უფლებებს, უზრუნველყოფს ფუნდამენტური სოციალური და ეკონომიკური უფლებების დაცვას. ის უზრუნველყოფს ადამიანის უფლებათა ფართო სპექტრს, რომელიც უკავშირდება დასაქმებას, საცხოვრებელ პირობებს, ჯანმრთელობას, განათლებას, სოციალურ უსაფრთხოებას და კეთილდღეობას. ქარტია განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებს ისეთი მოწყვლადი პირების დაცვაზე, როგორიც არიან ასაკოვანი პირები, ბავშვები, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირები და მიგრანტები. ქარტია მოითხოვს, რომ ზემოთხსენებული უფლებების გამოყენება მოხდეს დისკრიმინაციის გარეშე. ევროპულ დონეზე არცერთი სამართლებრივი დოკუმენტი არ იძლევა ასეთ სოციალური უფლებების ისეთ ფართო და სრულყოფილ დაცვას, როგორც ქარტია, რომელიც ევროკავშირის კანონის სახელმძღვანელო დოკუმენტადაც გვევლინება. ევროკავშირის ფუნდამენტურ უფლებათა ქარტიის სოციალური უფლებების უმრავლესობა ეფუძნება ამ ქარტიის შესაბამისი მუხლებს. შესაბამისად, ეს ქარტია მოიაზრება ევროპის სოციალურ კონსტიტუციად და წარმოადგენს კონტინენტის ადამიანის უფლებათა წყობის უმნიშვნელოვანეს ელემენტს.

ევროკავშირის ადამიანის ფუნდამენტურ უფლებათა ქარტია (ქარტია) აერთიანებს ევროკავშირში მაცხოვრებელი ყველა ადამიანის ფუნდამენტურ უფლებებს. ის შეიქმნა სხვადასხვა დროს და ევროკავშირის სხვადასხვა წევრ სახელმწიფოში დამკვიდრებულ უფლებებში თანამიმდევრულობისა და სიცხადის შეტანის მიზნით.

ქარტიაში წარმოდგენილია სამოქალაქო, პოლიტიკური, ეკონომიკური და სოციალური უფლებების ფართ სპექტრი და ეფუძნება:

- ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციით აღიარებულ ფუნდამენტურ უფლებებსა და თავისუფლებებს;

- ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების კონსტიტუციურ ტრადიციებს, მაგალითად, უფლებების დაცვის ტრადიცია, რომელიც არსებობს დიდი ბრიტანეთისა და ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების საერთო სამართალსა და კონსტიტუციურ სამართალში;
- ევროპის საბჭოს სოციალური ქარტია;
- მუშათა ფუნდამენტური სოციალური უფლებების საზოგადოებრივი ქარტია, და სხვა საერთაშორისო კონვენციები, რომელთა წევრსაც წარმოადგენს ევროკავშირი ან მისი წევრი სახელმწიფოები.

ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოებისთვის ქარტია სავალდებულო გახდა მას შემდეგ, რაც 2009 წლის დეკემბერში ძალაში შევიდა ლისაბონის ხელშეკრულება.

ყველასთვის ხელმისაწვდომი ტურიზმის პოპულარიზაცია

მსოფლიოს მასშტაბით საშუალოდ 1 მილიარდზე მეტი შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირია, ასევე 2 მილიარდზე მეტი ადამიანი არის შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირის მეუღლე, შვილი და მზრუნველი, რაც ნიშნავს იმას, რომ მსოფლიოს მოსახლეობის მესამედი შეზღუდული შესაძლებლობების პირდაპირი ზემოქმედების ქვეშ არის. მართალია ეს მონაცემები მოგზაურობისა და ტურიზმის ბაზრის დიდ პოტენციალზე მიუთითებს, ეს მიმართულება მაინც არ არის შესაბამისად განვითარებული სამოგზაურო და ტურისტული ნაგებობებისა და მომსახურებების შეზღუდული ხელმისაწვდომობის, ასევე დისკრიმინაციული პოლიტიკისა და პრაქტიკების გამო.

<https://www.un.org/development/desa/disabilities/issues/promoting-accessible-tourism-for-all.html>

1.2. რა არის ხელმისაწვდომი ტურიზმი?

ხელმისაწვდომი ტურიზმი საშუალებას აძლევს ყველა ადამიანს მონაწილეობა მიიღოს და ისიამოვნოს ტურისტული გამოცდილებით. ბევრ ადამიანს აქვს სპეციალური საჭიროება მიუხედავად იმისა უკავშირდება თუ არა ეს საჭიროება ფიზიკურ მდგომარეობას. მაგალითად, ასაკოვან და მოძრაობის შეზღუდვების მქონე პირებს აქვს სპეციალური საჭიროებები, რაც მნიშვნელოვანი დაბრკოლებაა მოგზაურობის დროს. შესაბამისად, ხელმისაწვდომი ტურიზმი არის ძალისხმევა, რომელიც მიმართულია ტურისტული მიმართულებების, პროდუქტებისა და მომსახურებების ყველა ადამიანისთვის ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად, მიუხედავად მათი ფიზიკური შეზღუდვების თუ ასაკისა. ეს მოიცავს საჯარო და კერძო ტურისტულ ადგილებს, ნაგებობებსა და მომსახურებებს.

ხელმისაწვდომი ტურიზმი მოიცავს ყველა დაინტერესებულ მხარეს, მთავრობებს, საერთაშორისო სააგენტოებს, ტუროპერატორებს და მომხმარებლებს შორის თანამშრომლობის პროცესს. მონაწილეებში მოაზრებიან თავად შეზღუდული

შესაძლებლობების მქონე ადამიანები და მათი ორგანიზაციები. წარმატებული ტურისტული პროდუქტი მოითხოვს ეფექტურ პარტნიორობას და თანამშრომლობას ბევრ სექტორთან ეროვნულ, რეგიონალურ და საერთაშორისო დონეზე. იდეიდან იმპლემენტაციამდე, ერთი მიმართულებით მოგზაურობა მოიცავს უამრავ ფაქტორს, მათ შორის ინფორმაციაზე წვდომას, გრძელ დისტანციაზე მოგზაურობას, ადგილობრივ ტრანსპორტს და განთავსებას, საყიდლებს და კვებას. შესაბამისად, ხელმისაწვდომი ტურიზმის მცნება სცდება ფართო საზოგადოების ტურიზმის მომხმარებლებს და საჭიროებს ხელმისაწვდომობის საზოგადოების სოციალურ და ეკონომიკურ ღირებულებებში დანერგვას. <https://www.disabled-world.com/travel/>

ხელმისაწვდომი ტურიზმი დარსის და დიკენსის განმარტებით (2009, გვ. 34):

ხელმისაწვდომი ტურიზმი არის ძალისხმევა, რომელიც მიმართულია ტურისტული მიმართულებების, პროდუქტებისა და მომსახურებების ყველა ადამიანისთვის ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად, მიუხედავად მათი ფიზიკური შეზღუდვების თუ ასაკისა.

- ხელმისაწვდომი ტურიზმი გულისხმობს როგორც საჯარო, ასევე კერძო ტურისტულ ადგილებს.
- ხელმისაწვდომი ტურიზმი შესაძლებლობას აძლევს სპეციალური საჭიროებების მქონე პირებს, მათ შორის გადაადგილების, მხედველობის, სმენისა და შემეცნების შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებს იფუნქციონირონ დამოუკიდებლად, თანასწორ პირობებში და ღირსებით, რისთვისაც ქმნის უნივერსალურ ტურისტულ პროდუქტებს, მომსახურებებს და გარემოს.

ეს განმარტება შეეხება ყველა ადამიანს, მათ შორის მათ ვინც ეტლში მყოფი ბავშვებით მოგზაურობს, შეეხება შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე და ასაკოვან პირებს.

გაერთიანებული ერების ოფიციალური წარმომადგენლები ხაზს უსვამენ იმ დაბრკოლებებს, რომლებსაც შეზღუდული შესაძლებლობებისა თუ სხვა სპეციალური საჭიროებების მქონე პირები აწყდებიან მოგზაურობის დროს და მოუწოდებენ პოლიტიკის შემუშავებლებს, მოგზაურობის დაგეგმვაში მონაწილე პირებსა და კომპანიებს უფრო ხელმისაწვდომი გახადონ მოგზაურობა.

მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის (UNWTO) მანდატი

UNWTO-ს მანდატი მდგომარეობს „გონივრული, მდგრადი და საყოველთაოდ ხელმისაწვდომი ტურიზმის პოპულარიზაციაში“; UNWTO-ს მუშაობა ეფუძნება ტურიზმის ეთიკის გლობალურ კოდექსს, რომელიც UNWTO-ს გენერალური ასამბლეის მიერ 1999 წელს იქნა მიღებული და გაერთიანებული ერების გენერალური ასამბლეის მიერ 2001 წელს იქნა აღიარებული და რომლის მე-7 მუხლიც გვეუბნება, რომ: „... პლანეტის რესურსების აღმოჩენისა და ამ რესურსებით სიამოვნების მიღებაზე პირდაპირი და პერსონალური წვდომა არის უფლება, რომელიც თანაბრად არის ხელმისაწვდომი მსოფლიოს ყველა მაცხოვრებლისთვის“ და ცალსახად უწევს

რეკომენდაციას, რომ „უნდა წახალისდეს და უზრუნველყოფილი იქნას ტურიზმი შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის“.

http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/pdf/wtd2016_declaration_english.pdf

http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/pdf/goodpracticesintheaccessibletourismsupplychain_en_2016_2_web_20160726122._revisado_vfinal_2_acessupdated_on_the_web.pdf

საერთაშორისო მოქმედება და ნორმატიული ჩარჩოები

შეზღუდული შესაძლებლობების პირთა გაეროს კონვენცია მიღებული იქნა 2006 წლის დეკემბერში გაეროს გენერალური ასამბლეის მიერ. კონვენციის მე-9 მუხლი, რომელიც შეეხება მისაწვდომობას მოუწოდებს ყველა წევრ სახელმწიფოს, რათა მათ მიიღონ შესაბამისი ზომები, რათა უზრუნველყონ ფიზიკური გარემოს, ტრანსპორტის და სხვა ობიექტებისა და მომსახურებების თანაბარი მისაწვდომობა საზოგადოებისთვის. ის ასევე მოუწოდებს დაბრკოლებებისა და ბარიერების აღმოფხვრისკენ, მათ შორის სატრანსპორტო და შენობა-ნაგებობებთან დაკავშირებული დაბრკოლებების აღმოფხვრისკენ. გარდა ამისა, კონვენციის 30-ე მუხლი, რომელიც შეეხება კულტურულ, სპორტულ, გასართობ და რეკრეაციულ ღონისძიებებში მონაწილეობას, მოუწოდებს ყველა წევრ სახელმწიფოს უზრუნველყონ ტურიზმის ხელმისაწვდომობა შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის.

გაეროს 2013 წლის მაღალი დონის შეხვედრა შეზღუდულ შესაძლებლობებსა და განვითარებას, რომელსაც რამდენიმე წამყვანი სახელმწიფო ხელმძღვანელობდა, განხილული იქნა კავშირი შეზღუდულ შესაძლებლობებსა და განვითარებას შორის და შეხვედრის მონაწილეებმა მოუწოდეს შეზღუდული შესაძლებლობების გლობალური განვითარების დღის წესრიგში გათვალისწინებისკენ. შეხვედრის შედეგად მომზადებულ დოკუმენტში, მისაწვდომობა განისაზღვრა მოქმედების მთავარ სფეროდ.

მეტიც, 2013 წლის ჰაბიტატის მსოფლიო დღეს, გაეროს გენერალურმა მდივანმა ბან კი-მუნმა საერთაშორისო საზოგადოებას მოუწოდა ყველასთვის ხელმისაწვდომი გახადონ დასახლებები და ქალაქები.

გლობალური მოქმედების 2030 წლის დღის წესრიგში, რომელშიც განხილულია მდგრადი განვითარების მიზნები (SDGs 2015), მიზანი 11 ყურადღებას ამახვილებს „ქალაქებისა და ადამიანთა დასახლებების ინკლუზიურობის, უსაფრთხოების, ადაპტირების და მდგრადობის“ პრინციპებზე. ეს მიზანი მოიცავს ტურიზმს და რეკრეაციას საყოველთაო ფორმის მისაწვდომობის და მდგრადი სატრანსპორტო სისტემის შემუშავებით, ინკლუზიური ქალაქმშენებლობის და მწვანე და საჯარო სივრცეებზე წვდომით. 2011 წლის დეკლარაციაში, გაერთიანებული ერების მსოფლიო

ტურიზმის ორგანიზაციამ განჭვრიტა ტურიზმის ზრდა და მდგრადი განვითარება. ამავე დეკლარაციის თანახმად, 2030 წლისთვის საერთაშორისო ტურისტების რაოდენობა 1.8 მილიარდს მიაღწევს. ხელმისაწვდომი ქალაქები და ტურიზმი უზრუნველყოფს სრულყოფილ სოციალურ და ეკონომიკურ ინკლუზიას ყველა ადამიანისთვის, რაც ხელს შეუწყობს მომხმარებლებს შორის მდგრადი სამოგზაურო ჩვევების დამკვიდრებას.

რა სახის დაბრკოლებებს აწყდებიან შეზღუდული შესაძლებლობების ადამიანები მოგზაურობის და ტურიზმის სფეროში?

შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის მოგზაურობა შესაძლოა გამოწვევა იყოს, რადგან მისაწვდომ მომსახურებებზე ინფორმაციის მოპოვება, თვითმფრინავში ბარგის ჩაბარება, საჭიროებების შესაბამისი ოთახის დაჯავშნა ხშირად რთულია, ძვირია და დიდ დროს მოითხოვს.

შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა გამოწვევები მოიცავს შემდეგს:

- პროფესიონალი კადრის ნაკლებობა, რომელიც შეძლებს მომხმარებლების ინფორმირებას და რჩევების მიცემას მისაწვდომობის საკითხებთან დაკავშირებით;
- დაჯავშნის მიუწვდომელი მომსახურებები და შესაბამისი ვებგვერდები;
- მისაწვდომი აეროპორტების და ტრანსფერის ობიექტებისა და მომსახურებების ნაკლებობა;
- ადაპტირებული და მისაწვდომი სასტუმროს ოთახების, რესტორნების, მაღაზიების, საპირფარეშოებისა და საჯარო სივრცეების ნაკლებობა;
- მიუწვდომელი ქუჩები და სატრანსპორტო მომსახურებები;
- ინფორმაციის არ არსებობა მისაწვდომ ობიექტებთან, მომსახურებებთან, აღჭურვილობის გაქირავებასთან და ღირსშესანიშნაობებთან დაკავშირებით.

კონკრეტული პრობლემები, რომლებსაც შეზღუდული შესაძლებლობების ტურისტები ხშირად აწყდებიან დასვენების, ტურების და განთავსების დაჯავშნის დროს მოიცავს შემდეგს:

- სწორად ადაპტირებული სასტუმროს ოთახების ნაკლებობა;
- მისაწვდომი აეროპორტების ნაკლებობა;
- ეტლისთვის ადაპტირებული ავტომობილების ნაკლებობა;
- მისაწვდომი რესტორნების, ბარებისა და ა.შ. ნაკლებობა;
- მიუწვდომელი, ან ნაწილობრივ მისაწვდომი ვებ-გვერდები;
- რესტორნებსა და საჯარო სივრცეებში ადაპტირებული საპირფარეშოების ნაკლებობა;
- მიუწვდომელი ქუჩები (მანქანის პარკირების ადგილი ტროტუარებზე და ა.შ.);

- პროფესიონალი კადრის ნაკლებობა, რომელიც შეძლებს მომხმარებლების ინფორმირებას და რჩევების მიცემას მისაწვდომობის საკითხებთან დაკავშირებით;
- შეზღუდული შესაძლებლობების პირებისთვის განკუთვნილი აღჭურვილობის ნაკლებობა (ეტლები, აბაზანის სკამები, უნიტაზის საყრდენები, ელექტრო სკუტერები);
- კონკრეტული ღირსშესანიშნაობების მისაწვდომობასთან დაკავშირებული სანდო ინფორმაციის ნაკლებობა (ეკლესიები, სასახლეები, გამოფენები და ა.შ.).

რატომ არის ხელმისაწვდომი ტურიზმი მნიშვნელოვანი?

ხელმისაწვდომობა ნებისმიერი გონივრული და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის ცენტრალური ელემენტია. ეს არის როგორც ადამიანის უფლებების უმნიშვნელოვანესი, ასევე განსაკუთრებული ბიზნეს შესაძლებლობა. ამ თვალსაზრისით, ხელმისაწვდომი ტურიზმი არა მხოლოდ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის არის სასარგებლო, არამედ სასარგებლოა სრულიად საზოგადოებისთვის. იმის უზრუნველსაყოფად, რომ ხელმისაწვდომი ტურიზმი განვითარდეს მდგრადად აუცილებელია, რომ ტურისტული მიმართულებები გასცდეს სტანდარტულ მომსახურებებს, უნდა გამოიყენოს საყოველთაო ფორმის პრინციპები, უზრუნველყოს, რომ ყველა პირს, მიუხედავად მათი ფიზიკური თუ გონებრივი საჭიროებისა მიეცეს მომსახურებების გამოყენების თანაბარი და მდგრადი შესაძლებლობა. ეს მიდგომა გამორიცხავს არჩევით ან ცალკეულ მიდგომას განსახვავებული საჭიროებების ჯგუფებთან, რაც განაპირობებს ობიექტებისა და მომსახურებების ყველა ადამიანისთვის, ნებისმიერ დროს და თანაბარ ხელმისაწვდომობას. <https://www.ssa.gov/disabilityfacts/facts.html>

მე არ ვარ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირი- რა ზემოქმედებას ახდენს ეს ჩემზე?

მისაწვდომობა მსოფლიოს ასაკოვანი მოსახლეობის უფლებების განხორციელების მნიშვნელოვანი ასპექტია. ჩვენ ასაკი გვემატება და მუდმივი ან დროებითი უნარშეზღუდულობის შანსიც იზრდება. მისაწვდომობაზე ყურადღების გამახვილება უზრუნველყოფს, რომ ჩვენ სრულფასოვნად შევძლოთ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მონაწილეობა ასაკის მატებასთან ერთად. მისაწვდომობა მნიშვნელოვანია ორსული ქალებისთვის და დროებით გადაადგილების შეზღუდვის მქონე პირებისათვისაც.

ფიზიკური და მომსახურების ინფრასტრუქტურის დახვეწა ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესებასთან ერთად ხელს უწყობს რამდენიმე თაობაზე დაგეგმვის განვითარებას. ოჯახებისთვის, რომელთაც მცირეწლოვანი შვილები ყავთ, მისაწვდომი ინფრასტრუქტურა- განსაკუთრებით ტრანსპორტი, ქალაქგეგმარება და შენობის

პროექტი- აუმჯობესებს ამ ოჯახების სოციალურ და კულტურულ ცხოვრებაში მონაწილეობის ხარისხს.

გაერთიანებული ერები მონდომებით მუშაობს მდგრადი და თანასწორი განვითარებისთვის. უდავოა, რომ ობიექტში მცირედი ცვლილებების შეტანა, ზუსტი ინფორმაციის მიწოდება, და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა საჭიროებების აღქმა განაპირობებს ვიზიტორების რაოდენობის ზრდას. ტურისტული მომსახურებების მისაწვდომობის გაუმჯობესება ზრდის ამ მომსახურებების ხარისხს და ყველა ტურისტის კმაყოფილებას, ასევე აუმჯობესებს ადგილობრივი მოსახლეობის ცხოვრების ხარისხს. https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/chapter1.pdf?ua=1

თავი II

2.1. სოფლის ტურიზმის სამართლებრივი რეგულირება. შეზღუდული შესაძლებლობების პირთა საჭიროებები ადამიანის უფლებათა კონტექსტში.

ზოგადად, აქტიური ტურიზმი ასოცირდება ჯანმრთელ ადამიანებთან, და არა ეტლით მოსარგებლებთან. მაგრამ დრო იცვლება და შეზღუდული შესაძლებლობების პირები მოითხოვენ დაუბრკოლებელ წვდომას საყოველთაო რესურსებზე: რეკრეაციული ზონები, ტურისტული მარშრუტები, ბუნების საინტერესო სანახაობები, პარკები, სანაპიროები და ა.შ. ისინი უფრო ხშირად ახორციელებენ საკუთარი ძალებით მსგავსი ტურებისა და მომსახურებების ორგანიზებას.

სამწუხაროდ, ირკვევა, რომ ბევრი ქვეყანა, მათ შორის ევროპული ქვეყნები მზად არ არიან შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის მომსახურებების მისაწოდებლად. კერძოდ, რეკრეაციული ზონები ადაპტირებული არ არის ამ ადამიანების საჭიროებების და მოთხოვნების შესაბამისად, არსებობს სპეციალისტების, ტექნიკის, გამოცდილების და სხვა სახის პრობლემები. შედეგად, საზოგადოების კონკრეტული კატეგორიის კონსტიტუციური უფლება ცხოვრების ნორმალურ პირობებზე და დასვენებაზე ირღვევა.

აქტიური რეკრეაციის და ტურიზმის ისტორია, როგორც მასობრივი ფენომენი შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის 60-იან წლებში იწყება, როდესაც

გაიზარდა ცნობიერება ადამიანის უფლებებზე. ამ პერიოდის შემდგომ, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს ეპყრობიან, როგორც საზოგადოების სრულუფლებიან წევრებს. დაიწყო მოძრაობა, რათა მომხდარიყო შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა ჩართვა საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სექტორში, მათ შორის დასვენებაში და ტურიზმში.

სოციალური ტრანსფორმაციის პროცესი წარიმართა ორი პარალელური მიმართულებით: ადამიანის ცნობიერებაში მომხდარმა ცვლილებამ განავითარა შეზღუდული შესაძლებლობების პირთა დამხმარე სფეროები. ასევე, ხელი შეუწყო მათ საჭიროებებზე მორგებული ინფრასტრუქტურისა და ტექნიკური საშუალებების განვითარებას, რამაც შესაძლებელი გახადა შეზღუდული შესაძლებლობების პირების მიერ ცხოვრების ყოველდღიური აქტივობების დამოუკიდებლად განხორციელება. განვითარდა საჯარო შენობების, გზების, პარკირების, ეროვნული პარკების, რეკრეაციული სივრცეების სტანდარტები.

დღეს, ჩვენ ვხედავთ ამ ორი სოციალური მოდელის განვითარებას გერმანიასა და შვედეთში.

გერმანიაში მოხდა ყველა საჯარო ობიექტის შეზღუდული შესაძლებლობების პირთა საჭიროებების შესაბამისად ადაპტირება. ეს საკმაოდ ძვირადღირებული პროცესია და ყველა ქვეყანას არ შეუძლია მსგავსი ხარჯების გაწევა. შვედეთს აქვს სოციალური კეთილდღეობის კარგად განვითარებული სისტემა და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ყველა ადამიანი იღებს მხარდაჭერა და დახმარებას ორი პირისგან, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან შეზღუდული შესაძლებლობის პირისთვის ყველგან, მათ შორის დასვენების დროს კომფორტის უზრუნველყოფაზე.

დღესდღეობით, შვედეთში, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ყველა პირს შეიძლება წელიწადში ერთხელ მიმართოს სოციალური კეთილდღეობის დეპარტამენტს რეკრეაციის დაფინანსების და ერთი ან ორი თანმხლები ადამიანის განთავსების ხარჯების ანაზღაურებისთვის. მეტიც, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირს შეუძლია აირჩიოს დასვენების ადგილი და აუცილებელი არ არის მიმართულება შვედეთის ტერიტორიაზე იყოს. თუმცა, მხოლოდ შვედეთში უზრუნველყოფს სახელმწიფო შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების კომფორტულ და უსაფრთხო განთავსების ყველა აუცილებელ მოთხოვნას.

ამ დროისთვის, საჯარო შენობების, გზების, პარკირების, ეროვნული პარკების, რეკრეაციული ზონების სტანდარტები ძირითადად განვითარებულია. ყველა ახლად აშენებული შენობა ყველა ქვეყანაში უნდა აკმაყოფილებდეს მისაწვდომობის სტანდარტებს.

ტურიზმისა და რეკრეაციის სფეროების მისაწვდომობის ამ დონის მისაღწევად განვითარებად ქვეყნებს 30-40 წელი დასჭირდათ. შეუძლებელია მათი მსგავსი დონის რამდენიმე წელიწადში მიღწევა, თუმცა დროა ამ მიმართულებით მოძრაობის დაწყება. უნდა ვაღიაროთ, რომ ქვეყნების უმრავლესობაში, სადაც შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს ხარისხიან დასვენებას სთავაზობენ ეს მომსახურება საწყის ეტაპზეა. ასევე, ისეთი რეკრეაცია, როგორიცაა სოფლის ტურიზმი განვითარებულ ევროპაშიც კი არ არის მისაწვდომი ეტლით მოსარგებლეებისთვის.

გარკვეული მოთხოვნებისა და სტანდარტების ჩამოყალიბების, ასევე სასტუმროების მფლობელთა სასაწავლო კურსების ჩამოყალიბების შემდეგ, ჩვენ გვაქვს შანსი ხელი შევუწყოთ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა ცხოვრების ხარისხის გაუმჯობესებას.

პირველ რიგში, ცივილიზებული სამოქალაქო საზოგადოების ჩამოყალიბებისკენ მისწრაფება გვავალდებულებს, რომ უზრუნველვყოთ მოსახლეობის ყველა კატეგორიის ჩართულობა. ამ თვალსაზრისით, რეკრეაციული მომსახურებების ბაზარზე გამოჩნდება მილიონობით მომხმარებელი, რომელიც მოელის მათი საჭიროებების დაკმაყოფილებას. ამიტომ, მომხმარებელთა ახალი კატეგორიისთვის მომსახურების მიწოდებისთვის აუცილებელი ტექნიკური ინფრასტრუქტურისა და პერსონალის განვითარება აუცილებელი და მიმდინარე პრობლემაა.

ბოლო ათწლეულების განმავლობაში, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებთან დამოკიდებულების მიმართულებით მნიშვნელოვანი ცვლილებები მოხდა მსოფლიოში. ამ ცვლილებებს საფუძვლად დაედო შეზღუდული შესაძლებლობის პირთა თანასწორობის, მათთვის სრულყოფილი სოციალური ცხოვრების და სახელმწიფოს მიერ რეაბილიტაციისა და სოციალური ინტეგრაციის უფლების აღიარება.

შეზღუდული შესაძლებლობა არის სოციალური ფენომენი, რომელსაც ვერცერთი საზოგადოება ვერ აარიდებს თავს. მსოფლიოს მასშტაბით, 10-დან ერთი ადამიანი აღნიშნავს სხვადასხვა სახის შეზღუდვებს, რომლების დაკავშირებული ჯანმრთელობის და სხვა დარღვევებთან. აქედან, თითქმის 470 მილიონი ადამიანი სამუშაო ასაკისაა (მსოფლიოს შრომის ორგანიზაციის მონაცემებით). ეს მონაცემები მკაფიოდ მიუთითებს შეზღუდული შესაძლებლობის პრობლემის მასშტაბსა და გლობალურ ხასიათზე.

შეზღუდული შესაძლებლობების მასშტაბი დამოკიდებულია რიგ ფაქტორებზე, როგორიცაა ერის ჯანმრთელობა, ჯანდაცვის სისტემის განვითარება, სოციალური და ეკონომიკური განვითარება, ეკოლოგიური კულტურის მდგომარეობა,

პოლიტიკური ფაქტორები (ომებსა და სამხედრო კონფლიქტებში მონაწილეობა), და ა.შ. საზოგადოების ცხოვრების ხელშეწყობის სფეროში არსებული გარკვეული პრობლემები და სხვადასხვა უბედურებები (გარემო, სამხედრო, ბუნებრივი კატაკლიზმები და ა.შ.) საყურადღებო ზეგავლენას ახდენს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა რაოდენობის ზრდაზე.

დღეს, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირები განეკუთვნებიან მოსახლეობის სოციალურად ყველაზე დაუცველ კატეგორიას. მსოფლიო პრაქტიკაში, ბოლო 20 წლის

განმავლობაში შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა პრობლემებთან დაკავშირებული შეხედულებები და მიდგომები რადიკალურად შეიცვალა. თუ წარსულში, ისინი ძირითადად საქველმოქმედო მოტივებს ეფუძნებოდნენ, დღეს- ეს არის მათი უფლებების დაცვა.

შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებთან დაკავშირებული სახელმწიფო პოლიტიკა მიზნად ისახავს შემდეგს: პირველ რიგში- მათი საზოგადოების ეკონომიკურ და სოციალურ ცხოვრებაში სრულყოფილი მონაწილეობის უფლების დაცვა, კერძოდ მათი დასაქმებისა და შრომის ბაზარზე მონაწილეობით, და მეორე, მათთვის გარანტირებული შემოსავლის უზრუნველყოფა, რათა შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს არ ჩამოერთვათ ღირსეული ცხოვრების შესაძლებლობა.

<https://www.hhrguide.org/2014/03/21/disability-and-human-rights/>

2.2. კერძო განთავსების ობიექტების შექმნა და განვითარება ს & ს სახეობების მიხედვით. ს & ს სისტემის განვითარების ისტორია

ტერმინი „საუზმე და საწოლი“ მომდინარეობს მე-20 საუკუნის გვიან 40-იანი წლების ომის შემდგომი ბრიტანეთიდან. დიდ ბრიტანეთში დაბალი ღირებულების განთავსების შესახებ პირველი ცნობები უკავშირდება ლონდონს და ინგლისის სხვა ძირითად ქალაქებს. მე-20 საუკუნის თითქმის 40 წლის განმავლობაში, მოგზაურობა და სასტუმროებში განთავსება მხოლოდ მდიდარი ხალხის პრივილეგია იყო. დიდ ბრიტანეთში ს & ს სისტემის განვითარების მთავარი მიზეზი ომით დანგრეული ქვეყნის ინფრასტრუქტურისა და ეკონომიკის აღდგენა გახდა. სწორედ ამ დროს ბევრი ინჟინერი, ტექნიკოსი, მშენებლობის სპეციალისტი და გამოცდილი მუშა რეგულარულად მიემგზავრებოდა მივლინებით. აღსანიშნავია, რომ ომი შემდგომო ბრიტანეთის ს & ს სისტემა რადიკალურად განსხვავდება თანამედროვე სისტემისგან.

ამერიკის თანამედროვე ს & ს სისტემის პროტოტიპი 1930 წლებში, დიდი დეპრესიის დროს განვითარების წინაპირობა გახლდათ. ამ დროს, ქვეყნის კრიზისიდან გამოსაყვანად, აშშ-ს პრეზიდენტმა, ფრანკლინ დ. რუზველტმა წამოიწყო სახელმწიფოს საკუთრებაში არსებული გზების, ელექტროსადგურების მშენებლობის და სხვა ეროვნული ეკონომიკური განვითარების პროექტები. საავტომობილო გზის ქსელის მშენებლობა „ოკეანიდან ოკეანემდე“ შემდგომში ახსნილი იქნა შესაძლო ომისთვის სტრატეგიულ მომზადებად. მაგრამ, მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ, განვითარებული საგზაო ინფრასტრუქტურა ყველასთვის მოულოდნელად გახდა ამერიკული ეკონომიკური ზრდის კატალიზატორი. მომსახურებისა და სოფლის

მეურნეობის სექტორების მცირე და საშუალო, მძიმე და საშუალო საინჟინრო ბიზნესებმა სწრაფად დაიწყო განვითარება. მაგრამ რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია ხალხმა დაიწყო მოგზაურობა: მანქანით, ავტობუსით და მატარებლით. სწორედ მოგზაურთა მოკლე შესვენებისა და კვების საჭიროებამ განაპირობა ამერიკის შეერთებულ შტატებში პირველი მოტელების და ს & ს სისტემის ჩამოყალიბება.

40-იანი წლების ბოლოს, ს & ს სისტემის მოწინავე ორგანიზატორი გახდა ფერმერთა ოჯახი, რომელიც გადატვირთული გზის სიახლოვეს ცხოვრობდა. როგორც წესი, მდიდარი ფერმერები ყოველთვის აშენებდნენ მაღალი ხარისხის, დიდი ზომის საცხოვრებელ სახლებს. როდესაც ფერმერების ვაჟებს ჯარში იწვევდნენ, ხოლო მათი ქალიშვილები თხოვდებოდნენ, სახლებში ბევრი ოთახი წლების განმავლობაში

ცარიელდებოდა, არა მხოლოდ ოთახები, ხშირად მთლიანად სახლის ერთი სართულიც კი. 1950-იან წლებში, უმაღლესმა განათლებამ მნიშვნელოვანი სახელმწიფო სუბსიდირება მიიღო და ფერმერების შვილებისთვის უფრო ხელმისაწვდომი გახდა. ამ ფაქტორმაც ხელი შეუწყო სახლებში სივრცის გამოთავისუფლებას. ეს იყოს ს & ს ინსტიტუტის განვითარების მეორე ეტაპი. განვითარების მესამე ეტაპი მნიშვნელოვნად იყო განპირობებული 1960 და 1970-იანი წლების ურბანიზაციამ. ამერიკის შეერთებულ შტატების ქალაქები სწრაფად იზრდებოდა როგორც მოსახლეობის რაოდენობის, ასევე ეკონომიკური ინდიკატორების თვალსაზრისით. ამავე ფერმერების შვილებმა, რომლებმაც განათლება მიიღეს და დააგემოვნეს „ქალაქის ცხოვრების ხილი“ დარჩნენ ქალაქებში, რადგან ახალგაზრდა პროფესიონალებისთვის ქალაქებში დასაქმება მარტივი იყო. ამასობაში, გვიან 70-იან წლებში, ქალაქების განვითარებამ ხელი შეიწყო სოფლის რეკრეაციულ სივრცეში, ეგრეთწოდებულ „ფერმერთა სახლები სოფლად“ დასვენების პოპულარიზაციას.

ჩვენი შეხედულებით, ს & ს-ს ყველაზე სწორი განმარტება შემდეგია: მცირე ზომის სასტუმრო ბიზნესი, რომელიც იმართება ოჯახის მიერ და უზრუნველყოფს მოკლევადიან მომსახურებებს, ძირითადად ოჯახის პროდუქტების საშუალებით.

1992 წლის „დედამიწის სამიტი“-ს ერთერთი შედეგი, რომლის საფუძველზეც მდგრადი განვითარება აღიარებული იქნა მსოფლიოს მიერ, არის პროგრამა 21 მოგზაურობა და ტურიზმი. ეს პროგრამა აღნიშნავს, რომ შესაძლებელია ტურიზმის განვითარება სოფლად, მაგრამ აქვე ხაზს უსვამს, რომ სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია სოფლის ტურიზმის დაგეგმვა და მართვა.

2.3. ს & ს სისტემის სახეობები სოფლის ტურიზმში

ს & ს სისტემა სასარგებლოა როგორც ქალაქების მაცხოვრებლების, ცენტრალური დასახლებებისთვის, ასევე იმ აგრარული ტერიტორიების მაცხოვრებლებისთვის, რომლებიც გამოირჩევა ლანდშაფტით-რეკრეაციული რესურსებით ან ეგრეთწოდებული ტურისტული მიმართულებებით.

ამჟამად, სოფლის მწვანე ტურიზმი მოიცავს ს & ს- ქვემოთ ჩამოთვლილ კატეგორიებს:

- ✓ ს & ს კოტეჯი არის დროებითი საცხოვრებელი (ძირითადად 6-7 დღისთვის), რომელიც მოწყობილია სრულად განახლებულ კოტეჯში საკურორტო და რეკრეაციულ ზონაში, ტერიტორიაზე, რომელსაც აქვს სოფლის სტატუსი (შესაძლებელია კოტეჯი განთავსებული იყოს საკურორტო დასახლებაში და გარეუბანში). მსოფლიოში, ასეთი კოტეჯები როგორც წესი გარშემორტყმულია ზღვის, ტბის სანაპიროთი ან მთებით> დღეს უკრაინაში ეგრეთწოდებული აგრო-კოტეჯები გვხვდება კარპატის და ყირიმის რეგიონებში.
- ✓ ს & ს დასვენება ფერმაზე- ეს ინსტიტუტები ორიენტირებულია ბავშვების დასვენების მომსახურებაზე და ძირითადად განთავსებულია ქალაქგარეთ, მომხიბლავ რეკრეაციულ გარემოში. ამ ობიექტებში სეზონური დასვენება უზრუნველყოფილია ქალაქში მაცხოვრებელი ბავშვების სხვადასხვა ასაკობრივი ჯგუფებისთვის სკოლის არდადეგების პერიოდში. აქ მათ შეუძლიათ კომუნიკაციის დამყარება თანატოლებთან, ბუნების შესწავლა და დასვენება „სახლის“ პირობებში მშობლებისგან განცალკევებით.
- ✓ ს & ს ოჯახში ცხოვრება („ჰოუმსთეი“)- ეს არის დროებითი განთავსების ობიექტი (ხშირად 5-7 დღით), სადაც სტუმარი სახლის მფლობელთან და მის ოჯახის წევრებთან ერთად რჩება სტუმრებისთვის განკუთვნილ საცხოვრებელში. სოფლად დასვენებას თან ახლავს სტუმრის სოფლის ოჯახის ტრადიციულ ცხოვრებაში, ცხოვრებისა და სულიერ კულტურაში ჩართულობა.
- ✓ ს & ს ფერმაში- ეს არის დროებითი განთავსება (ძირითადად 5-7 დღე) ფერმაზე, ფერმერის საცხოვრებელში, ან კემპინგის ფერმაზე. ფერმერის სტუმრებს შესაძლებლობა ეძლევათ იყიდონ და მოიხმარონ ფერმერის მიერ წარმოებული საკვები პროდუქტები და მონაწილეობა მიიღონ სოფლის მეურნეობის ცალკეულ აქტივობებში.

ს & ს საცხოვრებელი ობიექტების კლასიფიცირება ფუნქციური პარამეტრებისა და უძრავი ქონების სახეობების მიხედვით მოცემულია [ცხრილში 1](#).

ს & ს განთავსების ობიექტებმა სტუმრებს აუცილებლად უნდა შესთავაზონ მომსახურებების სტანდარტული ნაკრები, რომელიც მოიცავს სტუმრის ოთახითა და

კვებით (ხშირ შემთხვევაში საუზმე) უზრუნველყოფას. თუმცა, მომსახურებების ჩამონათვალი არ ზღუდავს ს & ს სისტემის აქტივობების მასშტაბს. ოჯახებს, რომლებიც ჩართული არიან ს & ს-ში შეუძლიათ დამატებითი ღირებულების სანაცვლოდ, მომხმარებლების მოთხოვნების ან მათი ბიზნესის კონკურენტუნარიანობის გაზრდის მიზნით საგრძნობლად გაზარდონ მომსახურებების სპექტრი. მაგალითად, ოჯახის ერთერთ წევრს (რომელიც ფლობს ან სწავლობს უცხო ენების მიმართულებით) შეუძლია უცხოელ ტურისტებს დაბალ ფასად შესთავაზოს თარჯიმნის ან გიდის მომსახურება.

როგორც წესი, ს & ს ობიექტები განთავსებულია დიდ ქალაქებში და სატრანზიტო კვანძებში, სადაც ეს ობიექტები მომსახურებების ფართო სპექტრს გვთავაზობს. „სოფლის სახლი“-საგან განსხვავებით, ქალაქის კომერციული ს & ს სისტემა ორიენტირებულია ტრანზიტზე მყოფი ტურისტების და ბიზნესმენების მომსახურებაზე, რომელთაც სურვილი აქვთ გონივრულ ფასად მიიღონ მაღალი ხარისხის მომსახურება. როგორც წესი, ქალაქის ს & ს ობიექტები განთავსებულია სატრანზიტო კვანძების, მიწისქვეშა სადგურების და რკინიგზის, ტერმინალებისა და პორტების სიახლოვეს. ეს არის ამ ობიექტების მთავარი უპირატესობა ტრადიციულ სასტუმროებთან შედარებით.

ს & ს სისტემის ოჯახში ცხოვრებისა და ფერმაზე ცხოვრების ტიპების არჩევისას, ტურისტები ძირითადად დაინტერესებული არიან საინტერსო ოჯახურ საუბრებში მონაწილეობით ან ადგილობრივი ტრადიციებისა და ადათების განცობით.

ხშირად, ასეთი ტურისტები ყიდულობენ ფერმის პროდუქტებს, როგორიცაა ოჯახში დამზადებული კონსერვირებული ბოსტნეული, მურაბა, თაფლი და სხვა. ეს არის მომსახურებების ფართო სპექტრი, რაც ს & ს-ს „სახლი სოფელში“ კატეგორიას განეკუთვნება. აშშ-ს ბევრ შტატში, ძალიან პოპულარულია ეგრეთწოდებული „დასვენება სოფლად“ ან „ფერმა და დასვენება“. რომლითაც ძირითადად ინტერესდებიან ქალაქის მაცხოვრებლები და მათი ოჯახები და მიემგზავრებიან სოფლად განტვირთვის მიზნით.

ს & ს სახეობა	ს & ს სისტემის ფარგლებში ხელმისაწვდომი ობიექტები	მფლობელობა და მართვა	სტუმრებისა და ოჯახის ერთ სახლში განთავსება	კლიენტები მოელიან შემდეგ მომსახურებებს	ძირითადი მომხმარებლები	საშუალო ხანგრძლივობა (დღეები)
„პოუმსთეი“ (ცხოვრება სოფლად, ოჯახში)	დიდი ზომის ბინა, კერძო სახლი ქალაქში ან სოფელში	უნდა იყოს ოჯახი	აუცილებლად	სტანდარტული	ტურისტები	5-7
ფერმაზე დარჩენა (ცხოვრება ფერმერის ოჯახში)	კერძო საცხოვრებელი სახლი სოფლად	უნდა იყოს ოჯახი	აუცილებლად	სტანდარტული	ტურისტები	5-7
საოჯახო სასტუმრო (კომერციული ს & ს)	დიდი ზომის ბინა, კერძო სახლი სოფლად	სასურველია ოჯახი, შესაძლოა დაქირავებულ	არ არის აუცილებელი	სტანდარტული	ტურისტები, ბიზნესმენები, ბიზნეს მოგზაურები	1-3

ს)		ი პერსონალი				
დასვენება ფერმაზე (დასვენება სოფლად)	ეზოს ნაწილი ფერმაზე, საზაფხულო ფერმაზე სოფელში ფერმით	ფერმა, ფერმერობა, ადგილობრივი თემი, რამდენიმე ოჯახი	არ არის აუცილებელი	სტანდარტული , გართობა და რეკრეაციული აქტივობები, თევზაობა, კენკრის და სოკოს მოგროვება	ტურისტები, ოჯახები	5-7
კოტეჯი (დასვენება კოტეჯში)	კერძო საცხოვრებელი სახლი, კოტეჯი ქალაქში, ქალაქგარეთ, სოფლად, კურორტებზე	სასურველია ოჯახი	არ არის აუცილებელი	სტანდარტულ, სტუმრები თავად უზრუნველყოფენ კვებას	ოჯახი, ტურისტები, რომლებიც იმყოფებიან სანატორიუმში	7-10
ბინები	მრავალთაბიანი ბინა, კერძო საცხოვრებელი სახლი, კოტეჯი ქალაქში, ქალაქგარეთ, სოფლად, კურორტებზე	სასურველია ოჯახი	არ არის აუცილებელი	სტანდარტულ, სტუმრები თავად უზრუნველყოფენ კვებას	ოჯახი, ტურისტები, რომლებიც იმყოფებიან სანატორიუმში	7-10

ცხრილი 1.

ს & ს განთავსების კლასიფიკაცია

სანატორიუმის ტიპის საავადმყოფოებსა და კურორტებზე, ს & ს კოტეჯები და ბინები ფართოდ არის გავრცელებული. აქ ტურისტების მცირე ჯგუფები (ძირითადად ოჯახები) ჩერდებიან ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში, მაგალითად სანატორიუმში ან ამბულატორიული მკურნალობისთვის.

ს & ს შეიძლება ეფუძნებოდეს სტუმრების ერთ ან რამდენიმე ოთახში განთავსების პრინციპს. როგორც წესი, ს & ს ოთახების რაოდენობა ხშირად არ აღემატება 2-3 ერთსაწოლიან ან ორსაწოლიან ოთახს.

ზოგიერთ შემთხვევაში, როდესაც მიმართულება მუდმივად იზიდავს დიდი რაოდენობით ტურისტს ან ქალაქი მდებარეობს ბიზნეს აქტივობების ცენტრში, ერთ ს & ს ფერმას შეუძლია მომხმარებელს შესთავაზოს 5-6 ან მეტი ოთახი. აშშ-ს ზოგიერთ შტატში როგორცაა მისური, კალიფორნია, ვაშინგტონი და ა.შ., ბევრი ფერმერის ოჯახს აქვს ინდივიდუალური სახლი ს & ს მომსახურებების გასაწევად.

როგორც წესი, ს & ს განთავსებას უპირატესობა აქვს სტანდარტულ სასტუმროში განთავსებასთან შედარებით. ს & ს გთავაზობთ შედარებით დაბალ ფასებს, ხოლო სასტუმრო იძულებულია იყოლიოს პერსონალი, დახარჯოს დიდი თანხები ობიექტზე და პროდუქტებზე, რეკლამაზე, გადაიხადოს გადასახადები.

2.4. სოფლის ტურიზმის ევროპული გამოცდილება

ევროპის ქვეყნებში სოფლის ტურიზმის ჩამოყალიბების ისტორია და მიდგომები

სოფლად რეკრეაციის პოპულარიზაციას ევროპაში ხანგრძლივი ისტორია გააჩნია. ერთის მხრივ, ეს არის ტურისტების მოლოდინი, რომლებსაც სურვილი აქვთ სიმშვიდესა და სიწყნარეში გაატარონ დასვენება და გაეცნონ სოფლის ცხოვრებისა და უძველესი ცხოვრების სტილს; მეორეს მხრივ, ეს არის სოფლის მოსახლეობის მოლოდინი, რომლებსაც ეკონომიკისთვის მოსალოდნელი ეკონომიკური შედეგები არ მოაქვთ.

მიუხედავად ევროპის ქვეყნების ეკონომიკური განვითარების დონისა, უკვე დიდი ხანია, რაც სოფლის მეურნეობა ამ ქვეყნების ეკონომიკური კომპლექსის ყველაზე სუსტი რგოლია. ხორცის დიდი რაოდენობით წარმოება, კვების კულტურის ცვლილება, გარემოს დაბინძურება და სოფლებში სოციალური ცვლილებები არის სოფლად დამატებითი შემოსავლის ძიების მთავარი მიზეზი. ხსენებულიდან გამომდინარე, უკმაყოფილების ძირითადი მიზეზი მდგომარეობს ამჟამინდელი მოგების დაბალ მაჩვენებელში. უდავოა, რომ სხვადასხვა ქვეყანაში ეს მაჩვენებელი განსხვავებულია, სხვადასხვანაირად ხდება სუბსიდირება სოფლის მეურნეობის მიერ, მაგრამ მექანიზმი ყველგან მსგავსია, რაც განაპირობებს სხვადასხვა ფერმებს შორის გამოცდილების გაცვლას.

ავსტრიაში, ინგლისში, საფრანგეთში, გერმანიასა და სხვა ქვეყნებში, სოფლად დასვენება მუდმივი შეთავაზებაა წლების განმავლობაში (რამდენიმე ათეული წელია). დღეს ეს აღარ არის სეზონური შეთავაზება. ყველა ქვეყანაში თანაბრად ხდება აგრო-ტურიზმის პოპულარიზაცია და რეკლამირება. თითოეულ ქვეყანას აქვს კრიტერიუმების ჩამონათვალი, რომელიც აუცილებელია ტურისტების სოფლად განთავსებისთვის. ფერმაზე დასვენება შესაძლებელს ხდის ტურისტული მომსახურებების მიმწოდებელი ოჯახის და სოფლად არსებული ბიზნესების გამოცოცხლებას. ყოველ ჯერზე, ადგილობრივი ხელმძღვანელობა ხედავს მსგავსი აქტივობების სარგებელს და ხელს უწყობს მათ ტერიტორიაზე სოფლის ტურიზმის განვითარებას.

ზოგიერთ ქვეყანაში, სოფლის და ეკო-ტურიზმი ტურიზმის ინდუსტრიის შემადგენელ მსგავს აქტივობებად მიიჩნევა. მაგალითად, სოფლის ტურიზმი ესპანეთში ან აგრო-ტურიზმი კვიპროსში (ორივე ითარგმნება, როგორც „სოფლის ტურიზმი“). სხვა ქვეყნებში, სოფლის და ეკო-ტურიზმის კომბინაცია გაერთიანებულია ერთ ტურისტულ ნაკრებში (მაგალითად, იტალიაში ამ სფეროს მოიხსენიებენ შემდეგი სახელწოდებით „ბუნება და ჯანმრთელობა“).

მეორეს მხრივ, ბევრ ქვეყანაში, სოფლის ტურიზმის პროდუქტი მოიცავს „არა-ეკოლოგიური“ ტიპის

გართობას. ოფიციალურად, ეს არის სოფლის ტურიზმის მომსახურებების ნაკრები, რომელიც აერთიანებს ნადირობას, თევზაობას და პეპლების დაჭერასაც კი, თუმცა მსგავს ტურიზმს ვერ მივაკუთვნებთ გარემო ტურიზმის სფეროს. აფრიკის რამდენიმე ქვეყანაში, ასევე უნგრეთსა და პოლონეთში, არსებობს სოფლად ცხოვრების წარმატებული პრაქტიკა (თევზაობისა და ლაშქრობის კომბინაცია). ქვეყნის შიდა ტურიზმის განვითარების მიზნებისთვის მომსახურებების ასეთ ნაკრებს მნიშვნელოვანი ეკონომიკური ზეგავლენა აქვს. ამ თვალსაზრისით მხოლოდ ამერიკის შეერთებული შტატების ბაზარს რომ გადახედოთ, ზოგიერთი გაანგარიშების თანახმად მაგალითად ნადირობაზე მოთხოვნა წელიწადში 160 მილიონ აშშ დოლარს შეადგენს (ამ თანხის ძირითადი ნაწილი იხარჯება სანადირო ექსპედიციაზე „საფარი“-ტურები აფრიკაში). თუმცა, სოფლის ტურიზმის კონცეფცია ყველა ქვეყანაში როდი გვთავაზობს სანადირო ტურებს.

შესაბამისად, არ არსებობს სოფლის ტურიზმის ერთი, უნივერსალური კონცეფცია და ნაკლებად სავარაუდო დღეს მსგავსი კონცეფციის ჩამოყალიბება, რადგან სხვადასხვა ქვეყანაში ტრადიციები, პირობები და ამოცანები განსხვავდება. ერთი საერთო რამ არის ის, რომ სოფლის ტურიზმი გახდა ტურისტული ინდუსტრიის ეფექტური და იმედისმომცემი სფერო არა მხოლოდ ევროპაში, სადაც ის ბოლო ოცწლეულის განმავლობაში ძლიერ განვითარდა.

სოფლის ტურიზმი „პირველი ტალღის“ ქვეყნებში. ევროპის ქვეყნების მიერ სოფლის ტურიზმის მხარდაჭერის მიზეზი განსხვავდება, მაგრამ ძირითადად ეს ეკონომიკური და სოციალური მიზეზებია. ხშირ შემთხვევაში პროცესი სტიმულირებულია ახალი გარე ფაქტორებით.

„პირველი ტალღის“ თითქმის არცერთ ქვეყანის (იტალია, საფრანგეთი და ა.შ.) მიერ სოფლის ტურიზმის მცირე ბიზნესის განვითარებისთვის გამოყენება განპირობებული არ ყოფილა კარგი ცხოვრებით. როგორც წესი, გადამწყვეტი ფაქტორი ყოველთვის იყო საერთაშორისო ბაზარზე სოფლის მეურნეობის წამყვანი პროდუქტების კონკურენტუნარიანობის ვარდნა და სოფლის მეურნეობის ეფექტურობის გაზრდის მიზნით სფეროს რესტრუქტურისაუცილებლობა, რაც თავის მხრივ იწვევდა წამყვან წარმოებაში დასაქმებული პირების რაოდენობის კლებას და ამწვავებდა ქვეყნის მასშტაბით სამუშაო ადგილების შექმნის პრობლემას.

სოფლის ტურიზმის პრობლემებზე რეაგირების ყველაზე მნიშვნელოვანი ფაქტორი იყო ევროპის სოფლის მეურნეობის ბაზრის ევროპის ეკონომიკური თანამეგობრობისა და მომავალი ევროკავშირის ჩამოყალიბების შესაბამისად გადანაწილება, რის შედეგადაც ბევრი ევროპული ქვეყნის

ეროვნული მწარმოებლები
კონკურენციის აბსოლუტურად
განსხვავებულ პირობებში აღმოჩნდნენ.
განსხვავებული პირობების
ჩამოყალიბება განაპირობა კვოტის
სისტემამ, რომელიც ზღუდავს
ევროკავშირში სოფლის მეურნეობის
წარმოების მოცულობას და ღია

პროტექციონიზმის განხორციელების შეუძლებლობის პოლიტიკამ (სოფლის მეურნეობის ეროვნულ მწარმოებელთა დაცვა).

დამთხვევა არ არის ის ფაქტი, რომ 80-იან წლებში სოფლის ტურიზმი კონკრეტულად დასავლეთ ევროპაში განვითარდა მაშინ, როდესაც მიღებული იქნა ზომები ევროპის ეკონომიკური თანამეგობრობის სოფლის მეურნეობის სექტორის რეგულირებისთვის. ე პროცესი მიზნად ისახავდა სოფლის მეურნეობის პროდუქტების მსოფლიო იმპორტიორებთან მიმართებით კონკურენტუნარიანობის გაზრდას. ამოცანა მდგომარეობდა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ფასების სტაბილიზაციაში და ჭარბი წარმოების პრობლემის თავიდან არიდებაში (კვოტების გამოყენებით). ამავე დროს, აუცილებელი იყო ისეთი ზომების მიღება, რომლებიც უზრუნველყოფდა სოფლად მოსახლეობის რაოდენობის შენარჩუნებას, შეაფერხებდა მიგრაციას და ნეგატიურ სოციალურ ფენომენს. ამ პირობებში, სოფლის ტურიზმი მიჩნეული იქნა ალტერნატიულ გამოსავლად (მცირე ოჯახური ბიზნესის ფორმა) და დაიმსახურა პოლიტიკური მხარდაჭერა- შემდგომ სამართლებრივი და ფინანსური მხარდაჭერა-სახელმწიფო ორგანოების მხრიდან.

1992 წელს, ევროკავშირის სოფლის მეურნეობის საერთო პოლიტიკის (CAP) განახლების შემდეგ, ევროკავშირმა გეზი აიღო დაბალი ფასების უზრუნველყოფისკენ, რათა ფასები შესაბამისობაში მოსულიყო მსოფლიოსთან და დახმარებოდა ევროპელ ექსპორტიორებს. ZSGP ჩარჩოს ფარგლებში, რამდენიმე რეგიონში იდგმება ნაბიჯები მრავალფეროვანი ეკონომიკის განსავითარებლად; კერძოდ, გამოიყოფა თანხები სოფლის ტურიზმის განვითარებისთვის. სოფლის ტურიზმის განვითარებამ ხელი შეუწყო იმ ფაქტს, რომ CAP ჩარჩოს ფარგლებში სოფლის ინტეგრირებული განვითარება გათვალისწინებულია ინფრასტრუქტურის სხვადასხვა ელემენტების განვითარებით, კერძოდ სოფლის გზების მშენებლობით.

თავდაპირველად, სოფლის ტურიზმი მოიაზრებოდა ეკონომიკის სოფლის მეურნეობის სექტორის რესტრუქტურისაციის საშუალებად, რომელიც შესაძლებელს ხდიდა ჭარბი მუშახელის წარმოების ალტერნატიულ სექტორში განაწილებას და სოფლად ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას.

დამთხვევა არ არის, რომ ევროკავშირის სოფლის ტურიზმის ხელშეწყობის პოლიტიკა ეკონომიკურად ჩამორჩენილი რეგიონების განვითარებისკენ არის მიმართული.

სოფლის ტურიზმი „მეორე ტალღის“ ქვეყნებში. მას შემდეგ, რაც სხვა ქვეყნებმა („მეორე ტალღა“) დაინახეს სოფლის ტურიზმის სექტორის წარმატებული განვითარება, რომელიც ტურიზმის ინდუსტრიის დამოუკიდებელ და კონკურენტუნარიან სექტორად იქცა, დღეს ამ ქვეყნებმა („მეორე ტალღა“) დაიწყეს აღნიშნული

შესაძლებლობის მხარდაჭერა. მეტიც, ტურიზმის ინდუსტრიის სხვა სექტორებისგან განსხვავებით, სოფლის ტურიზმი ორიენტირებულია ფართო გამოყენებაზე, ქვეყნის (რეგიონის) კულტურული და ისტორიული მახასიათებლების პოპულარიზაციაზე, ადგილობრივი და კულტურული ტრადიციების გაღრმავებაზე.

ამ ქვეყნებს შორის, საერთაშორისო ტურიზმის ლიდერებს შორის გამოვლენილი არიან წამყვანი ქვეყნები, როგორცაა საბერძნეთი და კვიპროსი. „სანაპიროებისა“ და „მუზეუმების“ ტურიზმის წამყვანი ქვეყნებისთვის სოფლის ტურიზმის მიმზიდველობა განპირობებულია ტურისტული ნაკადების გადანაწილების აუცილებლობით. ყველაზე მნიშვნელოვანი ფაქტორი არის ეკოლოგიური უპირატესობა: გარემოზე ზემოქმედების შემცირების აუცილებლობა, გასაკუთრებით სანაპირო და საკურორტო ზონებში. საბერძნეთი, სადაც ტურიზმი ეკონომიკის ყველაზე მნიშვნელოვანი სექტორია (2001 წელს- ტურიზმიდან მიღებულმა შემოსავალმა 12 მილიარდი აშშ დოლარი შეადგინა, ან მთლიანი შიდა პროდუქტის 8%, ტურიზმში არის დასაქმებული მოსახლეობის ეკონომიკურად აქტიური ნაწილის 20%) ახორციელებს ეკოლოგიური და სოფლის ტურიზმის პროგრამებს. ეს პროგრამები ხელს უწყობს საბერძნეთის ტურიზმის ინდუსტრიის დივერსიფიკაციას, ხარისხიანი ტურიზმის ფორმების გამრავალფეროვნებას და ქვეყნის მასშტაბით ტურისტების ნაკადის თანაბარ განაწილებას. ამ აქტივობებზე პასუხისმგებელია საბერძნეთის ტურიზმის ეროვნული სამსახური (NTAG).

„მეორე ტალღის“ ქვეყნებში სოფლის ტურიზმის განვითარება არსებული საერთაშორისო გამოცდილების გათვალისწინებით (პირველ რიგში ეს არის ევროკავშირის ბევრი ახალი წევრი და წევრობის კანდიდატები- კვიპროსი, უნგრეთი, პოლონეთი, ბულგარეთი, ლიტვა, ლატვია, ესტონეთი და ა.შ.). სახელმწიფოს მიერ სოფლის ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობის პოლიტიკური გადაწყვეტილების მიღება ხდება თავდაპირველ ეტაპზე. შესაბამისად, სოფლის ტურიზმის განვითარების სპეციალური სახელმწიფო პროგრამები ყალიბდება სახელმწიფო სტრუქტურების, ქვეყნის, საზოგადოების ან კერძო სამეწარმეო ორგანიზაციების მხარდაჭერით, რაც აუცილებელია ამ ინდუსტრიის ფუნქციონირებისთვის- აგრო-ტურიზმის ფერმების ასოციაციები და სააგენტოები, რომლებიც აყალიბებენ და ადმინისტრირებას უწევენ ელექტრონულ მონაცემთა ბაზას (ინტერაქტიული პორტალები). ზემოთხსენებული, სხვა ობიექტურ პირობებთან ერთად რიგ ქვეყნებში აგრო-ტურიზმის სექტორის განვითარების ხელშეწყობის უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია და ბევრ ქვეყანაში ძალიან კარგ შედეგებს იძლევა.

21-ე საუკუნის დასაწყისში, სოფლის ტურიზმის ინდუსტრია UNWTO ექსპერტების მიერ აღიარებული იქნა მსოფლიო ტურიზმის ინდუსტრიის მნიშვნელოვან, ყველაზე დინამიკურად ზრდად სექტორად. აგრო-ტურიზმის მომსახურებების მოცულობა პოსტ-ინდუსტრიულ ქვეყნებში დღეს თითქმის 2-4ჯერ აღემატება ამ ქვეყნებში სასტუმროებისა და საკურორტო მომსახურებების ზრდის მაჩვენებელს.

ქვემოთ მოცემულ *ცხრილში 2* წარმოგიდგენთ მსოფლიოს იმ ქვეყნების აგრო-ტურიზმის ეროვნული ორგანიზაციების ოფიციალურ ვებ-გვერდებს, სადაც ამ სახეობის ტურიზმი განსაკუთრებით განვითარებულია. ამ ვებ-გვერდების საშუალებით თქვენ დამოუკიდებლად შეგიძლიათ შეისწავლოთ სოფლის ტურიზმის

ორგანიზების ევროპული გამოცდილება, გაეცნოთ ამ სფეროს მიღწევებს, უცხოურ ასოციაციებს, სოფლის ტურიზმის კომპანიებს და ტურ ოპერატორებს. და ბოლოს, ქვემოთ ჩამოთვლილი თითოეული ვებგვერდი გთავაზობთ პირდაპირი მარკეტინგის პირობებს, რაც გაძლევთ შესაძლებლობას საიტის საშუალებით მოიძიოთ და დაჯავშნოთ აგრო-სახლი ევროკავშირის ნებისმიერ რეგიონში.

ცხრილი 2. ევროპისა და მსოფლიოს უმსხვილესი ტურისტული ქვეყნების სოფლის ტურიზმისა და აგრო-ტურიზმის ეროვნული ორგანიზაციების ოფიციალური ვებ-გვერდები.

ქვეყანა	ქვეყნის სოფლის ტურიზმისა და აგრო-ტურიზმის ეროვნული ორგანიზაციების ოფიციალური ვებ-გვერდები
ავსტრია	http://www.farmholidays.com
ავსტრალია	http://www.agritours.com www.farmstayholidays.com.au
ბელგია	http://www.gitesdewallonie.net
ბულგარეთი	www.alternative-tourism.org
ბრაზილია	http://www.abtr.com.br
გაერთიანებული სამეფო	www.visitbritain.com www.farmstayuk.co.uk www.bedandbreakfastnationwide.com
საბერძნეთი	www.guestinn.com
საქართველო	https://gnta.ge/ http://www.georgiatrip.ge/tours_in_georgia.php
დანია	www.bondegaardsferie.dk
ირლანდია	https://www.tourismireland.com/
ისლანდია	www.farmholidays.is
მოლდოვა	http://www.moldova.travel/ https://winetours.md/eng/rural-guesthouses
ესპანეთი	http://www.raar.es www.ecoturismorural.com
იტალია	http://www.agriturist.it
კვიპროსი	www.agrotourism.com.cy
ლატვია	https://www.latvia.travel/ http://www.celotajs.lv
ლიტვა	https://www.lithuania.travel/
ლუქსემბურგი	http://www.ont.lu www.gites.lu
მექსიკა	http://www.guestranch.com
ჰოლანდია	http://www.dutch-farmholidays.com
ახალი ზელანდია	http://www.ruraltours.co.nz
ნორვეგია	www.bbnorway.com

პოლონეთი	www.agro-tourism.pl https://www.poland.travel/en
პორტუგალია	https://www.visitportugal.com/en https://www.center.pt/EN/
რუმინეთი	http://www.antrec.ro
სერბეთი	http://www.serbia.travel
სლოვაკეთი	www.agroturist.sk
სლოვენია	http://www.slovenia.si/visit/ https://www.eurogites.org/association-of-tourist-farms-of-slovenia/
აშშ	https://www.visittheusa.com/ https://www.nal.usda.gov/ric/about-ric http://www.vacationranches.com
უკრაინა	https://www.greentour.com.ua/en
კანადა	https://www.authenticcanada.com/holidays/tourism-offices-canada

საფრანგეთი	http://www.gites-de-france-47.com www.gites-de-france.com
ჩეხეთის რესპუბლიკა	www.accommodation.cz www.eceat.cz
ფინეთი	https://www.visitfinland.com/
ხორვატია	www.istra.hr
შვეიცარია	www.bauernhof-ferien.ch

სოციოლოგიური კვლევები, რომლებიც რეგულარულად ტარდება ევროპის სოფლისა და ფერმერული ტურიზმის ფედერაციის ექსპერტების მიერ გვაჩვენებს ევროპის ბაზარზე აგრო-ტურიზმის მომსახურებასთან დაკავშირებულ საინტერესო მონაცემებს (2014 წლის მდგომარეობით):

იმ ტურისტების 100%-დან, რომელთაც ისარგებლებს სოფლის ტურიზმის მომსახურებით, 35.2%-მა ეს არჩევანი გააკეთა ქალაქის ცხოვრების ინტენსიური

რითმიდან „თავი დაღწევის“, სოფლის სასიამოვნო ცხოვრებაში მონაწილეობის, განტვირთვის და სიამოვნების მიღების მიზნით. ხოლო 20.2%-მა სოფლის ტურიზმით ისარგებლა სიამოვნების და აქტიური დამოუკიდებელი მოგზაურობის კომბინაციის მიზნით (მოგზაურობა მთებში, ან ავტო-ქარავანები რეგიონში, რეგიონის ისტორიული და კულტურული მემკვიდრეობის გასაცნობად), 17,3% აღიარებს, რომ ასეთი მოგზაურობის არჩევის მამოძრავებელი ძალა ბუნებაში დასვენება იყო, 10.4%-მა ეს არჩევანი ოჯახური დასვენების და ოჯახისა და შვილებისთვის მეტი ყურადღების დასათმობად გააკეთა. ხოლო 5.0%-მა ტურიზმის ეს მიმართულება სპორტული ტურიზმის და განთავსების იაფი ობიექტების გამო გააკეთა. 11.9%-მა სხვა პრიორიტეტული მიზეზები დაასახელეს.

რაც შეეხება ტურისტების ასაკს, სოფლის ტურიზმი მეტად პოპულარულია ახალგაზრდებში (33 წლამდე), რომლებიც დიდ ქალაქებში ცხოვრობენ (100 ათასზე მეტი მაცხოვრებელით)- ეს სეგმენტი აგრო-ტურისტების ჯამური რაოდენობის 86.7%-ს შეადგენს.

მართალია, სოფლის ტურიზმს საფუძველი ევროპულ ქვეყნებში ჩაეყარა, ბოლო ათწლეულის განმავლობაში აგრო-ტურიზმის განვითარების საქმეში მოწინავე პოზიცია ამერიკის შეერთებულ შტატებს უკავია. ბოლო დროის მარკეტინგული კვლევის თანახმად, რომელიც 2001 წელს ამერიკის სამოგზაურო ასოციაციამ ჩაატარა, აშშ-ს ზრდასრული მოსახლეობის ორმესამედს, რაც 87 მილიონ ადამიანს შეადგენს, ბოლო სამი წლის განმავლობაში სულ მცირე ერთხელ მაინც უმოგზაურია სოფლად განტვირთვის მიზნით.

დღეს, სამოგზაურო ინდუსტრია ამერიკის მომსახურების სექტორში მესამე ყველაზე დიდი ბიზნესია. 2000 წლის მონაცემებით, ამ ინდუსტრიაში დასაქმებულია 7.8 მილიონ ადამიანზე მეტი და ამ ბიზნესით მიღებული წლიური თანხა 564 მილიარდი აშშ დოლარია. გამომუშავების თვალსაზრისით, ტურიზმი მხოლოდ სამედიცინო და ბიზნეს მომსახურებებს ჩამორჩება.

რაც შეეხება ევროპას, უნდა აღინიშნოს სახელმწიფო თემების მწვანე და აგრო-ტურიზმის ვალდებულება. ევროკავშირი სოფლის ტურიზმს მოიაზრებს სოფლის რეგიონების ეკონომიკური გაჯანსაღების ძირითად საშუალებად. ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის ექსპერტების გათვლით, სოფლად მაცხოვრებლის მომზადება 20-ჯერ უფრო ძვირია ვიდრე სოფლად მაცხოვრებლისთვის საცხოვრებელი პირობების და სამუშაოს შექმნა. ასევე დაანგარიშებულია, რომ ერთი საწოლიდან მიღებული შემოსავალი უტოლდება შემოსავალს, რომელსაც ფერმერი ერთი ძროხით იღებს წელიწადში.

გვიან 1990-იან წლებში, ევროპის ყველა ეროვნული სოფლის ტურიზმისა და აგრო-ტურიზმის ორგანიზაცია შეუერთდა ევროპის სოფლისა და ფერმერული ტურიზმის ფედერაციას (ევროპის სოფლისა და ფერმერული ტურიზმის ფედერაცია). ამ ფედერაციის შემოკლებული დასახელება არის "EUROGITES".

ფედერაცია „EUROGITES“-ის მთავარი მიზნები არის: სოფელში რეკრეაციის ღირებულებების სრულყოფილი წახალისება.

- ევროპაში სოფლის ტურიზმის კვლევა და პოტენციალის შენარჩუნება;
- ევროპის ყველა სასოფლო-სამეურნეო რეგიონში სოფლის მწვანე ტურიზმის განვითარების პოპულარიზაცია;
- მდგრადი ტურიზმის პრინციპების დანერგვა სოფლად დასვენების სხვადასხვა ფორმების ორგანიზებისთვის;
- მიზანმიმართული ინვესტირება სოფლის ტურიზმის განვითარების პროექტებში ევროპის ბიოტიკური, ლანდშაფტური და ეთნო-კულტურული მრავალფეროვნების შენარჩუნების და სოფლის თემებში დასაქმების მაჩვენებლის ზრდის მიზნით;
- სოფლის მწვანე ტურიზმის ორგანიზატორებისთვის სხვადასხვა სახის (ძირითადად საკონსულტაციო, მარკეტინგული, სარეკლამო, სასწავლო და ა.შ.) დახმარების აღმოჩენა.

"EUROGITES" აქტივობების ძირითადი ნაწილი უფრო დეტალურად არის მოცემული ამ საერთაშორისო ორგანიზაციის ოფიციალურ გვერდზე- <http://www.eurogites.org>

გრაფიკული გამოსახულება 2.1. ევროპის სოფლისა და ფერმერული ტურიზმის ფედერაციის ოფიციალური ვებგვერდი

2005 წლიდან, "EUROGITES"-ის წევრი უკრაინიდან არის სოფლის მწვანე ტურიზმის განვითარების სრულიად უკრაინის გაერთიანება.

სოფლის ტურიზმის ჩამოყალიბების მსოფლიო გამოცდილების განხილვის ბოლოს ყურადღება გვინდა მივაპყროთ ამ სფეროს განვითარების ტენდენციებს, რომლებიც დაკავშირებულია გლობალიზაციის პროცესთან. გლობალიზაცია ტურიზმის სექტორში მოიცავს საერთაშორისო ტურისტული მიმოსვლის ყველა დაბრკოლების აღმოფხვრას; ტურისტების რაოდენობის „კლებას“ ტრანსკონტინენტური საჰაერო ფრენების სიჩქარის გამო; და გამონაკლისის გარეშე, ყველა ქვეყანაში ტურისტული მომსახურების ინფრასტრუქტურის მეტნაკლებად თანაბარი დონის უზრუნველყოფას და ა.შ.. გლობალიზაცია სოფლის და აგრო-ტურიზმში ფართოვდება და ამის პირველი მიზეზი არის აგრო-ტურიზმის მონაცემთა გლობალური ბანკების და ამ მომსახურებების ელექტრონული ვაჭრობის გლობალური მექანიზმების დანერგვა.

კერძოდ, *გრაფიკული გამოსახულება 2.2* ასახავს სოფლისა და აგრო-ტურიზმის ჯავშნების ყველაზე ეფექტურ გლობალურ სისტემას, რომელიც მოიცავს მსოფლიოს ყველა რეგიონს- <http://www.allrural.com>. აღნიშნული ვებგვერდის ანგარიშების თანახმად, ელექტრონული სისტემა უკვე ფარავს აგრო-ტურიზმის მსოფლიო გაყიდვების 7%-ს. ახლო მომავალში, მსგავსი საინფორმაციო სისტემების როლი განმსაზღვრელი ფაქტორი იქნება მსოფლიო მასშტაბით პოპულარიზაციის და სოფლის ტურიზმის მომსახურების მსოფლიო მასშტაბით გაყიდვისთვის.

ევროპაში, სოფლის მწვანე ტურიზმის პროდუქტების მაღალი კონკურენცია პირდაპირ ზეგავლენას ახდენს მომხმარებლის მიზანსა და მოტივაციაზე აირჩიოს დასვენების ადგილი ქალაქგარეთ. სახელმწიფოებისა და ევროკავშირის პოლიტიკურ მხარდაჭერასთან ერთად, სოფლის ტურიზმის წარმატებამ ასევე გვაჩვენა, რომ აღმოჩენილი იქნა ტურიზმის ძალიან წარმატებული ფორმა.

გრაფიკული გამოსახულება 2.2 სოფლისა და აგრო-ტურიზმის ჯავშნების გლობალური ინფორმაციული სისტემის ოფიციალური ვებგვერდი-

<http://www.allrural.com>

უპირველესყოვლისა, სოფლის მწვანე ტურიზმის პროდუქტი აკმაყოფილებს პოსტ-ინდუსტრიული საზოგადოების ახალ პირობებს; ტურისტული პროდუქტების ძირითადი მომხმარებლების ახალ მოთხოვნებს- საშუალო ფენა; და ითვალისწინებს ამ მომხმარებლის ცხოვრების სტილს, ფსიქოლოგიური და კულტურულ საჭიროებებს, ახალ ღირებულებებს.

ტურიზმის ინდუსტრიის ახალი მომხმარებელი- პოსტ-ინდუსტრიული საზოგადოების საშუალო ფენა. ეს არის ადამიანი, რომელიც ცხოვრობს დამატულ გრაფიკში, არის აქტიური, კარგად ინფორმირებული, მაგრამ მისი ცხოვრების დროის ძირითადი ნაწილი შემოიფარგლება „არაჯანსაღი“ ურბანული სივრცით და თანამედროვე ქალაქის პირობებით. ასეთი ადამიანები ძირითადად ყურადღებას ამახვილებენ ყველაფრის „ეკოლოგიურ სისუფთავეზე“- ადგილი და საცხოვრებელი გარემო, კვება, დასვენება; ახასიათებთ დროის გატარების ინდივიდუალური სტილი, ავტონომიურობა.

36

პოტენციური კლიენტის ცხოვრების სპეციფიკა და მისი ახალი ფსიქოლოგიური ორიენტაცია საჭიროებს რეკრეაციული და გართობის ორგანიზებისას ახლებური მიდგომის გამოყენებას, რომელიც ტურისტული ინდუსტრიის შემთხვევაში არის ახალი კონცეფცია და ახალი ტურისტული პროდუქტი. სახეზეა SSS ("Sea - Sun - Sand"- „ზღვა-მზე-ქვიშა“) მოდელიდან to LLL ("Lore - Landscape - Leisure"-„კულტურა-ლანდშაფტი-გართობა“) მოდელზე გადასვლის ტენდენცია. გარდა ამისა, ვლინდება ტურისტული მომსახურებების ინდივიდუალური პაკეტების შეთავაზების ტენდენცია. სოფლის ტურიზმში, წარმატებით არის გაერთიანებული მცირე ჯგუფებისა და ოჯახური დასვენების მოწყობის შესაძლებლობა.

ზემოთხსენებულის გათვალისწინებით, სოფლად დასვენების არჩევის მიზანსა და მოტივაციაზე სწორი ზემოქმედების ყველაზე მნიშვნელოვანი ფაქტორი არის ის, რომ სოფლის ტურიზმის პროდუქტი ზუსტად პასუხობს იმ ახალი მომხმარებლის საჭიროებებს, რომელიც აქტიური მოთხოვნის ყველაზე დიდ სეგმენტს წარმოადგენს.

2.5. სოფლის ტურიზმის ორგანიზების ნორდიკული ქვეყნების გამოცდილება

სოფლად დასვენების კლასიკური ევროპული ტრადიცია და ფასეულობა დიდ ბრიტანეთში აღიარებულია მრავალი ათწლეულის განმავლობაში. ერის

დამოკიდებულება სოფლის მემკვიდრეობის მიმართ მკაფიოდ არის განსაზღვრული ბრიტანეთის

სოფლის ტურიზმისა და აგრო ტურიზმის ეროვნული ორგანიზაციის ამოცანაში, რომელშიც ვკითხულობთ: "ჩვენმა სასოფლო-სამეურნეო მემკვიდრეობამ დაგვეხმარა შეგვექმნა ბრიტანეთის ისეთი სოფელი, რომელსაც დღეს ვხედავთ, მთელი მისი მრავალფეროვნებით და ბრწყინვალე ხედებით, ჩვენს სახლებს სოფლად შენარჩუნებული აქვთ საუკეთესო არქიტექტურული ტრადიციები, არა ჩალის სახლების არამედ რესპექტაბელური შენობებიდან. ტურიზმის ეროვნულმა ორგანიზაცია აკრედიტაცია მისცა 1100 აგრო სახლს. სოფლის ტურიზმში შექმნილია 380,000-ზე მეტი სამუშაო ადგილი და წარმოადგენს ინგლისის 25,000 მცირე ბიზნესის საფუძველს (არ მოიცავს უელსს, შოტლანდიას და ჩრდილოეთ ირლანდიას).

ინგლისში, ყოველწლიურად, სარეკლამო და საინფორმაციო კატალოგების 50 ათასი ასლი იბეჭდება, რომელშიც ასახულია სოფლის მწვანე ტურიზმის ობიექტები მათი სერტიფიცირებული მომსახურებების მახასიათებლებთან ერთად (იხილეთ გრაფიკული გამოსახულება 2.3). თითოეული კატალოგი იწყება სარეკლამო დევიზით, რომელიც ასახავს დიდი ბრიტანეთის სოფლის ტურიზმის მრავალფეროვნებას. კერძოდ:

- "იგრძენი თავი ქვეყნის მზრანებლად“;
- "დატკბი განთიადის დიდებით“;
- "შეიგრძენი ახლად მომზადებული საუზმის გემო სოფლის სახლში“;
- "ჩაისუნთქე შენი ქვეყნის სუფთა ჰაერი“;
- "აღმოაჩინე სილამაზე, მრავალფეროვნება და ბრიტანული სოფლების სამყარო“;
- "ადი მთაზე პიკნიკის გასამართად, დატკბი სახლში დამზადებული ნაღებიანი ტრადიციული ჩაით“;
- "ინდივიდუალური ფერმა გთავაზობთ გაიზიაროთ სოფლის დიდი სახლი მასპინძლის ოჯახთან- თუმცა, თქვენ გექნებათ საკუთარი საძინებელი, სააბაზანო და მისაღები ოთახი- და მასპინძელი ოჯახი იზრუნებს თქვენზე როგორც სახლში ასევე ფერმაზე“.

ინგლისში სოფლის ტურიზმის განვითარებას ხელმძღვანელობს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სააგენტო ADAS-სი. ეს სააგენტო უზრუნველყოფს საკონსულტაციო მომსახურებებს სოფლის მეურნეობისა და სამომხმარებლო პროდუქტების სფეროში. სააგენტოს მუშაობის 70% ფინანსდება ევროპული

რეგიონალური განვითარების ფონდიდან, ხოლო 15% ევროპის სოციალური ფონდიდან და 15% საგარანტიო ფონდიდან. მიწოდებული მომსახურებების ხარისხზე ზრუნავენ ადგილობრივი ჯგუფები. ინსპექტირება ხორციელდება ტურისტული საბჭოს წარმომადგენლების მიერ, რომლებიც წარმოადგენენ ადგილობრივი ჯგუფების არჩეულ დირექტორებს.

გრაფიკული გამოსახულება 2.3. სოფლის მწვანე ტურიზმის ყოველწლიური კატალოგი დიდ ბრიტანეთში.

ადგილობრივი ჯგუფისა და ბიუროს წევრობა საშუალებას აძლევს წევრებს მონაწილეობა მიიღონ ყოველწლიურ ეროვნულ კატალოგში, რომელიც იყიდება ტურისტთა საინფორმაციო ცენტრებში ქვეყნის მასშტაბით. ინგლისში ფუნქციონირებს ასეთი 600 ცენტრი. შენობების აღნიშვნა ხდება მათთვის „გვირგვინის“ ან „გასაღების“ ნიშნის მინიჭებით.

დიდ ბრიტანეთში სოფლის ტურიზმის განვითარების მასშტაბის გათვალისწინებით ცალსახაა, რომ ბრიტანელები ცდილობენ არ ჩამორჩნენ თავის აღმოსავლელ მეზობლებს დანიას და სკანდინავიურ ქვეყნებს.

დანიაში, აგრო ტურიზმის ეროვნული ასოციაცია ბოლო დროს- 1988 წელს დაარსდა (დანიელ ფერმერთა გაერთიანების მატერიალური მხარდაჭერით). დღეს, ასოციაციას 209 წევრი ყავს და აერთიანებს 1268 საწოლს ქალაქგარეთ.

ფინეთში, დღეს, ყველაზე მოთხოვნადია სახლები მეპატრონეების გარეშე, რომლებიც მდებარეობს დაცული ტბებისა და მდინარეების სანაპიროზე. ასეთი სახლების დაქირავების პირობები სრული გამოყენების შესაძლებლობას იძლევა (ავეჯი, საპირფარეშოები, თეთრეული, დენი, შეშა) მათ შორის საუნის, თვითმფრინავის ან ნავის გამოყენების უფლებას. სახლების უმრავლესობას აქვს ტელევიზია (4-5 ვარსკვლავიანი სახლები აღჭურვილია თანამედროვე მოწყობილობებით). დაქირავების პირობებში გათვალისწინებულია სპორტული თევზაობის ლიცენზია. ავტო-ოფროუდერის დაქირავება მარტივია ვებ-გვერდის საშუალებით www.lomarengas.fi.

სოფლის ტურიზმი ისლანდიაში მოიცავს 140 სოფლის ჯაჭვს და ოთხ იათას საწოლს ქვეყნის მასშტაბით. სოფლის ტურიზმის ასოციაცია, რომლის წევრი ფერმერებიც სტუმრებს საკუთარ სახლებში, საოჯახო სასტუმროებში და კოტეჯებში განთავსებას სთავაზობენ 1980 წელს დაარსდა. ისლანდიური ფერმები არა მხოლოდ განთავსების მომსახურებებს, არამედ ყველა მომსახურების, ნებისმიერი აქტივობის და რეკრეაციის შესაძლებლობებს სთავაზობენ მომხმარებელს.

აგრო-ტურიზმის ნაკრები ისლანდიაში მოიცავს გართობას ნებისმიერი გემოვნებისთვის. ისლანდიაში ეს სფერო მომხმარებელს სთავაზობს მყუდრო სახლებში, კოტეჯებში და ფერმებზე განთავსებას, მაღალი დონის მომსახურებებს, ადგილობრივ კერძებს და სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტებს. ბუნებაში განსახორციელებელი აქტივობები დევიზით „ნახე და ისწავლე“ მომხმარებელს სთავაზობს: იშვიათი ფრინველების კოლონიებზე, ვეშაპებზე დაკვირვებას, ფოტოგადაღებას, ლაშქრობას, ისლანდიის გეოლოგიისა და ფლორის შესწავლას. კულტურულ ღირსშესანიშნაობებში დევიზით „მოინახულე და გაეცანი“

მომხმარებლებს შეუძლიათ: მოინახულონ ფერმები, ეკოლოგიურად სუფთა სახლები, მუზეუმები, ისლანდიური სამზარეულო და დატკბნენ ღამის ცხოვრებით. აქტიური რეკრეაციის შეთავაზებები მოიცავს: მოგზაურობა 4x4 ჯიპით, ჯომარდობა, ჯირითი, გართობა თოვლში, თევზაობა, ველოსპორტი და გოლფი.

ისლანდიაში ტურისტული სახლები იყოფა შემდეგ კატეგორიებად:

- ფერმები (სახლები სოფლად)- ტურისტები სახლში რჩებიან როგორც სტუმრები, ოთახები არის უბრალო მაგრამ კომფორტული, ზოგიერთ შემთხვევაში მოწყობილია ინდივიდუალური საპირფარეო.

- სახლი ფერმაში სტუმრებისთვის- ეს შეიძლება იყოს ცალკე მდგომი სახლი და სახლის ნაწილი, რომელიც განცალკევებულია სახლის მეპატრონის ნაწილისგან. თითოეულ ოთახს აქვს საკუთარი საპირფარეო და სხვა მომსახურებები.

- კოტეჯები - ყველა კოტეჯს აქვს საკუთარი სამზარეულო, ჭურჭელი და სხვა სამზარეულო აღჭურვილობა, საბნები, მაგრამ სტუმრები ქირაობენ თეთრეულს.

ესტონეთში, ექსპერტები მივიდნენ დასკვნამდე, რომ სოფლის ტურიზმი ეკონომიკური აქტივობის განვითარების ახალი შესაძლებლობაა. შეთავაზებული იქნა ცენტრალიზებული, ერთობლივი,

პროფესიონალური და ავტონომიური ორგანიზაციის ჩამოყალიბება ესტონეთის სოფლის ტურიზმის ყოვლისმომცველი და წარმატებული პოპულარიზაციისთვის, როგორც ქვეყნის შიგნით, ასევე მის საზღვრებს გარეთ. 2000 წლის იანვარში, 19 მეწარმემ ჩამოაყალიბა ესტონეთის სოფლის ტურიზმის არაკომერციული ორგანიზაცია (ECO). ECO-ს წევრები გადიან სწავლებას, კონსულტაციებს და იღებენ მარკეტინგულ მომსახურებებს. დღეს, ECO ესტონეთის მასშტაბით აერთიანებს 266 წევრს, აქედან 210 მონაწილეობს ტურისტების განთავსების მომსახურებაში, რაც ესტონეთში არსებული მსგავსი საწარმოების 30%-ს შეადგენს.

2.6. სოფლის ტურიზმის ორგანიზების დასავლეთ და ცენტრალური ევროპის ქვეყნების გამოცდილება

დასავლეთ ევროპაში, სადაც სასტუმროში განთავსება საკმაოდ ძვირია, იაფიანი სახლების და საოჯახო სასტუმროები პოპულარობით სარგებლობს ახალგაზრდა და ბიზნეს მოგზაურებს შორის. ევროპის ბევრ ქვეყანაში, ს & ს სისტემა დიდ როლს თამაშობს მასშტაბური სპორტული და კულტურული ღონისძიებების გამართვაში. მაგალითად, გამოირკვა, რომ ფეხბურთის დასავლეთ ევროპელი გულშემატკივრების 60% იაფიან საცხოვრებლებში ჩერდება. დასავლეთ ევროპის ქვეყნების განვითარებული სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურა და შენგენის შეთანხმების

პირობები (უვიზო მიმოსვლა ევროკავშირში) ევროპის ფეხბურთის გულშემატკივრების დიდ უმრავლესობას საშუალებას აძლევს თავისუფლად იმოგზაურონ ერთი ქვეყნიდან მეორეში. გარდა ამისა, ევროპაში, ტურისტების 70%-ზე მეტი სასტუმროს ნაცვლად კერძო საცხოვრებელ ობიექტებში ჩერდება.

სოფლის ტურიზმის, როგორც საერთაშორისო ტურიზმის შემადგენელი კომპონენტის პრიორიტეტების წარდგენა უკავშირდება საფრანგეთს და შვეიცარიას.

საფრანგეთში სოფლის ტურიზმი წარმოდგენილია დასვენების ეროვნული ორგანიზაციის და მწვანე ტურიზმის მიერ (Maison des Gites de France et du Tourisme Vert). ეს ორგანიზაცია მომხმარებლებს სთავაზობს აგრო-განთავსებას ნებისმიერი გემოვნებით და ნებისმიერი სახის დასვენებისთვის. მომსახურებები სერტიფიცირებულია

უმადლესი ეროვნული სტანდარტების შესაბამისად. ზოგადად, აგრო-სახლები საფრანგეთში უფრო კომფორტულად გამოიყურება ვიდრე ჩრდილოეთ ევროპაში, ფრანგულ სახლებს აქვს განსაკუთრებული ეროვნული ემზი და მდიდრული გასტრონომიული ტრადიციები.

საფრანგეთის სოფლის დასახლებები განსხვავდება არა მხოლოდ ნაგებობებით (სოფლის მარტივი სახლები და ვილები, კერძო ისტორიული სასახლეები (შატო)), არამედ ეთნო გეოგრაფიულად: სოფლები შამპანი, პროვანსი, გასკონი, ნორმანდია, სავოი- ყველას აქვს საკუთარი განსაკუთრებული შარმი, რომელსაც ევროპის სხვა რეგიონში ვერ ნახავთ.

ფასში გათვალისწინებულია საუზმე, რომელიც დამოკიდებულია ადგილობრივი კულინარიული ტრადიციების მრავალფეროვნებაზე. აქ შეიძლება დააგემოვნოთ ახლად გამომცხვარი პური რძესთან ერთად, სახლში გამომცხვარი კრუასანი სახლში დამზადებული ჯემით, ნამცხვრები და ორცხობილები, ასევე სხვადასხვა სახეობის ყველი და რა თქმა უნდა საუკეთესო ადგილობრივი ღვინო. მომსახურება გულისხმობს განსახვავებული, სპეციალიზებული კატეგორიის საცხოვრებლებს, სადაც ნებადართულია შინაური ცხოველების განთავსება: კატები, ძაღლები, ზღვის გოჭები და ა.შ., შინაური ცხოველებისთვის ცალკე არის მოწყობილი ინფრასტრუქტურა.

საფრანგეთში, სკოლის არდადეგების პერიოდისთვის შემუშავებულია ქალაქგარეთ დასვენების სპეციალური პროგრამა. 3-დან 13 წლამდე ბავშვებს შეუძლიათ ოჯახში დარჩენა, შინაურ ცხოველებზე ზრუნვა (ცხვარი, ღორი, კურდღელი) და სოფლის თანატოლებთან ერთად თამაშებში, საინტერესო ლაშქრობებში და თავგადასავლებში მონაწილეობა. ასევე, ბავშვებს ეძლევათ შესაძლებლობა შეისწავლონ ფოლკლორული ცეკვები და ხელოვნება, რეგიონის ფოლკლორი, უცხო ენები. ასეთი დასვენების ხარისხი კონტროლდება და სერტიფიცირებულია DDASS-ს მიერ- საფრანგეთის ჯანდაცვისა და სოციალური მომსახურებების სამინისტროს, ასევე ახალგაზრდობისა და სპორტის სამინისტროს მიერ.

საფრანგეთში, პარალელურ რეჟიმში ინერგება აგრო-ტურიზმის განსხვავებული კონცეფციები:

- ზღვისპირა აგრო-საცხოვრებლები;
- ცხენების ფერმები;
- სოფლის ღვინის საკუთრება;
- სათხილამურო კურორტები;
- პანდას აგრო-ეკო-კოტეჯები ეროვნულ პარკებში;
- სასახლეები ქალაქგარეთ;
- სათევზაო სახლები.

სოფლის მოსახლეობის დასვენების ალტერნატივა არის ეგრეთწოდებული „საკურორტო დასახლებები“, რომლებიც ეწყობა ბუნებით მდიდარ ადგილებში (ეროვნული და რეგიონალური პარკების სიახლოვეს ან თავად ასეთ პარკებში). საფრანგეთში არსებობს სპეციალური საინვესტიციო პროგრამა "Goste de France program, chalets-loisirs", რომელიც მიმართულია „საკურორტო დასახლებების“ განვითარებისკენ; ეს სოფლები შედგება 3-25 ხის სახლისგან, რომელიც დაპროექტებულია 4-6 სტუმრის განთავსებისთვის.

ასევე, იმისთვის, რომ მოხდეს აგრო-ეკო-ტურიზმის განვითარება, შეიქმნა საფრანგეთის ეგრეთწოდებული „ეროვნული“ ბუნებრივი პარკების ქსელი, რომელსაც „პანდა-სასტუმრო“ ეწოდა (Panda-Gotes). ეს სასტუმრო სერტიფიცირებულია WWF-ს მიერ და აკმაყოფილებს სამ ძირითად მოთხოვნას:

- ბუნებრივ ლანდშაფტთან „მორგება“ და საშუალო დონის მომსახურების უზრუნველყოფა, რომელიც არ საჭიროებს ბევრ რესურსს;
- გარემოს დაცვის უზრუნველყოფა (ეკო-ტექნოლოგიების გამოყენება);
- სტუმრებისთვის ეკო-ტურიზმის მხარდამჭერი პროგრამების, ბინოკლების, სახელმძღვანელოების, ფაუნის ამოცნობის სახელმძღვანელოების, ეკო-ტურიზმის მარშრუტების, ეკო-ტურიზმის ბროშურებით უზრუნველყოფა და ა.შ.

„პანდა-სასტუმრო“-ების მეპატრონეებსა და საფრანგეთის WWF-ს შორის დადებული ხელშეკრულების თანახმად, ამ ორგანიზაციის მეცნიერები და ექსპერტები ახორციელებენ მსგავსი ტიპის განთავსების ობიექტების რეგულარულ ინსპექტირებას და სწავლობენ ობიექტის გარემოს დაცვის რეჟიმით დადგენილ წესებთან შესაბამისობას.

სოფლის მეურნეობისა და ტურიზმის სამინისტროებმა უნდა უზრუნველყონ ტურისტული განთავსების ოპერაციების ზედამხედველობა. არსებობს საცხოვრებლების სახელმწიფო ფედერაცია და საფრანგეთის სასტუმროების ორგანიზაცია. ასევე, არსებობს ფერმების ქსელი, ხარისხის ნიშანი, რომელიც აღიარებს ფერმერთა სახლების მუდმივმოქმედ ასოციაციის (L'APCA) მიერ შემუშავებულ სოფლების და სოფლის ტურიზმის აღჭურვილობის საკვალიფიკაციო რუკას.

საფრანგეთში გამოიცემა ორი სახელმწიფო სამოგზაურო გზამკვლევი: „წარმატება სოფლის მეურნეობაში“ და „სახლები- შეთავაზებები“. ამ გზამკვლევების გამოცემა ხორციელდება „საფრანგეთის სასტუმროები“-ს რეგიონალური ოფისების მიერ. შექმნილია შეფასების სისტემა და ეს სისტემა სავალდებულოა ყველასთვის, რადგან მიღებული შეფასება წარმოადგენს მომსახურების ხარისხის გარანტიებს. „საფრანგეთის სასტუმროები“-ს ასოციაციამ შეიმუშავა ეგრეთწოდებული „სტუმრების კვების წესები“- ნებისმიერი აქტივობის შემთხვევაში აუცილებელია შესაბამისი ლიცენზია „კვების მცირე ობიექტებისთვის“.

სოფლის მოსახლე იხდის საწევრო გადასახადს და მისი საკუთრებისთვის კატეგორიის მინიჭების ინსპექტირების საფასურს (საცხოვრებელი/ოთახები/მომსახურებები). ოთახები, რომელთაც ენიჭებათ კატეგორია იღბენ ხარისხის ნიშანს- ერთიდან ოთხამდე. მხოლოდ სტანდარტების დადგენის შემდეგ იღებს საკუთრების მფლობელი მონაწილეობის შეთავაზებას და მხოლოდ ამის შემდეგ ხდება საცხოვრებლის ეროვნულ და საერთაშორისო ყოველწლიურ გამოცემაში ჩასმა, რომელიც საფრანგეთის მასშტაბით ვრცელდება. ადგილობრივ მთავრობას უფლება აქვს გამოყოს სუბსიდია განთავსების ობიექტის მოსაწყობად. სუბსიდია შეადგენს მთლიანი ღირებულების 10%-ს (20% მდინარე ლუარას რეგიონში). თუ ობიექტი აკმაყოფილებს ევროკავშირის მოთხოვნებს მაშინ მესაკუთრე იღებს საჭირო თანხის 30%-ს სავალდებულო 12 დღიანი სწავლების დასრულების შემდეგ. არსებობს კიდევ ბევრი სხვა სპეციალური პროექტი, რომელიც ხელს უწყობს სოფლის ტურიზმის განვითარებას ინფრასტრუქტურის მოწყობით. ხშირად ეს პროგრამები აერთიანებს რამდენიმე სოფლის საბჭოს. ასევე, ხელს უწყობს ეროვნული პარკების ტერიტორიაზე პროექტების განხორციელებას. მაგალითად, სოფლის სახლების ტრანსფორმირება ტურისტული მიზნებისთვის, რეწვისა სემინარების ორგანიზება ან ეკო მუზეუმების გახსნა, ადგილობრივი პროდუქტების გაყიდვის პუნქტების მოწყობა. სოფლის ტურიზმის პოპულარიზაციის მიზნით ხდება უახლესი ტექნოლოგიური საშუალებების შეთავაზება და რეზერვაციის ცენტრალიზებული სისტემის მართვა. ფრანგები ხაზს უსვამენ სოფლის ტურიზმის განსაკუთრებულ ხასიათს.

სოფლის ტურიზმი, როგორც ტურიზმის ზრდადი მიმართულება მეცნიერულად ჯერ დადასტურებული არ არის.

სოფლის ტურიზმის ეკონომიური ეფექტურობისა და ზემოქმედების კვლევა, რომელიც 2015 წელს „Détente Consultants“ მიერ ჩატარდა ეფუძნებოდა საფრანგეთის ს & ს ქსელიდან და სასტუმროებიდან მიღებულ მონაცემებს. შესწავლილ იქნა სამი ტიპის ეკონომიკური ზემოქმედება:

- პირდაპირი (გათვალისწინებული იქნა ისეთი მაჩვენებლები, როგორიცაა წლიური ბრუნვა, დასაქმების მაჩვენებელი და გადახდილი გადასახადები);
- არაპირდაპირი (გათვალისწინებული იქნა ტურისტების მსყიდველობითი უნარი);

- გარე (ფერმის მფლობელთა მიერ დამატებითი აქტივობების განხორციელების, ხელფასების, გადასახადების გადახდის და ა.შ. ფინანსური შესაძლებლობები).

სპეციალისტებს სჯერათ, რომ ტურისტების სოფლის სახლებში განთავსება დღეს შემოსავლიანი ბიზნესი არ არის იმისთვის, რომ სახლის მეპატრონემ ეს სფერო შემოსავლის ძირითად წყაროდ აქციოს. მასპინძლების უმრავლესობა სხვადასხვა რაოდენობის ტურისტებს მასპინძლობს.

ს & ს სასტუმროების შემთხვევაში მცირედ განსხვავებული ვითარებაა. 1-3 ოთახის ხელმისაწვდომობის შემთხვევაში ეს შეიძლება დამატებითი შემოსავლის წყარო გახდეს, მაგრამ ოთხი ოთახისა და კვების კომბინაცია საკმარის სარგებელს იძლევა სფეროში თავის დამკვიდრებისთვის.

ზოგადად, საფრანგეთში სოფლის ტურიზმის განვითარება ხელს უწყობს დასაქმებისა და მოგების მაჩვენებლების ზრდას, ასევე გადახდილი გადასახადების რაოდენობის მატებას. დადგინდა, რომ ტურისტების მიერ ბოლო წლის განმავლობაში დახარჯული თანხა 735 მილიონ ევროს შეადგენდა, აქედან წლიური ზრუნვა იყო 435 მილიონი ევრო და ანაზღაურდა 8170 ლამით დარჩენა.

გერმანიაში სოფლის ტურიზმი სოფლების ეგრეთწოდებული მდგრადი განვითარების კონცეფციის ნაწილად მოიაზრება. ამ სფეროს ზედამხედველობს გერმანიის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო. გერმანიის სოფლის ტურიზმის კონცეფციას მნიშვნელოვანი სოციალურ-კულტურული დატვირთვა აქვს: სოფლის ტრადიციული იერის შენარჩუნება და პოპულარიზაცია, „სოფლის ფილოსოფია“, ტრადიციული ნარები და რეწვა.

მაგალითად, ასოციაცია „დაისვენე ფერმაზე“.

<https://www.landreise.de>

<https://www.bauernhofurlaub.de>

სოფლის ტურიზმმა სერიოზული სახელმწიფო დახმარება მიიღო. სოფლის ტურიზმის მარკეტინგული კონცეფციის განვითარების სახელმწიფო პროგრამის ჩარჩოს ფარგლებში სასოფლო-სამეურნეო მიწების მფლობელებს გადაეცათ შეღავათიანი სესხები. სოფლის ტურიზმი სხვადასხვაგვარად იცვლება- რეკრეაცია ძველ ფერმაზე, ანტიკური სტილი, დასვენება თანამედროვე, უახლესი ტექნოლოგიებით აღჭურვილ სახლებში.

გერმანიის სოფლის მაცხოვრებლები იყოფიან შემდეგ კატეგორიებად:

1. "დასვენება სოფლის ეზოში" - უნდა მოიცავდეს სოფლის მეურნეობას, სთავაზობდეს დამსვენებლებს ცხოველებთან და სოფლის ცხოვრებასთან გაცნობის შესაძლებლობას.
2. "ტურიზმი სოფლად" - ეზოს გარეშე, თუმცა ბუნებით მდიდარი გარემოთი.
3. "სოფლის სახლები" - იყოფა იმ კატეგორიებად, რომლებიც გამოიყენება სასტუმროების შემთხვევაში.

სოფლის ტურიზმის შეთავაზება მოიცავს რამდენიმე კატეგორიას: 1- განთავსება ცხენით ჯირითის შესაძლებლობით; 2- ადგილი ბავშვებისთვის; 3- სოფლები დასვენებისთვის; 4- საკარვე სივრცე ეზოში.

კატეგორიების სისტემაში არსებობს მოთხოვნები, რომელთა დაკმაყოფილებაც აუცილებლად უნდა მოხდეს. მაგრამ ასევე არსებობს მოთხოვნები, რომელთა შესრულებაც ნებაყოფლობითია და რომლებიც განსაზღვრავს კატეგორიას. საწევრო შენატანები ემატება ადგილობრივი სოფლის ტურიზმის ბიუჯეტს. გაერთიანებაში გაწევრიანებულია სოფლის მოსახლეობის 8%, რომელიც ჩართულია სამოგზაურო მომსახურებებში.

დღეს, რეკრეაციისათვის ყველაზე პოპულარულია არა ოთახი სოფლის სახლში, არამედ ინდივიდუალური სახლები, სადაც დამსვენებლები მფლობელისგან განცალკევებით ცხოვრობენ. ვითარდება სოფლის ტურიზმის ახალი მომსახურებები და ფორმები, მაგალითად, დასვენება ბავშვებისთვის, რომლებიც მშობლების გარეშე ჩამოდიან, ან ინდივიდუალური სახლები და მომსახურებების შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის (<https://handbookgermany.de/en/rights-laws/special-needs.html>)- ეს არის სოფლის ტურიზმის ძალიან მრავალფეროვანი შეთავაზება, რომელიც ასევე აიხსნება დიდი კონკურენციით.

ინტერნეტის განვითარებამ დიდად შეუწყო ხელი სოფლის ტურიზმის გავრცელებას და პოპულარიზაციას. დღეს, გერმანიის პოტენციური ტურისტების თითქმის ნახევარი დასვენებისა და ადგილების დაჯავშნისთვის ინტერნეტს იყენებს. არსებობს ბევრ ფორმა და ორგანიზაცია, რომელიც სოფლის ტურიზმის პოპულარიზაციას ახდენს ინტერნეტის საშუალებით. ყველაფერი ეს ხორციელდება ოფისების ქსელის გარეშე.

2017 წელს, აგრო სახლების 48%-მა სოფლის ტურიზმიდან უფრო მეტი შემოსავალი მიიღო ვიდრე სხვა აქტივობებიდან, აგრო სახლების 10%-ს იმდენივე შემოსავალი ქონდა სოფლის ტურიზმიდან რამდენის სხვა აქტივობებიდან, ხოლო 42%-ს სოფლის ტურიზმიდან უფრო ნაკლები შემოსავალი ქონდა ვიდრე სხვა სახის აქტივობებიდან.

საინტერესოა სოფლის ტურიზმის ავსტრიული გამოცდილება. ეს არის პატარა ალპური ქვეყანა, რომელიც უკრაინის კარპატების ტურისტულ რეგიონთან მდებარეობს. დღეს ქვეყანას 15,000-ზე მეტი რეგისტრირებული აგრო-ტურისტული ფერმა აქვს, რომელიც 170,000 საწოლს მოიცავს. 2017 წლის მონაცემებით, ქვეყანაში არსებული საწოლებიდან ყოველი მეხუთი აგრო-ტურიზმის სექტორს ეკუთვნის.

ავსტრიის ალპებში დასვენებას პირდაპირი კავშირი აქვს სტუმრების ტრადიციული ფერმის მართვაში ჩართულობას: მესაქონლეობა ალპურ მდელოებზე, ალპური მდელოები, რძის პროდუქტები, ტყის კენკრა და ა.შ., ასევე აქტიური სამთო, ექსტრემალური და ეკოლოგიური ტურიზმის ნაირსახეობები.

ფერმერები, რომლებიც უზრუნველყოფენ მომსახურებებს სოფლად წარმოადგენენ სახელწმიფო გაერთიანება „დაისვენე სოფლის მეურნეობაში“ წევრებს. მათ შეუძლიათ რჩევების მიღება სოფლის მრჩეველებისგან, ასევე რეკომენდაციების და მასალების მიღება „სოფლის რეგიონალური სახლიდან“. ავსტრიაში შეიქმნა სოფლების შეფასების სისტემა, რომელიც ინდივიდუალურ ფერმებს ანიჭებს ერთიდან სამ „ყვავილამდე“. ეს სისტემა დიფერენცირებულია- მოიცავს სავალდებულო და დამატებითი ქულების მოგროვებას. ქულების ჯამი განსაზღვრავს კონკრეტული სახლისთვის მისანიჭებელი „ყვავილების“ რაოდენობას. ობიექტები, რომლებსაც 10-მდე განთავსების ადგილი აქვთ გათავისუფლებული არიან შენატანების და გადასახადებისგან. თუ ფერმაზე

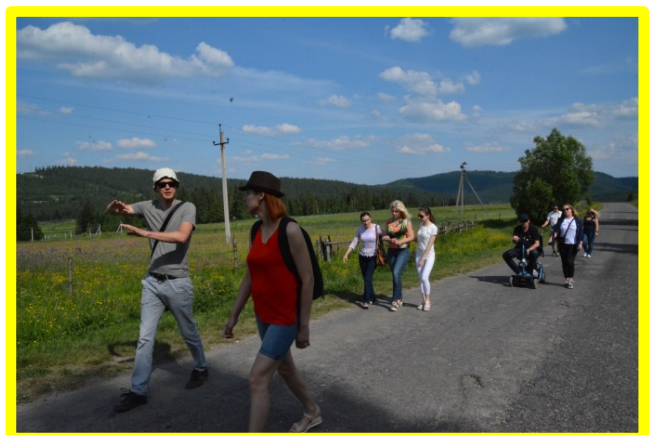
ადგილების რაოდენობა აღემატება 10-ს მაშინ, ასეთი ფერმები ვალდებული არიან გადაიხადონ საწევროს. ამ გარემოება განაპირობა ის ფაქტი, რომ ფერმების 80%-ის საწოლების რაოდენობა არ აღემატება 10-ს. სახელმწიფო გაერთიანებამ გამოსცა სპეციალური კატალოგები, რომლებიც აერთიანებს ცალკე შეთავაზებებს ბავშვების, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების, ეკოლოგიურად სუფთა საკვების, ცხენოსნობის, ღვინის მოყვარულებისათვის. ფერმების შეთავაზებები ასევე იბეჭდება გაზეთებში. ასოციაცია აწყობს კონკურსებს და აწესებს ჯილდოებს სხვადასხვა ნომინაციაში გამარჯვებულებისთვის. შეიქმნა უამრავი სარეკლამო ინტერნეტ გვერდი და შერჩევის მონაცემთა ბაზა. გაერთიანებებმა შექმნეს და პოპულარიზაციას უწევენ საერთო ლოგოს, გამოსცეს სახელმძღვანელო ფერმების მეპატრონეებისთვის და კვარტალური მარკეტინგული გამოცემა. რეგიონალური ასოციაციების წევრებს წარმოადგენს ტურისტულ მომსახურებაში მონაწილე სოფლის მოსახლეობის დაახლოებით 10%.

ანალოგიურად ვითარდება სოფლის ტურიზმი შვეიცარიაში. „დაისვენე სოფლად“ ასოციაციის ხარისხის ნიშნის მისაღებად აუცილებელია გარკვეული კრიტერიუმების დამყარება. დაწესებულება მომსახურებების გაწევას უნდა ახორციელებდეს სულ მცირე ორი წლის განმავლობაში, მომხმარებელს უნდა სთავაზობდეს საკუთარი წარმოების სულ მცირე სამ პროდუქტს და მომსახურებები მჭიდროდ უნდა იყოს დაკავშირებული სოფლის მეურნეობასთან. მომხმარებლები დეტალურად არიან ინფორმირებული თითოეულ ფერმაზე არსებული პირობების შესახებ.

2.7. სამხრეთ ევროპის ქვეყნებში სოფლის ტურიზმის ორგანიზების მახასიათებლები

ესპანეთში, სოფლის ტურიზმი ტურიზმის ინდუსტრიის ერთერთ წარმატებულ სექტორად მიიჩნევა. ბოლო წლებში, ამ სექტორში შეინიშნება მნიშვნელოვანი ზრდა. ამ ტურისტული პროდუქტის მიმართ ტურიზმის გენერალური სამდივნოს და ავტონომიური ადმინისტრაციების მხარდაჭერამ განაპირობა ის ფაქტი, რომ მხოლოდ 1999-2000 წლებში ამ სექტორის საბაზრო წილი 20%-ით გაიზარდა. „სოფლის ტურიზმი“ ესპანეთში დღეს არის განვითარების იმ ეტაპზე, როდესაც უცხოელი სტუმრების რაოდენობა უტოლდება და ხშირად აღემატება კიდევ ადგილობრივი ტურისტების რაოდენობას.

სოფლის ტურიზმი ესპანეთში მოიცავს ფერმებზე, სოფლის სახლებში და მცირე ზომის სოფლის სასტუმროებში განთავსებას. ესპანეთში, ასეთი სახლების მეპატრონეები

გაწევრიანებული არიან ასოციაციაში, რომლის ამოცანაც არის სოფლის ტურიზმის ობიექტების კატეგორიებად დაყოფა მიწოდებულ მომსახურებებზე დაყრდნობით და ამ ობიექტების ასოციაციის მოთხოვნებთან შესაბამისობის მონიტორინგი. ფერმერები ესპანეთში გაერთიანებული არიან ასოციაციაში, რომლის ამოცანაც არის

საცხოვრებლების კატეგორიებად დაყოფა მიწოდებულ მომსახურებებზე დაყრდნობით და ამ ობიექტების ასოციაციის მოთხოვნებთან შესაბამისობის მონიტორინგი.

ტურისტების 95%, რომელიც უპირატესობას ანიჭებს ბუნებაში დასვენებას არიან ახალგაზრდა ესპანელები, რომლებიც დიდ ქალაქებში ცხოვრობენ. მათი 50% 35 წლამდეა. 84% არის დამსვენებელი ისეთი დიდი ქალაქებიდან, რომლის მოსახლეობაც აღემატება 100 ათას ადამიანს, აქედან 50% არის ისეთი დიდი ქალაქის მაცხოვრებელი, რომლის მოსახლეობაც 1 მილიონია.

სოციოლოგიურმა კვლევებმა აჩვენა, რომ მოგზაურთა 31.5% უპირატესობას ანიჭებს ბუნებაში დასვენებას, 46%- უბრალოდ დასვენებას და სიმშვიდით ტკბობას, 33%- უპირატესობას ანიჭებს სეირნობას, და 25%- ექსკურსიების. ტურისტების 15% მოგზაურობს მეგობრებთან ან ოჯახთან ერთად, 13% მიდის კულტურული და ისტორიული მემკვიდრეობის ადგილებში, და 12% მონაწილეობს სპორტულ აქტივობებში.

ესპანეთი ატარებს „პალმის ჩემპიონატს“, რომელიც ისახავს ევროპის ქვეყნებში სოფლის მწვანე ტურიზმის პოპულარიზაციას. 1993 წლიდან, ქვეყანაში ყოველწლიურად იმართება პრესტიჟული საერთაშორისო გამოფენა „ტურიზმი, სპორტი და სოფლის განვითარება“ (სილიადა, გალიცია). 2003 წელს, სოფლის ტურიზმის პირველი ევროპული კონგრესი ორგანიზებული იქნა ევროპის ფერმერთა და სოფლის ტურიზმის ფედერაციის მიერ (EuroGites). კონგრესი ესპანეთის ქალაქ ჰაენში გაიმართა. ესპანეთში ყოველწლიურად დაახლოებით 1.5 მილიონი ადამიანი სარგებლობს სოფლის ტურიზმის მომსახურებით.

იტალიაში, აგრო ტურიზმი ზრდადი პოპულარობით სარგებლობს. ამ მიმართულების განვითარება იტალიაში გასული საუკუნის 70-იან წლებში დაიწყო სოფლის მეურნეობის დამატებით აქტივობის სახით. თანამედროვე აგრო-ტურიზმი იტალიაში აღარ შემოიფარგლება 3-4 საწოლიანი უბრალო ოთახებით; დღეს გვხვდება 3-4 ვარსკვლავიანი მინი-სასტუმროები ანტიკვარული ავეჯით, კეთილმოწყობილი სააბაზანოებით, საცურაო აუზებით და ჩოგბურთის კორტებით. ხშირად ამ სასტუმროების მოდელზე დაყრდნობით ხდება მე-16-მე-17 საუკუნეების სახლების ან მცირე ზომის ძველი მონასტრების რეკონსტრუქცია.

აგრო-ტურისტული კომპლექსები მომხმარებელს სთავაზობს სხვადასხვა სპორტში, ჯირითში, სამთო სეირნობაში მონაწილეობის შესაძლებლობას, ექსკურსიებს ადგილობრივი ღირსშესანიშნაობების დასათვალიერებლად. აგრო-ტურიზმის ფარგლებში დამსვენებლებს შესაძლებლობა ეძლევათ ეწვიონ სოფლის ბაზრობებს და შუასაუკუნის კოსტიუმირებულ ღონისძიებებს. და ბოლოს, ყველაზე დიდ როლს თამაშობს სამზარეულო. აგრო-ტურიზმი მომხმარებლებს სთავაზობს არა მარტო გემრიელ, არამედ მაღალი ხარისხის საკვებს, ასევე ძვირადღირებულ და იშვიათი სახეობის ღვინოების ფართო არჩევანს: ტრიუფელი, სხვადასხვა სახეობის ყველი და ზეითუნის ზეთი, რომელიც ხელმისაწვდომი არ არის ქალაქის მაღაზიებში. ამიტომ, 70-ზე მეტი ღვინის და საკვები მარმრუტი უკვე განვითარებულია იტალიაში და მჭიდროდ არის დაკავშირებული აგრო-ტურიზმთან. საშუალოდ, კარგი ორკაციანი ოთახი საუზმით დღეში 60-80\$ ღირს. ღირებულებას ემატება დამატებითი

მომსახურებების ფასი: კვება, სპორტული მოედნები, ექსკურსიები, ასევე გაჯანსაღების და სილამაზის პროგრამები, ეგრეთ წოდებული „ფერმის სილამაზე“. აგრო-კოტეჯების მფლობელები თავის სტუმრებს სთავაზობენ ღვინის მარნებს (ასევე ყველის და ხორცპროდუქტებს) იმ პირობით, რომ საკვები მარაგების უფასო მოხმარება გათვალისწინებულია კოტეჯის დაქირავების ღირებულებაში.

ამ ქვეყანაში, სოფლის ტურიზმის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მახასიათებელი არის ის გარემოება, რომ აგრო-კოტეჯების მფლობელთა თითქმის ნახევარს „არ ეჩქარება ჩრდილიდან გამოსვლა“ ანუ სახელმწიფო სერტიფიცირების, ლიცენზიის მიღების პროცედურების გავლა და გადასახადების გადახდა. მიუხედავად იმისა, რომ სოფლის ტურიზმის მომსახურებები იტალიაში საშუალოდ ორჯერ უფრო ძვირია ვიდრე ესპანეთსა და საფრანგეთში, ყოველწლიურად ამ მომსახურებით 2 მილიონი ადამიანი სარგებლობს (78% იტალიელი). ხოლო, სოფლის ტურიზმიდან ყოველწლიურად მიღებული მოგება 350 მილიონ აშშ დოლარს შეადგენს.

კვიპროსში, აგრო-ტურიზმის აქტივობების კოორდინირებას ახორციელებს კვიპროსის აგრო-ტურიზმის კომპანია, რომელის ძირითად მიმართულებასაც წარმოადგენს ქვეყნის სოფლებში რეკრეაციული აქტივობების განხორციელება.

სოფლის ტურიზმის წარმატების ფაქტორები იყო:

1. სახელმწიფოს პოლიტიკური მხარდაჭერა: შემუშავებულია სახელმწიფო პროგრამა-სოფლის ტურიზმი იღებს პირდაპირ ფინანსურ დახმარებას (შელავათიანი კრედიტები აგრო-ტურიზმის ფერმებისთვის);
2. ლანდშაფტი და ბუნებრივი პირობები;
3. კლიმატი;
4. ისტორიული და კულტურული მემკვიდრეობა (არქეოლოგიური, რელიგიური, ისტორიული ხასიათის ტურისტული ობიექტები);
5. ტურისტების მიღების ტრადიცია და კვალიფიციური დამხმარე პერსონალი;
6. გზების კარგად განვითარებული სისტემა, რომელიც სოფლის ტურიზმის განვითარების წამყვანი ფაქტორია;
7. ავტომობილების დაქირავების განვითარებული სისტემა;
8. კვების ობიექტების განვითარებული სისტემა;
9. საშუალო ფასები.

საჯარო ან სოფლის ტურიზმის განვითარების პროგრამები აგრო-ტურიზმის სექტორის განვითარების უმნიშვნელოვანესი ელემენტია- მაგალითად, კვიპროსის სოფლის ტურიზმის პროგრამა მომზადდა კვიპროსის ტურიზმის ორგანიზაციის მიერ, ან სხვა, ინტეგრირებული პროგრამები (როგორცაა გერმანიის მდგრადი განვითარების პროგრამის ფარგლებში სოფლის განვითარების პროგრამა, რომელიც იმართება სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ).

სახელმწიფო პროგრამა ფინანსურ დახმარებას უწევს ფერმების რეკონსტრუქციას, აღდგენას და ტრადიციული სახლების აღჭურვას, რათა ობიექტები მომზადდეს ტურისტების მისაღებად.

ორგანიზაციის სქემა მარტივია: ტურისტების მისაღებად სოფლად სახლის მფლობელმა განაცხადი უნდა გააკეთოს კვიპროსის ტურიზმის ორგანიზაციაში სახლის გაფართოვების შესახებ და მიიღოს სესხი ან უფასო სესხი. ინფორმაცია აგრო-ფერმის შესახებ შედის მონაცემთა ბაზაში, რომელიც შემუშავებულია კვიპროსის აგრო-ტურიზმის კომპანიის მიერ. ტურისტულ კომპანიებს პირდაპირ მიჰყავთ ტურისტები დანიშნულების ადგილზე. დასვენების დროს, ტურისტები როგორც წესი ქირაობენ მანქანას, რომელიც მათ ელოდება აეროპორტში. დამატებით, ხელმისაწვდომია პირადი გიდების მომსახურებები- თარჯიმნები საკუთარი მანქანით ფართოდ გავრცელებული პრაქტიკაა.

2.8. სოფლის ტურიზმის ორგანიზების მახასიათებლები ლატვიაში, პოლონეთში, უნგრეთში, რუმინეთში, მოლდოვაში, ბელარუსში, საქართველოში, პორტუგალიასა და უკრაინაში.

ლატვიაში, სოფლის ტურიზმი არის ტურიზმის ფორმა, რომელიც ხორციელდება სოფლად, შემოსავალს აძლევს ადგილობრივ მოსახლეობას და სთავაზობს ტურიზმებს ინდივიდუალურ დასვენებას. სოფლის ტურიზმი ეფუძნება განთავსების მომსახურებას, და სხვა დამატებით მომსახურებებს როგორცაა სოციალური, კულტურული, ბუნებრივი რესურსები, რომელთა გამოყენება ხდება მდგრადი განვითარების პრინციპების საფუძველზე.

განთავსება- არის სახლები სოფლად, დასასვენებელი კოტეჯები 20-მდე საწოლით. ბანკეტის ორგანიზება და მასობრივი ტურიზმის აქტივობებში მონაწილეობა არ წარმოადგენს მსგავსი ობიექტების ძირითად ამოცანას. დამატებითი მომსახურებები მოიცავს კვებას, საუნას, ტურებს, ადგილობრივი პროდუქტებით დამზადებულ კერძებს და სხვა მრავალს.

დამატებით მომსახურებებს შორის აღსანიშნავია:

- რეკომენდირებული აქტივობები (მდგრადი განვითარების პრინციპების შესაბამისად)- ცხენით ჯირითი, ნავის გაქირავება, თევზაობა, ველოსიპედით სეირნობა და ა.შ.;
- აქტივობები, რომლებიც არ არის რეკომენდირებული (ეწინააღმდეგება მდგრადი განვითარების პრინციპებს)- მასობრივი ტურიზმი და ყველა სახის აქტივობა, რომელიც ნეგატიურ ზეგავლენას ახდენს გარემოზე (სპორტული ღონისძიებების, ფეინთბოლის ორგანიზება და ა.შ.).

1993 წელს დაარსდა სოფლის ტურიზმის ასოციაცია "Laukucelotajs", რომელსაც დღეს სოფლის ტურიზმის 300 ოპერატორი და 10 თანამშრომელი ყავს.

ლატვიის კანონი ტურიზმის შესახებ

ეს არის ტურიზმის პოლიტიკის ყველაზე მნიშვნელოვანი დოკუმენტი, სამართლებრივი ბაზა ქვეყანაში სექტორის განსავითარებლად. ტურიზმის შესახებ კანონი ლატვიაში 1998 წელს იქნა მიღებული. ამ კანონის მთავარი მიზანი არის ლატვიაში ტურიზმის განვითარების სამართლებრივი ბაზის ჩამოყალიბება, იმ პროცედურების განსაზღვრა, რომლებზე დაყრდნობითაც სახელმწიფო ადმინისტრაციის უწყებები, ადგილობრივი მთავრობები და ბიზნესები იყენებენ სოფლის ტურიზმის სამართავად და ტურისტების ინტერესების დასაცავად.
<https://likumi.lv/doc.php?id=50026>

სოფლის ტურიზმის უსაფრთხოება ლატვიაში

„სოფლის მოგზაურმა“ მოამზადა სახელმძღვანელო, რომელშიც შეჯამებულია ლატვიაში სოფლის ტურიზმის უსაფრთხოების ასპექტები. უსაფრთხოების ასპექტები განხილული იქნა საკანონმდებლო, ბიზნეს, მომხმარებელთა და მფლობელთა უსაფრთხოების თვალსაზრისით. <https://www.celotajs.lv/lv/news/item/view/454>

სოფლის მასობრივი ტურიზმი პოლონეთში ადრეულ 90-იანებში დაიწყო, რაც განაპირობა ევროპის მასშტაბურმა სოციალურ-ეკონომიკურმა ტრანსფორმაციამ.

დღეს პოლონეთში აგრო-ტურიზმი ძალიან არათანაბრად ვითარდება. მიზეზებს შორის შეიძლება დავასახელოთ შემდეგი:

- ქვეყნის განსახვავებული ბუნებრივი პირობები;
- რეგიონების არათანაბარი ეკონომიკური განვითარება;
- ისტორიული წარსული;
- გეოგრაფიული მდებარეობა (დისტანცია ძირითადი სატრანსპორტო კომუნიკაციებიდან);
- დასვენების ტრადიციები.

პოლონეთის კანონების თანახმად, სოფლის მწვანე ტურიზმის მომსახურებები არ წარმოადგენს ბიზნესის ნაწილს. ამიტომ, მსგავსი მომსახურებებიდან მიღებულ მოგებას არ ეკისრება დამატებითი ღირებულების გადასახადი. ასევე, კანონი ითვალისწინებს იმ შემოსავლის გადასახადისგან გათავისუფლებას, რომელიც მიღებულია აგრო-ტურისტების განთავსებით და მხოლოდ ქვემოთ ჩამოთვლილ პირობებში:

- გასაქირავებელი ოთახები, რომელიც მდებარეობს სახლში ეკუთვნის ფერმას;
- ოთახების გაქირავება ხდება ტურისტებზე და არა სეზონურ მუშახელზე ან მესამე მხარეებზე;
- ტურისტებზე გასაქირავებელი ოთახი მდებარეობს სოფლად მაცხოვრებელი ოჯახის სახლში, და არა ტურისტებისთვის ადაპტირებულ ცალკეულ შენობაში;
- ტურისტებისთვის შეთავაზებული ოთახების რაოდენობა არ აღემატება ხუთს.

1997 წლიდან, პოლონეთის სოფლის ტურიზმის ფედერაციამ „მასპინძელი ოჯახები“ წარმოადგინა სოფლის სახლების კლასიფიკაციის და კატეგორიის მინიჭების ახალი პრინციპები.

1999 წელს, პოლონეთის სოფლის ტურიზმის ფედერაციამ პროგრამა „მასპინძელი ფერმა“, რომელიც განსაზღვრავს სოფლის სახლისთვის კატეგორიის მინიჭების პროცედურებს და მიზნად ისახავს ინსპექტორების მიერ სახლებისთვის კატეგორიების მინიჭებას.

კატეგორიების სისტემაში მონაწილეობა სოფლის სახლებისთვის ნებაყოფლობითია.

სოფლის სახლს, რომელსაც მინიჭებული აქვს შესაბამისი კატეგორია უფლება აქვს გამოიყენოს პოლონეთის სოფლის ტურიზმის ფედერაციის ნიშანი „მასპინძელი ფერმა“ 2 წლის განმავლობაში. კატეგორიის ნიშანი განსხვავდება ფედერაციის ნიშანზე მოცემული მზეების რაოდენობით- რაც უფრო მაღალია კატეგორია მით მეტია ნიშანზე მზე. დღესდღეობით ხელმისაწვდომია მაქსიმუმ მესამე კატეგორიის სახლები, რაც ნიშანზე გამოსახება სამი მზით.

პოლონეთის აგრო-ტურიზმის ძირითადი არახელსაყრელი პირობა მდგომარეობს მატერიალური ბაზის სოფელთან, სოფლის მეურნეობასთან, ტრადიციულ არქიტექტურასთან და ტრადიციულ აღჭურვილობასთან არასაკმარისი კავშირი. სოფლის მოსახლეობა ცდილობს სახლები ქალაქური სახლების სტილზე მოაწყონ, რაც ნაკლებად მიმზიდველს ხდის ამ სახლებს ტურისტებისთვის. აგრო-ტურისტული ფერმების მფლობელები ნაკლებ ყურადღებას უთმობენ მათი სახლების არქიტექტურული, ეთნო-რეგიონალური სტილის მნიშვნელობას.

სამწუხაროდ, აგრო-ტურიზმის პროდუქტი, რომელსაც პოლონეთის ფერმები გვთავაზობს მხოლოდ ღამის გასათევ და საკვებ ობიექტებს წარმოადგენს. თუმცა, ყველამ იცის, რომ ობიექტის შემოსავალი იზრდება მაშინ, როდესაც განთავსებასთან ერთად ხელმისაწვდომია სხვა მომსახურებებიც.

ასევე ყურადღებას იმსახურებს პოლონეთის აგრო-ტურიზმის ფერმების განვითარების სისტემა. ამჟამად, პოლონეთში გამოდის სოფლის ტურიზმთან დაკავშირებული ყოველწლიური კატალოგები და სარეკლამო ბროშურები, რომლებიც შემუშავებულია ყველა ტერიტორიული ერთეულისთვის. ამ გამოცემების უპირატესობა მდგომარეობს წარმოდგენილ პრაქტიკულ ინფორმაციაში: ფასები, მისამართები, კატეგორიები და სახლის სახეობები.

აგრო-ტურიზმის და სოფლის ტურიზმის მარეგულირებელი კანონმდებლობა პოლონეთში <http://www.pit.org.pl/?lng=en>

პოლონეთის ტურიზმის საბჭო არის ყველაზე დიდი ორგანიზაცია, რომელიც დაფუძნებულია ტურიზმის ინდუსტრიის მიერ და მუშაობს მთელი ქვეყნის მასშტაბით. საბჭოს აქტივობები მოიცავს ინტერესების ფართო სპექტრს. საბჭოს ძირითადი საქმიანობა მოიცავს საკანონმდებლო მოთხოვნების დაკმაყოფილებას, საბჭოს წევრებისა და ტურიზმის ბიზნესის წარმომადგენლობას. სხვადასხვა საკითხებს შორის გასათვალისწინებელია: ტურიზმის ინდუსტრიის განვითარება, მისი კონკურენტუნარიანობა უცხოურ ბაზარზე, წვდომა ახალ ტექნოლოგიებზე და საბჭოს

წევრებისთვის ბიზნეს სტანდარტების დამკვიდრება. ქვემოთ მოცემულ ბმულზე წარმოდგენილია დოკუმენტი, რომელიც აერთიანებს პოლონეთის აგრო-ტურიზმთან და სოფლის ტურიზმთან დაკავშირებულ მარეგულირებელ დოკუმენტებს. www.agroturystyka-ggg.pl

აქტი განსაზღვრავს პოლონეთის რესპუბლიკის ტერიტორიაზე სამეწარმეო საქმიანობის წამოწყების, წარმოების და დასრულების წესებს, მათ შორის სამეწარმეო უფლებებსა და ვალდებულებებს და ამ მიმართულებით სახელმწიფო უწყებების როლს. <http://www.ekonomiaspoleczna.pl>

უნგრეთი. ქვეყნის კანონმდებლობა სოფლის მწვანე ტურიზმს მიაკუთვნებს კერძო ფერმერობის სფეროს და ადგენს შესაბამის შეღავათიან საგადასახადო ინსტრუმენტებს.

ამ ქვეყანაში, სოფლის ტურიზმის მთავარ ღირსშესანიშნაობას წარმოადგენს ცხენების მოშენების ეროვნული ტრადიცია.

სოფლის ტურიზმი უნგრეთში სწრაფად ვითარდება ბოლო წლების განმავლობაში. უნგრეთის დასავლეთში გაიხსნა ორი ახალი სასტუმრო: სასტუმრო „Kolping“, ასლოპაჰოკი (ზალას რეგიონი) და კლუბი „Dombogomajor“, ჩერსეგტომაი (ავსტრიის საზღვართან). სასტუმროს კომპლექსი „Kolping“ შედგება რვა „ბუნებრივი“ სახლისგან, რომელიც მოწყობილია ფიჭვის ავეჯით, ყველა სახლს აქვს უნგრული თიხის ღუმელი. მხოლოდ სააბაზანოები არის აღჭურვილი თანამედროვე მოწყობილობებით. სასტუმრო დიდი პოპულარობით სარგებლობს გერმანელ ტურისტებში. დაგეგმილია დამატებით ოთხი სახლის მშენებლობა, გამაჯანსაღებელი და ველო ტურების ორგანიზება, უფასო საბავშვო ბაღის მოწყობა.

რუმინეთში, ფერმის სახლების მფლობელთა ინტერესებს წარმოადგენს ANTREC, სოფლის, ეკოლოგიური და კულტურული ტურიზმის ეროვნული ასოციაცია (წარმოადგენს EUROGITES-ის წევრს). სახელმწიფო ორგანიზაცია ANTREC დაარსდა 1994 წელს და ამავე წელს გახდა EuroGites-ის წევრი.

სოფლის ტურიზმი ქვეყანაში პირველ რიგში ვითარდება ქვეყნის სამხრეთ კარპატების რაიონში და ორიენტირებულია: ბუნებრივი გარემოს და ეთნო-კულტურული ტრადიციების (ცერემონიები, ტანსაცმელი, ტრადიციული რეწვა, მეცხვარეობა, ტრადიციული საკვები, სამთო მეცხოველეობა, მთის სასახლეები, ბუნებრივი-დაცული ტერიტორიების ქსელი) დაცვაზე.

საკუთრებების სტრუქტურის ანალიზზე დაყრდნობით ვიღებთ შემდეგ მონაცემებს: სოფლის სახლების 85% აშენდა აგრო-ტურიზმის განვითარებამდე, 15%-სპეციალურად აშენდა სოფლის ტურიზმის მომსახურებების გასაწევად.

განთავსების ხარისხი გამარტივებულია სტანდარტების სისტემით, რომელიც შედგება ხუთი დონისგან. ხარისხის ნიშნის აღმნიშვნელად არჩეული იქნა გვირილა. სოფლის სახლების სერტიფიცირება განხორციელდა ტურიზმის ეროვნული სააგენტოს მიერ და მოიცავს ორგანიზაციაში შემავალი ყველა სახლი. საინტერესოა, რომ რუმინეთში არ არსებობს განსხვავება „სოფლის სახლის“ და „ს & ს“ კონცეფციას შორის.

ტურისტებისთვის შეთავაზებულ მომსახურებების ნაკრებში მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია ეროვნული რეწვის პრეზენტაციას: ქსოვა, ქარგვა, კერამიკა და სხვა. ქვეყნის ცალკეულ რეგიონებში შეიქმნა რიგი პროგრამებისა, რომლებიც შედგება რამდენიმე სწავლების, რეწვის ოსტატის სახლში ვიზიტის და სოფლის მუზეუმის მონახულებისგან. ეს პროგრამები ვრცელდება რუმინეთის იმ სოფლებზე, სადაც კარგად არის შემორჩენილი ტრადიციული ცხოვრების წესი, არქიტექტურა და კულტურა. პროგრამები მოიცავს შემდეგს: „ქსოვის კურსები“, „ოსტატის საკუთრება“, „სოფელი ჩოკენესშტი- წარსულის მემკვიდრეობა“. შესაბამისად, ორგანიზაცია დიდ ყურადღებას უთმობს ისეთი ფენომენის განვითარებას, როგორიც არის „კულტურული ტურიზმი“, რომელიც სოფლების მნიშვნელოვან კომპონენტს წარმოადგენს. ორგანიზაციამ ასევე შეიმუშავა და დანერგა უნიკალური თემატური მარშრუტები: „ღვინის გზა“, „კერამიკის გზა“, დუნაის დელტის მარშრუტი.

ორგანიზაცია ხელს იწყობს სოფლის ტურიზმის მომსახურებების რეკლამირებას და პოპულარიზაციას საკუთარი ვებ-გვერდის საშუალებით: <http://www.antrec.ro>. ასევე, ორგანიზაცია მონაწილეობს ბაზრობებში და გამოფენებში, ახორციელებს რიგ სხვა აქტივობებსაც: ფოლკლორული ხელოვნების ბაზრობები და ტურიზმი მარამურეშში, ეროვნული ფესტივალი ჩოკენესტაში, და სოფლის ტურიზმის დღე. ANTREC აქვეყნებს ყოველთვიურ ჟურნალს „დაისვენე სოფლად“, რომელიც მოიცავს განთავსების, დასვენების და მოგზაურობის მარშრუტების აღწერილობას.

მიუხედავად იმისა, რომ **ბელარუსი** ევროპის ერთადერთი ქვეყანაა, რომელსაც არც ზღვა აქვს და არც მთები, ამ ქვეყნას გააჩნია სოფლის ტურიზმის განვითარების მნიშვნელოვანი პოტენციალი.

ბელარუსის 70-ზე მეტი სოფლის მაცხოვრებელი უკვე იღებს ტურისტებს. ფერმები ერთმანეთისგან ძალიან განსხვავდება- ძველებური, თანამედროვე, კომფორტული და ესთეტიკური. ყველა ფერმა განთავსებულია თვალწარმოადგილებში.

სოფლის ტურიზმის განვითარების აზრი ყველას მოსწონს. სოფლის მოსახლეობისთვის ეს არის დამატებითი შემოსავლის წყარო და მათი საცხოვრებლის მდგომარეობის გაუმჯობესების შესაძლებლობა. ადგილობრივი ხელისუფლების და მთლიანად რეგიონისთვის სოფლის ტურიზმი არის- დამატებითი შემოსავალი, ინფრასტრუქტურის განვითარება და სამუშაო ადგილების შექმნის შესაძლებლობა. მთლიანად ქვეყნისთვის ეს არის ქალაქგარე ტურიზმის განვითარების შესაძლებლობა, ტურიზმის განვითარება იქ სადაც არ არის სასტუმროები, რაც ზრდის კონტრასტს ქალაქსა და სოფელს შორის. ხოლო, ტურისტებისთვის ეს არის ბუნებრივ გარემოში იაფი დასვენების შესაძლებლობა.

2005 წელს, ბელარუსი გახდა ECATE (ევროპის ეკოლოგიური და სოფლის ტურიზმის ცენტრი <http://www.eceat.org>) წევრი. ეროვნული კოორდინატორის ფუნქციებს ასრულებს არასამთავრობო ორგანიზაცია „აგრო და ეკო ტურიზმი“. ამ ორგანიზაციის წევრობა საშუალებას მისცემს ბელარუსს მიუახლოვდეს სოფლის ტურიზმის მსოფლიო სტანდარტებს, მონაწილეობა მიიღოს საერთაშორისო პროექტებში და გამოაქვეყნოს საკუთარი შეთავაზებების საერთაშორისო ტურისტულ კატალოგებში.

საქართველო

საქართველოს ტურიზმის კანონი

მონაცემთა ბმულები ქართულ ენაზე:

<https://matsne.gov.ge/en/document/view/4001171?publication=0>

<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/30316?publication=9#>

<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3176389?publication=0>

სასარგებლო ბმულები
ინგლისურენოვანი ინფორმაციით:
საქართველოს საგადასახადო კოდექსი

<https://matsne.gov.ge>

http://taxinfo.ge/images/stories/sxva/tax_code_of_georgia.pdf

საქართველოს მეწარმეთა შესახებ კანონი

<https://matsne.gov.ge>

მოლდოვა

სოციალური მეწარმეობის კანონი N223. ამ რეგულაციის მთავარი მიზანი არის სოციალური პრობლემების მოსაგვარებლად „სოციალური მეწარმეობის“ რეგულირება ყველა სოციალური აქტორის აქტიური ჩართულობის უზრუნველყოფის გზით. ასევე, სოციალური პრობლემების მოგვარების ეკონომიკური მიდგომებისა და პრობლემების მოგვარების გზების შემუშავება. სამიზნე ჯგუფები ან ბენეფიციარები არ სახელდება ცალკე, მაგრამ ძირითადად მოიცავს: შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს, ასაკოვან პირებს, ახალგაზრდებს, ბავშვებს და მოსახლეობის სხვა მოწყვლად ჯგუფებს. კონკრეტულ პირებთან ერთად, ეს კანონი ასევე შეეხება ეკოლოგიის, ცხოველთა და ეროვნული მემკვიდრეობის დაცვის და სხვა საკითხებს.

<http://lex.justice.md/md/%20372683%20/>

<http://www.moldova-tourism.md/index.php/ro/>

პორტუგალია

ტურიზმი პორტუგალიაში [TURISMO DE PORTUGAL]

პორტუგალიის ტურიზმი არის ეროვნული ტურისტული უწყება, რომელიც ინტეგრირებულია ეკონომიკის სამინისტროში და პასუხისმგებელია ტურისტული აქტივობების პოპულარიზაციაზე, შეფასებაზე და მდგრადი განვითარების უზრუნველყოფაზე. ეს უწყება ასევე ითავსებს ყველა ინსტიტუციურ კომპეტენციას, რომელიც დაკავშირებულია ტურიზმის პოპულარიზაციასთან, მათ შორის მოთხოვნასთან და მიწოდებასთან. მონაცემები ხელმისაწვდომია პორტუგალიურ ენაზე.

<https://business.turismodeportugal.pt/pt/Paginas/homepage.aspx>

„სოფლის ტურიზმის და სახლების ტურიზმის კარგი პრაქტიკის სახელმძღვანელო“ (მოიცავს უშუალოდ აგრო-ტურიზმს და კოტეჯებს) მოიცავს რეკომენდაციების ნაკრებს და საუკეთესო პრაქტიკას მომსახურების გაწევის მიმართულებით იმ ეროვნული მოდელისთვის, რომელიც შეეხება ტურიზმის ბიზნესს სახეობებს და მათ მახასიათებლებს. ამ სახელმძღვანელოს შინაარსი ორიენტირებულია იმ მახასიათებლების შენარჩუნებასა და დაფასებაზე, რომლებიც განსხვავებულ და უნიკალურ ელფერს სძენს ამ სფეროს. ხელმისაწვდომია პორტუგალიურ ენაზე.
http://business.turismodeportugal.pt/pt/Gerir/Boas_Praticas/Paginas/boas-praticas-th-ter.aspx

სოფლის ტურიზმის განმარტებები და არსებული კანონმდებლობა. ხელმისაწვდომია პორტუგალიურ ენაზე. <https://www.dgadr.gov.pt/diversificacao/turismo-rural/caracteristicas-do-turismo-no-espaco-rural>

ეს სახელმძღვანელო მიზნად ისახავს უნარების, კვალიფიკაციის, გაფართოვებისა და სოფლის ტურიზმის გაუმჯობესების პროცესის ინტეგრირებით გზა გაუკვალოს არსებულ ან პოტენციურ მეწარმეების სოფლის ტურიზმის წარმოებაში. ამ პროცესის მიმდინარეობისას, ჩვენ ვეძებთ თანმიმდევრულ მიდგომას მდგრადი აქტივობების განხორციელების მიზნით. სწორედ ამ დროს წარმოიქმნება „თემატური ტურისტული პროდუქტის“ შემუშავების აუცილებლობა, რომელიც მოემსახურება დაინტერესებული მხარეების და მომხმარებლების საერთო ინტერესებს. ასეთი პროდუქტები უზრუნველყოფს ფუნქციონალური ქსელის ჩამოყალიბებას, რომელიც შეძლებს ყველას საჭიროების დაკმაყოფილებას. ხელმისაწვდომია პორტუგალიურ ენაზე.

https://economiaativa.pt/php/download_file.php?file=../repo/biblioteca/turismo/Gui%C3%A3o%20t%C3%A9cnico%20de%20apoio%20ao%20empreendedor%20em%20Turismo%20Rural.pdf

უკრაინა

უკრაინაში, სოფლის ტურიზმის ნორმატული დახმარების დამკვიდრების და უზრუნველყოფის პრაქტიკამ აჩვენა ამ კონცეფციის მიმართ მხარდაჭერა როგორც ოფიციალურ ასევე არაოფიციალურ დონეზე. კერძოდ, ტერმინი „სოფლის ტურიზმი“ შეტანილი იქნას უკრაინის „ტურიზმის შესახებ“, „სოფლის ეკონომის“, „სოფლის მეურნეობის საკონსულტაციო აქტივობების“ შესახებ კანონებში, 2015 წლამდე უკრაინის სოფლების განვითარების სახელმწიფო სამიზნე პროგრამაში, პრეზიდენტის რამდენიმე ბრძანებასა და უკრაინის მთავრობის დადგენილებებში. ეს ტერმინი საფუძვლად უდევს უკრაინის კანონპროექტს „სოფლის ტურიზმის შესახებ“ და ეროვნული სტანდარტის პროექტს „ტურისტული მომსახურებები. სოფლის ტურიზმი. ზოგადი მოთხოვნები“.

სოფლის მწვანე ტურიზმი აღიარებულია როგორც ტურიზმის ცალკეული სახეობა, რომლის განვითარებაც სახელმწიფო პოლიტიკის პრიორიტეტული მიმართულებაა და გაწერილია 1995 წლის 15 სექტემბრის უკრაინის N324 „ტურიზმის შესახებ“ კანონის მე-4 და მე-6 მუხლებში.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>

სოფლის მწვანე ტურიზმთან დაკავშირებული აქტივობები სრულად იმართება უკრაინის „სოფლის ეკონომიკის შესახებ“ N742 კანონით, რომელიც მიღებული იქნა 2003 წლის 14 მაისს არასამთავრობო ორგანიზაცია „უკრაინაში სოფლის მწვანე ტურიზმის პოპულარიზაციის გაერთიანების“ აქტიური მონაწილეობით.

სწავლების მასალები

თემა: “სოფლის ტურიზმის სამართლებრივი საფუძველი უკრაინაში. სოფლის საოჯახო სასტუმროების ტურისტული პროდუქტები. სტუმრების შემეცნებითი საჭიროებების დაკმაყოფილება”.

მომხსენებელი: ალექსანდრ ვოლოსინსკი - მწვანე ჯვრის საზოგადოების ხელმძღვანელი. <https://www.rt4all.net/learn-more>

2.9. აგრო-სახლების კატეგორიებად დაყოფა ევროპის სხვადასხვა ქვეყნებში

აგრო-სახლების კატეგორიებად დაყოფის გამოცდილება ევროპის შერჩეულ ქვეყნებში

ნორდიკულ ქვეყნებში არსებობს საცხოვრებლების კატეგორიებად დაყოფის სისტემა, რომელიც ჰგავს სასტუმროების კატეგორიებად დაყოფას და მოიცავს 1-დან 5-მდე ვარსკვლავის მინიჭებას. სახლების შეფასება (არ გულისხმობს ინტერიერის შეფასებას) ხორციელდება ასე:

☼☼☼☼☼ არანაკლებ 42 კვადრატული მეტრის საცხოვრებელი ცალკე საძინებლით (ერთი ან ორი), მისაღები ოთახით და სამზარეულოთი. ბუხარი. პირადი ჰიგიენის ოთახები: საშხაპე, აბაზანა, საუნა, ცალკე ტუალეტი. სახლის ყველა მოწყობილობა (ელექტრო ქურა, მაცივარი/საყინულე, სარეცხი მანქანა და ჭურჭლის სარეცხი მანქანა, მიკრო ტალღური ღუმელი და ა.შ.).

☼☼☼☼ არანაკლებ 24 კვადრატული მეტრის საცხოვრებელი ცალკე საძინებლით (ერთი ან ორი), მისაღები ოთახით და სამზარეულოთი (შესაძლებელია დამატებითი ლოგინების განთავსება სახურავში). ბუხარი. პირადი ჰიგიენის ოთახები: საშხაპე, აბაზანა, საუნა, ცალკე ტუალეტი. სახლის ყველა მოწყობილობა.

☼☼☼ არანაკლებ 24 კვადრატული მეტრის საცხოვრებელი ცალკე საძინებლით, მისაღები ოთახით/სამზარეულოთი (დამატებითი საწოლების განთავსება შესაძლებელია მისაღებ ოთახში და სახურავში). ბუხარი. პირადი ჰიგიენის ოთახები: საკუთარი საუნა, ცალკე ტუალეტი. ტელევიზორი, ელექტრო ღუმელი, მაცივარი.

☼☼ სულ მცირე 12 კვადრატული მეტრის საცხოვრებელი ფართი ცალკე საძინებლით, მისაღები ოთახით/სამზარეულოთი, სადაც ხელმისაწვდომია დამატებითი საწოლები. საპირფარეშო გარეთ. შეშის ღუმელი და ნავთის ან გაზის ქურა. ტელევიზორი და მაცივარი.

☼ 12 კვადრატულ მეტრზე ნაკლები საცხოვრებელი ფართი. ნავთის ლამფით

ან გაზის განათებით. საპირფარეშო გარეთ. საკუთარი შეშის ღუმელი და ნავთის ან გაზის ქურა. პროდუქტების შენახვა შესაძლებელია გრილ სარდაფში.

სოფლის სახლებისთვის კატეგორიების მინიჭების საკმაოდ საინტერესო მოდელი წარმოადგინა ისლანდიამ- ქვეყანამ, სადაც კუნძულის 70% სასოფლო რეგიონებია.

ქვეყნის ყველა აგრო-სოფელი იყოფა I-III კატეგორიად. ასევე არის პირობები, რომლებიც არ ეკუთვნის არცერთ კატეგორიას (საუზმე ნებისმიერ შემთხვევაში გათვალისწინებულია):

	კატეგორია I: საწოლებით აღჭურვილი უბრალო ოთახები, რომლებიც ლაგდება ყოველდღიურად. ხდება სუფთა პირსახოცების უზრუნველყოფა. სტუმრებს შეუძლიათ საერთო მისაღები ოთახით სარგებლობა.
	კატეგორია II: I-ი კატეგორიის პირობებთან ერთად ყველა ოთახს აქვს პირსახი და უკეთ არის მოწყობილი.
	კატეგორია III: მე-2 კატეგორიის პირობებთან ერთად, ყველა ოთახს აქვს აბაზანა.
	განთავსება თქვენი საკუთარი საძილე ტომრით, არ მოიცავს საუზმეს. განთავსება 1-4 საწოლიან ოთახში.

ოთახებისთვის კატეგორიების მინიჭებასთან ერთად ხდება საოჯახო სასტუმროებისთვის კატეგორიების მინიჭებაც (კატეგორიები A, B, C, D):

ამ კატეგორიებისთვის დადგენილი ძირითადი მოთხოვნები არის შემდეგი:

- სახლი უნდა იყოს სუფთა და კარგ მდგომარეობაში, წყალმომარაგების ცენტრალური სისტემით და საპირფარეშოთი.

- სახლი უნდა იყოს პატარა ზომის და დასახლებული არ უნდა იყოს ერთ ოჯახზე მეტი.

- საბნებს უზრუნველყოფს ფერმერი, თუმცა სტუმრებს შეუძლიათ საკუთარი თეთრეულის მოტანა.

- სახლში უნდა იყოს საჭმლის მოსამზადებელი მოწყობილობები და აუცილებელი ჭურჭელი.

- განსხვავება A, B, C და D კატეგორიებს შორის არის ოთახის ზომა, დამატებითი ოთახების და კომფორტის არსებობა.

	კატეგორია A: უბრალო სახლი, რომელიც აკმაყოფილებს ზემოთ ჩამოთვლილ მოთხოვნებს და აქვს ერთი საპირფარეშო.
	კატეგორია B: უბრალო სახლი, რომელსაც A კატეგორიის პირობებთან ერთად აქვს დამატებით სულ მცირე ერთი ცალკე საძინებელი საწოლებით და მისაღები ოთახი კომფორტული სავარძლებით.
	კატეგორია C: სახლი, რომელსაც B კატეგორიის პირობებთან ერთად აქვს საშხაპე ან აბაზანა და მაცივარი.

	კატეგორია D: სახლი, რომელსაც C კატეგორიის პირობებთან ერთად აქვს სულ მცირე ერთი კომფორტულად მოწყობილი საძინებელი და საოჯახო მოწყობილობები.
---	---

ამ კატეგორიებთან ერთად ისლანდიაში არსებობს სახლების E, F და G კატეგორიები:

	სახლი მხოლოდ ერთი სტუმრისთვის (აბაზანა საზიაროა მეპატრონესთან)
	სახლი, რომელსაც აქვს მხოლოდ ერთი ოთახი სტუმრებისთვის თავისი აბაზანით
	სახლი სტუმრების ერთი ოთახით, უკეთესი განლაგებით, ცალკე საძინებლით და აბაზანით.

ყოველდღე უზრუნველყოფილია საუზმე: კვერცხი ან მოხარშული კვერცხი, პური სენდვიჩის 3-6 სხვადასხვა შიგთავსით, ჩაი, ყავა, რძე და წვენი.

დიდ ბრიტანეთში, ზოგად მოთხოვნებთან ერთად 2002 წლიდან აგრო-სასტუმროებთან მიმართებით, რომლებიც შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს მასპინძლობენ არსებობს დამატებითი მოთხოვნები. მაგალითად, ძვალ-კუნთოვანი დარღვევებს მქონე პირებს შეუძლიათ აირჩიონ:

- დონე 1: შეესაბამება პირებს, რომლებსაც საკმარისად შეუძლიათ გადაადგილება რამდენიმე კიბეზე ასასვლელად, ობიექტს აქვს შესაბამისი მოწყობილობები წონასწორობის შესანარჩუნებლად.

- დონე 2: შეესაბამება პირებს, რომლებსაც დაქვეითებული აქვთ გადაადგილების უნარი და მათ, ვისაც პერიოდულად სჭირდება ეტლის გამოყენება.

- დონე 3: იმ პირებისთვის, რომლებიც სრულად არ არიან დამოკიდებული ეტლზე; ეტლიდან წამოდგომის და ეტლში ჩაჯდომის დროს არ ესაჭიროებათ დახმარება.

- დონე 4: შეესაბამება პირებს, რომლებიც სრულად არიან დამოკიდებული ეტლზე; ეტლიდან წამოდგომის და ეტლში ჩაჯდომის დროს ესაჭიროებათ დახმარება (ექთნის დახმარება).

მხედველობის დაზიანების მქონე პირებს შეუძლიათ შემდეგი დონის საცხოვრებლების არჩევა:

- დონე 1: უზრუნველყოფილია მხედველობის დაზიანების მქონე პირებისთვის აუცილებელი ძირითადი მომსახურებები და პირობები.

- დონე 2: მხედველობის დაზიანების მქონე პირებისთვის ხელმისაწვდომია უფრო მაღალი დონის მომსახურება.

სმენის დაზიანების მქონე პირებმა არჩევანი უნდა გააკეთონ ორ დონეს შორის:

- დონე 1: ძირითადი დამხმარე მომსახურებები და პირობები ხელმისაწვდომია სმენის დაზიანების მქონე მომხმარებლების საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად.

- დონე 2: სმენადაქვეითებული მომხმარებლებისთვის უზრუნველყოფილია მაღალი დონის დამატებითი მომსახურებები და პირობები.

დიდი ყურადღება ეთმობა ყველა მომხმარებლისთვის კომფორტის შექმნას; ამიტომ. შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა მომსახურების მიმართულებით მოთხოვნებით განსაკუთრებით მაღალია.

ცენტრალური და დასავლეთ ევროპის ქვეყნებში არსებობს სახლების სტანდარტიზაციის და კატეგორიებად დაყოფის მიდგომები. საფრანგეთში, სოფლის სახლებისთვის დადგენილია განსაკუთრებით მაღალი სტანდარტები.

ამ ქვეყანაში არსებობს კატეგორიების ხუთი დონე:

 - საცხოვრებელი შესასვლელით და ბაღით; ოთახები საშხაპით და საპირფარეშოთი-ერთი 6-მდე ადამიანისთვის; გრილი ან მცირე ზომის ღუმელი, ქურა, მაცივარი, ჭურჭელი და ჭურჭლის სარეცხი მანქანა, საწოლი ბავშვისთვის მოთხოვნის შესაბამისად.

 - პირველი კატეგორიის პირობებთან ერთად ბაღში არის ბარბეკიუს მოწყობის შესაძლებლობა, აბაზანა, სარეცხი მანქანა, მიქსერი, ელექტრო ქურა, ტელევიზორი.

 - მე-2 კატეგორიაში არსებულ პირობებთან ერთად არის ცალკე შესასვლელი და სასეირნო ბაღი; ორი საპირფარეშო 7-მდე ადამიანისთვის; ტელეფონი; დასუფთავების მომსახურებების მოთხოვნის შესაბამისად.

 - მე-3 კატეგორიაში არსებულ პირობებთან ერთად: სახლი გამოირჩევა დახვეწილი არქიტექტურით, რესპექტაბელური ინტერიერით და ინტერიერის გაფორმებით, აქვს ბუხარი.

 - მე-4 კატეგორიის პირობებთან ერთად: სახლს აქვს პირადი ლანდშაფტური ბაღი ან ბაღი, მოწყობილია აქტიური რეკრეაციის სივრცე (მაგალითად, ჩოგბურთის კორტები, საცურაო აუზი, საუნა და ჯაკუზი), აქვს ავტოფარეხი; აქვს VCR და სახლის სხვა მოწყობილობები.

არსებობს აგრო-სახლების სპეციალური კატეგორია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის. ასეთი სახლების ქსელს მართავს ორგანიზაცია "A.P.F.". ეს ორგანიზაცია აგრო-სახლებს ყოფს ორ კატეგორიად:

კატეგორია I: განთავსება სახლის პირველ სართულზე სახლში თვითმავალი ეტლით შესვლისა და გადაადგილების (სამზარეულოში, საძინებელში, აბაზანაში, საპირფარეშოში და ა.შ.) შესაძლებლობით.

კატეგორია II: I-ლი კატეგორიის მსგავსი პირობებით, მარამ თვითმავალი ეტლით სახლში გადაადგილების და სპეციალური მოწყობილობების გამოყენების შესაძლებლობა უფრო შეზღუდულია.

გერმანიაში, სოფლის ტურიზმში არსებობს სერტიფიცირების სამი სფერო. სოფლის მწვანე ტურიზმის ასოციაციის სტანდარტის შესაბამისად, სოფლის დასახლებებს განესაზღვრებათ გარკვეული რაოდენობის ვარსკვლავები ხარისხის დონეზე დაყრდნობით (1-4-მდე ვარსკვლავი აგრო-სოფლებისთვის და 1-5-მდე ვარსკვლავი აგრო-დასახლებებისთვის, სადაც ტურისტებისთვის ცალკე არის

გამოყოფილი საცხოვრებელი).

ვარსკვლავების რაოდენობა ნიშნავს შემდეგს:

*	კარგად აღჭურვილი და სუფთა ფერმის სახლი. კომფორტის დონე არის საბაზისო. ოთახები კარგად არის მოწყობილი, თუმცა ავეჯი შეიძლება არ იყოს ახალი და იდეალურ მდგომარეობაში.
**	მეტი კომფორტი. აღჭურვილობა და ავეჯი არის მაღალი ხარისხის. მომსახურების დონე არის კარგი და სახლი ძალიან სუფთაა.
***	კომფორტის საკმაოდ მაღალი დონე. აღჭურვილობა მხოლოდ მაღალი ხარისხის და ახალია. ოთახები ესთეტიურად არის დეკორირებული.
****	კომფორტის ძალიან მაღალი დონე. აღჭურვილობა და ავეჯი დაკვირვებით არის შერჩეული, არის ახალი და ოთახები გაფორმებულია. სახლის გარშემო სივრცე და ოთახები კარგად არის მოვლილი. ხელმისაწვდომია სპეციალური მომსახურებების სტუმრებისთვის.
*****	კომფორტის ძალიან მაღალი დონე. ბევრი სპეციალური მომსახურება არის ხელმისაწვდომი სტუმრებისთვის. სახლი და ტექნიკური აღჭურვილობა იდეალურ მდგომარეობაშია. სახლი და გარშემო ტერიტორია ძალიან კარგად არის მოვლილი.

სერტიფიცირების პროცესი ნებაყოფლობითია და ხორციელდება საფასურის გადახდის საფუძველზე, მაგრამ აგრო-სახლების უმრავლესობა ამ პროცესით დაინტერესებულია მეტი ტურისტის და პრესტიჟის მოზიდვის მიზნით.

ბელარუსში, მამულის სერტიფიცირება ხდება სახელმწიფო ასოციაცია „აგრო და ეკო-ტურიზმი“-ს მიერ. აგრო-სახლები ფასდება ერთიდან მეოთხე დონის ჩათვლით:

	კლასი 1: სადა აგრო-სახლი შეზღუდული რაოდენობის მომსახურებებით
	კლასი 2: აგრო-სახლი კონკრეტული მომსახურებებით
	კლასი 3: კომფორტული აგრო-სახლი უამრავი მომსახურებით
	კლასი 4: აგრო-სახლი მაღალი დონის კომფორტით, სასიამოვნო ესთეტიკური შესახედაობით და უამრავი მომსახურებით.

ინტერნეტ მისამართზე <https://www.holiday.by/by/dom> თქვენ შეგიძლიათ მოიძიოთ ბელარუსის აგრო-სოფლების (სოფლის საკუთრებების) ჩამონათვალი, სადაც მითითებულია საცხოვრებლის პირობები და შემოთავაზებული მომსახურებები, ასევე ფოტო სურათები. აქვე შეგიძლიათ ნახოთ თითოეული მომსახურების ღირებულება და დაჯავშნოთ ადგილები.

სამხრეთ ევროპაში მოქმედებს ტიპოგრაფიის და აგრო-სახლების კატეგორიებად დაყოფის სისტემა.

ესპანეთში სოფლად განთავსების ობიექტების დაყოფა ხდება ქვემოთ მოცემულ კლასებად. ასეთი ობიექტები ექვემდებარება დაბეგვრას, როგორც აგრო-ტურიზმის სფერო:

CA	castillo - სასახლე, ისტორიული სახლი
CR	casa rural - სოფლის სახლი

ესპანეთის სოფლის ტურიზმთან დაკავშირებული მონაცემები ხელმისაწვდომია ვებ-გვერდზე <https://www.turismorural.com/>, ხოლო ესპანეთის მასშტაბით ხელმისაწვდომი ეკო და აგრო-ტურიზმის მონაცემები შეგიძლიათ იხილოთ ვებ-გვერდზე <https://www.ecoturismo.com/>.

სხვადასხვა კატეგორიების ოთახებს ენიჭებათ ერთიდან სამამდე „ზეთისხილი“ და ასოები "U"- დამოუკიდებელი ობიექტი და "H" - ოთახები. მზადდება საჭირო ინვენტარის ჩამონათვალი. კატეგორიის შესაბამის მოთხოვნები ვრცელდება ყველა ფერმასა და საცხოვრებელზე.

ასევე არსებობს 750 სოფლის სასტუმროს კატეგორიებად დაყოფის სისტემა "INNS OF SPAIN"(„ესპანეთის სასტუმროები“), რომლებსაც ენიჭებათ 1-დან 4-მდე ტიტა. ზოგიერთი ამ სასტუმროთაგან არის შესაბამისად განახლებული მონასტრების, ტერიტორიები, ისტორიული სასახლეები, ანდალუზიური სახლები. ბევრი სასტუმრო იხსნება კანარის და ბალეარის კუნძულებზე. ესპანეთის აგრო ტურიზმის სექტორში ცხოვრების საშუალო ღირებულება შეადგენს 25-120 აშშ დოლარს დღეში.

პოლონეთს აქვს სოფლის სახლების კატეგორიებად დაყოფის სისტემა (WBN), რომელიც ეფუძნება ევროკავშირის ქვეყნების მიერ მიღებულ სისტემებს და კატეგორიებს.

კატეგორიის მინიჭების სისტემაში მონაწილეობა ნებაყოფლობითია. მეპატრონე იღებს ნებართვას განათავსოს თავისი შეთავაზება PFTW "GG" (**POLSKA FEDERACJA TURYSTYKI WIEJSKIEJ**) <http://pftw.pl/> სარეკლამო მასალებში. ასევე იღებს უფლებას ორი წლის ვადით გამოიყენოს ფედერაციის ლოგო. სოფლის სახლის რეალური ხარისხის მტკიცებულება არის მზის ნიშანი. მაქსიმუმ შესაძლებელია სამი მზის მოგროვება.

შეფასებულ ფერმებს, ყველა ზემოთ ხსენებულთან ერთად ეძლევათ შესაძლებლობა რეკლამირება გაუწიონ საკუთარ მომსახურებებს პოლონეთში და საზღვარგარეთ. მათი საცხოვრებლის სახელი განთავსდება რეკომენდირებული საცხოვრებლების ცხრილში PFTW "GG"-სთან ერთად. ფედერაციის მიერ გაცემული რეკომენდაცი ბევრი სტუმრისთვის წარმოადგენს ხარისხის გარანტს.

2.10. აგრო-ტურიზმის ინიციატივები მსოფლიოში

თანამედროვე შეხედულება აგრო-ტურიზმზე

მეოცე საუკუნის ბოლო მეოთხედში მსოფლიო ლიტერატურაში გამოჩნდა აგრო-ტურიზმის კონცეფცია. ის შედგება ორი ნაწილისგან აგრო და ტურიზმი. პრეფიქსი აგრო მომდინარეობს ბერძნული ტერმინიდან agros, რაც მიწას ნიშნავს, და agronomos, რაც სახნავ მიწას ნიშნავს. თავის მხრივ ტურიზმი არის საცხოვრებელი

ადგილის გარეთ რეკრეაციის ფორმა და განპირობებულია ცოდნის მიღების, რეკრეაციის და სპორტის აუცილებლობით. აგრო-ტურიზმის მომსახურებებს მიწოდება მოიცავს აგრო-ტურიზმის სხვადასხვა ფორმის მასპინძლობას: აგრო-მასპინძლობა, გასტრონომია- აგრო-გასტრონომია, რეკრეაცია- აგრო რეკრეაცია, დასვენება- რეკრეაცია, სპორტი- აგრო-სპორტი და მკურნალობა და რეაბილიტაცია- აგრო-თერაპია.

აგრო-ტურიზმის იდეას საფუძვლად უდევს რწმენა, რომ სოფლის (ფერმის) ეკონომიკა ტურისტული მომსახურებების ძირითადი ნაწილია. უფასო სამუშაო ობიექტების, განთავსების ან იაფი საქონლის საშუალებით შესაძლებელია მოგების გაზრდა აგრო-აქტივობებში ჩართვით.

„სოფლის ტურიზმის“ კონცეფცია არ არის „აგრო-ტურიზმის“ კონცეფციის ექვივალენტი, მაგრამ ეს ორი მჭიდროდ არის დაკავშირებული. ზოგადად, სოფლის ტურიზმი, მცენარეულობის, ცხოველების და წარმოებული პროდუქტების გარდა ასევე წარმოადგენს ადამიანის იმ აქტივობებს, რომლებიც პირდაპირ არის დაკავშირებული სოფლის ცხოვრებასთან, მის კულტურასთან, რელიგიასთან- ყველასთან, ვისაც ესმის ეთნოგრაფიის ტერმინის მნიშვნელობა.

ევროპაში, სადაც სოფელი ბევრ არა-სასოფლო სამეურნეო ფუნქციას ასრულებს, დიდია განსხვავება სოფლის და აგრო ტურიზმს შორის. რეგიონებში, სადაც სასოფლო წარმოება ძალიან მრავალფეროვანია, სადაც სახეზეა ძლიერი თემი, „სოფლის ტურიზმის“ კონცეფცია უფრო ხშირად გამოიყენება ვიდრე ტერმინი „აგრო-ტურიზმი“. თუმცა, ტრადიციული სოფლის საზოგადოების არსი დღეს კნინდება და იზრდება ქალაქების როლი. შესაბამისად, არსებობს პროგნოზი, რომ მომავალში ტერმინი „აგრო-ტურიზმი“ უფრო აქტიურად იქნება გამოყენებული ვიდრე „სოფლის ტურიზმი“. [გრაფიკულ გამოსახულება 1-ში](#) ნაჩვენებია პირამიდა, რომელიც ასახავს სოფლის ტურიზმის და აგრო-ტურიზმის პოზიციას მასობრივი და ალტერნატიული ტურიზმის ჭრილში. პირამიდის რაც უფრო მაღალ პოზიციაზე არის ტურიზმი, მით უფრო ვიწრო, შეზღუდულია მისი მნიშვნელობა.

- არსებობს სამი ძირითადი მახასიათებელი, რომელიც განასხვავებს აგრო-ტურიზმს და სოფლის ტურიზმს:
- პირველი განმასხვავებელი ნიშანი არის ადამიანის ცხოველებზე ზრუნვაში, სოფლის ოჯახის და თემის ცხოვრებაში მონაწილეობასთან დაკავშირებული მოთხოვნილების დაკმაყოფილების შესაძლებლობა. ტურისტს ეძლევა შანსი მონაწილეობა მიიღოს არა მხოლოდ პირუტყვის მოვლაში და პროდუქტების წარმოებაში, არამედ ჩაერთოს ოჯახის ეკონომიკურ ცხოვრებაში.
- აგრო-ტურიზმის მეორე მახასიათებელი თვისება არის ადამიანის ფერმერული, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში ან ეთნოგრაფიული ცოდნის მიღებაში მონაწილეობის საჭიროების დაკმაყოფილება. აგრო-ტურიზმი საშუალებას

ამლევს მომხმარებელს გაეცნოს სოფლის მოსახლეობის ცხოვრებას, მის კულტურას და ადათ-წესებს.

- მესამე განსხვავება არის ადამიანის ემოციური საჭიროებების დაკმაყოფილება შინაურ ცხოველებთან, მცენარეულ და ცხოველურ პროდუქტებთან პირდაპირი კონტაქტით. ეს არის სოფლის იდილიაში ცხოვრების საჭიროება, რომელიც დაკავშირებულია სიჩუმის, ხმების ან თუნდაც სოფლის სურნელის ატმოსფეროსთან.
- აგრო-ტურიზმი, რომელიც მოკლებულია შემეცნების ელემენტს, ზღუდავს ადამიანის ემოციურ საჭიროებებს, რადგან ორიენტირებულია უშუალოდ რეკრეაციის, დასვენების, დროის სასიამოვნოდ გატარებისკენ- დიდად არ განსახვავდება სოფლის ტურიზმისგან.

გრაფიკული გამოსახულება 1. აგრო-ტურიზმის ადგილი ტურიზმის სხვა სახეობებთან მიმართებით

62

მსოფლიო აგრო-ტურიზმის შემოთავაზებები ძალიან მრავალფეროვანია. ფერმები, გადამამუშავებელი საწარმოები, ასევე ხალხი, რომელიც სოფლად ცხოვრობს გამოირჩევა ტურიზმიდან დამატებითი შემოსავლის მიღების უნარით. დამსვენებლებისთვის მომსახურების გაწევა მნიშვნელოვანია განვითარებული ქვეყნების ბევრი სოფლისთვის. ინგლისში, შოტლანდიაში, ოლსტერში და ირლანდიაში, ქალაქგარეთ ყველგან მუშაობს ს & ს სისტემა. საფრანგეთში და იტალიაში, აგრო-ტურიზმი ეყრდნობა PDO კონცეფციას (დაცული ადგილწარმოშობის დასახელება- პროდუქტი, რომელზეც მითითებული წარმოშობის ადგილი ან დაცულია ადგილწარმოშობა).

ამერიკის შეერთებულ შტატებში, ბევრი ფერმერი ცდილობს შემოსავლების გაზრდას საკუთარი პროდუქციის და მომსახურებების გაყიდვით. ისინი მიზნად ისახავენ აგრო-ტურიზმის აქტივობების ეფექტურობის გაზრდას.

ზოგიერთი აგრო-ტურისტული ფერმა ევროკავშირში იყენებს დახმარების ფონდებს. ზოგი ცდილობს შემოსავალი მიიღოს რამდენიმე წყაროდან. მაგალითად, ზოგიერთი ფერმა სარგებელს ნახულობს ოთხი წყაროდან: აგრო-ტურიზმიდან, საკუთარი პროდუქტების უშუალოდ ტურისტებისთვის მიყიდვიდან, ეკოლოგიურად სუფთა წარმოებიდან და ევროკავშირის ნაკლებად შემოსავლიანი რეგიონების ფონდიდან. ახალ ზელანდიაში, აგრო-ტურიზმი ვითარდება ბაზარზე დაყრდნობით და ორიენტირებულია ძირითადად უცხოელ ტურისტებზე.

მსოფლიოს აგრო-ტურიზმის ინიციატივების მაგალითები

1985 წელს, მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის თანახმად, სოფლის ტურიზმს ტურისტული მოძრაობის 3% ეკავა, და 1989 წელს მსოფლიო ტურისტული მოძრაობის უკვე 15%. დღეს არის გავრცელებულია მოსაზრება, რომ აგრო-ტურიზმი ევროპის ტურიზმის 9% შეადგენს (2017 წელი). დასავლეთ ევროპის მაცხოვრებლები თავიანთი ტურისტული მოგზაურობის 28%-ს სოფლის ტურიზმს უთმობენ და ხშირად სოფლის ტურიზმი მომდევნო ორი, ან სამი წლის დასვენების მიმართულებას. აგრო-ტურიზმის აქტივობების დაანგარიშებების თანახმად, გერმანიაში, საფრანგეთში და ავსტრიაში აგრო-ტურიზმი სოფლის ყოველი მეათე მოსახლის საქმიანობაა.

<http://www2.unwto.org/>

[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics_at_regional_level&oldid=348322)

[explained/index.php?title=Tourism_statistics_at_regional_level&oldid=348322](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics_at_regional_level&oldid=348322)

<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419876>

მე-20 საუკუნის 80-90-იან წლებში აგრო-ტურისტული ფერმების რაოდენობის ზრდა (ცხრილი 5.1) მიუთითებს ქალაქგარეთ დასვენების მიმართ ინტერესის ზრდაზე. ტურიზმის ეს სახელობა უსაფრთხოებისა და ოჯახური დასვენების განცდას იწვევს. ეს ნიშნავს, რომ რაც უფრო მეტია საზოგადოების მატერიალური კმაყოფილება (სიმდიდრის თვალსაზრისით), მით უფრო იზრდება აგრო-ტურიზმის გამოყენების ტენდენცია.

ცხრილი 5.1. აგრო-ტურისტული ფერმების რაოდენობა ევროპის კონკრეტულ ქვეყნებში

მეოცე საუკუნის 80 და 90-იან წლებში

ქვეყნები- აგრო-ტურიზმის ფერმების რაოდენობა (ათასი)	ქვეყნები- აგრო-ტურიზმის ფერმების რაოდენობა (ათასი)	
	მე-20 საუკუნის 80-იანი წლები	მე-20 საუკუნის 90-იანი წლები
ავსტრია	21,74	22,18
დანია	x	0,14
ფინეთი	1,31	2,03
საფრანგეთი	24,04	32,05
ესპანეთი	5,54	6,92
ჰოლანდია	x	9,58
ირლანდია	0,32	1,59
გერმანია	9,09	21,21
შვედეთი	17,74	17,76
დიდი ბრიტანეთი	19,48	36,53
იტალია	x	49,77

აგრო-ტურიზმის ინიციატივების წარმატების მაგალითები მოიძებნება მსოფლიოს ბევრ ქვეყანაში, სხვადასხვა კონტინენტზე- არგენტინა, ბელგია, საფრანგეთი, ჰოლანდია, ირლანდია, კანადა, გერმანია, ახალი ზელანდია, პოლონეთი, შვეიცარია, ურუგვაი, აშშ, დიდი ბრიტანეთი, იტალია და ზანზიბარი.

მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნის აგრო-ტურისტული ფერმების მონახულება შესაძლებელს გახდის არა მხოლოდ აგრო-ტურიზმის სხვადასხვა ფორმის შესწავლას, არამედ შეფასდება რეგიონში აგრო-ტურიზმის განვითარების შესაძლებლობები და მათი ეკონომიკური ეფექტურობა. თავიდან, აგრო-ტურიზმის მომსახურებები ცოტა იყო (შაბათ-კვირა უნაგირზე, ტბის და მდინარის პირას, ან მთიან რეგიონებში), მაგრამ დროსთან ერთად ამ მომსახურებების სპექტრი საგრძნობლად გაიზარდა.

ფართოდ გავრცელებული ფორმები:

დიდი ზომის ფერმა;

სახლი ფერმაზე- ფერმები ბავშვებისთვის;

ფერმერული ტურიზმი- ფერმები ველური ცხოველების გამოკვების შესაძლებლობით; მებაღეთა და მეზოსტნეობის მიმდევართა ფერმები;

რეკრეაციისა და საცხოვრებელი ობიექტები;

აგრო-ტურისტული საწარმოები, რომელთა აქტივობაც ეფუძნება ყველის ნაირსახეობის წარმოებას;

აგრო-ტურისტული რესტორნები;

თერაპია აგრო-ტურიზმში.

სასოფლო სამეურნეო აქტივობებით ხდება პროდუქტების და მომსახურებების მიღება, რომლებიც გამოიყენება ადამიანების მკურნალობისა და რეაბილიტაციისთვის.

64

სწავლების მასალები

თემა: “ტურისტული პროდუქტი”.

მომხსენებელი: დოქტორი მალგორჟატა ბოგუსი - კრაკოვის სოფლის მეურნეობის უნივერსიტეტის, სოციალური პოლიტიკისა და კონსულტაციის დეპარტამენტი.

<https://www.rt4all.net/learn-more>

2.11.ფერმის მფლობელთა უფლებები და მოვალეობები

სოფლის და სოფლის მწვანე ტურიზმში ჩართული სუბიექტები ვალდებული არიან:

- გაითვალისწინონ ადგილობრივი მახასიათებლები, ფლორა და ფაუნა, ასევე ტურისტების ქცევის ხასიათი, აცნობონ მათ მოგზაურობის, დასვენების, ღამის გათენების და საკვების მიღებასთან დაკავშირებული შესაძლო გართულებების შესახებ;
- გააკონტროლონ მოგზაურთა მზადება, გადაყვანა, შეჯიბრებებში და სხვა ღონისძიებებში მონაწილეობა;

- აცნობონ სტუმრებს საწარმოს ან მახლობელ ტერიტორიასთან დაკავშირებული შესაძლო საფრთხის შესახებ;

- გააცნონ სტუმრებს პირველადი დახმარების საშუალებების, საგანგებო სიტუაციებში ზარის განხორციელების და მსგავსი მომსახურებების სოფლის ტერიტორიაზე ხელმისაწვდომი ადგილების შესახებ;

- გააცნონ ტურისტებს სახანძრო უსაფრთხოების წესები, მიაწოდონ მათ ინფორმაცია ხანძარსაწინააღმდეგო მოწყობილობების და მათი ადგილმდებარეობის შესახებ;

- დანერგონ ტურისტების უსაფრთხოების სხვა საჭირო ზომები;

- მინიმუმამდე დაიყვანონ აგრო-სახლის ტერიტორიაზე ტურისტების მიერ დაზიანებების (განსაკუთრებით ბავშვების) მიღება;

- ტურისტების პირადი უსაფრთხოების უზრუნველყოფა და მათი საკუთრების დაცვა;

- აქტივობების განხორციელება უსაფრთხოების მოთხოვნების, გარემოს დაცვის სტანდარტების და ბუნებრივი რესურსების გამოყენების შეზღუდვების შესაბამისად;

- გარემოს დაცვის უზრუნველყოფა;

- პირველადი გადაუდებელი დახმარების ნაკრების მომზადება და ნაკრებში შემავალი მედიკამენტების სისტემატური განახლება;

- სახანძრო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა;

- ტურისტების პირადი ჰიგიენის დაცვის საშუალებებით უზრუნველყოფა.

სოფლის ტურიზმის ორგანიზების მნიშვნელოვან საფუძველს წარმოადგენს აგრო-სახლის მფლობელის პირადი მახასიათებლები. მფლობელმა სტუმრებს უნდა შესთავაზოს გართობის სხვადასხვა ფორმა, გარემო რესურსების, არსებული ინვენტარის გამოყენების, ადგილობრივ ღონისძიებებში მონაწილეობის შესაძლებლობა და სხვა მომსახურებები.

სოფლის ტურიზმში მონაწილე აგრო-სახლების მფლობელებმა დამსვენებლებს უნდა შესთავაზონ დატვირთული აქტივობები და ყურადღება გაამახვილონ გარემოს და სოციალურ ტურიზმზე.

ფერმების მფლობელებმა სტუმრებს უნდა მისცენ შესაძლებლობა გაეცნონ ადგილობრივ კულტურას. აქტივობები შეიძლება მოიცავდეს ტრადიციულ რეწვას, ტრადიციული კერძების მომზადებას, ტურებს, სოფლის ტურებს, ინფორმაციას სოფლის შესახებ და სხვა ტურისტულ პროდუქტებს, რომლებიც დაკავშირებული იქნება სოფელთან.

აუცილებელია:

- სტუმრების უზრუნველყოფა სუფთა, კომფორტული და მაღალი ხარისხის განთავსებით და მომსახურებებით;

- სტუმრების და მათი პირადი ნივთების უსაფრთხოების მუდმივი უზრუნველყოფა;

- სტუმრების ოთახების საკეტებით აღჭურვა;

- სააბაზანო და საპირფარეშო ოთახების მოწყობა და მათი საკეტებით აღჭურვა;

- მაღალი ხარისხის საკვების მომზადება და კომფორტის უზრუნველყოფა;

- კომფორტული განთავსების უზრუნველყოფა;
- საერთო მოხმარების სივრცეების (საპირფარეშოები, აბაზანები, სასადილო ოთახები და მისაღები ოთახები) სტუმრების რაოდენობის და საჭიროების შესაბამისად აღჭურვა;
- სტუმრების საჭიროებების რაც შეიძლება სწრაფად დაკმაყოფილება.

როგორ გავხდეთ სტუმართმოყვარე მფლობელი?

მასპინძლობა მხოლოდ ფართო და კარგად მოწყობილი ოთახის მომზადება, კომფორტული საწოლების, პირადი მოხმარების საგნების და გემრიელი საკვების მომზადება როდია; ეს არის სტუმრებთან საერთო ენის გამონახვის უნარი, მათთან დადებითი დამოკიდებულების, სტუმრებზე ზრუნვის და თქვენს სახლში მათთვის მოხერხებული განთავსების პირობების შექმნა. ასეთი აგრო-სახლის შექმნა თქვენგან დიდ ძალისხმევას მოითხოვს. თქვენ და მხოლოდ თქვენ შეგიძლიათ სასიამოვნო ატმოსფეროს შექმნა და სწორედ თქვენზე დამოკიდებული მათთვის სასიამოვნო დასვენების უზრუნველყოფა.

თქვენ ყურადღება უნდა გაამახვილოთ შემდეგზე:

1. რამდენად მოსახერხებელია თქვენ სახლი სტუმრებისთვის?
 2. ყველაფერი საკმარისად აქვთ?
 3. რა აკლიათ მათ?
 4. რა აწუხებთ მათ? საინტერესოა მათთვის თქვენთან ყოფნა? ზედმეტი ფუსფუსი ხომ არ არის?
 5. ვინ ხართ თქვენ თქვენი სტუმრებისთვის- ხალისიანი ადამიანი, ერუდირებული ინტელექტუალი, გართობის და დასვენების ინიციატორი? მშვიდი და გაწონასწორებული თუ საპირისპიროდ, გამაღიზიანებელი და ფეთქებადი პიროვნება?
 6. თავისუფლად ამყარებენ სტუმრები თქვენთან კომუნიკაციას? სახალისოდ და შინაარსიანად ატარებენ დროს?
 7. შესძელით თუ არა რომ მათ თავი საკუთარ სახლში ეგრძნოთ?
 8. ერთი სული ხომ არ გაქვთ სტუმრები როდის გაემგზავრებიან?
- დამსვენებლებისთვის წარმატებული მომსახურების მიწოდება მდგომარეობს მათთვის მაღალი ხარისხის პროდუქციის მიწოდებაში. თქვენი სტუმრები შეგაფასებენ თქვენ. უფრო მარტივია ახალი მომხმარებლების მოზიდვა, როდესაც მათი წინამორბედები კმაყოფილი იყვნენ თქვენს მიერ მიწოდებული მომსახურებებით, დასვენებით, საკვებით და ა.შ.
- დრო საკმარისი უნდა გქონდეთ თითოეული სტუმრისთვის და უზრუნველყოთ მათთვის კარგი მომსახურების გაწევა.
- ადამიანთან ურთიერთობის დამყარებისას გვექმნება გარკვეული წარმოდგენა მასზე და მის დამოკიდებულებაზე. პირველი შთაბეჭდილება ძალიან მნიშვნელოვანია, რადგან მეორე შანსი არ მოგვეცემა. შეხვედრის პირველი ოთხი წუთი განსაზღვრავს თუ როგორ დაგინახავენ თქვენ სხვები. ყველაფერი, რაც ადამიანების პირველი კომუნიკაციის პირველი ერთი წუთის განმავლობაში ხდება ძალიან მნიშვნელოვანია. აუცილებელი არ არის შეხვედრას ძალიან ოფიციალური ფორმა მისცეთ. ასეთი ფორმატი შეხვედრას ამწვავებს.

სტუმრები, საფასურს იხდიან არა მხოლოდ განთავსების და კვებისთვის, არამედ დადებითი ემოციებისთვის.

პრაქტიკაში ყოველთვის იქნება რამდენიმე მომენტი, როდესაც ვერ შეძლებთ ყოველივე იმის განხორციელებას, რაც დაგეგმეთ.

ასეთ შემთხვევაში მოიქეცით შემდეგნაირად:

- აცნობეთ თქვენს სტუმარს, რომ გარკვეული პრობლემის მოგვარებაში შეფერხებაა;
- აუხსენით თუ რა იწვევს ამ შეფერხებას;
- ეცადეთ გაახალისოთ სტუმრები ვიდრე პრობლემა მოგვარდება.

სტუმრებმა შეიძლება მოითხოვონ შემდეგი:

- ოთახების ჰიგიენა და კომფორტული საშაპე;
- მოხერხებული სახლი და კარგად მოვლილი ბაღი;
- მოსახერხებელი დაბალი კიბეები;
- კომფორტული საწოლები, სავარძლები, დივნები და სკამები;
- სამედიცინო დაწესებულებასთან სიახლოვე;
- კულინარიული თხოვნები (მაგალითად, დიეტა).

მასპინძლობის ძირითადი პრინციპები:

- გულწრფელი და თბილი დახვედრა;
- სტუმრების სურვილების შესრულება, მათი საჭიროებების მიმართ მუდმივი ყურადღების გამოჩენა;
- მფლობელებს შორის ურთიერთდახმარება და პატივისცემა;
- სტუმრების გულთბილი გაცილება;
- მომსახურებების მუდმივი გაუმჯობესება.

მომსახურების საბაზისო წესები:

- ღიმილი, მფლობელის სავიზიტო ბარათია;
- სტუმართან შეხვედრისას მიესალმეთ, ეცადეთ მიმართოთ სახელით;
- ნუ იქნებით ფამილარული, ნუ შეაწუხებთ სტუმრებს;
- ტანსაცმელი უნდა იყოს სუფთა და მოწესრიგებული, მაკიაჟი- ზომიერი;
- დაიცავით სტუმრის ნებისმიერი პერსონალური ინფორმაციის კონფიდენციალობა;
- შეასრულეთ დაპირებები და სურვილები დათქმული დროის შესაბამისად;
- მოისმინეთ საჩივრები მშვიდად, გააკეთეთ ყველაფერი საჩივრის დასაკმაყოფილებლად, დარწმუნდით, რომ სტუმარი კმაყოფილია;
- გააფრთხილეთ არსებული საფრთხის შესახებ, მოამზადეთ სტუმრები საგანგებო სიტუაციის შემთხვევაში მოქმედებისთვის;
- განსაკუთრებულად შეხვდით რეგულარულ სტუმრებს.

და ბოლოს, გაანალიზეთ:

- დილიდან საღამომდე იღიმით?
- ყურადღებით შეგიძლიათ მოუსმინოთ სხვას?
- შეგიძლიათ გქონდეთ ახლობლების ან მეგობრების დახმარების იმედი?
- გაქვთ თუ არა მსგავსი მომსახურების გაწევის გამოცდილება?

თუ თქვენი პასუხები დადებითია, მაშინ თქვენ გაქვთ ის მახასიათებლები, რომლებიც საჭიროა მსგავსი ბიზნესის საწარმოებლად. თქვენ შეგიძლიათ მომსახურებების გაწევა სოფლის მწვანე ტურიზმის სფეროში და თქვენი უნარების საკუთარი ფერმის სასარგებლოდ გამოყენება.

თავი III

“როგორ დავაფუძნოთ სოფლის ტურიზმის ბიზნესი“?

მოდით ვეცადოთ და ქვემოთ მოცემულ კითხვებს გავცეთ თანმიმდევრული პასუხი:

ნაბიჯი 1 - სოფლის ტურიზმის საწარმოს ჩამოყალიბების საკვანძო საკითხები

პერსონალური რესურსების განსაზღვრა

თუ გადაწყვეტთ სოფლად ტურიზმის ბიზნესის წამოწყებას, მაშინ აღმოაჩენთ ბევრ ადამიანს და ორგანიზაციას, რომელიც დაგეხმარებათ ამ საქმეში და გაგაცნობთ დეტალებს.

პირველი ნაბიჯი უნდა გადადგას მიწის მესაკუთრემ და მომავალმა ბიზნესმენმა, რადგან სწორედ ის იქნება ადამიანი, რომელსაც მიეწოდება ინფორმაცია, რომელიც გაითვალისწინებს ყველა ფაქტორს და მიიღებს გადაწყვეტილებას ბიზნესის ჩამოყალიბების შესახებ.

სტუმრებისთვის მომსახურების გაწევისა და მათი, სოფლად დასვენებასთან დაკავშირებული მოლოდინების დაკმაყოფილება არის წინაპირობა და მიწის მფლობელის ან იმ ბიზნესმენის მთავარი მახასიათებელი, რომელსაც სურვილი აქვს ტურისტული აქტივობებით მიიღოს შემოსავალი.

პერსონალური რესურსების შეფასება:

თითოეული საწარმოს წარმატება დიდად არის დამოკიდებული შეთავაზებებზე, გამოცდილებაზე, რომელსაც სტუმრები სხვაგან ვერ მიიღებენ და კვლავ იგივე ადგილს დაუბრუნდებიან. ფერმები და სასოფლო რეგიონები სავსეა ბუნებრივი და ადამიანური რესურსებით, რაც არაჩვეულებრივი შესაძლებლობაა ალტერნატიული საწარმოების და აგრო-ტურიზმისთვის. ახალი აგრო-ტურიზმის/სოფლის ტურიზმის ბიზნესის დაფუძნების პირველი ნაბიჯი არის კარგი პერსონალური და ადგილობრივი რესურსების (ბუნებრივი და სოციალური) ხელმისაწვდომობა, რაც ხელს შეუწყობს ტურისტულ აქტივობას, დაგეხმარებათ მომდევნო ნაბიჯის გადადგმაში, რაც გულისხმობს კარგი ბიზნეს და მარკეტინგული გეგმის შემუშავებას.

(ა) შენობები. ფერმის შენობების დაცვა მნიშვნელოვანია და დიდი ყურადღება ეთმობა როგორც სოფლის, ასევე ქალაქის მოსახლეობის მხრიდან. ამ შენობებს ასევე შეუძლიათ ბევრი მომხმარებლის მიღება, ან შესაძლებელია ამ შენობების ალტერნატიული საწარმოს ან აგრო-ტურიზმის ბიზნესის ადგილობრივ ღირსშესანიშნაობად გამოყენება.

(ბ) აქტივები. მნიშვნელოვანი ნაბიჯია არსებული აქტივების და აღჭურვილობის განსაზღვრა, რომელიც ხელს შეუწყობს ახალი ბიზნესის განვითარებას. ბევრი აგრო-ტურიზმის ბიზნესისთვის აღჭურვილობის შეძენა ბიზნეს წამოწყების ყველაზე ხარჯიანი ნაწილია. შეიძლება დაგჭირდეთ აღჭურვილობა თქვენი ახალი ბიზნესისთვის, მეტიც შეიძლება დაგჭირდეთ ახალი კომპიუტერი, პრინტერი, კარგი ციფრული ფოტოაპარატი და ასე შემდეგ.

(ც) მცენარეები და ცხოველები თითქმის ყველა ფერმის მუშაობის შემადგენელი კომპონენტია და წარმოადგენს ალტერნატიული საწარმოს და აგრო-ტურიზმის განვითარების უწყვეტ შესაძლებლობას. გართობის, განათლების და აგრო-ტურიზმის სხვა ბევრი მომსახურების მიწოდება შეიძლება საზოგადოებისთვის ამ პროდუქტების გამოყენებით. ასევე შესაძლებელია აგრო-ტურისტული გამოცდილებების გაუმჯობესებაც.

(დ) ოჯახური პირობები

ოჯახის რესურსები, საჭიროებები, მიზნები, ცხოვრების სტილი და ოჯახური თანამშრომლობა ალტერნატიული საწარმოების ან აგრო-ტურიზმის შესაძლებლობების უმნიშვნელოვანესი ნაწილია, განსაკუთრებით იმ შემთხვევებში, როდესაც საქმე გვაქვს მცირე ზომის (ხშირად ოჯახურ) საწარმოებთან. ხშირ შემთხვევაში, ეს საწარმოები საჭიროებს მთელი ოჯახის ბიზნესში ჩართულობას. ამიტომ, აუცილებელია, რომ ოჯახის ყველა წევრი იზიარებდეს და ეთანხმებოდეს ახალი საწარმოს ზემოთჩამოთვლილ მახასიათებლებს, რადგან ბიზნესის წარმატება დამოკიდებულია ოჯახის წევრების მიდგომაზე, ქცევაზე და საქმიანობაზე, რაც პირდაპირ უკავშირდება სარგებელის მიღებას.

საკითხები, რომლებიც დაწყების წინ უნდა გაითვალისწინოს ყველამ მოიცავს შემდეგს:

- ფერმის ბიზნესით ან მიმდინარე დასაქმებით კმაყოფილება, ახალ საწარმოსთან დაკავშირებული რისკების საკუთარ თავზე აღების სურვილი, ოჯახის თითოეული წევრის როლი ახალ ბიზნესში, და სასურველი მომსახურებები და პროდუქტები. ახალმა ბიზნესმა შეიძლება გააჩინოს ახალი აქტივობების საჭიროება, როგორიცაა კომუნიკაცია კლიენტებთან, ახალი ტექნოლოგიების გამოყენება და ა.შ. ამ თვალსაზრისით, ოჯახის ზოგიერთ წევრს შეიძლება დასჭირდეს წარმოებასთან, მართვასთან, ახალ ტექნოლოგიებთან ან მარკეტინგთან დაკავშირებული კურსების გავლა, სხვა სიტყვებით ისეთი კურსების გავლა, რომელიც უშუალოდ არის დაკავშირებული ტურისტულ მომსახურებებთან.

ნაბიჯი 2- ზოგადად რეგიონის ბუნებრივი და სოციალური რესურსების გათვალისწინება

თვითონ ადგილის და ზოგადად რეგიონის ბუნებრივი და სოციალური რესურსების გათვალისწინება უმნიშვნელოვანესია ტურისტული ბიზნესის წამოწყებისას. პირველი კითხვა არის: „რატომ ჩამოვა აქ ხალხი?“ ან „რომელი ღირსშესანიშნაობა, ან ღირსშესანიშნაობები მოიზიდავს სტუმრების ყურადღებას?“. ეს მნიშვნელოვანი კითხვებია, რომლებსაც უნდა გაეცეს პასუხი, რადგან არასწორი იქნება იმის ვარაუდი, რომ თუ მეზობელი სოფელი ან რეგიონი ყურადღებას იმსახურებს თქვენს შემთხვევაშიც ასე იქნება. ტურისტების ყურადღების მიპყრობა იმ ადგილებზე, რომელთა შენახვაც შეიძლება ძვირი ღირდეს აუცილებელია პოპულარული და კონკურენტუნარიანი პროდუქტის შეთავაზება, რომელიც დააკმაყოფილებს ტურისტების მოლოდინებს და საჭიროებებს. სოფლის ან რეგიონის ღირსშესანიშნაობების განსაზღვრის შემდეგ (როგორც წინა პარაგრაფში არის აღნიშნული), წარმატების მისაღწევად აუცილებელია იმაზე დაფიქრება თუ როგორ უნდა გახდეს ეს ადგილი ვიზიტორებისთვის მიმზიდველი და ხელმისაწვდომი.

არსებული რესურსების ინვენტარიზაციის შემდეგ, აუცილებელი ხდება მრავალჯერადი მოხმარების ან დამხმარე რესურსების, ასევე ასეთ რესურსებს შორის ურთიერთკავშირის განსაზღვრა. როგორც წესი, ამ ძალისხმევის წარმატების გზა გადის რესურსებისა და საინტერესო ღირსშესანიშნაობების გამოყენებით მრავალფეროვანი გამოცდილების შექმნაზე. მომდევნო ეტაპზე საჭიროა არასაკმარისი ან ჭარბი რაოდენობით გამოყენებული ადგილობრივი რესურსების განსაზღვრა.

70

(a) ბუნებრივი რესურსები, როგორც ალტერნატიული ტურიზმისა და აგრო-ტურიზმის განვითარების საფუძველი.

ბუნებრივი რესურსების იდენტიფიცირება, რომლებმაც შეიძლება ხელი შეუწყოს ალტერნატიული ტურიზმის განვითარებას შეიძლება შეყვანილი იქნას ჩამონათვალში, რომელიც შეიძლება მოიცავდეს შემდეგს: ლანდშაფტის მახასიათებლები: ბუნებრივი ლანდშაფტის მახასიათებლები, როგორიცაა ლამაზი ხედები, გადმოსახედი ადგილები, გორები, ტყეები, მთები, ხეობები და კლდეები. ასეთი მახასიათებლები გასათვალისწინებელი ფაქტორებია სოფლად აგრო-ტურიზმის ან ალტერნატიული საწარმოს დაფუძნებისას. ეს მახასიათებლები, სიმშვიდესთან და სოფლის რეგიონის სივრცესთან ერთად შეიძლება სოფლის ტურიზმის/აგრო-ტურიზმის განვითარების საუკეთესო წინაპირობა იყოს.

ჭარბტენიანი ტერიტორიები:

წლის გაფილტვრით, ბევრი ფრინველისა და ცხოველისთვის საცხოვრებლის უზრუნველყოფით, ჭარბტენიანი ტერიტორიები შეიძლება გამოყენებული იქნას ღია სივრცეში გაკვეთილების და პრაქტიკული მეცადინეობების ჩასატარებლად, ფრინველებზე და ველურ ცხოველებზე დაკვირვების მიზნით.

ხელუხლებელი ბუნება და ველური ცხოველების სამყარო:

სასარგებლოა ბუნების უნიკალურობის, ხარისხის და სილამაზის შეფასება. განსაზღვრეთ სხვადასხვა აქტივობების ჩარჩო, როგორიცაა ველურ ბუნებაზე დაკვირვება, ფრინველებზე დაკვირვება, ყვავილების დათვალიერება და შესწავლა, მცენარეები და სამკურნალო მცენარეულობა ხელუხლებელ ბუნებაში, ტბების, მდინარეების და სანაპიროების მონახულება.

ველური ბუნება განსაზღვრავს იმ ველური ცხოველების სახეობებს, რომელიც შეიძლება შეგვხვდეს სოფლად და მიმდებარე ტერიტორიებზე. ალტერნატიულ ან აგრო-ტურიზმის საქმიანობაში ჩართულმა საწარმოებმა ყურადღება უნდა გაამახვილონ ბუნების შენარჩუნებასა და დაცვაზე, რათა დაცული იქნას ველური ცხოველების ბუნებრივი გარემო. გარემო-პირობების შექმნა სხვა სახეობის ველური ცხოველების მოსაზიდად მარტივი და გასათვალისწინებელი ხერხია. შესაბამის სფეროში მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაციებს შეუძლიათ დახმარების აღმოჩენა ამ მიმართულებით. ალტერნატიულმა ან აგრო-ტურიზმის საწარმოებმა ტურისტებს შეიძლება შესთავაზოს შესაბამისი აღჭურვილობა სხვადასხვა სახის აქტივობებში მონაწილეობისთვის. შეიძლება ასეთი აქტივობები შეიცავდეს საფრთხის ელემენტებს, თუმცა არ მოითხოვს სპეციალურ სწავლებას. მაგალითად შეიძლება მოვიყვანოთ ლაშქრობა, კანოეთი, კაიაკით გასეირნება, ჯომარდობა, ნავით გასეირნება ან უფრო მოთხოვნადი და სახიფათო აქტივობები, როგორიცაა მთამსვლელობა.

(ბ) კულტურა, როგორც ალტერნატიული ტურიზმის საფუძველი:

კულტურული ან მემკვიდრეობითი ტურიზმი არის ტურიზმის ფორმა, რომელსაც აქვს განვითარების დიდი პოტენციალი ევროპის ყველა რეგიონში. ტურიზმის ეს ფორმა შეიძლება განვსაზღვროთ, როგორ ტურიზმი, რომელიც პირდაპირ არის დაკავშირებული ხელოვნებასთან, მემკვიდრეობასთან და სოფლის განსაკუთრებულ მახასიათებლებთან, როგორიცაა „ხელშესახები“ კულტურა (ტრადიციული დასახლებები, ტრადიციული ხელნაკეთი ნივთების და ხელოვნების ნიმუშების წარმოება, განთავსება შენობებში, რომლებსაც შენარჩუნებული აქვთ ტრადიციული სტილი) და „ხელშეუხებელი“ კულტურა, როგორიცაა ჩვევები, ეროვნული ცეკვები ან მუსიკალური წარმოდგენები და ადგილობრივი კერძების მომზადება.

აღსანიშნავია ბერძნული კულტურული მემკვიდრეობა: ხელოვნება, ტრადიცია, შთაგონება, კერამიკა, მარმარილო, ვერცხლი და ოქროს ნაწარმი ბუნებრივი მასალების

მაღალი ესთეტიური ღირებულებების საგნებად ქცევის ხელოვნებად იქცა. მეთუნეობა, ვერცხლის და ოქრომჭედლობა თაობიდან თაობას გადაეცემა დღემდე. ამიტომ, ვიზიტორების მონაწილეობა ხელოვნების ამ ფორმების სემინარებში საშუალებას აძლევს მათ გაეცნონ ისტორიული ტრადიციებს და ტექნიკას.

(ე) სოციალური რესურსები, თემის მახასიათებლები და ინფრასტრუქტურა

წინა ქვეთავში განხილული თემიდან გამომდინარე, გასათვალისწინებელია თემის ზოგადი მახასიათებლები, ხელმისაწვდომი რესურსები და ინფრასტრუქტურა. შეიძლება ეს თავიდანვე შესამჩნევი არ იყოს, მაგრამ თემს მნიშვნელოვანი როლი აკისრია სამეწარმეო ბიზნესის განვითარებაში. თემი შეიძლება იყოს მეზობლები, რაიონი, ან უფრო დიდი ერთეული. იმისთვის, რომ ზემოქმედება მოვახდინოთ თემის გადაწყვეტილებებზე და აქტივობებზე საჭიროა ადგილობრივ მუნიციპალიტეტთან, სავაჭრო პალატასთან ან სხვა ორგანოებთან კომუნიკაციის დამყარება, ისეთი ორგანიზაციების სტუმრობა, როგორიცაა ყრილობები და ტურისტთა მომსახურების ცენტრები, ან სხვა დაწესებულებები და ბიზნეს გაერთიანებები. თემის აქტიური წევრობის პირობებში უფრო მარტივია ბიზნესში თემის ჩართულობის მიღწევა და ადგილობრივი მხარდაჭერის მოპოვება.

ნაბიჯი 3- ბაზრის კვლევა

მომხმარებლების სამიზნე ჯგუფების განსაზღვრა.

72

ტურიზმი საზოგადოების განვითარების იმ ეტაპზე ჩამოყალიბდა, როდესაც ადამიანმა შეწყვიტა მხოლოდ გადარჩენის, ყოველდღიური საკვები მოპოვებისთვის მუშაობა და რეკრეაციაზე, გართობაზე და ინფორმაციის მოპოვების საჭიროებაზე დაიწყო ფიქრი. და სწორედ ამ დროს, ამ საჭირო ინფორმაციის მიღების საშუალებად აღიარა მოგზაურობა. ეკონომიკური განვითარების გარკვეულ ეტაპზე, როდესაც მოგზაურობის საჭიროება უკიდურესად გაიზარდა, ჩამოყალიბდა საქმიანობის ცალკე სფერო- ტურიზმი. ტურიზმის მომსახურებები საჭიროების საგანს არ წარმოადგენს, ამიტომ ტურიზმი ადამიანის გადაუდებელ საჭიროებად იქცევა მხოლოდ მაშინ, როდესაც ადამიანი აღწევს შემოსავლის გარკვეულ დონეს, ხოლო საზოგადოება სიმდიდრის გარკვეულ დონეს.

სოფლის ტურიზმის სფეროში ბიზნესის დაგეგმვისას აუცილებელია განვსაზღვროთ თუ რა ტიპის მომხმარებლებზე იქნება ბიზნესი ორიენტირებული, რომელი კატეგორიის ადამიანების მოთხოვნები უნდა დააკმაყოფილოს ბიზნესმა. მომხმარებელთა ბაზრის შეფასება და მისი სეგმენტებად დაყოფა შესაძლებელია სხვადასხვა პრინციპებით.

დემოგრაფიული მახასიათებლების მიხედვით მომხმარებლების დაყოფა ხდება ასაკზე, სქესზე და ოჯახურ მდგომარეობაზე დაყრდნობით.

7-დან 10 წლამდე ბავშვები, რომლებიც მოგზაურობენ მშობლებთან, სხვა ნათესავებთან (მეურვეებთან) ერთად	ტერიტორიის მოწყობა სათამაშო მოედნის, საცურაო აუზის სიახლოვეს, გასართობი პროგრამების არსებობა, გაზრდილი სანიტარულ-ჰიგიენური მოთხოვნები გარემოსთან და კვებასთან მიმართებით, სამედიცინო დახმარების ხელმისაწვდომობა, სარეცხი მანქანების, საშრობების, შიდა სათამაშო სივრცის ხელმისაწვდომობა. ბავშვების მეთვალყურეობის ქვეშ დატოვების შესაძლებლობა.
სკოლის ასაკის ბავშვები	ტერიტორიის სპორტული მოედნებით, საცურაო აუზებით აღჭურვა, გასართობი და შემეცნებითი პროგრამების, ექსკურსიების, სპორტული შეჯიბრებების მოწყობა, კვებასთან დაკავშირებული მაღალი სანიტარულ-ჰიგიენური მოთხოვნები, სამედიცინო დახმარების ხელმისაწვდომობა, ფერმაზე ცხოველების არსებობა და მათთან უსაფრთხო კონტაქტის შესაძლებლობა, ოთახის პირობებში თამაშის შესაძლებლობა და სათამაშოების ხელმისაწვდომობა, სპორტისა და სათამაშო აღჭურვილობის ხელმისაწვდომობა, სხვა ბავშვებთან კომუნიკაციის შესაძლებლობა.
18-დან 25 წლამდე ახალგაზრდები	ტერიტორიაზე სპორტული მოედნების, დასაქირავებელი სპორტული აღჭურვილობის, სპეციალური რეკრეაციული და გასართობი ზონების ხელმისაწვდომობა.
ეკონომიკურად აქტიური მომხმარებლები 25-დან 25 წლამდე	ტერიტორიაზე სპორტული მოედნების, დასაქირავებელი სპორტული აღჭურვილობის, გასართობი შემეცნებითი ექსკურსიების და პროგრამების, ღია ცის ქვეშ საჭმლის მომზადების ერთი სივრცის არსებობა.
ეკონომიკურად აქტიური მომხმარებლები 45-დან 60 წლამდე	გასართობი და შემეცნებითი ექსკურსიები და პროგრამები, ღია ცის ქვეშ საჭმლის მომზადების ერთი სივრცის არსებობა.
საპენსიო ასაკის ტურისტები	სიმშვიდისა და სიჩუმის უზრუნველყოფა, კულტურული და ხელოვნების პროგრამები, მეტი კომფორტი და კვებითი მოთხოვნები, სამედიცინო დახმარების ხელმისაწვდომობა, მყუდრო დასასვენებელი ადგილები, კომფორტული ავეჯი, კომფორტული და უსაფრთხო კიბეები, მასპინძლის მოსმენის უნარი.

ამასთანავე, არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ ასაკობრივი ჯგუფები (ახალგაზრდები და ასაკოვანი ხალხი), ასევე კომუნიკაციის წყაროების ხელმისაწვდომობა (მობილური კავშირი და ინტერნეტი) შესაძლოა გადამწყვეტი ფაქტორი იყოს დასასვენებელი ადგილის შესარჩევად.

დაწესებულებაში შეიძლება არსებობს მომსახურებები, რომლებიც სპეციალურად შემუშავებული იქნება სქესის მიხედვით: მამაკაცები (თევზაობა, ბილიარდი და საუნა) და/ან ქალები (ქსოვა, ქარგვა, დაწვნა, კულინარია და მცენარეულობით მორთვა).

სოციალურ-ეკონომიკურ საფუძვლებზე ჯგუფებად დაყოფა ხდება პროფესიონალურ კვალიფიკაციაზე, განათლებაზე და შემოსავალზე დაყრდნობით. ტურისტების პროფესია და მათი განათლების დონე დღეს მომხმარებლების შერჩევის ყველაზე მნიშვნელოვანი ფაქტორი არ არის. სოფლის საერთაშორისო ტურიზმი განსაზღვრავს მომსახურებების გარკვეულ მოთხოვნებს, რომლებიც მიმართულია კონკრეტული სოციალური მიმართულების ან კონკრეტული დადებითი მხარეების მქონე ტურისტებისკენ.

სოციალური ჯგუფი	მოთხოვნები
შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირები	სახლებსა და სხვა ნაგებობებში ფართო კარების, გასასვლელების, დერეფნების არსებობა. შესაბამისად აღჭურვილი აბაზანები (სახელოურები, სპეციალური საშხაპეები); ბასრი კუთხეების არ არსებობა; შეუზღუდავი წვდომა ფანჯრებზე და ფანჯრების დაბალი რაფები; სამზარეულო, სადაც შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირები თავად შეძლებენ საჭმლის მომზადებას ან მათი დამხმარეები შეძლებენ ამას; მოცურების საწინააღმდეგო ზედაპირის მქონე იატაკები; სატრანსპორტო საშუალებების, ლიფტის არსებობა.
ეკოლოგიით დაინტერესებული ტურისტები	ეკოლოგიასთან დაკავშირებული სერტიფიკატის განთავსება თვალსაჩინო ადგილას; ეკონომიასთან დაკავშირებული დეტალები, ნაგვის შეგროვების ცალკე ადგილი ფერმაზე; ჭებში დაგროვილი დაბინძურებული მასალების წმენდის ბიო საშუალებები; მყარი საყოფაცხოვრებო საკანალიზაციო ნარჩენების დამუშავებასთან დაკავშირებული საკითხები; სახლის საკანალიზაციო სისტემა; გათბობის ეკოლოგიურად სუფთა სისტემა; კერძების დიდი ნაწილის ფერმერების მიერ წარმოებული პროდუქტებით მომზადება; ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტების პირდაპირი გაყიდვა.
მეთევზეები	სათევზაო ადგილებთან დაკავშირებული ინფორმაცია; თევზაობასთან დაკავშირებული დიზაინის ელემენტები; თევზის გაწმენდისთვის ცალკე განკუთვნილი ადგილი, სათევზაო ნავი; სამზარეულო თევზის კერძების მოსამზადებლად; თევზის ადგილობრივი კერძები; კვების დროის მეთევზეთა სურვილის შესაბამისად შეცვლა; სათევზაო ნებართვის შეძენის ადგილის არსებობა ან ასეთ ადგილზე მითითება.
მონადირეები	მონადირეთა თემის ადგილმდებარეობის შესახებ ინფორმაცია; იარაღის შესანახი ადგილის არსებობა; ცალკე

	ოთახი სანადირო ტანსაცმლისთვის; ნადირობასთან დაკავშირებული დიზაინის ელემენტები; ნანადირევით კერძების მომზადება; კვების დროის მონადირეთა სურვილის შესაბამისად შეცვლა; საჭმლის მომზადება ნადირობისთვის.
ტურისტები, რომლებიც დაკავებული არიან (უნდა დაკავდნენ) ცხენოსნობით	ინსტრუქციების მიცემის უფლების მქონე პირების არსებობა ოჯახში; ჯირითის სწავლება მოზრდილების და ბავშვებისთვის; საცხენოსნო ბანაკების მოწყობა; ცხენოსნობის სპორტთან დაკავშირებული ინტერიერის დიზაინი; საცხენოსნო სპორტთან დაკავშირებული ტანსაცმლის ქირაობის შესაძლებლობა; ჰიპოთერაპია (სპეციალური ნებართვა); ცალკე დაზღვევა სტუმრებისთვის უბედური შემთხვევებისგან დასაცავად; უნაგირის და სხვა საშუალებების შენახვის ცალკე ადგილი.
ხალხური მედიცინის მიმდევრები	დარჩენის მინიმალური ვადის დადგენა; დაავადების შესაბამისი კვების რაციონი; სავარჯიშოების პროგრამა; საგანმანათლებლო პროგრამა; რეგიონისთვის დამახასიათებელი მცენარეული საშუალებების შემენის შესაძლებლობა; ხალხურ მედიცინასთან დაკავშირებული საინფორმაციო მასალების ხელმისაწვდომობა; რეგიონში არსებული ბალახების მოგროვების ორგანიზება.
მარტოხელა ადამიანები	ინტეგრირების შესაძლებლობები (გაცნობის საღამოები); სპორტულ თამაშებში მონაწილეობის შესაძლებლობა, ერთობლივი ექსკურსიები; „შენი დღის“ ორგანიზება-თითოეული მონაწილის ტურის გაცნობის შესაძლებლობა; ძირითადად ერთკაციანი ოთახები; გაერთიანებული შეხვედრების ორგანიზების ადგილი (ბარი, კაფე, მოსაცდელი).

ერთი შეხედვით შეიძლება ვიფიქროთ, რომ სოფლად დასვენება არის დაბალი შემოსავლის მქონე ადამიანებისთვის, რომელთაც არ აქვთ ფინანსური შესაძლებლობა უფრო პრესტიჟულ და კომფორტულ ადგილას გაატარონ დასვენება. მაგრამ დღეს შეიძლება ითქვას, რომ სოფლის ტურიზმი ყურადღებას შეიძლება და უნდა ამახვილებდეს საშუალო შემოსავლის მქონე ადამიანებზე. ბავშვების ჯანმრთელობის აუცილებლობიდან გამომდინარე და სასკოლო არდადეგების ხანგრძლივობის გათვალისწინებით, სოფლად დასვენება შესაბამისი დონის კომფორტის პირობებში საინტერესო შეიძლება იყოს შვილების მყალი ქალაქური ოჯახებისთვის. ამას ემატება ის ფაქტორი, რომ ოჯახთან ერთად სოფლად დასვენება უფრო იაფი ჯდება ვიდრე ერთი კვირის კურორტზე გატარება.

ამასთან, კორპორატიული და ბიზნეს ტურიზმი უფრო და უფრო პოპულარული ხდება, განსაკუთრებით პროფესიული სემინარების, დაინტერესებული მხარეების და პარტნიორების შეხვედრების, ბიზნეს კომუნიკაციების და სხვა არხების საშუალებით. ამასთან დაკავშირებით, ამ სახის ტურიზმის ერთერთი მთავარი მოთხოვნილება მესამე მხარის ჩართულობა. აგრო-საჩუქრები ქმნის ყველა საჭირო პირობა ბიზნეს

ლონისძიებების და რეკრეაციის ხელშეწყობისთვის: საკონფერენციო დარბაზების აღჭურვა საჭირო მოწყობილობებით და ავეჯით, ყავა და კვება, ინტერნეტზე წვდომა, ექსკურსიები და გართობის სხვა შესაძლებლობები. ასეთი მომსახურებების მიწოდების ღირებულება საკმაოდ დიდი იქნება, მაგრამ მიღებული სარგებელი ბევრად გადააჭარბებს სტანდარტულს.

გეოგრაფიულად მომხმარებლები იყოფიან ადგილობრივ სტუმრებად, სხვა რეგიონებიდან ჩამოსულ სტუმრებად, ადგილობრივ და უცხოელ სტუმრებად.

ნაბიჯი 4- სამეწარმეო პოტენციალთან დაკავშირებული გადაწყვეტილების მიღება

აგრო-ტურიზმის წამოწყებისთვის ბევრი მიზეზი არსებობს და თავად ადამიანმა უნდა მიიღოს ეს გადაწყვეტილება. შემოსავლის გაზრდის ან შენარჩუნების სურვილი არსებული ბიზნესის დივერსიფიკაციის გზით ყველაზე ხშირად სახელდება მოტივაციის წყაროდ. ზოგიერთი მოტივაცია შეიძლება არ ემთხვეოდეს არსებულ მდგომარეობას. არ არსებობს ერთი სწორი მოტივი, მაგრამ მნიშვნელოვანია ყველამ იცოდეს საკუთარი მოტივაცია, გააერთიანონ საკუთარი მოტივაციები და ინტერესები და მიიღონ სწორი ზომები. ასე შესაძლებელია საკუთარი მოქმედებების განსაზღვრა. გადაწყვეტილების მიღება ხდება მოტივაციის ანალიზის საფუძველზე.

(a) რა არის მოტივაცია?

ყველა მომავალი საწარმოს ამოძრავებს განსახვავებული მოტივაცია, როგორიცაა:

- პირადი პროფესიული ინტერესი;
- ძირითადი წარმოებისთვის აქტივობების დამატებით, ახალ ალტერნატიულ ფორმაზე გადასვლა;
- პენსიაზე გასვლის ალტერნატივების მოძიება;
- ცხოვრების ახალი სტილის არჩევა;
- ვიზიტორების ინფორმირება სოფლად ფერმერული საქმიანობის შესახებ.

სხვა შესაძლო მოტივატორი შეიძლება იყოს ადგილობრივი ისტორიის შენარჩუნება ან ოჯახისთვის სხვა კულტურების განცობა. ყველაზე ხშირი მოტივატორი არის „ფულის გაკეთება“.

ეს დებულება შეიძლება მოიცავდეს რიგ გამონაკლისებს, როგორიცაა:

- თანხების დადებითი დინება;
- საკმარისი შემოსავალი სასოფლო-სამეურნეო აღჭურვილობისა და შესაბამისი ხარჯების დასაფარად;
- სახლის მშენებლობის დასრულების, ან სხვა ფინანსური ვალდებულებების შესრულების სურვილი.

ფინანსური წარმატებაც ერთერთი მიზანია: დასაქმების გარკვეული ფორმის უზრუნველყოფა ოჯახისა და მეზობლებისთვის, და/ან თემში ფინანსური წარმატების

მოტანა, და/ან აღჭურვილობის ტექნიკური მომსახურების შესაძლებლობაც ბევრისთვის წარმატებას ნიშნავს.

ფაქტია, რომ სოფლის ტურიზმის პატარა ბიზნესებს მხოლოდ მცირე ნაწილი იღებს დიდ შემოსავალს, მაგრამ ასეთი შემოსავლის მისაღებად მრავალწლიანი მუშაობა არის საჭირო. არსებობს შეხედულება, რომ ნებისმიერ ბიზნესს სჭირდება სამიდან ხუთ წლამდე ბიზნეს აქტივობის სტაბილიზებისთვის. ამ ვადების ამოწურვამდე ბიზნესი შეიძლება არ იყოს შემოსავლიანი.

ქვემოთ, ჩამოთვლილია კითხვები, რომლებიც დაგეხმარებათ საკუთარი მოტივაციის განსაზღვრასა და გადაწყვეტილების მიღებაში:

- მაქვს თუ არა ან მაქვს თუ არა სურვილი მივიღო დეტალური ინფორმაცია ახალი ბიზნესზე?
- მსიამოვნებს თუ არა ხალხის გაცნობა და მათთან ურთიერთობა?
- მსიამოვნებს თუ არა საკუთარი მომსახურების გაყიდვა და ამ მომსახურებების უცხო ადამიანებისთვის მიწოდება?
- მაქვს თუ არა საჭირო აღჭურვილობის ოპერირების უნარები?
- მესაჭიროება თუ არა სტაბილური, პროგნოზირებადი შემოსავალი, ან შემიძლია თუ არა გაურკვევლობაში ცხოვრება?
- მეხმარება თუ არა ჩემი ოჯახი, და შეუძლიათ თუ არა მათ საკუთარ ცხოვრებაში საჭირო ცვლილებების შეტანა?
- მეხმარება თუ არა ჩემი თემი; მიიღებენ თუ არა ისინი სოფელში ვიზიტორებს?
- ყურადღებიანი ვარ თუ არა დეტალებთან მიმართებით?
- საკმარისად მომწონს თუ არა ასეთი სამუშაო, რათა მომავალში ყოველდღიურად ვაკეთო?

(ბ) ძლიერი მხარეების, შესაძლებლობების, გამოწვევების და პრობლემების ანალიზი

ძლიერი მხარეების და შესაძლებლობების, გამოწვევების და პრობლემების ანალიზი სასარგებლო ხელსაწყოა იმ სისუსტეების სამართავად და დასაძლევად, რომლებიც შესაძლოა მთლიანი ძალისხმევის შემაფერხებელი გახდეს. ასევე, საჭიროა კონკურენტებზე დაკვირვება და განმასხვავებელი თვისებების დადგენა. ყველას შეუძლია ანალიზის ამ ფორმის გამოყენება, რადგან ის არ საჭიროებს

განსაკუთრებულ სწავლებას. ეს გვეხმარება კითხვებზე დაფიქრებაში და შესაბამისი პასუხების მოძიებაში. ქვემოთ წარმოდგენილია რამდენიმე ფაქტორი, რომელიც შეიძლება გათვალისწინებული იქნას ანალიზის პროცესში და მინიშნება იმაზე, თუ რის გათვალისწინება შეიძლება იყოს საჭირო: ძლიერ მხარეებთან და შესაძლებლობებთან დაკავშირებული კითხვები, შესაძლებლობები, საჭირო აღჭურვილობა ან უკვე არსებული ობიექტები, არსებული ხელსაყრელი პირობები და ტენდენციები, უნარები და კომპეტენციები.

დადებითი ელემენტების ჩამონათვალი შეიძლება მოიცავდეს:

ძლიერი მხარეები:

- რეგიონის კარგი ცოდნა;
- მეგობრები, ოჯახი, მეზობლები, რომელთაც შეუძლიათ დახმარება;
- აუცილებელი სივრცის, აღჭურვილობის და ნაგებობების არსებობა ახალი აქტივობების განხორციელებისთვის;
- დიდი გამოცდილება ძირითადი საქმიანობის სფეროში;
- ახალი აქტივობების უნარებზე, შესაძლებლობებზე და ინტერსებზე დაფუძნება.

შესაძლებლობები:

- საზოგადოების ზრდადი ინტერესი სოფლის და აგრო-ტურიზმის მიმართ;
- ევროკავშირი და ევროპის თითოეული სახელმწიფო იძლევა სესხებს, უზრუნველყოფს ტექნიკურ დახმარებას და კონსულტაციებს სოფლის ტურიზმის მცირე საწარმოებისთვის;
- ტურისტული სააგენტოები ეძებენ ახალ (შიდა) გასაყიდ პროდუქტებს. გამოწვევებთან და პრობლემებთან დაკავშირებული კითხვები შეიძლება შეეხებოდეს რესურსების, აღჭურვილობის და საჭირო უნარების ნაკლებობას.

გამოწვევები და პრობლემები: ბიზნეს და მარგინალური გამოცდილება ხშირად განიცდის დამატებითი უნარების ნაკლებობას და ამ უნარების მიღების აუცილებლობას. ბიზნესის მართვის უნარების მიღება შესაძლებელია სწავლების ან გამოცდილების დაგროვების გზით; სოფლის ბევრ მაცხოვრებელს უნდა ჰქონდეს ამ უნარების განვითარებაზე წვდომა, სასწავლო კურსები ხელმისაწვდომი უნდა იყოს ადგილობრივ ან რეგიონალურ დონეზე. შეიძლება არსებობდეს საწყისი კაპიტალის დანაკლისის პრობლემა. ახალ ბიზნესს ხშირად ესაჭიროება ნაღდი ფულისა და საკრედიტო ხაზი, რათა დაიწყოს მუშაობა და გააგრძელოს ფუნქციონირება იქამდე, ვიდრე ის შემოსავლიანი გახდება. შესაბამისი სახსრების დანაკლისი შეიძლება გახდეს ახალი ბიზნესის წარმოების შეჩერების საფუძველი. აუცილებელია ლიცენზიები. ადგილმდებარეობაზე წვდომა შეიძლება რთული იყოს და მოგზაურობა შეიძლება სერიოზულ თანხებთან და/ან დიდ დროსთან იყოს დაკავშირებული. ტურისტულ საქმიანობასთან დაკავშირებით სოფლის მოსახლეობას განსახვავებული შეხედულებები აქვს. ზოგიერთი თვლის, რომ ეს არის ადგილობრივი მაცხოვრებლების და რეგიონის ეკონომიკური განვითარების შესაძლებლობა, ხოლო ზოგს მიაჩნია, რომ ტურიზმი მათ ცხოვრებაში ჩარევის და რესურსების ანტაგონისტური გამოყენების საშუალებაა. ტურიზმში ჩართულ მეწარმეს, რომელიც ყურადღებას არ ამახვილებს თემის დამოკიდებულებაზე შეიძლება შეექმნას მოუქნელობისა და წინააღმდეგობის პრობლემები. მეტიც, იმისთვის, რომ ბიზნესმა შეინარჩუნოს მისთვის დამახასიათებელი სასოფლო/აგრო-ტურისტული ბუნება,

მნიშვნელოვანია, რომ ბიზნესი იყოს არსებული ცხოვრების სტილის დანამატი და არ მოახდინოს მისი ჩანაცვლება. ჩანაცვლების შემთხვევაში არსებობს საფრთხე იმისა, რომ სრულიად დასახლება იქცევა „უსულო“ ტერიტორიად და ჩამოყალიბდება თემატურ პარკად. რამდენიმე ახალ აგრო-ტურისტულ ბიზნესს უწევს კონკურენცია არსებულ და ახალ ბიზნესებთან. ამ დაბრკოლებების დაძლევის, მინიმუმამდე დაყვანის, ან მართვის გზების დაგეგმვისას თქვენ მნიშვნელოვან ნაბიჯებს დგამთ წარმატებული აგრო-ტურისტული ბიზნესის განვითარების გზაზე.

(c) როგორ წავიწიოთ წინ

მას შემდეგ, რაც დადგენილია ფერმაზე არსებული შესაძლებლობები და ამ შესაძლებლობების მართვის გზა, მათ შორის ტურისტული/რეკრეაციული აქტივობები, ასევე მოსაზიდი სტუმრების კატეგორია, უნდა მოხდეს შემდეგი საკითხის გამოკვლევა: დამაბრკოლებელი რეგულაციები.

სოფლის ტურიზმის ოპერატორებმა უნდა დააკმაყოფილონ უამრავი მოთხოვნა, რომელიც მათზე დაკისრებულია ადგილობრივი და სახელმწიფო სამართლებრივი და მარეგულირებელი ჩარჩოს ფარგლებში. ზოგიერთი ეს რეგულაცია შეეხება ჯანდაცვას, უსაფრთხოებას და მოგზაურების კეთილდღეობას. ზოგიერთი რეგულაცია მიზნად ისახავს ოპერატორების მიერ მოსაკრებლებისა და გადასახადების გადახდას.

სამართლებრივი მოთხოვნების კატეგორიები მოიცავს შემდეგს:

- მიწათსარგებლობის და მშენებლობის ნებართვა;
- ბიზნესის წარმოების ლიცენზია;
- დამსაქმებელთან დაკავშირებული მოთხოვნები;
- განთავსებასთან და კვებით უზრუნველყოფასთან დაკავშირებული ლიცენზირება და ინსპექტირება;
- ლიცენზირება და აღჭურვილობასთან დაკავშირებული მოთხოვნები, რომლებიც შეეხება ტურისტული განთავსებისა და მომსახურებების გაწევას;
- კონკრეტულ აქტივობებთან დაკავშირებული ლიცენზიები, ნებართვები და რეგისტრაცია (გიდები და ა.შ.);
- პასუხისმგებლობის დაზღვევა, გადაუდებელი სამედიცინო დახმარების სწავლება და სხვა კვალიფიკაციები;
- სპეციალურ რეგულაციებთან შესაბამისობა (შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთათვის ხელმისაწვდომობა, გარემო სქემები);
- სხვა გამოწვევები, რომლებიც მცირე ბიზნესებმა უნდა გადალახონ და უკავშირდება საკვების უსაფრთხოების მოთხოვნებსა და სასოფლო-სამეურნეო კანონმდებლობას;
- საწარმოს დაფინანსებისთვის საჭირო სუბსიდიების მიღებისთვის აუცილებელი მოთხოვნების დაკმაყოფილება.

სწავლების მასალები

თემა: “აგრო-ტურიზმის განვითარების გეგმა”.

მომხსენებელი: დოქტორი მალგორზატა ბოგუსი - კრაკოვის სოფლის მეურნეობის უნივერსიტეტის, სოციალური

პოლიტიკისა და კონსულტაციის დეპარტამენტი.

<https://www.rt4all.net/learn-more>

ნაბიჯი 5- საწარმოს დაარსება

5.1. საწარმოს პროფილის განსაზღვრა

(a) რა სახის ტურისტული მომსახურებების შეთავაზება შეიძლება?

შესაძლებელია სოფლის/აგრო-ტურიზმის მომსახურებების და პროდუქტების ფართო სპექტრის შეთავაზება. ეს შეთავაზებების შეიძლება მოიცავდეს შემდეგ ჯგუფებს: სოფლის და აგრო- განთავსება, სოფლის და აგრო- კვების ბიზნესი, „რეალური აგრო-ტურიზმი“, სოფლის და აგრო- ვაჭრობის ბიზნესი, კულტურული და ისტორიული მემკვიდრეობა, სოფლის და აგრო- სპორტი, სოფლის და აგრო-თერაპია, სოფლის/აგრო- რეკრეაცია და გართობა. თითოეული ჯგუფი მომხმარებელს სთავაზობს მომსახურებების საკუთარ ნაკრებს, პროდუქტებს და აქტივობებს. თუმცა, ზოგიერთ შემთხვევაში მომსახურებები შეიძლება გადაიკვეთოს.

- სოფლის და აგრო-ტურიზმის განთავსების მომსახურებები შედგება სოფლის რეგიონებში სხვადასხვა სახის განთავსების მომსახურებისგან. ფერმაზე განთავსება, ოჯახში დარჩენა, ს & ს მომსახურების გავრცელებული ფორმებია. ვინაიდან ამ ფორმებს შორის განსხვავება უმნიშვნელოა, ამ მომსახურებებს აერთიანებენ ს & ს მომსახურების ფარგლებში, რაც გულისხმობს ღამით საწოლის და დილით საუზმის უზრუნველყოფას. სოფლის და აგრო-ტურისტული განთავსების მომსახურება შეიძლება განახორციელოს სოფლად არსებულმა სასტუმროებმა და ოჯახურმა სასტუმროებმა.

- სოფლის და აგრო-კვების ბიზნესები (გასტრონომია) აგრო-ტურიზმის განუყოფელი ნაწილია. საკვები პროდუქტების მიღება შეიძლება ადგილობრივი მწარმოებლებისგან, პროდუქტებს ან პროდუქტების ნაწილს შეიძლება აწარმოებდეს თავად აგრო-ტურისტული

ფერმა ან შესყიდვა შეიძლება ხდებოდეს მთლიანად რეგიონის მასშტაბით. აგრო-ტურისტულ საწარმოებს, რომლებიც მომსახურებების გაწევისას საკუთარ პროდუქტებს იყენებენ შეუძლიათ გაზარდონ საკუთარი შემოსავალი და მიაწოდონ ინფორმაცია ტურისტების წარმოების ჯაჭვის შესახებ, შესთავაზონ სტუმრებს საკუთარი პროდუქტები. ამ თვალსაზრისით, საკვები პროდუქტების მოგროვებისა და მომზადების პროცესში მონაწილეობის შეთავაზება შეიძლება საინტერესო იყოს სტუმრებისთვის. სტუმრების საქმიანობაში ჩართვა და მათი ამ საქმის მიმართ

ინტერსი შეიძლება გახდეს ხარჯების შემცირების შესაძლებლობა. კვება შეიძლება შემოიფარგლებოდეს მხოლოდ საუზმით ან რამდენიმე კვებით ღია ცის ქვეშ, რესტორანში ან სპეციალურად განკუთვნილ ოთახში და მოიცავდეს რეგიონალურ ან ეროვნულ კერძებს. საკვების მრავალფეროვნება და ხარისხი მრავალფეროვნებას სძენს აგრო-ტურისტულ საწარმოს, განასხვავებს მას საწარმოებისგან.

- მართებული აგრო-ტურიზმი.

პროდუქტებისა და მომსახურებების ჯგუფი, რომელიც დაკავშირებულია „ნამდვილი აგრო-ტურიზმის“ პროდუქტის/მომსახურების შექმნასთან არის: სასოფლო-სამეურნეო წარმოების პროცესზე დაკვირვება, მათ შორის მცენარეული, ცხოველური პროდუქტების წარმოება და დამუშავება (მაგალითად, დახმარება ძროხის მოწველაში, თივის მოგროვებაში, ცხვრის გაკრეჭაში და ა.შ.), მონაწილეობა ფერმის ტურებში გიდთან ერთად ან ინდივიდუალურად, მცენარეების მოვლაში, მოსავლის აღებაში მონაწილეობა ან ფერმის ბილიკებზე სეირნობა.

ტურისტების, კერძოდ კი ბავშვების კონტაქტი შინაურ ცხოველებთან, მათ შორის შინაურ ფრინველებთან, კურდღლებთან, თხებთან, ცხვართან, ხბოებთან და ა.შ. ტურისტები შეიძლება გაეცნონ ადგილობრივ ფლორას და სხვადასხვა სახის მცენარეებს. ორქიდების ყვავილობა და მოკრეფა შეიძლება ერთერთი ყველაზე საინტერესო მომენტი იყოს. ფერმას, რომელიც მზად არის ტურისტების მისაღებად უნდა ჰქონდეს ოთახი პლაკატებით, რომლებიც აღწერს ლანდშაფტის ისტორიას და მიწათსარგებლობის სისტემებს, ზოგიერთ ფერმას შეუძლია სასოფლო-სამეურნეო აღჭურვილობის და სოფლის კულტურის ამსახველი მუზეუმის მოწყობა (ეთნოგრაფიული პროდუქტების გამოფენა).

ტურისტები ზრდად ინტერესს იჩენენ იმ მცირე საწარმოების მონახულების მიმართ, რომლებსაც აქვთ გადამამუშავებელი ობიექტები. ყველის პროდუქტების, რძის პროდუქტების, ღვინის, ზეთუნის ზეთის საწარმოო ობიექტები, საჭმლის მოსამზადებელი სივრცეები, ჯემების, ხილფაფების, ტკბილეულის, სახლის პურის, ნამცხვრების, ლიქიორების და სხვა ადგილობრივი პროდუქტების მოსამზადებელი სივრცეების ხელმისაწვდომობა მსგავსი მომსახურებების საუკეთესო მაგალითებია. მეტიც, ტურისტები, რომლებიც აკვირდებიან ან მონაწილეობენ საწარმოო პროცესში მეტად არიან დაინტერესებული იმ პროდუქტების შეძენით, რომელთა დამზადების პროცესსაც ისინი აკვირდებოდნენ ან უშუალოდ მონაწილეობდნენ.

პირდაპირი გაყიდვა აგრო-ტურიზმის მომსახურების მნიშვნელოვანი ნაწილია. ამიტომ, პოპულარიზაციის მიზნით აგრო-ტურისტული საწარმოები აწყობენ ბაზრობებს ან დგამენ ჯიხურებს გზის უშუალო სიახლოვეს. ზოგჯერ ფერმერები სტუმრებს სთავაზობენ განთავსებას „მოკრიფე სასურველი“ პროდუქტი პირობით, რაც გულისხმობს სტუმრის მიერ მისთვის სასურველი ხილის ან ბოსტნეულის მოკრეფას (მარწყვი, ჟოლო, ვაშლი, მსხალი და ა.შ.). ამისთვის, ხეხილის ბაღებში უნდა იყოს ხეხილის ფართო არჩევანი, რათა სტუმრებმა დაკრიფონ მათთვის სასურველი ხილი. ასეთი აგრო-ტურისტული პროდუქტები ძალიან პოპულარულია ევროპული ქვეყნების უმრავლესობაში და ხშირად, ასეთი ფერმები მომხმარებლებს სთავაზობენ განთავსებას ან კვებით დაწესებულებებს და სათამაშო მოედნებს ბავშვებისთვის.

- ისტორიული და თანამედროვე აგრო-ტურისტული ფერმა:

მომავალი ტურისტების მოზიდვის მიზნით, აგრო-ტურისტული ფერმები ხშირად წარმოადგენენ წარმოების თანამედროვე მეთოდებს. თუმცა, აგრო-ტურისტული ფერმები, რომლებიც იყენებენ ძველ ტექნოლოგიებს შეიძლება უფრო მიმზიდველი იყოს ტურისტებისთვის. ტრადიციული ფერმის მართვა საჭიროებს ფინანსებს და ტურისტული მომსახურებების მიწოდება (საწარმოო მეთოდების წარდგენა და მიწოდება)

დამატებით ინვესტიციებს მოითხოვს (ადამიანური და ეკონომიკური). ყველაზე მარტივი და ეფექტური გზა არის თანამშრომლობა სხვა ადგილობრივ ფერმებთან ან ადგილობრივ მუზეუმებთან, რომლებიც პოპულარიზაციას უწევენ წარმოების ძველ მეთოდებს. ზოგიერთ რეგიონში, მაგალითად კულტივირება, სასოფლო-სამეურნეო წარმოება და

ტრადიციული რეწვის ნიმუშები გამოფენილია ტრადიციული ხელოვნების და სოფლის მეურნეობის მუზეუმებში, რომლებიც ხშირად მოწყობილია სოფლის ისტორიულ, ტრადიციულ შენობაში. ასევე, აქტივობებს შორის გასათვალისწინებელია სოფლის ცხოვრებასთან და აგრო-აქტივობებთან, ისტორიულ და არქეოლოგიურ ადგილებთან დაკავშირებული მუზეუმების მონახულებაც.

- სოფლის/აგრო-სპორტი და აქტიური ტურიზმი

აქტივობა, რომელსაც ერთი შეხედვით არანაირი პირდაპირი კავშირი არ აქვას აგრო-ტურიზმთან არის სპორტი. ჯომარდობა, კაიაკი, მცირე ნავით მოგზაურობა, სერფინგი და ნაოსნობა არის აქტივობების ის სახეობები, რომლებმაც შეიძლება ხელი შეუწყოს ტბების, მდინარეების და სხვის სიახლოვეს არსებული ტერიტორიების პოპულარიზაციას.

აგრო-ტურიზმის და სოფლის ტურიზმის საწარმოებს ხშირად აქვთ სხვადასხვა სპორტული აქტივობების განხორციელების პირობები. ეს შეეხება სპორტის ისეთ დისციპლინებს, რომლებიც დაკავშირებულია ცხოველებთან, ბუნებასთან და ლანდშაფტის რესურსებთან, და თავისუფალ სივრცესთან, სადაც შეიძლება სპორტით დაკავება. ცხენოსნობა აგრო-ტურიზმის ტიპური პროდუქტია. ცხენოსნობის პრაქტიკა შეიძლება სხვადასხვა ფერმაზე განსხვავებული იყოს და მოიცავდეს ცხენებთან დაკავშირებულ სხვადასხვა აქტივობებს.

მთასვლელობას, თოვლზე სრიალი, მთებზე სრიალი და ლაშქრობა ასევე უკავშირდება აგრო-ტურიზმს. აგრო-ტურისტული ფერმის მიერ სპორტული მომსახურებების მიწოდება იცავს ასეთ ფერმას მაღალი კონკურენციისგან, რომელიც ხშირად გხვდება განთავსებისა და კვების მომსახურებებში. ზოგიერთი აგრო-ტურისტული და სოფლის ტურიზმის საწარმო, რომელიც მდებარეობს ქალაქის სიახლოვეს ტურისტებს სთავაზობს ტენისის კორტებს ან გოლფის მოედნებს.

ზოგიერთი ზემოთხსენებული სპორტის სახეობის და ექსტრემალური სპორტისთვის საჭიროა დამატებითი ხარჯების გაწევა სპეციალური აღჭურვილობის შესაძენად და პროფესიონალი გიდების დასაქირავებლად.

- სოფლის/აგრო-თერაპია (ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული პროდუქტები და მომსახურებები)

აგრო-ტურიზმი შეიძლება დაკავშირებული იყოს ჯანმრთელობის მომსახურებებთან ან პროდუქტებთან. ტურისტები, რომლებიც ქალაქგარეთ მიემგზავრებიან შეიძლება ეძებდნენ თერაპიული მომსახურების მიღების შესაძლებლობებს, მაგალითად, ცხენით ჯირითის თერაპია (შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა რეაბილიტაციის ერთერთი შესაძლებლობა) ან სპეციალური დიეტა, რაც მოიცავს მხოლოდ „ჯანმრთელი“/„ბუნებრივი“ პროდუქტების მიღებას. „Green care“ არის მოძრაობა, რომელიც მიმართულია ხალხის ფართო მასებისთვის ჯანმრთელობის, სოციალური ან საგანმანათლებლო დახმარების აღმოჩენის, ასევე მენტალური და ფიზიკური ჯანმრთელობის პოპულარიზაციისკენ ფერმერულ აქტივობებში მონაწილეობის გზით. ასე შესაძლებელია რეგულარული მომსახურებების მიწოდება იმ პირებისთვის, რომლებიც დაგეგმილი ზრუნვის, რეაბილიტაციის, თერაპიული ან საგანმანათლებლო პროგრამის ფარგლებში მიდიან ფერმაზე ან ჩართული არიან მსგავს აქტივობებში. ასევე, ხშირია „მწვანე“ თერაპია, რომელიც მოიცავს მიწის ან ცხოველური პროდუქტების გამოყენებას. არსებობს თერაპიის სახეობები, რომლებიც გულისხმობს მცენარეების გამოყენებას, მაგალითად, მეზღუდობის თერაპია, ტყის თერაპია, ყვავილების თერაპია, ბალახების თერაპია და ა.შ. სოფლის და აგრო-თერაპიის სხვა ფორმები მოიცავს აპითერაპიას (<http://www.apitherapy.org/> ფუტკრის სხვადასხვა პროდუქტების გამოყენება), სპას და გამაჯანსაღებელ კურორტებს სოფლის ტერიტორიაზე.

- სოფლის/აგრო-რეკრეაცია და აგრო-გართობა

აგრო-რეკრეაცია აგრო-ტურიზმის კიდევ ერთი მიმდინარეობაა. ის მიიჩნევა აგრო-ტურიზმის უმნიშვნელოვანეს კომპონენტად, რადგან დაკავშირებულია ტურისტების მიერ განსხვავებული გამოცდილების მიღების აუცილებლობით. აგრო-რეკრეაცია და აგრო-გართობა უკავშირებს სასტუმრო და კვების მომსახურებებს ტურისტების გართობას.

ამ თვალსაზრისით, „გასეირნება ბუნებაში“ შეიძლება გამოყენებული იქნას, როგორც ველური მცენარეების, მთების და ბუნებრივი ტყეების დათვალიერების შესაძლებლობა. ასევე, შესაძლებელია გიდების დახმარებით ვიზიტის ორგანიზება, სადაც შესაძლებელი იქნება ველური ბუნების და ჩიტების ნახვა, ვიზიტი შეიძლება

მოეწყოს როგორც ერთი ასევე ბიზნეს ჯგუფებისთვის. ბევრმა ფერმერმა შეიძლება საუკეთესოდ წარმოაჩინოს გართობის ძველი ფორმები. ბევრი ღირსშესანიშნაობა შეიძლება დაკავშირებული იყოს ფერმის მფლობელის საყვარელ გასართობთან.

აქტივობები შეიძლება მოიცავდეს ფესტივალებში, წვეულებებში და განსაკუთრებულ ღონისძიებებში მონაწილეობას, რომლებიც ტარდება კერძოდ ან საჯაროდ. ასეთი ღონისძიებების მაგალითია ყოველწლიური ადგილობრივი ფესტივალი ან თემატური ღონისძიება, რომელიც ორგანიზებულია ფერმერთა ქსელის ან ადგილობრივი ადმინისტრაციის მიერ.

კულტურული ან ისტორიული მემკვიდრეობის მიმართ ტურისტების ინტერესის გაზრდის, ასევე ტურისტების მიერ „არამატერიალურ“ კულტურულ ან ისტორიულ მემკვიდრეობასთან შეხების გზით სოფლის ცხოვრების გაცნობის შესაძლებლობა შეიძლება გახდეს:

- კულტურული ტურების და კულტურული სემინარების ორგანიზება;
- ადგილობრივი კერძებისა და ტრადიციული კულინარიის გაკვეთილების შეთავაზება;
- ტრადიციული რეწვის პროდუქტების წარმოება და დემონსტრირება;
- ტრადიციული ცეკვის ან მუსიკის „არამატერიალურ“ კულტურასთან გაცნობისთვის გამოყენება;
- ტურისტებისთვის ხელნაკეთი ნივთების მიყიდვა; ამან შეიძლება გაზარდოს თანამშრომლობა სხვა ფერმერებთან და ადგილობრივი ხელნაკეთი ნივთების წარმოება.

ზემოთხსენებული არის აქტივობების მხოლოდ ნაწილობრივი ჩამონათვალი, რომელიც შეიძლება გამდიდრდეს კონკრეტული ტერიტორიის მახასიათებლების შესაბამისად. მნიშვნელოვანია, რომ ყველა მომავალმა მეწარმემ თავი ტურისტის ადგილას წარმოიდგინოს, რათა დარწმუნდეს პროდუქტების და მომსახურებების ხარისხში, რათა დარწმუნდეს, რომ ტურისტი მრავალფეროვან, დაუვიწყარ გამოცდილებას მიიღებს და სასიამოვნოდ გაატარებს დროს. ასევე მნიშვნელოვანია, რომ მომავალ მეწარმეს ესმოდეს, რომ ის რაც მეწარმისთვის „ნორმალური“ და „უმნიშვნელო“ შეიძლება უჩვეულო და ძალიან საინტერესო იყოს ტურისტისთვის. ხშირად, აგრო-ტურიზმის ერთი სახეობის ბიზნესი შეიძლება აერთიანებდეს სხვადასხვა სახეობის მომსახურებებსა და აქტივებს.

ნაბიჯი 6- ბიზნესის დაგეგმვა

არ აქვს მნიშვნელობა ბიზნესს ერთი ადამიანი აწარმოებს თუ საწარმო, რომელსაც უამრავი თანამშრომელი ჰყავს, აუცილებელია ბიზნეს სტრუქტურის და მარტივი ბიზნეს გეგმის შემუშავება. არ არის აუცილებელი, რომ ბიზნეს გეგმა იყოს ბიზნეს კონსულტანტის მიერ შედგენილი სპელტანიანი დოკუმენტი. ბიზნეს გეგმა შეიძლება

იყოს მოკლე დოკუმენტი, რომელშიც აღწერილი იქნება მეწარმის მიზნები, ბაზრის სამიზნე რესურსები და აქტივები, მარკეტინგული და საოპერაციო გეგმები, ყველა კომპონენტის ერთობლივი ოპერირების გზები.

ბიზნეს გეგმის შემუშავების მიზნები მიმოხილულია ქვემოთ:

ბიზნეს გეგმა გვხმარება პროდუქტის/მომსახურების განსაზღვრაში: პროდუქტი არის ყველაფერი ის რასაც ბიზნესი სთავაზობს მომხმარებელს მისი საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად; პროდუქტი განისაზღვრება მისი მახასიათებლით, მომსახურებებით, ხარისხით, სტილით, სახელით, შეფუთვით, მომსახურების ხანგრძლივობით, ფასით და ა.შ. ბიზნეს გეგმა ორგანიზებას უწევს მეწარმის აზრებს ის ფაქტორებზე, როგორიცაა ბიზნეს სტრუქტურა, დასაქმება, ფინანსები, აღჭურვილობა, დაზღვევა და მარკეტინგი. ამიტომ, გეგმა შეიძლება გამოყენებული იქნას როგორც ბიზნესის დასაწყებად, ასევე მის სამართავად. ბიზნეს გეგმა შეიძლება გამოყენებული იქნას გრანტების ან სესხების მისაღებად აპლიკაციაში. ბიზნეს გეგმა მეწარმეს ეხმარება იმ რისკების აღმოჩენაში, რომლებიც შეიძლება წარმოექმნას საწარმოს, ეხმარება გაძლიერებაში. გეგმა შეიძლება გამოყენებული იქნას პოტენციური პარტნიორების და თანამშრომლებისთვის ბიზნეს კონცეფციის, ბიზნეს მიზნების და ამოცანების ასახსნელად. ბიზნეს გეგმა უნდა იყოს სამუშაო გეგმა, რომელიც მეწარმეს დაეხმარება ოპერაციული გადაწყვეტილებების მიღებაში. ბიზნეს გეგმის შეცვლა უნდა მოხდეს ბიზნესის წარმოების პროცესში, რადგან ყოველთვის არის ახალ მოთხოვნებთან და გამოწვევებთან ადაპტირების აუცილებლობა.

ბიზნეს გეგმის შემადგენელი ნაწილები:

- ამოცანის ჩამოყალიბება და მიზნების განსაზღვრა, რაც გახდება ბიზნესის წარმოების საფუძველი და მოკლედ ასახავს ძირითად ღირებულებებს და მიზნებს- არ უნდა აღემატებოდეს 20 სიტყვას.
- მარკეტინგული დევიზის შემუშავება, რომელიც უნდა შედგებოდეს მოკლე, გონივრული, შესაძლოა იუმორისტული ტექსტისგან და ასახავდეს ამოცანას და მარტივად უხსნიდეს მომხმარებელს ბიზნეს პროფილს.
- ამოცანები და მიზნები, რომელთა განხორციელების შეფასებაც შეიძლება. ამოცანები არის ის რის მიღწევაც უნდა მოხდეს ბიზნესის დაწყების პირველ წელს; მიზნების მიღწევა უნდა მოხდეს 3-5 წლის განმავლობაში. ასევე გასათვალისწინებელია ისეთი საკითხები როგორიცაა მოსალოდნელი გაყიდვები, მომხმარებელთა კმაყოფილების მიღწევის გზები, მფლობელის კომპენსაცია, თანამშრომლების საწყისი რაოდენობა, თანამშრომლების რაოდენობის შესაძლო ზრდა, და ა.შ.

მიზნების და ამოცანების განსაზღვრაში შეიძლება დაგეხმაროთ შემდეგ კითხვებზე პასუხის გაცემა: რა? რატომ? როგორ? როდის? ვინ?

- ვინ რომელ აქტივობაზე იქნება პასუხისმგებელი?
- ვინ არიან საკვანძო თანამშრომლები და რა პოზიციაზე მუშაობენ ისინი?
- რამდენ ხანს იმუშავენ ეს ბიზნესი მსგავსი ფორმით?
- ბიზნესის წარმოებისთვის რამდენი საათის დათმობას გეგმავს მეწარმე?
- როგორ აპირებს მეწარმე მომხმარებლის კმაყოფილების მიღწევას?

- როდის დავიწყეთ კონკრეტული აქტივობები?

- **ინფორმაციის მოგროვება** სანდო წყაროებიდან ბიზნეს გეგმის შესამუშავებლად. მნიშვნელოვანია იმის ცოდნა თუ რამდენ ხანს გაჩერდებიან პოტენციური ვიზიტორები და რამდენს დახარჯავენ, მათი სურვილების და ინტერესების ცოდნა, ამავე რეგიონში არსებული მომსახურებების მომსახურებები და კონკურენცია, და ა.შ.

- **ფერმის და ახალი საწარმოს აღწერა:** როდის დაიწყო, ან როდის არის დაგეგმილი საქმიანობის დაწყება? რატომ დაიწყო საქმიანობა? ვინ დაიწყო საქმიანობა? როგორ ერგება აგრო-ტურისტული საწარმო ფერმის ოპერირებას? როგორ არის ბიზნესი მოწყობილი (კერძო საკუთრება, ამხანაგობა, კორპორაცია, და ა.შ.)?

- **პროდუქტის ან მომსახურების აღწერა:** ჩამოწერეთ რის გაყიდვა მოხდება. რას აკეთებს ეს პროდუქტი ან მომსახურება? რით გამოირჩევა ის? რა დაჯდება ამ პროდუქტის ან მომსახურების მიწოდება? რა ეღირება პროდუქტი ან მომსახურება? რით გავს ეს საწარმო სხვა მსგავს საწარმოებს? ხელმისაწვდომია თუ არა მსგავსი მომსახურებები რეგიონში? რატომ უნდა შეიძინონ მომხმარებლებმა ეს კონკრეტული მომსახურება?

- **მომხმარებლების განსაზღვრა:** ყველა ბიზნეს ძალისხმევა დამოკიდებულია მომხმარებლებზე და სწორედ ასე ყალიბდება ორგანიზაცია, რომელიც ვითარდება მომხმარებლების საჭიროებების და ინტერესების გარშემო. ბაზრის კონკრეტულ სეგმენტზე ორიენტირებისას სასარგებლოა შემდეგის გათვალისწინება: სქესი, ასაკი, შემოსავალი, წარმომავლობის ადგილი, ოჯახური მდგომარეობა, შვილები, განათლება და ინტერესები. მაგალითად, ეკოტურიზმის საწარმოს განვითარებისას გასათვალისწინებელია ადამიანთა ჯგუფები, რომლებიც დაინტერესებული არიან გარემოსდაცვითი საკითხებით.

- **კონკურენცია ან საქმის მიტოვება:** ვინაიდან აგრო-ტურიზმი ზრდადი ინდუსტრიაა, ევროკავშირი და სახელმწიფო უწყებები ხელს უწყობენ საწარმოების ერთობლივ მუშაობას, რათა მოიხიდონ მომხმარებლები, გაინაწილონ რესურსები და საბაზრო მომსახურებები. თუმცა, თანამშრომლობის ნებისმიერი ინიციატივის წამოწყების წინ აუცილებელია საკუთრი ბიზნესისა და პროდუქტის განვითარება და შეფასება, საკუთარი რესურსების და აქტივობების გათვალისწინება, შესაძლო პარტნიორების განსაზღვრა შეთავაზებული პროდუქტის მომდევნო განვითარების მიზნით.

- **მარკეტინგული სტრატეგიის შემუშავება:** მარკეტინგის და რეკლამირების მეთოდი შეიძლება იყოს ძალიან მარტივი, მაგალითად სიტყვის გავრცელება და ერთი და იგივე მომხმარებლის მოზიდვა, ან შეიძლება მოიცავდეს სარეკლამო კამპანიას ბეჭდურ მასალაში, რადიო რეკლამას, პოპულარიზაციას გაზეთების ან სხვა მედია საშუალებების გამოყენებით, ელექტრონული ფოსტით გაგზავნილ შეტყობინებებს და ასე შემდეგ.

- **მარკეტინგული სტრატეგია** უნდა მოიცავდეს ბიზნეს გეგმას.

- **მართვა:** კონსულტანტების და მრჩევლების იდენტიფიცირება, მათ შორის ბუღალტრის, ადვოკატის, ბანკირის, სადაზღვევო ბროკერის და სხვა კონსულტანტების.

ამ თვალსაზრისით, დიდი დახმარებაა ISO ან HACCP მართვის სქემის გამოყენება, რომელიც რეკომენდირებულია ევროკავშირის კანონმდებლობით; დამტკიცებულია, რომ ეს მეთოდები არის კონტროლის

და თვითკონტროლის მექანიზმი ხარისხის ინტეგრირებული მართვის და საკვები პროდუქტების ჰიგიენის მიმართულებით.

- **ბიზნესის წამოწყების ხარჯები:** ნებისმიერი ახალი საწარმო დაკავშირებულია საწყის ხარჯებთან, რომლებიც აუცილებელია ბიზნესის წამოსაწყებად. ამ ხარჯების უმრავლესობა ერთჯერადი ტიპის არის, თუმცა ზოგიერთი ხარჯის გაწევა აუცილებელი იქნება ყოველწლიურად. მაგალითად, სამართლებრივი ხარჯები, ლიცენზიები და ნებართვები, საბუღალტრო ხარჯები, სახლის გადაკეთების ხარჯები, რეკლამა, პოპულარიზაცია, თანამშრომლების დაქირავების ხარჯები, და ა.შ.

- **თანამშრომლები:** სამუშაო აღწერილობები, რომლებიც მკაფიოდ განსაზღვრავს ბიზნესში თითოეული დასაქმებული პირის მოვალეობებს, გარკვეულ შემთხვევებში აუცილებელი იქნება პერსონალური სახელმძღვანელო. უნდა განისაზღვროს საწარმოს ტურისტულ საქმიანობაში ჩართული თანამშრომლების რაოდენობა, მათი თანამდებობები, სამუშაო ვალდებულებები, უნარები და სახელფასო სტრუქტურა. უნდა განისაზღვროს სასწავლო პროგრამები, რომლებიც აუცილებელი იქნება თანამშრომლებისთვის, დადგინდეს ვინ ჩაატარებს ამ სწავლებებს (საწარმოს თანამშრომელი, კონსულტანტი, თემში არსებული ორგანიზაცია, სხვა ბიზნესები) და რა დაჯდება ასეთი სწავლება.

- **დაზღვევა:** თქვენი ბიზნესისთვის აუცილებელი დაზღვევის ტიპის იდენტიფიცირება, მათ შორის პასუხისმგებლობების დაზღვევა ვიზიტორების შესაძლო უბედური შემთხვევებისგან დაზღვევა.

- **გაყიდვების პროგნოზირება:** გაყიდვების პროგნოზირება უმნიშვნელოვანესია საწარმოს როგორც მართვის, ასევე გაყიდვების თვალსაზრისით. ფინანსური გეგმა გაყიდვების პროგნოზის გარეშე არ არსებობს. პროდუქტების, მომხმარებლების, კონკურენტების და ბიუჯეტის მონაცემების განხილვა, ბიუჯეტის შემუშავება და გათვლების გაკეთება მნიშვნელოვანი ხელსაწყოა.

სწავლების მასალები

თემა: "ინოვაციური მიდგომის პოპულარიზაცია აგრო-ტურიზმში- ნიმუშების შესწავლა".

მომხსენებელი: დოქტორი მალგორზატა ბოგუსი -

კრაკოვის სოფლის მეურნეობის უნივერსიტეტის, სოციალური პოლიტიკისა და კონსულტაციის დეპარტამენტი.

<https://www.rt4all.net/learn-more>

ნაბიჯი 7- ინფრასტრუქტურის, აღჭურვილობის და დახმარების სხვა საჭიროებების განსაზღვრა

სოფლის ბიზნესების უმრავლესობისთვის, განთავსების, კვების და სხვა მომსახურებების გასაწევად, საჭირო აღჭურვილობის შეძენა ყველაზე დიდი პირველად ხარჯებს წარმოადგენს. ვიდრე გაირკვევა თუ რა სჭირდება ბიზნესს, აუცილებელია იმის განსაზღვრა თუ რა აქვს მეწარმეს და რა არის ნამდვილად საჭირო.

დაგეგმილი პროდუქტის და მომსახურების მისაწოდებლად აუცილებელია დამატებითი ინფრასტრუქტურის ან არსებულის განახლება. გარდა ამისა, მანქანა, ახალი კომპიუტერი, პრინტერი, კარგი ხარისხის ციფრული ფოტოაპარატი ან სხვა აღჭურვილობა შეიძლება გახდეს საჭირო. უმჯობესია თუ ეცდებით, რომ ყველაფერი ერთდროულად და წინასწარ არ იყიდოთ, რადგან შეიძლება საოპერაციო სახსრების გარეშე დარჩეთ.

ფულის შენახვა არის ბიზნესის წარმოების საწყის პერიოდში (წლებში) გადარჩენის საშუალება. კაპიტალური პროდუქტების შეფასება: კაპიტალური პროდუქტების არის ის, რაც ღირს ფული (საკმაოდ ბევრი ფული) და რომელიც სულ მცირე რამდენიმე წლის განმავლობაში გამოგადგებათ. მიწა, შენობები, ავტომობილი- ეს არის კაპიტალური პროდუქტები, მაგრამ მანქანის საწვავი არ არის. ტექნიკა, სხვა სახის აღჭურვილობა, მსხვილფეხა ცხოველი, ოფისის ავეჯი, კომპიუტერები და ა.შ. არის ნივთები, რომლებიც განისაზღვრება მათი გამოყენების ხანგრძლივობის მიხედვით. მეწარმემ უნდა გააკეთოს კაპიტალური პროდუქტების ჩამონათვალი, რომლებიც აუცილებელია ბიზნესის წარმოებისთვის და უნდა დარწმუნდეს, რომ ყველა ეს პროდუქტი მუშა მდგომარეობაშია. უნდა შემოწმდეს ნებისმიერი კაპიტალური პროდუქტი, რომელიც მუშა მდგომარეობაში ან ძველია- შემოწმება აუცილებელია.

შემდეგი ეტაპი არის სიაში არსებული სხვა ნივთებისთვის პრიორიტეტების მინიჭება:

1. ნივთები, რომელთა გარეშეც „აბსოლუტურად წარმოუდგენელია მუშაობა“;
2. „აუცილებელია, მაგრამ ამ ნივთის გარეშე ბიზნესის დაწყება შეიძლება“;
3. „სასურველია, მაგრამ აუცილებელი არ არის“.

მე-3 პუნქტში გათვალისწინებული ნივთები შეიძლება შეძენილი იქნას მოგვიანებით, როდესაც დაგროვდება შესაბამისი რაოდენობის თანხა და ოპერაციული გეგმა დეტალურად იქნება შესწავლილი.. კიდევ უფრო უკეთესია, თუ მეწარმეს დაგეგმილი ექნება გარკვეული ოპერაციული

გამოცდილება. უფრო მეტად მომგებიანია 1 და 2 პუნქტებში გათვალისწინებული პროდუქტების შეძენაზე კონცენტრირება. ქვემოთ მოცემულია სამი მნიშვნელოვანი დებულება, რომელიც შეეხება ძველი აღჭურვილობის ხელახალ გამოყენებას: 1. ყველა აღჭურვილობა და ადგილი, რომელიც გამოიყენება ტურისტების მიერ უნდა იყოს სანდო და კარგ მდგომარეობაში. შეუძლებელია ისეთი საგნების, ადგილების გამოყენება, რომლებზეც დაყრდნობა შეუძლებელია. 2. ყველაფერი უნდა იყოს აბსოლუტურად უსაფრთხო. არანაირი გაუმართავი მუხრუჭები, დაზიანებული ღვედები, ან დაზიანებული ძრავი, რამაც შეიძლება ზიანი მიაყენოს ადამიანს. ეს ყველაფერ გარისკვად არ ღირს. 3. ყველაფერი უნდა გამოიყურებოდეს კარგად, რათა არ შელახოს ბიზნესის იმიჯი. აუცილებელია ბიზნესის მაღალი ხარისხის რეპუტაციის შენარჩუნება. შეიძლება რთული იყოს დაზოგილი სახსრების სამუშაო აღჭურვილობისთვის დახარჯვის გადაწყვეტილების მიღება, მაგრამ აუცილებელია

მეწარმეს ახსოვდეს, რომ არ არის საჭირო იმის ყიდვა რაც გსურს. ღირს ისეთ ალჭურვილობაში ფულის დახარჯვა, რომელიც მეტად უსაფრთხო და სანდოა, ან აუცილებელია რათა კლიენტებმა დაინახონ საწარმოს ხარისხი. საჭირო ნივთების ყიდვამდე, მეწარმე შეიძლება დაფიქრდეს ასეთი ნივთების მეგობრისგან ან ოჯახის წევრისგან თხოვებაზე და ალტერნატიულ შემთხვევაში დაქირავებაზე.

თუ გამოსავალი არ არის მაშინ შესაძლებელია შემდეგი ვარიანტების განხილვა:

- თანხის გადახდა საკუთარი რესურსებიდან;
- დაფინანსება გამყიდველია მხრიდან ან საკრედიტო ბარათის გამოყენება;
- პირადი სესხის აღება;
- ბიზნეს სესხის აღება.

შესყიდვაზე გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ, შეიძლება საყიდლებზე წასვლა. შესაძლებელია, რომ ერთ გამყიდველს მეორე გამყიდველისგან განსხვავებული ფასი ქონდეს. შესყიდვა შეიძლება მოხდეს კატალოგების ან ინტერნეტის საშუალებით, და გასათვალისწინებელია ისიც, რომ კატალოგებში ფასები ერთნაირია. კატალოგებში ფასები შეიძლება წარმოდგენილი იყოს „ფასდაკლებით“, მაგრამ უმჯობესია ფასების შედარება სხვა ფასებთან.

ევროპის სოფლისა და ფერმერული ტურიზმის ფედერაციის წევრმა სახელმწიფოებმა, 2005 წელს შეიმუშავეს სარეკომენდაციო დოკუმენტი „სოფლის ტურიზმის ხარისხის სტანდარტების და მომსახურებების შეფასების სისტემა“. ეს არ არის სავალდებულო დოკუმენტი. თუმცა, ევროპის სოფლისა და ფერმერული ტურიზმის ფედერაციის ყველა წევრი იყენებს ამ სტანდარტებს მუშაობის პროცესში, რაც წარმოადგენს ხარისხის გარანტიას.

სტანდარტები შედგება 5 ძირითადი ნაწილისგან:

ნაწილი 1. ალჭურვილი სახლი.

ნაწილი 2. სამეზობლო.

ნაწილი 3. განთავსების ადგილის გარემოში, 15 კილომეტრ რადიუსში ხელმისაწვდომი მომსახურებები.

ნაწილი 4. მასპინძლების პერსონალური მახასიათებლები.

ნაწილი 5. დასვენების უსაფრთხოების უზრუნველყოფა.

ნაბიჯი 8- ფასების პოლიტიკის ჩამოყალიბება

8.1. ფასების კონცეფცია

ფასი არის მარკეტინგის ერთადერთი ელემენტი, რომელსაც მოაქვს შემოსავალი. ყველა დანარჩენი წარმოადგენს ხარჯებს. მარტივად რომ ვთქვათ, ფასი არის პროდუქტის ან მომსახურებისთვის გადახდილი თანხა.

მაღალი ფასების დაწესება მეწარმეს აკარგვინებს პოტენციურ კლიენტებს. ძალიან დაბალი ფასების შემთხვევაში არ რჩება საკმარისი დრო ბიზნესის წარმოებისთვის. იცვითება ალჭურვილობა, ხალიჩები, იმატებს დაბინძურება და შეღებილი ზედაპირები

კარგავს ფერს. საწარმო, რომელიც საკმარის თანხას არ გამოიმუშავებს ბიზნესისთვის ეტაპობრივად უნდა დატოვოს ბიზნეს საქმიანობა.

8.2. ფასების დადგენის მექანიზმი

აგრო-ბიზნესში ოთახის მომსახურების სტანდარტული პაკეტის ღირებულება დამოკიდებულია შემდეგ ფაქტორებზე:

მდებარეობა. ყველაზე დიდი მოთხოვნა ახასიათებს საოჯახო სასტუმროებს, რომლებიც განთავსებულია დასახლების ცენტრში, სატრანსპორტო კვანძების სიახლოვეს (სარკინიგზო სადგურები, სადგურები, ავტობუსების გაჩერებები). დამატებით, სიახლოვე სავაჭრო ცენტრებთან, სპორტული და კულტურული აქტივობების ადგილები, გასართობი ცენტრების სიახლოვე ასევე ზრდის საოჯახო სასტუმროებში დარჩენის ღირებულებას.

მომსახურებების ხარისხი. რაც უფრო მაღალია საოჯახო სასტუმროს ხარისხი და რაც უფრო მეტად აკმაყოფილებს ის არქიტექტურულ და დაგეგმარების მოთხოვნებს, სანიტარულ და ჰიგიენურ მოთხოვნებს, მით უფრო იზრდება საოჯახო სასტუმროს მომსახურების ღირებულება..

90

თანამშრომლების კვალიფიკაცია. იმ საოჯახო სასტუმროების ღირებულება, სადაც სტუმრებს მომსახურებას უწევს მომზადებული და გამოცდილი კადრი ხშირად უფრო მაღალია. საოჯახო სასტუმროს თანამშრომლები განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობენ სტუმრებისთვის ხარისხიანი მომსახურების გაწევას. რაც უფრო კარგად ესმის პერსონალს სტუმრების საჭიროებები და სურვილები, მით უფრო მეტად კმაყოფილია სტუმარი თავისი მოგზაურობით და საოჯახო სასტუმროში განთავსებით. შესაბამისად, სტუმარი მით უფრო მეტ ფულს დახარჯავს მიღებული მომსახურებებისთვის.

ვიზიტების სეზონურობა. მიმზიდველი ტურისტული რეგიონები გამოირჩევა სეზონურობით. მაგალითად, აგრო-ტურისტული ფერმები, რომლებიც ზღვის სიახლოვეს მდებარეობს მეტად დატვირთულია ზაფხულში. შესაბამისად, ზამთრის პერიოდში განთავსების ღირებულება იკლებს. ამიტომ, ამ ბიზნესში ჩართული ფერმები ზამთრის და გაზაფხულის პერიოდში ცდილობენ დააბალანსონ მოთხოვნა ფასების მოქნილი სისტემის საშუალებით.

ყველას უნდა ახსოვდეს, რომ აგრო-ტურიზმის ინდუსტრიაში მომხმარებლებისთვის მომსახურების შეთავაზების ღირებულების განსაზღვრისას გასათვალისწინებელია შემდეგი:

- ნედლეულის ღირებულება (კერძების მომზადება, საწმენდი საშუალებები, და ა.შ.);
- მიმდინარე წარმოების ღირებულებები (სახლის და კომუნალური მომსახურებები, საწვავი, და ა.შ.);
- მომსახურებების უზრუნველყოფა და პოპულარიზაცია;
- პერსონალის ხელფასი;
- მოგება;
- გადასახადები და სავალდებულო მოსაკრებლები.

ტურისტული მომსახურებების ფასების განსაზღვრის პრინციპები:

- მომსახურების ღირებულებამ მეპატრონეს უნდა აღწავს სახლის ხარჯები და მისცეს მას ისეთი მოგება, რომელიც საშუალებას მისცემს მეპატრონეს განაგრძოს თვითდაფინანსებით მუშაობა;
- ფასი უნდა შეესაბამებოდეს მომსახურებებზე არსებულ მოთხოვნებს, რაც მეტწილად განისაზღვრება სეზონურობით;
- ფასი უნდა იყოს მოქნილი.

შესაბამისად, ფასი, რომელსაც ფერმები ადგენენ საკუთარი მომსახურებებისთვის იქნება შემდეგი ორი დონის შუალედური ფასი- არც ისეთი დაბალი ფასი, რომ შეუძლებელი იყოს მოგების მიღება და არც ისეთი მაღალი ფასი, რომ შეუძლებელი იყოს მოთხოვნის დაკმაყოფილება.

ნაბიჯი 9- დაფინანსება

არსებობს ძველი გამოთქმა: „სასესხო მოთხოვნებს აკმაყოფილებენ მხოლოდ ის ადამიანები, ვისაც არ სჭირდება სესხი“. მართალია, რომ რთულია სესხის მიღება ბიზნესის წამოსაწყებად, თუ მსურველს უკვე არ უფიქსირდება ბიზნესის წარმოების გამოცდილება. გამსესხებლებს უნდათ იხილონ წარმატების ისტორია, ასეთ შემთხვევაში ისინი თანხმდებიან სესხის გაცემაზე. მიწა (კონკრეტული სტატუსით), შენობები და მსგავსი აქტივები შეიძლება გახდეს ტურისტული ბიზნეს სესხის აღების საშუალება. ნავეს, მანქანებს, სალამქრო აღჭურვილობას, და მსგავს აქტივებს საგარანტიო ღირებულება არ გააჩნიათ მაშინაც კი თუ მათი ღირებულება საკმაოდ მაღალია. რა უნდა ქნას ადამიანმა, რომელსაც უნდა მცირე აგრო-ტურისტული ბიზნესის წამოწყება? არის გარკვეული შესაძლებლობები.

შეიძლება:

- მეწარმემ მიმართოს კომერციულ ბანკს, საკრედიტო გაერთიანებას, ან ფინანსურ კომპანიას და შესთავაზოს საკუთრებაში არსებული ქონება, როგორიცაა კერძო საკუთრება;
- მიიღოს აღჭურვილობა სალიზინგო სქემის გამოყენებით;
- შეამოწმოს ევროკავშირში არსებული და მთავრობის მიერ შემოთავაზებული აგრო-ტურიზმის, ალტერნატიული ტურიზმის და მცირე ბიზნესის განვითარების პროგრამები https://ec.europa.eu/europeaid/about-funding_en

- თვითდაფინანსება დანაზოგის საშუალებით, ან აქციების გაყიდვით, ან საპენსიო სახსრების გამოყენებით;

- ფულის სესხება მეგობრების ან ახლობლებისგან;

- შესყიდვების განხორციელება საკრედიტო ბარათით და ნაღდი ფულის შენახვა გადაუდებელი სიტუაციებისთვის.

ყველა ჩამოთვლილ ვარიანტს აქვს თავისი დადებითი და უარყოფითი

მხარეები, და ბიზნესის წამოწყებისას შესაძლებელია არცერთმა არ გაამართლოს.

თუ მიღებულია გადაწყვეტილება დაფინანსების მიღებაზე, მაშინ მეწარმემ ყურადღება უნდა გაამახვილოს ისეთ საკითხებზე როგორიცაა:

- გადახდის გრაფიკი;
- საპროცენტო განაკვეთი;
- ვადა გადაცილების ჯარიმები;
- დაზღვევა და სესხის სხვა პირობები;

ზოგიერთ შემთხვევაში, დაბალი საპროცენტო განაკვეთის მქონე საკრედიტო ბარათები შეიძლება დამხმარე საშუალება იყოს მოკლე პერიოდისთვის.

ნაბიჯი 10- ბიზნესის გაუმჯობესება

ბიზნესის გაუმჯობესების ხელსაწყოები

ა) ინსტიტუციონალური დახმარება

აგრო-ტურიზმის განვითარების შესაძლებლობას იძლევა კოორდინაცია, მხარდაჭერა და დახმარება. ეს შეიძლება გულისხმობდეს მთავრობის, ინდუსტრიის ან თემის ინიციატივებს, რომლებიც სტრატეგიულ მიმართულებას და მხარდაჭერას უწევს აგრო-ტურიზმს.

მთავარი ხელსაწყოები და მამოძრავებელი ფაქტორები არის:

- ფერმერთა ბაზრები;
- არაოფიციალური თანამშრომლობა;
- მომარაგების ჯაჭვი (საკვები პროდუქტების და ღვინის გაყიდვა, საოჯახო სასტუმროები, სოფლის სხვადასხვა ბიზნესები);
- კომუნიკაცია მომხმარებლებთან;
- კონტაქტი ლიდერებთან და ნოვატორებთან.

(ბ) ტურიზმის ქსელი, ჯგუფები და კავშირები

ტურიზმის ქსელი აღიარებულია და დიდ მხარდაჭერას იღებს ევროკავშირის პოლიტიკების და ფონდების მხრიდან, რადგან ეს არის მცირე და საშუალო ბიზნესის წამყვანი ელემენტი. განსაკუთრებით ეს შეეხება აგრო-ტურიზმის სექტორს.

წარმატებული აგრო-ტურიზმი და სოფლის ტურიზმის ბიზნესი ხშირად დამოკიდებულია იმ ჯგუფებზე, რომლებსაც აქვთ პროდუქცია და მრავალმხრივი გამოცდილება, შეუძლიათ მომხმარებელთა მოლოდინების დაკმაყოფილება და ამ მომხმარებლების ადგილთან დაკავშირებულ დადებით დამოკიდებულებაზე ზემოქმედება. ჯგუფის და თემატური ქსელის მიერ შემოთავაზებული პროდუქტი მოიცავს აგრო-ტურიზმის და სოფლის ტურიზმის მომსახურებებს და აქტივობებს, რეგიონალური ტურიზმის ავთენტურ გამოცდილებას. ბიზნეს მოდელები, რომლებიც ერთი ოპერატორის გარდა მოიცავს სხვა ოპერატორსაც, აერთიანებს რამდენიმე ბიზნესს შეიძლება სასარგებლო იყოს, შეიძლება გაამარტივოს მართვა და განამტკიცოს ბიზნესის სიცოცხლისუნარიანობა. თუმცა, ადგილობრივი ბიზნესი ქსელი ყოველთვის დადებით შედეგებს არ იძლევა. ზოგიერთ შემთხვევაში, ერთი ბიზნეს ოპერატორის წარმატება არ უტოლდება სხვა ბიზნეს ოპერატორის წარმატებას. ერთობლივი ქსელისა და ბიზნეს კავშირის ჩამოყალიბების უპირატესობა მდგომარეობს ინტეგრაციასა და ურთიერთდახმარებაში. ტურიზმის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ ჩატარებული კვლევის თანახმად, ყველაზე წარმატებული მიმართულებები არის ის მიმართულებები, სადაც სხვადასხვა დაინტერესებული მხარეები მჭიდროდ თანამშრომლობენ და არა ის ადგილები, რომლებიც მდიდარია ბუნებრივი სილამაზით ან მონუმენტებით.

(c) სწავლება და განვითარება

აგრო და სოფლის ტურიზმის ძირითადად წარმოადგენს მომსახურების სფეროს და ერთერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი მომსახურება არის სწორი ინფორმაციის მიწოდება. მომხმარებლებს აქვთ მოლოდინი, რომ მასპინძელმა თემმა და მათმა საკონტაქტო პირებმა კარგად იციან ადგილი და შეუძლიათ ტურისტების უსაფრთხოდ და სწორად გადაყვანა. ეს განსაკუთრებით შეეხებათ იმ ვიზიტორებს, რომლებიც დაინტერესებული არიან ალტერნატიული თავგადასავლებით. მათ ესაჭიროებათ გიდი, რომელსაც აქვს სპეციალური უნარები და რომელიც, ბუნების და ველური ბუნების ტურიზმის უმნიშვნელოვანესი კომპონენტია. სტუმრებს აქვთ მოლოდინი, რომ გიდმა იცის ველური ცხოველების და მცენარეების გავრცელებული და მეცნიერული დასახელება, იცის ყველაფერი ისტორიის, ემიგრაციის და ეკოლოგიური საკითხების შესახებ. ასევე, ინფორმაცია გეოგრაფიული, გეოლოგიური, ისტორიული, ანთროპოლოგიური, ან სამეცნიერო საკითხების შესახებ მნიშვნელოვანია გეო-ტურიზმის, თავგადასავლების და კულტურული ტურიზმისთვის. გიდები, რომლებიც მუშაობენ ჩიტებზე „კარგად უნდა იცნობდნენ ჩიტებს“. შეიძლება ამ გიდებს არ ჰქონდეთ სამეცნიერო ხარისხი, მაგრამ მათ შეუძლიათ სპეციალური კურსების გავლა, წიგნების წაკითხვა და საკუთარი ცოდნის სხვა საშუალებებით გაუმჯობესება.

(d) უნარები, პიროვნული თვისებები და გამოცდილება

სპეციალური უნარები და პიროვნული თვისებები, რომლებიც საჭიროა სოფლის ტურიზმის გარკვეული მიმართულების წარმატებისთვის განსახვადება

ოპერაციების მასშტაბის მიხედვით. მაგრამ, არსებობს გარკვეული მახასიათებლები, რომლებიც აუცილებელია ყველა ტიპის ტურისტული ბიზნესისთვის, როგორიცაა:

- **კომუნიკაცია:** კლიენტებთან კონტაქტის დამყარების უნარი, ინფორმაციის ეფექტურად გადაცემის უნარი, და ყველა სტუმართან კომუნიკაციით სიამოვნების მიღების უნარი. კლიენტის მოლოდინების შეცვლის უნარი კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია.
- **მსჯელობა და გადაწყვეტილების მიღება:** უსაფრთხოებასთან, კომფორტთან და სიამოვნების მიღებასთან დაკავშირებული შესაძლო საფრთხეების განჭვრეტის და მდგომარეობის გამოსწორების გზების სწრაფად მოძებნის უნარი.
- **სიტუაციური ცნობიერება:** ანუ საფრთხის ან დისკომფორტის განჭვრეტის და თავიდან არიდების უნარი.
- **ქცევის მართვა:** მოგზაურობის მონაწილეთა საუკეთესო მხარეების წარმოჩენისა და მიუღებელი ქცევის დელიკატურად აღმოფხვრის უნარი.
- **ხედვა:** ვიზიტორთა მოგზაურობისთვის მრავალფეროვნების შეძენის შესაძლებლობის აღმოჩენის და ამ შესაძლებლობების გამოყენების უნარი.
- **მოთმინება:** კლიენტების გადაცდომების მოთმენის, მათი ისტორიების მოსმენის და ცუდი ამინდის და სხვა ნეგატიური ფაქტორების თმენის უნარი საკუთარი უკმაყოფილების ან ბრაზის გამოვლენის გარეშე.
- **ბიზნესის მართვის უნარები:** ყველა ზემოთხსენებული ბიზნესის მართვის და მოგების მიღების უნარებთან მიმართებით მეორეხარისხოვანია. ეს არის უნარის, რომელიც ზოგიერთ ადამიანს დაბადებიდან დაჰყვება. ზოგმა კი უნდა ისწავლოს და განივითაროს ასეთი უნარები. ზოგიერთი უნარის გამომუშავება შეიძლება სკოლაში სიარულის ან სპეციალური სწავლებების გავლის გზით. არის შემთხვევებიც, როდესაც სტაჟირება ან მუშაობა გამოცდილი მენეჯერის დაქვემდებარებაში საუკეთესო გზაა. თუმცა, ნებისმიერ შემთხვევაში, განათლების, უნარების, პიროვნული თვისებების ღირებულება კიდევ უფრო იმატებს გამოცდილებასთან ერთად. მაგრამ, ადამიანებს, რომლებიც ერთვებიან აგრო-ტურიზმში უკვე აქვთ უნარების გარკვეული ნაკრები. ბევრ მათგანს აქვს ბიზნესის სხვა სფეროების წარმოების საყურადღებო უნარები, აქვთ კავშირები, ცოდნა ხელმისაწვდომი სახსრების, პროგრამების და გრანტების შესახებ, რაც ხშირად სხვებმა არ იციან. უნარების განვითარებისთვის საუკეთესო გზაა დავებმართო ადამიანს საკუთარი ბიზნესის ჩამოყალიბებაში.

უკვე არსებული აგრო-ტურისტული ოპერატორებისთვის შესაძლებელია საჭირო სწავლებების განსაზღვრა:

- საკვების უსაფრთხოებისა და შრომითი ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების ტრენინგი;
- მომსახურება, მათ შორის „ერთგვაროვანი გამოცდილების“ უზრუნველყოფა და ოპერატორების მიერ მომხმარებლის საჭიროებების აღქმა;
- კულტურული ფაქტორების გათვალისწინება, განსაკუთრებით უცხოელ მომხმარებლებთან მუშაობისას;
- ტურიზმის ფასების/მარკეტინგის მუშაობის პრინციპების ცოდნა;
- ინდუსტრიული სტანდარტებისა და სერტიფიცირების დანერგვა;
- მარკეტინგული და ბაზრის კვლევის უნარების გაუმჯობესება;
- თანამშრომლობის და კომუნიკაციის საშუალებების ცოდნა.

(e) გადმოცემა

გადმოცემა, არ აქვს მნიშვნელობა ეს ბუნებას ეხება თუ კულტურას, უფრო მეტია ვიდრე უბრალოდ ფაქტების მოყოლა. გადმოცემა არის ამბის მოყოლა ფაქტების გაცოცხლებით. ამბების მოსმენით ვიზიტორებს უნდა გაუჩნდეთ ინტერესი და უკეთ გაეცნონ მოყოლილ ამბებს. გადმოცემა უნდა იყოს ინტერაქტიული, საშუალებას უნდა აძლევდეს ვიზიტორებს დასვან კითხვები, გამოთქვან საკუთარი მოსაზრებები და ვერსიები. პროცესის ეფექტურობისთვის აუცილებელია პერსონალმა კარგად იცოდეს საკითხი, რომელიც შეიძლება დიდი ჯგუფისთვის რთული გასაგები იყოს, მაგრამ მარტივად აღიქვას ხალხის მცირე ჯგუფმა. მიუხედავად იმისა, უნარების განვითარება მოხდება ტრენინგებში მონაწილეობით თუ საკუთარ თავზე მუშაობის გზით, მნიშვნელოვანია იმის აღქმა, რომ გადმოცემის კარგი უნარი მომხმარებლების კმაყოფილების, დადებითი გამოხმაურების და ზრდადი ფინანსური წარმატების შესაძლებლობაა.

(f) სერტიფიცირების სისტემები:

ზოგიერთმა საწარმომ გარემოს დაცვის სფეროში მეტი აღიარების მოპოვების მიზნით შეიძლება გაიაროს სერტიფიცირება და პროგრამები, რომლებიც ადასტურებს ტურისტული ბიზნესის ეკოლოგიურ მდგრადობას ან კონკრეტულ მოთხოვნებთან შესაბამისობას. ამ მიმართულებით არსებობს პროგრამები ((EUROPEAN ECO-LABEL, GREEN KEY, BLUE FLAGS და ა.შ.), რომლებიც სპეციალურ ლოგოს ანიჭებენ იმ კომპანიებს, რომლებიც აკმაყოფილებენ ეკო ან მართვის მდგრადი სტანდარტების მოთხოვნებს. ასეთი ლოგოები დატანილია სერტიფიკატებზე, ან კომპანიის ბროშურაზე და ვებ-გვერდზე და გამოიყენება მარკეტინგული და რეკლამირების მიზნებისთვის. ბევრ ოპერატორს მიაჩნია, რომ მომხმარებლები მათ ირჩევენ სწორედ ასეთი სერტიფიკატების გამო.

ნაბიჯი 11- მარკეტინგი და გაყიდვები

ბიზნეს მარკეტინგი

ბევრი ტურისტული ბიზნესისთვის ყველაზე რთული არის ბიზნესის შემოსავლიანობის უზრუნველყოფისთვის საკმარისი რაოდენობით მომხმარებლების მოზიდვა. „ააშენე და ისინი მოვლენ“ მიდგომა ყოველთვის არ მუშაობს ტურიზმის კონკურენტულ ინდუსტრიაში, განსაკუთრებით ისეთ მომორეზულ ადგილებში, რომლებსაც ხალხი ნაკლებად სტუმრობს.

(a) რა არის მარკეტინგი?

მნიშვნელოვანია იმის გაგება თუ რას ნიშნავს ტერმინი მარკეტინგი. მომხმარებლების მოზიდვის პროცესს მარკეტინგი ექვია, და ის შეიძლება იყოს რთული, ძვირადღირებული, დროში გაწეილი და ზოგჯერ დამთრგუნველიც; მიუხედავად ამისა მარკეტინგი უმნიშვნელოვანესია. ბიზნეს გეგმის გარდა ყველა ახალ ბიზნესს სჭირდება მარკეტინგული გეგმა, რომელიც განსაზღვრავს მომავალი მომხმარებლების მოზიდვის და მომსახურებების ან პროდუქტების გაყიდვის პროცედურებს. თუმცა, მარკეტინგული გეგმა მხოლოდ ამით არ შემოიფარგლება. ის ეხმარება თითოეულ ბიზნესს კონკრეტულ ბაზარზე ადგილის დამკვიდრებაში. მარკეტინგული გეგმა განსაზღვრავს ბიზნესსა და კონკურენტებს შორის განმასხვავებელ ელემენტებს. ეს გეგმა განსაზღვრავს ელემენტებს, რომლებიც უძღვება ყველა მომავალ ოპერაციას, რომელიც თავის მხრივ ქმნის საწარმოს საბოლოო იმიჯს ან იდენტობას.

და ბოლოს, მარკეტინგული გეგმა ხელს უწყობს პროდუქტების ფასების დადგენას. მარკეტინგული პროცესი შედგება რამდენიმე კომპონენტისგან:

- **სიტუაციური ანალიზი:** პირველი გადაწყვეტილება, რომლის მიღებაც უნდა მოხდეს არის ბიზნესის ხასიათის და მისი მასშტაბის განსაზღვრა, შემდეგ ამ ბიზნესის ბაზარზე ცნობადობის მიღწევა.

- **ბაზრის კვლევა:** კორპორაციები ბაზრის კვლევას მნიშვნელოვან ხელსაწყოდ მიიჩნევენ, რომელიც მათ ეხმარებათ იმის გაგებაში თუ ვინ და რატომ ყიდულობს მათ პროდუქტებს; ვინ და რატომ ყიდულობს კონკურენტების პროდუქტებს; რას ეძებენ მომხმარებლები; როგორ იღებენ ისინი ყიდვის გადაწყვეტილებას; და რამდენის გადახდას გეგმავენ. ანალოგიური, მაგრამ უფრო მცირე მასშტაბის მოქმედებების განხორციელება არის საჭირო აგრო-ტურიზმის შემთხვევაში. ბაზრის კვლევის განუყოფელ ნაწილს წარმოადგენს კონკურენტული ანალიზი- ეს არის იმის გაგება თუ ვინ არიან კონკურენტები, რას სთავაზობენ ისინი მომხმარებელს, რატომ ირჩევენ მათ ხალხი, და რის გაკეთება შეიძლება ბაზრის კონკრეტულ სეგმენტზე წვდომის მისაღწევად. მნიშვნელოვანია იმის გაგება თუ როგორ მივიზიდოთ კლიენტები, რომლებმაც იგივე ან მეზობელი სოფლის ან რეგიონის სხვა ბიზნესს მიაწიეს უპირატესობა. ბაზრის კვლევა პროდუქტის განთავსების პროცესს უწყობს ხელს, რაც ნიშნავს პროდუქტის სწორი აუდიტორიის წინაშე წარდგენას. გაყიდვა შეიძლება მოხდეს პირდაპირ მომხმარებლებზე, ან შუამავალზე, როგორიცაა ტურისტული აგენტები, ტურ-ოპერატორები, ან კლუბები, ორგანიზაციები, ან კორპორაციები, რომელთა წევრები ან თანამშრომლებიც შეიძლება გახდნენ კლიენტები. დადებითი და უარყოფითი მხარეები აქვს როგორც პირდაპირ ასევე შუამავლების საშუალებით გაყიდვას. აგენტების გამოყენების ყველაზე ცხადი უარყოფითი მხარეს არის ის, რომ ისინი მოითხოვენ გადასახადს ან საკომისიოს. პირველ წელს, მეწარმეს უბრალოდ უნდა, რომ უბრალოდ კლიენტი მოვიდეს. შემდეგ, მიზანი არის გაყიდვების გაზრდა, კლიენტების რაოდენობის მატება ნაკლებად დატვირთული სეზონის დროს, პირდაპირი გაყიდვებიდან არაპირდაპირ გაყიდვებზე გადასვლა, ან უბრალოდ გარკვეული მინიმალური შემოსავლის მიღება.

ფასები, როგორც ბაზრის კვლევის ნაწილი გულისხმობს გადაწყვეტილების მიღებას იმაზე თუ რამდენი ეღირება მომსახურებები და პროდუქტები. თუმცა, პროდუქტი შეიძლება მოიცავდეს რამდენიმე კომპონენტს (ტრანსპორტირება, განთავსება, კვება),

და თითოეულს შეიძლება ჰქონდეს თავისი ფასი, ან შეიძლება ყველა კომპონენტის ერთ პაკეტში ერთ ფასის ქვეშ გაერთიანება.

ფასების განსაზღვრისას არის ორი მიდგომა:

გადაწყვეტილების მიღება იმაზე თუ რა თანხის მიღება გვინდა თითოეული კლიენტისგან ხარჯების გათვალისწინებით. იმის გამორკვევა თუ რა ღირს მსგავსი პროდუქტი სხვაგან და ანალოგიური ფასის, მეტი ან ნაკლები ფასის დადგენა პოლიტიკის შესაბამისად. ზოგადად, ტურიზმის ბიზნესში ფასი არ არის კონკურენციის გაწევის სწორი გზა და ამისთვის არის ორი მიზეზით: პირველი, რომ თუ ფასი კონკურენტზე დაბალია შეიძლება შეიქმნას შეხედულება, რომ პროდუქტი არ არის კარგი. მეორე, თუ კონკურენტმა ბიზნესმაც დაიწყო ფასების დაკლება, მაშინ ვერავინ ნახავს სარგებელს. ბევრი გამოცდილი ტურისტული ოპერატორი იძლევა რჩევას, რომ ფასი უნდა იყოს ისეთი, რომ მოიტანოს მოგება და გაწიოს კონკურენცია ხარისხიანი მომსახურების საფუძველზე.

(ბ) მარკეტინგული გეგმის შემუშავება

ბიზნეს გეგმით განისაზღვრება კლიენტურა, ბიზნეს პროფილი და შეთავაზება, და გეგმა პოტენციური ფინანსური ინსტიტუტების და მომავალი კლიენტებისთვის საწარმოს შესახებ ინფორმაციის მიწოდებასთან დაკავშირებით უკვე შემუშავებულია. მარკეტინგული გეგმის შემუშავებით განისაზღვრება მომსახურების ან ოპერაციების გაყიდვისთვის მნიშვნელოვანი ორი ან სამი მახასიათებელი. ეს შეიძლება იყოს: კონკრეტული გამოცდილების წარმატება, ექსკლუზიურობა და განმარტოება, ობიექტები, ადგილმდებარეობა და ღირსშესანიშნაობების ხელმისაწვდომობა, ფასი, ან სხვა მომსახურებები. პირველ რიგში აუდიტორიის განსაზღვრა ხელს შეუწყობს მარკეტინგული სტრატეგიის ჩამოყალიბებას. მარკეტინგში შეიძლება ისეთი მარტივი საშუალებების გამოყენება, როგორიცაა ინფორმაციის ადამიანების მიერ გავრცელება, ან შეიძლება გულისხმობდეს პოპულარიზაციის მეთოდს, რომელიც პირდაპირ სამიზნე აუდიტორიაზე არის მიმართული. ასე მაგალითად, თუ, ცხენით ჯირითი არის ძირითადი აქტივობა, მაშინ მარკეტინგი ყურადღებას ამახვილებს ცხენებით სეირნობაზე და ღია ცის ქვეშ განსახორციელებელ აქტივობებზე. ნებისმიერ აქტივობაზე ხაზგასმა უნდა მოხდეს მოწესრიგებულად, მაღალ დონეზე და დახვეწილი პრეზენტაციის ფორმით.

რეკლამირების სამი მნიშვნელოვანი ფაქტორი არის:

- შეტყობინება, რომელიც უნდა მოიცავდეს მომსახურების ორ ან სამ ძლიერ მხარეს და დამატებით ინფორმაციას;

- საშუალება, როგორიცაა ინტერნეტი, პუბლიკაციები, რადიო, ტელევიზია და ა.შ.;

- სამიზნე აუდიტორია.

შეტყობინება უნდა მოიცავს ინფორმაციას აქტივობების ტიპის ან შეთავაზების, პროდუქტების და მომსახურებების, ადგილმდებარეობის, აქტივობების

ღირებულის შესახებ. ასევე ინფორმაცია რეზერვაციის შესახებ. ორიგინალურობა ძალიან მნიშვნელოვანია მარკეტინგში. თქვენი მესიჯი უნდა იყოს მარტივი. შეცდომის თავიდან ასარიდებლად ყოველთვის გადაამოწმეთ თარიღები, ფასები, მისამართები და ტელეფონის ნომრები. დარწმუნდით, რომ რეკლამაში ნაჩვენები პროდუქტები და მომსახურებები ასახავდეს რეალობას. დაუკავშირდით პირს, რომელსაც აქვს ვებ-გვერდის შექმნის და ბეჭდვის გამოცდილება, მოამზადეთ ელექტრონული და ბეჭდური მასალები. ბეჭდური ან ელექტრონული მასალების კარგი დიზაინერი არის სპეციალისტი, რომელშიც ინვესტირება აუცილებელია თქვენი ბიზნესისთვის.

(c) მედია

მარკეტინგი მოიცავს აქტივობების ფართო სპექტრს, დაწყებული საზოგადოებასთან ურთიერთობით, დამთავრებული რეკლამითა და სავაჭრო გადაცემებით. მედია არის მეთოდი, რომლის საშუალებითაც თქვენი შეტყობინება გადაეცემა პოტენციურ კლიენტებს.

მედია შეიძლება მოიცავდეს:

- **პოპულარიზაცია** მოიცავს ყველა საშუალებას, რომელიც გამოიყენება ბიზნესის სახელისა და პროდუქტების პოტენციურ კლიენტებამდე მიტანისთვის. პოპულარიზაცია შეიძლება მოიცავდეს გასაჯაროებას, მაგალითად ბიზნესის სახელწოდების ბაზარზე გამოტანა. ან საზოგადოებასთან ურთიერთობას, საწარმოს დადებით იმიჯს უქმნის საზოგადოებაში.

ქვემოთ ჩამოთვლილია რამდენიმე მაგალითი:

- საძიებო სიტემები და სოციალური მედიის მართვა;
- სტატიები გაზეთებში, ჟურნალებში, რადიო სადგურებში;
- თემის ღონისძიებების, საზოგადოებრივი რადიოს, სხვადასხვა ჯგუფების დაფინანსება და ა.შ.;
- გაცნობითი ტურები ტურისტული აგენტების ან მოგზაურობაზე მწერლებისთვის, რათა ისინი გაეცნონ იმ დაწესებულებას, რომელზეც უნდა ისაუბრონ ან დაწერონ;
- სარეკლამო ნივთები- კალმები, ჭიქები, ტანსაცმელი კომპანიის ლოგოთი;
- საჯარო გამოსვლები და პრეზენტაციები;
- ბროშურები, სავიზიტო ბარათები და ბუკლეტები.
- **რეკლამირება** თავის მხრივ გულისხმობს პოპულარიზაციას ინტერნეტის, გაზეთების და ჟურნალების, რადიოს, ტელევიზიის, სამოგზაურო სახელმძღვანელოების, ბროშურების გზით, რაც ხშირად საკმაოდ ძვირი სიამოვნებაა. რეკლამის ბევრი სპეციალისტი ამბობს, რომ ერთჯერად რეკლამას შეზღუდული შესაძლებლობები აქვს თუ სარეკლამო კამპანია არ მეორდება რამდენიმე თვის ან წლის განმავლობაში. ფასიანი რეკლამის შემდგომ უნდა განისაზღვროს ინვესტიციის მისაღები მოგება. მაგალითად, თუ ფასიან რეკლამაში 1 ევროს ვხარჯავთ და ვიღებთ 5 ევროს ღირებულების ჯავშნებს, მაშინ ბრუნვა არის 5 ერთთან. რეკლამაში ინვესტირების აუცილებლობის განსაზღვრისთვის საჭიროა მომხმარებელთა ინფორმაციის წყაროს ცოდნა. ეს ნიშნავს, რომ შეიძლება მომხმარებელს ვკითხოთ თუ საიდან გაიგო საწარმოს შესახებ (გასაოცარია რამდენ ადამიანს არ ახსოვს წყაროს შესახებ). ზოგიერთი ბიზნესი განსხვავებულ ხერხებს იყენებს, როგორიცაა ელექტრონული

ფოსტის ან საცხოვრებლის მისამართი ან ტელეფონის ნომერი- ასეთი ინფორმაცია დაკავშირებულია სპეციალურ კოდთან, რომელიც მიუთითებს კლიენტის მიერ ინფორმაციის მიღების წყაროზე. ბიზნესები სულ უფრო აქტიურად ყიდულობენ მცირე ბეჭდური რეკლამის მომსახურებას, რითაც კლიენტებს პირდაპირ მიუთითებენ საკუთარ ვებ-გვერდზე. რეკლამირების ეს გზა საინტერესო ფრაზაზე მეტს მოითხოვს, მაგალითად მიმზიდველ ფოტოს ან ლოგოს, ვებ-გვერდის მისამართს, და მეტად ეკონომიურია. სოციალური მედიის საშუალებით რეკლამირება დიდ მნიშვნელობას იძენს ბიზნესის ან ადგილმდებარეობის პოპულარიზაციისთვის.

• საზოგადოებასთან ურთიერთობა

„საზოგადოებასთან ურთიერთობა“ არის სასურველი იმიჯის ჩამოყალიბება და შენარჩუნება. ეს არის მარკეტინგის და რეკლამირების ნაწილი და კიდევ უფრო მეტი. ბიზნესში ჩართულ ადამიანს ყოველთვის უნდა აინტერესებდეს თუ როგორია მისი იმიჯი. საზოგადოებასთან ურთიერთობის მიზანი შეიძლება იყოს მომხმარებლის დაკმაყოფილება, მეზობლების, ადგილობრივი თემის ხელმძღვანელების, და საზოგადოების მიერ ბიზნესის აღიარება. ეს არის მეზობლების, ადგილობრივი და სახელმწიფო ორგანიზაციების, მოქალაქეთა ჯგუფების და ადგილობრივი სავაჭრო პალატების ან ტურისტული ბიუროების მხარდაჭერის მიღებისთვის აუცილებელი ძალისხმევა.

• **ტურისტული ჯგუფები** - ეს არის ორგანიზაციებისა და ფირმების გაერთიანება, რომელიც მუშაობს კონკრეტულ გეოგრაფიულ საზღვრებში ტურისტული პროდუქტების განვითარებაზე. ჯგუფის მიზანი არის კონკურენტუნარიანი ტურისტული კომპლექსის ჩამოყალიბება და მუშაობის უზრუნველყოფა.

ასეთი ჯგუფის ყველა ელემენტის ეფექტური მუშაობა ხელს შეუწყობს არა მხოლოდ ბიუჯეტის მნიშვნელოვან ზრდას, არამედ შემქნის დასაქმების ახალ სფეროს, მოიზიდავს დამატებით კაპიტალს. გარდა ამისა, ასეთი მუშაობა დაიცავს კულტურულ და ისტორიულ მონუმენტებს, ბუნებრივ პარკებს და ნაკრძალებს, გააუმჯობესებს ეკოლოგიურ მდგომარეობას, განავითარებს მომსახურების სფეროს, და ტერიტორიაზე არსებულ ინფრასტრუქტურას.

• გამოფენების საზოგადოებასთან ურთიერთობისთვის გამოყენება

აუცილებელია მაქსიმალური სარგებელის მიღება გამოფენებზე მონაწილეობით. ამ მიზნით, მნიშვნელოვანია კომპლექსის სარეკლამო

აქტივობების განხორციელება: გამოფენა უნდა იყოს თქვენი საზოგადოებასთან ურთიერთობის კამპანიის განუყოფელი ნაწილი და პირიქით.

• ინტერნეტი

მსოფლიოს ინტერნეტ ქსელმა ფუნდამენტურად შეცვალა მარკეტინგი, განსაკუთრებით კი ტურიზმის მიმართულებით. კვლევების თანახმად, მოგზაურთა 25-დან 70%-მდე მოგზაურობის ყველა ნაწილს მოიძიებს და ჯავშნის ინტერნეტის საშუალებით. ბევრი მცირე ბიზნესი დღეს სარეკლამო ბიუჯეტის დიდ ნაწილს უთმობს ვებ-გვერდის დიზაინს, ოპტიმიზაციას და ტექნიკურ უზრუნველყოფას.

უპირატესობები

- ხელმისაწვდომია ვირტუალურად მსოფლიოს ნებისმიერი კომპიუტერიდან;
- შედარებით იაფია;
- მუშაობს უწყვეტად, და არა ერთი დღით ან ერთი თვის ვადით;
- შეიძლება სასურველი რაოდენობის ინფორმაციის და ფოტოების განთავსება;
- შეიძლება იყოს ინტერაქტიული და გამოყენებული იქნას ჯავშნის გასაკეთებლად;
- შეიძლება დააკავშიროს და დაუკავშირდეს სხვა ვებ-გვერდებს.

ნაკლოვანებები

- ძალიან დიდი კონკურენცია ვებ სივრცეში;
- მომხმარებლების უმრავლესობა ათვალთვრებს მიების შედეგად გამოსახულ პირველ რამდენიმე გვერდს;
- მაძიებლები სწრაფად ათვალთვრებენ გვერდს და შეიძლება ვერ შენიშნონ მნიშვნელოვანი ინფორმაცია;
- კონკრეტული ვებ-გვერდის მისაგნებად მაძიებლებმა უნდა გამოიყენონ სწორი საკვანძო სიტყვები;
- ეფექტურობისთვის აუცილებელია ვებგვერდის ტექნიკური უზრუნველყოფა და განახლება;
- ამ ვებ-გვერდების რეკლამირებას შეიძლება დასჭირდეს მნიშვნელოვანი ადამიანური და ფინანსური რესურსები.

ეფექტური ვებ-რეკლამა არის ხელოვნებისა და მეცნიერების ნაზავი. რეკომენდირებულია ექსპერტის დაქირავება, რომელიც შეძლებს როგორც საიტის აწყობას, ასევე მის ოპტიმიზებას. დაიდამხსოვრეთ, რომ ადამიანებმა, რომლებმაც კარგად იციან ვებ-გვერდის შექმნა ასევე კარგად არ იციან რეკლამების წერა და რაც უფრო მნიშვნელოვანია, მათ ყოველთვის არ იციან თუ როგორ შექმნან ვებ-გვერდის ეფექტური დიზაინი, ან თუ როგორ მოახდინონ კონკრეტული გვერდის პოპულარიზაცია. არსებობს წიგნები, ინტერნეტ წყაროები და კონსულტანტები, რომელთაც შეუძლიათ ვებგვერდი მოარგონ კონკრეტულ ბიზნეს პროფილს.

ქვემოთ ჩამოთვლილია რამდენიმე ფაქტორი, რომელიც ხელს უწყობს ვებ-გვერდის ეფექტურობას:

- 1. საიტის კარგი დიზაინი.** მნიშვნელოვანი ინფორმაცია განათავსეთ გვერდის საწყის ნაწილში, რადგან ადამიანების უმრავლესობა ვებ-გვერდით მხოლოდ რამდენიმე წამის განმავლობაში თუ რაიმე ძალიან საინტერესოს არ მიაგნო. ვებ-გვერდის ნავიგაცია უნდა იყოს მარტივი და მოქნილი.
- 2. საძიებო სისტემის ოპტიმიზაცია.** ვებ-გვერდები მუშაობს მხოლოდ იმიტომ, რომ ადამიანები იყენებენ საძიებო სისტემებს. შესაბამისად, ვებ-გვერდი სწორად უნდა იყოს აწყობილი და მოიცავდეს საკვანძო სიტყვებს, გვერდების დასახელებებს, ბმულებს, რათა გვედი კარგად შეფასდეს საძიებო სისტემის მიერ. საძიებო სისტემები

პერიოდულად ცვლიან შეფასების კრიტერიუმებს, ამიტომ გვერდის განახლება უნდა მოხდეს სულ მცირე წელიწადში ერთხელ. გამოიყენეთ სხვა გვერდების ბმულები, ამავე დროს ისწავლეთ მათი სწორი გამოყენება.

3. ვებ ანალიტიკა. შესაძლებელია სპეციალური მომსახურების დაქირავება გვერდის ანალიზის და იმის გასაგებად თუ რამდენი ადამიანი შემოდის საიტზე, რომელი ქვეყნებიდან არიან ისინი, რა საკვანძო სიტყვებით პოულობენ ისინი გვერდებს და ა.შ. სერვერების უმრავლესობა თავად გაძლევთ საშუალებას ჩაატაროთ ვებ ანალიზი, თუმცა დაგჭირდებათ ამ ფუნქციის შესწავლა.

4. ტექსტი. აღწერეთ მომსახურება, მიუთითეთ ადგილმდებარეობა, აღნიშნეთ ელემენტები, რომლებიც მიუთითებს იმაზე, რომ მეწარმემ იცის რასაც აკეთებს. გამოიყენეთ მარტივი, მკაფიო ენა და მოერიდეთ დამაბნეველ წინადადებებს. დაწერეთ ის, რის ცოდნაც სურს მომხმარებელს. მშრალად ნუ ჩამოთვლით მომსახურებებს, მიეცით მკითხველს შესაძლებლობა შეიგრძნოს. დარწმუნდით, რომ ვებ-გვერდზე მითითებული იყოს თქვენი ელექტრონული ფოსტის მისამართი, საფოსტო მისამართი, ტელეფონის ნომერი და ფაქსი. დაურთეთ რუკა „როგორ მივიდეთ“ მანქანით, მატარებლით, თვითმფრინავით ან გემით.

სწავლების მასალები

თემა: “სოფლის ტურიზმის მომსახურებების მარკეტინგის ინოვაციები”.

მომხსენებელი: დოქტორი მალგორზატა ბოგუსი - კრაკოვის სოფლის მეურნეობის უნივერსიტეტის, სოციალური პოლიტიკისა და კონსულტაციის დეპარტამენტი.

<https://www.rt4all.net/learn-more>

GDS (გლობალური გავრცელების სისტემა)- ტურისტული მომსახურებების ეს სისტემა (პროდუქტები ავიახაზებისთვის, კორპორაციების და ავტო გაქირავების კომპანიებისთვის) მოიცავს თითქმის მთელს მსოფლიოს, რის გამოც მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ტურისტულ ინდუსტრიაში. ამ სისტემების გამოყენება (ტურისტული სააგენტოების მიერ) მოითხოვს ლიცენზიების, პროგრამების შეძენას, ტერმინალის გამოყენების ყოველთვიური გადასახადის გადახდას, ასევე სპეციალიზებულ სწავლებას პერსონალისთვის. სწავლების დასრულების შემდეგ გაიცემა სერტიფიკატი.

ჯავშნების გლობალური სისტემის მსგავსად, ტურიზმის და სასტუმროების ბაზარზე გამოიყენება **ინტერნეტ მოგზაურობის სისტემები (ITS)**.

გლობალური მოგზაურობის მომსახურებების დაჯავშნის სისტემა (GDS - გლობალური გავრცელების სისტემები) და დაკავშირებული აქტივობები:

Abacus - სამხრეთ-აღმოსავლეთ აზია;

Amadeus - აშშ, ევროპა, ავსტრალია, სამხრეთ აფრიკა;

Apollo - აშშ, კანადა;
Galileo - ევროპა, ავსტრალია, ახალი ზელანდია;
Pegasus - ღია ონლაინ სისტემა;
Sabre - აშშ, კანადა, ევროპა;
System One - აშშ, კანადა;
World Span - აშშ, ევროპა, ახლო აღმოსავლეთი.

ITS – ინტერნეტ მოგზაურობის სისტემა:

Sabre - AOL Ravel, Hotels.com, Travelocity, Travel Now, Yahoo Travel;
Galileo - Lodging.com;
Pegasus - Orbits, Travel Web, Cheap Ticket, 1.000's More;
World Span - Expedia;
Travel Now - Travel.com.

ინტერნეტი ზეგავლენას ახდენს ტურისტული კომპანიების მარკეტინგულ საქმიანობაზე, იძლევა მომხმარებლების მოთხოვნებზე მორგებული შერეული მარკეტინგის წარმოების შესაძლებლობას, რაც საშუალებას აძლევს კლიენტს უკეთ შეისწავლოს მომსახურება. ყველას აქვს წვდომა კონკურენტუნარიან შეთავაზებაზე და შეუძლია შეიმუშაოს ფასების განსაზღვრის ეფექტური პოლიტიკა.

GPS არის ნავიგაციის სატელიტური სისტემა.

მონაცემთა ბაზების გაფართოვება ობიექტებთან დაკავშირებული გეოგრაფიული მონაცემების დამატებით- ეს საშუალებას გვაძლევს ჩვენის სისტემის მუშაობა თემატური, ციფრული რუკების გამოყენებით.

102

ტურისტული ინფორმაცია.

საინფორმაციო გვერდების შექმნისას, საყურადღებოა შემდეგი:

1. ინფორმაციის შინაარსი (აღწერილობა, ღონისძიებების კალენდარი, გზამკვლევები, ინტერესები, ექსკურსიები, და ა.შ.);
2. პრეზენტაცია (გრაფიკული გამოსახულებები, როგორ არის ტექსტი წარმოდგენილი, გვერდის „გადატვირთვა“);
3. ინფორმაციის მარტივი ძიება (შიდა სამიზნო სისტემა, ელექტრონული ბმულების სისტემა, ძირითადი გვერდების ბმულები);
4. ენა (ვისთვის არის განკუთვნილი გვერდი: გვერდის თარგმანი ან სხვა ენაზე გადასვლისას უნდა მოხდეს გადამისამართება სხვა ენაზე მომზადებულ გვერდზე-სხვა ტექსტებზე);
5. მულტიმედია საშუალებები (ფოტო გალერეა, ვებ-კამერები, გაფორმება).

აგრო-ტურიზმი ინტერნეტში.

თანამედროვე ინტერნეტი საშუალებას აძლევს მომხმარებელს მიიღოს ფასდაუდებელი ინფორმაცია და მიიღოს აგრო-ტურიზმის საუკეთესო გამოცდილება ოფისიდან ან სახლიდან გაუსვლელად. ქვემოთ ჩამოთვლილია აგრო-ტურიზმის ეროვნული ორგანიზაციების ოფიციალური ვებგვერდები, რომლებიც მოქმედებენ

ქვეყნებში, სადაც ტურიზმის ეს სახეობა განსაკუთრებით არის განვითარებული. ამ ვებგვერდების საშუალებით თქვენ დამოუკიდებლად შეგიძლიათ შეისწავლოთ სოფლის ტურიზმის ორგანიზების ევროპული გამოცდილება; გაეცნოთ ამ სფეროს მიღწევებს, დაამყაროთ ურთიერთობა უცხოურ ასოციაციებთან, მეწარმეებთან და სოფლის ტურიზმის ოპერატორებთან. და ბოლოს, ქვემოთ ჩამოთვლილი ყველა გვერდი არის პირდაპირი მარკეტინგის შესაძლებლობა, რაც გეხმარებათ მოძებნოთ და დაჯავშნოთ აგრო-სახლები ევროკავშირის მასშტაბით.

ბულგარეთი	www.alternative-tourism.org	ახალი ზელანდია	http://www.ruraltours.co.nz
ბრაზილია	http://www.abtr.com.br	ნორვეგია	www.bbnorway.com www.norsk-bygdeturisme.no
დიდი ბრიტანეთი	www.visitbritain.com www.farmstayuk.co.uk www.bedandbreakfastnationwide.com	პოლონეთი	www.agro-tourism.pl
საბერძნეთი	www.guestinn.com	რუმინეთი	http://www.antrec.ro
საქართველო	http://brilliantgeorgia.com	პორტუგალია	https://www.visitportugal.com/en
დანია	www.bondegaardsferie.dk	სერბეთი	www.cenort.org.yu
ირლანდია	http://www.country-holidays.ie	სლოვაკეთი	www.agroturist.sk
ისლანდია	www.farmholidays.is	სლოვენია	www.slovenia-tourism.si/?podezelje_l=0
ჰოლანდია	http://www.dutch-farmholidays.com	აშშ	https://agritourismworld.com/component/mtree/usa-by-state?Itemid=
ესპანეთი	http://www.raar.es www.ecoturismorural.com	კანადა	https://www.agritourscanada.com/about-agritours-canada.shtml
იტალია	http://www.agriturist.it	უკრაინა	http://www.greentour.com.ua
კვიპროსი	www.agrotourism.com.cy	ფინეთი	www.lomarengas.fi
ლატვია	http://www.celotajs.lv www.traveller.lv	საფრანგეთი	http://www.gites-de-france.com www.gites-de-france.com
ლიტვა	http://www.lithuaniancountryside.com www.atostogos.lt	ჩეხეთის რესპუბლიკა	www.accommodation.cz www.eceat.cz
ლუქსემბურგი	http://www.ont.lu www.gites.lu	ხორვატია	www.istra.hr
მოლდოვა	https://madein.md/en/news/tourism-madeinmd/agritourism-the-harmony-between-nature-and-agriculture	შვეიცარია	www.bauernhof-ferien.ch
მექსიკა	http://www.guestranch.com	შვედეთი	http://www.bopalandgard.org

ევროპის ქვეყნების სოფლის და აგრო-ტურიზმის ეროვნული ორგანიზაციები 1990-იანი წლების ბოლოს გაერთიანდნენ ევროპის სოფლის ტურიზმის ფედერაციაში. ამ ორგანიზაციის შემოკლებულის სახელწოდება არის EUROGITES.

EUROGITES მთავარი მიზანი არის:

1. სოფლად დასვენების მნიშვნელობის პოპულარიზაცია;
2. ევროპის სოფლის ტურიზმის პოტენციალის შესწავლა და დაცვა;
3. ევროპის ყველა აგრარულ რეგიონში სოფლის მწვანე ტურიზმის პოპულარიზაცია;
4. მდგრადი ტურიზმის პრინციპების დანერგვა სოფლად დასვენების სხვადასხვა ფორმების ორგანიზებისთვის;
5. მიზანმიმართული ინვესტირება სოფლის ტურიზმის განვითარების პროექტებში ევროპის ბიოტიკური, ლანდშაფტური და ეთნო-კულტურული მრავალფეროვნების შენარჩუნების და სოფლის თემებში დასაქმების მაჩვენებლის ზრდის მიზნით;
6. სხვადასხვა სახის (პირველ რიგში კონსულტირება, მარკეტინგი-რეკლამირება, სწავლებები და ა.შ.) დახმარების აღმოჩენა;
7. სოფლის მწვანე ტურიზმის ორგანიზება.

"EUROGITES" აქტივობების ძირითადი ნაწილი უფრო დეტალურად არის მოცემული ამ საერთაშორისო ორგანიზაციის ოფიციალურ გვერდზე <http://www.eurogites.org>.

(d) სამიზნე აუდიტორია

სამიზნე აუდიტორიები არის კლიენტების სხვადასხვა ჯგუფები ან სეგმენტები, რომელთა მოზიდვაც იგეგმება მარკეტინგული სტრატეგიების საშუალებით. სამიზნე აუდიტორიისთვის მომსახურების გაწევის განსაზღვრისას გასათვალისწინებელია შემდეგი მახასიათებლები: შემოსავალი, ასაკი, ადგილმდებარეობა (ქვეყნის შიდა, ქალაქი/სოფელი, საერთაშორისო), კლიენტის სურვილი (განთავსება, ჩართულობის დონე: დამოუკიდებელი ან გიდის დახმარება, გამოცდილება და ა.შ.).

(e) მარკეტინგის საფასური

საწარმოს მარკეტინგის ღირებულება დამოკიდებულია ოპერაციების მოცულობასა და სახეობაზე, მარკეტინგის საშუალებებზე და რეკლამის გამეორების რაოდენობაზე. ახალი ოპერაციების განხორციელება ხშირად მოითხოვს მნიშვნელოვანი ფინანსური რესურსების მარკეტინგზე დახარჯვას პირველი რამდენიმე წლის განმავლობაში. მნიშვნელოვანია კონკრეტული მარკეტინგული ძალისხმევით მიღებული შედეგების დაფიქსირება. დროსთან და რეპუტაციასთან ერთად მარკეტინგის ხარჯებიც შემცირდება.

(f) გაერთიანება:

ყველა ზემოთაღნიშნული ხელსაწყო გაერთიანებით შესაძლებელია მარკეტინგული მიზნის მიღწევა: მომხმარებლის ისეთ დონეზე ცოდნა, რომ პროდუქტი ზუსტად მოერგოს მის საჭიროებებს და თავად იყიდებოდეს. ბოლო ოთხი (4) მოქმედება,

რომლის შესრულებაც აუცილებელია მე-7 ნაბიჯის განსახორციელებლად ჩამოთვლილია ქვემოთ:

1. სამიზნე ბაზრის განსაზღვრა და სამიზნე მომხმარებლების სურვილების განსაზღვრა;
2. ბაზარზე ბიზნესის პოზიციონირება, რაც დაკავშირებული იქნება ბიზნეს დასახელებასთან. სახელი უნდა იყოს მოკლე და მარტივი, მიუთითებდეს მომხმარებლებისთვის საინტერესო საკითხზე, და განსხვავდებოდეს კონკურენტების დასახელებისგან;
3. ბაზარზე თანხების დახარჯვასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილების მიღება. კარგად დამკვიდრებული ბიზნესების უმრავლესობა გაყიდვებიდან მიღებული თანხის 2-8%-ს ხარჯავს მარკეტინგზე;
4. მარკეტინგული ნაკრების ჩამოყალიბება და განვითარება. მარკეტინგული ნაკრები არის ხელსაწყოების ერთობლიობა, რომელსაც საწარმო იყენებს სამიზნე ბაზარზე ამოცანების მისაღწევად. მარკეტინგული ნაკრების განვითარებით უფრო მარტივია ბიზნესის უნიკალური იდენტობის ჩამოყალიბება, რაც იზიდავს მომხმარებლებს და ხაზს უსვამს ბიზნესის უნიკალურობას და განსხვავებებს.

(გ) სიტუაციური ანალიზი

სიტუაციური ანალიზი არის ფუნდამენტური ნაბიჯი, რომელიც ხელს უწყობს მარკეტინგულ გეგმას. მართვის პოლიტიკის, საწარმოს მომხმარებლებთან დაკავშირებული ინფორმაციის, კონკურენტების და მარკეტინგული გარემოს ანალიზი, ბიზნესის ეფექტურობის და კლიენტების კმაყოფილების შეფასება, ასევე კადრების ეფექტურობის განსაზღვრა ხელს შეუწყობს აგრო-ტურიზმის ბიზნესის წარმატებას.

(h) Post-Season

სოფლის ტურიზმის შეფასება და განვითარება უნდა ეფუძნებოდეს კლიენტების კმაყოფილებას, განაპირობებდეს მომსახურების გაუმჯობესებას, და წინა მომხმარებლების მიერ საწარმოს რეკლამირებას, კერძოდ სოციალური მედია საშუალებების გზით- მაგალითად, ვიზიტორების კომენტარების გამოქვეყნება საკუთარ გვერდზე, ან ყველაზე პოპულარ სოციალურ მედიაში საკუთარი გვერდის გახსნა. სასიამოვნოა, როცა ხედავთ თუ როგორ მიემგზავრებიან კმაყოფილი კლიენტები. ბოლოს დროს, სოფლის ტურიზმის ბიზნეს საწარმოები ხშირად უკავშირდებიან ყოფილ კლიენტებს რამდენიმე კვირის და წლის შემდეგ. ზოგი მომხმარებელს უგზავნის შეფასების ფორმას და სთხოვს უპასუხოთ კითხვებს, რომლებიც საშუალებას აძლევს ბიზნესს განსაზღვროს რამდენად კმაყოფილები ან უკმაყოფილონი იყვნენ სტუმრები. სწორად შედგენილი შეფასების ფორმა ეხმარება ოპერატორს მისი ბიზნესის ძლიერი და სუსტი მხარეების განსაზღვრაში, არსებული პროდუქტის გაუმჯობესებაში. კითხვარის გაგზავნა ასევე წარმოადგენს ერთგვარ ზრუნვას მომხმარებლის კმაყოფილებაზე და ახსენებს მათ მოგზაურობას, მოუწოდებს მომსახურების შესახებ ინფორმაციის გავრცელებისკენ. ბევრი ოპერატორი შეფასების ფორმების გარდა სხვა საშუალებებსაც იყენებს.

ისინი უკავშირდებიან ყოფილ კლიენტებს:

- საშობაო ან დაბადების დღის პერსონალური მისალოცის გაგზავნით;
- კლიენტების სპეციალურ აქტივობებში მონაწილეობის ფოტოების ან დისკების გაგზავნა;
- წერილობითი კომენტარების მოთხოვნა, რომლებიც მოგვიანებით გამოიყენება რეკლამისთვის;
- სპეციალური ფასების, კამპანიების ან კლიენტისთვის დაბალი ფასის შეთავაზების გაგზავნა;
- გამგზავრების წინ კლიენტების მცირედი საჩუქრების გადაცემა;
- კლიენტების სიახლეების სისტემატური გაგზავნის ჩამონათვალში დამატება.

ოპერატორებმა შეიძლება ყოფილ კლიენტებს შეახსენონ სეზონის გახსნის შესახებ. არ აქვს მნიშვნელობა ეკონტაქტება თუ არა ოპერატორი ყოფილ კლიენტებს, შეიძლება კლიენტებმა წლების მერე მისწერონ, ფოტოები ან საჩუქრები გაუგზავნონ მას დასვენებიდან რამდენიმე წლის შემდეგაც. ეს არის პირადი კონტაქტის ის ფორმა, რომელიც ამდიდრებს სოფლის და აგრო-ტურიზმის მიუხედავად მჭირი მოგებისა. ეცადეთ არ დაგავიწყდეთ ყოფილი კლიენტების წერილებზე პასუხის გაცემა. ეს მარკეტინგის საუკეთესო ხელსაწყოა.

ნაბიჯი 12- გაყიდვები

ბიზნეს ოპერაციების წამოწყების და მარკეტინგული აქტივობები განაპირობებს ადამიანების მოზიდვას და პროდუქტების გაყიდვას. მნიშვნელოვანია მაქსიმალური ყურადღების გამოჩენა ამ საფეხურზე, ისევე როგორც სხვა საფეხურებზე. პირველ რიგში, კლიენტებთან მუშაობის დაწყებამდე აუცილებელია „წესები და პირობები“-ს დებულების შემუშავება. ხშირად ეს არის ერთგვერდიანი დოკუმენტი, რომელიც ასახავს თუ რის მიწოდება ხდება და რის არა, როდის უნდა მოხდეს წინასწარი და საბოლოო გადახდის განხორციელება, როგორ მუშაობს თანხის დაბრუნების პოლიტიკა და სხვა. ბიზნესს და კლიენტს შორის ურთიერთობის „წესები და პირობები“ შეიძლება წინასწარ იყოს განსაზღვრული ეროვნული რეგულაციებით, ან შემუშავდეს სხვა ოპერატორების მაგალითზე ან ამ ორის გაერთიანებით, იმ შემთხვევაში თუ ეროვნული რეგულაციები ვრცელია და არა ძალიან კონკრეტული. შესაძლებელია ასევე ინფორმირებული თანხმობის ფორმის გამოყენება, რომელსაც ხელს მოაწერს კლიენტი. ინფორმირებული თანხმობა ატყობინებს კლიენტს შესაძლო საფრთხის შესახებ (მაგალითად, ცხენით სეირნობა ან ყვინთვა) და ისინი ვერ იტყვიან, რომ მათ არ იცოდნენ საშიშროების შესახებ. პასუხისმგებლობისგან გათავისუფლება არის იურიდიული დოკუმენტი, რომელზე ხელმოწერითაც კლიენტი აცხადებს, რომ თუ ის მიიღებს დაზიანებას, გარდაიცვლება, ან შეექმნება სხვაგვარი უხერხულობა, ის პასუხისმგებლობას არ დააკისრებს ბიზნესს ხელმძღვანელს (რაც ნიშნავს იმას, რომ კლიენტი არ უჩივლებს ბიზნესს ზიანის გამო). ზოგიერთმა ადამიანმა შეიძლება უარი თქვას ხელმოწერაზე, მაგრამ მეწარმეს თავის მხრივ შეუძლია უარი უთხრას ასეთ კლიენტს მომსახურების გაწევაზე.

• **გადახდა:** შესაძლებელია ნაღდი ანგარიშსწორებით, ჩეკით, ფულადი გზავნილით, ან საკრედიტო ბარათით. ადამიანები, რომლებიც მოგზაურობენ და ყიდულობენ პროდუქტებს იყენებენ საკრედიტო ბარათებს ყველა მიზნისთვის, მათ შორის დისტანციური გადახდებისათვის. საკრედიტო ბარათით გადახდების უზრუნველყოფისთვის ახალ ბიზნესს დასჭირდება გარკვეული ხარჯების გაწევა, რომლებიც გამართლებული უნდა იყოს. შესაბამისად, თუ საწარმო გადაწყვეტს, რომ არ მიიღებს საკრედიტო ბარათებს, მაშინ დროულად უნდა აცნობოს ამის შესახებ კლიენტებს, რადგან მათ შეიძლება თან ჰქონდეთ მხოლოდ ბარათი და მათი გამზავრების შემდეგ ანაზღაურების მიღების მხოლოდ იმედიღა რჩება. ასევე, ყურადღებაა საჭირო ჩეკების, განსაკუთრებით ჩეკების მიღებისას. ფულის მიღების ფორმა ბევრს ამბობს ადამიანის პირად, პროფესიულ და ბიზნესის წარმოების ხარისხზე. ამიტომ იყავით ბიზნესმენი, ნუ იქნებით ხარბი და სტუმრებთან გამოიჩინეთ გულუხვობა, თავაზიანობა და დაფასება. კლიენტებმა უნდა იცოდნენ, რომ თქვენ გახარებით ის ფაქტი, რომ მათ სწორედ თქვენი დაწესებულება შეარჩიეს დასვენების გასატარებლად. ხშირად კმაყოფილი კლიენტები მადლობის ნიშნად ფულად ჯილდოს „ჩაის“ ტოვებენ. ზოგი „ჩაის“ არ ტოვებს და ეს არ ნიშნავს მათ დამოკიდებულებას ბიზნესის და პერსონალის მიმართ. არის შემთხვევები, როდესაც კლიენტი საკმაოდ დიდ თანხას უტოვებს მეპატრონეს ან პერსონალის უფროსს იმის იმედად, რომ თანხა განაწილდება პერსონალს შორის. ბევრ შემთხვევაში „ჩაის“ დატოვება დამოკიდებულია კლიენტის ადგილობრივ კულტურასთან.

ნაბიჯი 13- მუშაობა და უსაფრთხოება

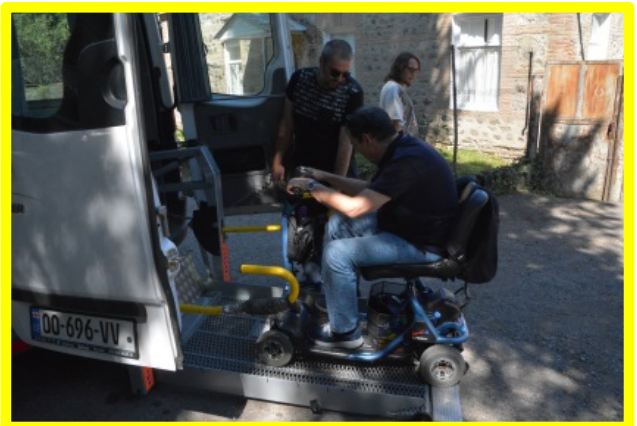
ტურიზმში და განსაკუთრებით სოფლის და აგრო-ტურიზმში უსაფრთხოება ძალიან მნიშვნელოვანია.

სტუმრები დასვენების უძვირფასეს დროს, ფულს და სიცოცხლეს ანდობენ ოპერატორს, რომელმაც უნდა უზრუნველყოფს სტუმრების უსაფრთხოება. გარდა ამისა, ცუდი ამბები სწრაფად ვრცელდება და დაზიანება ან გარდაცვალება შეიძლება გახდეს არა მხოლოდ მომავალი ბიზნესის განმსაზღვრელი, არამედ ზემოქმედება მოახდინოს სრულიად რეგიონის ინდუსტრიაზე. სათავგადასავლო და ველური ბუნების ტურები ყველაზე დიდ ფიზიკურ საფრთხეს მოიცავს. ასევე, ცნობილია, რომ თითოეული სახის ტურისტულ ბიზნესს ახლავს მისთვის დამახასიათებელი რისკები.

ოპერატორებმა ყურადღება უნდა გაამახვილონ უსაფრთხოების სამ ელემენტზე:

1. უსაფრთხოების აღქმა;
2. უსაფრთხოება- დაზიანების და საკუთრების დაზიანების პრევენცია;
3. რეაგირება საგანგებო სიტუაციაზე თუ მიუხედავად ყველა ძალისხმევისა უბედური შემთხვევა მაინც მოხდება.

საკმარისი არ არის მხოლოდ იმის ცოდნა, რომ სამუშაო პრაქტიკა უსაფრთხოა.

კლიენტებმა უნდა იგრძნონ, რომ ისინი უსაფრთხოდ არიან. ბევრი მათგანი მათთვის უცნობ სიტუაციაში იქნება- შეიძლება ეს მათთვის პირველი შეხება იყოს ველურ ბუნებასთან- შეიძლება სტუმრები შემფოთებული ან შემინებულიც კი იყვნენ. გარკვეული დამაბულობის შეგრძნება („კომფორტის ზონის გარეთ ყოფნა“) ხელს შეუშლის კლიენტების მიერ მოგზაურობით სიამოვნების მიღებას და შეიძლება განაპირობოს კლიენტების ისეთი მოქმედებები, რომლებიც გაზრდის შემთხვევების საფრთხეს. მნიშვნელოვანია, რომ განთავსება ან ტური მომზადებული იყოს ისე, რომ კლიენტებს დაუყოვნებლივ გაუჩნდეთ ოპერატორის ნდობა და უსაფრთხოდ იგრძნონ თავი ნებისმიერი აქტივობის ფარგლებში, რომელში მონაწილეობასაც გეგმავენ.

უსაფრთხოების შეგრძნების გადაცემა

შეუსაბამო მოქმედებები, როგორიცაა ტარების სახიფათო ფორმა (ავტომობილები, ყველგანმავალი, ნავეები) ან იარაღის ჩვენება კარგ შთაბეჭდილებას არ მოახდენს ვიზიტორებზე. უსაფრთხოების განცდის შექმნისთვის არსებობს რამდენიმე საფეხური.

მაგალითად:

- ავტომობილები: უზრუნველყავით, რომ ყველა ვინც მანქანას მართავს მოძრაობს დაშვებული სიჩქარის ფარგლებში.
- ნებისმიერი სახის ნავი: დარწმუნდით, რომ ყველას ჰქონდეს სამაშველო ჟილეტი, მიუხედავად ნავი/გემის სახეობისა. აუცილებელია სანაპირო დაცვის უსაფრთხოების პირობების გათვალისწინება, უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული ინფორმაციის განთავსება და უსაფრთხოებისა და დამცავი აღჭურვილობის ადგილმდებარეობაზე მითითება.
- ბანაკები: კლიენტებს აუხსენით შესაძლებელი საფრთხის შესახებ, მაგალითად როგორიცაა დაბალი კარბები ან ცხელი ღუმელი; მიუთითეთ სავაკუაციო მარშრუტებზე, ხანძარსაწინააღმდეგო აღჭურვილობის, პირველადი სამედიცინო დახმარების ნაკრების და საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების აღჭურვილობის მდებარეობაზე.
- ისეთ ადგილებში შესვლამდე, სადაც შესაძლებელია იყოს დათევები და სხვა პოტენციურად საშიში ველური ცხოველები ჩაატარეთ უსაფრთხოების ლექცია, სასურველია ამ დროს გამოყენებული იქნას მასალა, რომლის გაცნობასაც შეძლებს კლიენტი. მიეცით კლიენტებს მკაფიო მითითება თუ როგორ უნდა მოიქცნენ არასასურველ სიტუაციაში.
- ველზე: იარეთ იმავე ტემპში, რა ტემპითაც მოძრაობის ჯგუფის ყველაზე ნელი წევრი ან მიამაგრეთ დამხმარე პერსონალი ასეთ სტუმარს (სტუმრებს). მიუთითეთ საფრთხეზე იქამდე ვიდრე ამ საფრთხეს კლიენტი მიუახლოვდება. ხშირად ჰკითხეთ როგორ გრძნობენ თავს, შესთავაზეთ დასვენება, გამაგრებელი სასმელები და მსუბუქი საჭმელი, ამინდის შესაბამისად ტანსაცმლის გახდა ან ჩაცმა, და ა.შ.
- ცუდი ამინდის პირობებში: დარწმუნდით, რომ კლიენტებს ამინდის შესაბამისად ეცვათ. საჭიროების შემთხვევაში შეაჩერეთ მოგზაურობა, მოაწყვეთ ბანაკი, ან მიიღეთ

სხვა ნებისმიერი ზომა, რათა თავიდან აიცილოთ ჰიპოთერმია და მსგავსი პრობლემები.

- ნებისმიერი ტურის დროს: აუხსენით კლიენტებს თუ რა უნდა გაკეთდეს საგანგებო სიტუაციების დროს. დარწმუნდით არის თუ არა რადიო/მობილური/სატელიტური კავშირი ხელმისაწვდომი. შეიძლება თუ არა ადგილმდებარეობის განსაზღვრა GPS ან სხვა მოწყობილობების საშუალებით?

- თუ ცუდი მდგომარეობაა ან სიტუაცია არასასურველად ვითარდება შეინარჩუნეთ სიმშვიდე, გონივრულობა და კონტროლი.

უსაფრთხოების უზრუნველყოფა

კლიენტების უსაფრთხოების უზრუნველყოფისთვის აუცილებელია გეგმა და უსაფრთხოების პროცედურების ზედმიწევნით დაცვა. ასაკოვანი ხალხი, რომელთაც დაქვეითებული აქვთ რეფლექსები და მოქნილობა, ასევე ჭარბ წონიანი ადამიანები ხშირად ხდებიან მსხვერპლი. სოფლის ტურიზმის ბიზნესში ასაკოვანი სტუმრები კლიენტების დიდ უმრავლესობას წარმოადგენენ. იმის გამო, რომ ტურისტები ხშირად არ იცნობენ ადგილობრივ გარემოს და ჩამოდიან ქალაქებიდან ისინი ხშირად ვარდებიან ორმოებში, თავს ურტყამენ დაბალ საგნებს, ხელს კიდებენ ცხელ ღუმელს, იღებენ ჭრილობებს და ნაკაწრებს ბასრი კუთხეების და ქვების გამო, ნაკაწრებს ეკლიანი მცენარეებისგან, ხშირად ხდება მათი დაკბენა ფუტკრების და კრაზანების მიერ. გახსოვდეთ, რომ ბევრ ადამიანს, განსაკუთრებით კი ასაკოვან პირებს მძიმე ალერგიული რეაქცია უვითარდებათ. ფუტკრის ან მწერების ნაკბენი შეიძლება სიცოცხლისთვის საშიში იყოს თუ ალერგიული რეაქცია გამოიწვევს სასუნთქი გზების დახშობას. სოფლის მაცხოვრებლებმა იციან როგორ აერიდონ ციგაში ჩაბმულ ძაღლებს, მაგრამ ტურისტებმა არა. მეტიც, ნებისმიერი ძაღლი, კატა ან ველური ცხოველი, რომელიც იკბინება და იკაწრება არის დაავადების გადამტანი. იმისთვის, რომ შეიმუშაოთ რეაგირების გეგმა, პირველ რიგში კარგი იქნება იმის ჩამოწერა თუ რა პრობლემები შეიძლება წარმოიქმნას. სია შეიძლება მოიცავდეს ნებისმიერ პრობლემას-კოჭის ამოვარდნით დაწყებული გულის შეტევით დამთავრებული, ინსულინის შოკს (დიაბეტიკები), და მწვავე ალერგიულ რეაქციას ფუტკრის ნაკბენზე ან გარკვეულ საკვებზე. ოპერატორმა (და თანამშრომლებმა) თან უნდა იქონიოს პირველადი დახმარების ნაკრები და მზად იყოს ნებისმიერი სიტუაციისთვის. ფიზიკური დაზიანებებისგან დაცვასთან ერთად, ოპერატორმა უნდა უზრუნველყოს, რომ კლიენტს არ გადაუვარდეს ფოტო აპარატი კლდიდან, არ მოეკიდოს ტანსაცმელზე ცეცხლი, არ დაკარგოს ან გატეხოს ძვირადღირებული ოპტიკური მოწყობილობები, ან გზად არ დაკარგოს პირადი ნივთები. ვიზიტორებთან დაკავშირებული ყველა საფრთხის გაანალიზების შემდეგ უნდა შემუშავდეს უსაფრთხოების გეგმა. ჩამოწერეთ გეგმა და გადაიღეთ ასლები. ასეთი გეგმა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მაშინ, როდესაც ვიზიტორს ან ტურისტების ჯგუფს თან არ ახლავს საწარმოს თანამშრომელი ან პასუხისმგებელი პირი. უფრო ეფექტური იქნება თუ უსაფრთხოების გეგმა კლიენტს გადაეცემა სხვა დოკუმენტებთან ერთად გარე აქტივობებში ჩართვამდე. ეს გაუჩენს მათ უსაფრთხოების შეგრძნებას და დაეხმარება იმის აღქმაში რასაც დაინახავენ და გამოცდიან. არ არის აუცილებელი, რომ ეს იყოს სრულყოფილი გეგმა, საკმარისი კონკრეტული პროცედურების ჩამოთვლა, რომელთა განხორციელებაც განაპირობებს

შესაძლო უბედური შემთხვევების პრევენციას. შესაძლებელია უბედური შემთხვევის შემდეგ კომპენსაციის, როგორც კეთილი ნების გამოხატვის შეთავაზება, მარამ ყოველთვის უმჯობესია ვიზიტორების სახიფათო სიტუაციებისგან დაცვა. და ბოლოს, სერიოზულად დაფიქრდით თქვენი ბიზნესის დაზღვევაზე- ვიზიტორების უბედური შემთხვევის დაზღვევაზე.

ნაბიჯი 14- მომხმარებლების კმაყოფილების უზრუნველყოფა

მომხმარებლების კმაყოფილების შემადგენელი კომპონენტები

უსაფრთხოება და უსაფრთხოების განცდა: როგორც წინა ქვეთავში არის განმარტებული, ვიზიტორებს ესაჭიროებათ უსაფრთხოება და უნდა იგრძნონ თავი უსაფრთხოდ. არაფერი აფუჭებს მოგზაურობს ისე, როგორც დაზიანებაზე ნერვიულობა. აგორ-ტურისტულ ბიზნესში ჩართულმა პირებმა მუდმივად უნდა იზრუნონ მომხმარებლებში მსგავსი შიშების აღმოფხვრაზე.

საკვები: ასაკოვანი ხალხი უფრო მგრძნობიარე საკვებთან მიმართებით. ბევრს აქვს ალერგია ან სპეციალური კვებითი საჭიროებები. ბევრს აქვს საყვარელი კერძები და სიამოვნებას ვერ იღებენ ვიდრე მათთვის საყვარელ კერძს არ მიირთმევენ. ძალიან მნიშვნელოვანია წინასწარ ჰკითხოთ მომხმარებელს მათთვის საყვარელი საკვების და კვებითი შეზღუდვების შესახებ, რაც ხშირად რელიგიურ მოტივებს ეფუძნება. ნებისმიერ შემთხვევაში საკვები უნდა იყოს ძალიან კარგი ხარისხის (ახალი, კარგი ინგრედიენტებისგან და სწორად მომზადებული).

მოხერხებულობა: ეს შეიძლება გავიგოთ როგორც განთავსების და პერსონალის მომსახურების ხარისხი. თანამშრომლებს შეუძლიათ მომხმარებლებს დახმარება აღმოუჩინონ გეგმების შემუშავებაში, პასუხი გასცენ მათ კითხვებს სწრაფად და ენთუზიაზმით.

გამორჩეული გამოცდილება: მნიშვნელოვანია მომხმარებლებმა მიიღონ ის გამოცდილება, რომელიც განასხვავებს თქვენს მომსახურებას სხვა მომსახურებისგან და სწორედ თქვენ, თითოეულმა ოპერატორულმა უნდა გახადოთ მოგზაურობა დასამახსოვრებელი. გახსოვდეთ, ვიზიტორებს უნდათ რომ „გამოსცადონ“ და „გააკეთონ“, არა მხოლოდ „ნახონ“.

დრო: ძალიან მნიშვნელოვანია დასასვენებლად მყოფი ადამიანებისთვის ან მათთვის ვინც დასვენებას გეგმას:

- დროულად უპასუხეთ ზარებს და ელექტრონულ ფოსტას;
- ზედმიწევნით მიჰყევით განრიგს;
- ეცადეთ პრობლემებს გაუმკლავდეთ მათ წარმოქმნამდე.

მუშაობის ნებისმიერ ნაწილში შეინარჩუნეთ უმაღლესი სტანდარტები, მათ შორის:

- საკვების მომზადება;
- ჩაცმულობა და პერსონალის მოწესრიგებულობა- იყავით მოწესრიგებული და სუფთა;

- ავტომობილების, აღჭურვილობის და ნაგებობების ტექნიკური მომსახურება;
- ქცევა და საუბრის მანერა;
- არანაირი მოწევა, დაღევა, ან შეურაცხყოფელი ენის გამოყენება სტუმრების თანდასწრებით.

გახდით კარგი მსმენელი. სტუმრებს უყვართ საკუთარ თავზე, ოჯახზე, სახლზე, სამსახურზე საუბარი. მათ უყვართ უკვე ნანახ ადგილებზე საუბარი და ამ ადგილების თქვენს ადგილთან შედარება. დაუსვით ბევრი კითხვა და გამოიჩინეთ პასუხის მიმართ ინტერესი, რადან სტუმრებმა შეიძლება ახალი იდეები მოგაწოდონ და დაგეხმარონ საკუთარი ბიზნესის გაუმჯობესებაში. ნურასდროს იდავებთ სტუმრებთან პოლიტიკაზე, რელიგიაზე ან სხვა თემებზე. ყურადღებით იყავით ბავშვებთან. მშობლები კმაყოფილები არ იქნებიან თუ მათი შვილები იქნებიან უკმაყოფილო. მშობლებმა მუდამ უნდა იცოდნენ, რომ ბავშვები უსაფრთხოდ, კომფორტულად არიან და ერთობიან. მშობლებისთვის, მოგზაურობა განისაზღვრება მათი შვილების კმაყოფილების დონით. „შეპირდით ნაკლებს და გააკეთეთ მეტი“, მიეცით სტუმრებს იმაზე მეტი ვიდრე ისინი ელოდებიან. და ბოლო მინიშნება: თავად გახდით ტურისტი. წადით სამოგზაუროდ, არა მხოლოდ თქვენს რეგიონში, არამედ თქვენი მშობლიური ქვეყნის და მსოფლიოს გარშემო, ნახეთ როგორ მუშაობენ სხვა ოპერატორები. სავარაუდოდ ბევრ საინტერესოს გაიგებთ და თავს გლობალური ინდუსტრიის ნაწილად იგრძნობთ.

სწავლების მასალები

თემა: ”შემოქმედებითი სავარჯიშოები”.

მომხსენებელი: დოქტორი მალგორჟატა ბოგუსი - კრაკოვის სოფლის მეურნეობის უნივერსიტეტის, სოციალური პოლიტიკისა და კონსულტაციის დეპარტამენტი.

<https://www.rt4all.net/learn-more>

ERTSYD

ENTREPRENEURSHIP
IN THE RURAL TOURISM SECTOR
FOR YOUTH WITH DISABILITIES

სოფლის ტურიზმთან დაკავშირებული ევროპული პოლიტიკა

ევროკავშირი აგრო-ტურიზმს მიიჩნევს და ხელს უწყობს, როგორც ფერმერული აქტივობების შენარჩუნების მნიშვნელოვან ხელსაწყოს, როგორც სოფლად ეკონომიკური პრაქტიკის დივერსიფიკაციის და სოფლის მეწარმეობის განვითარების საშუალებას, რომელიც ხელს უწყობს კულტურული ლანდშაფტის შენარჩუნებას და „ფერმერობის ევროპული მოდელის“ განვითარებას (ევროპული თემების კომისია, 1999). ევროკავშირის პოლიტიკა ამ საკითხთან მიმართებით მხარს უჭერს, ეხმარება და აფინანსებს ტურიზმის და აგრო-ტურისტული აქტივობების განვითარებას სოფლად სპეციალური ინიციატივებისა და პროგრამების (LEADER, ფერმების ექსპლუატაციის მოდერნიზაციის წესები და ა.შ.) და დაფინანსების გზით, რომელიც მიმართულია ევროპის თითოეული ქვეყნისკენ.

“LEADER” მიდგომა სოფლის განვითარებისთვის

სოფლის განვითარების პოლიტიკა, როგორც სასოფლო-სამეურნეო პოლიტიკის ზრდადი მნიშვნელობის მქონე კომპონენტი ხელს უწყობს ევროპის სასოფლო რეგიონის მდგრად განვითარებას ეკონომიკური, სოციალური და გარემო პრობლემების მოგვარებით. ამ თვალსაზრისით, “Leader” არის ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული და შემუშავებული ინიციატივა, რომელიც ეხმარება სოფელში მაცხოვრებლებს მათი რეგიონის პოტენციალის განვითარებაში. ინტეგრირებული, მაღალი ხარისხის და ორიგინალური სტრატეგიების დანერგვის წახალისებით ინიციატივა ორიენტირებულია პარტნიორობაზე და გამოცდილებების გაცვლაზე. როგორც თავად ინიციატივის სახელწოდება გვეუბნება, ეს არის მობილიზების და სოფლის თემების განვითარების და არა უკვე შემუშავებული ღონისძიებების დანერგვის მეთოდი. ამ მიდგომის მთავარი კონცეფცია მდგომარეობს იმაში, რომ განვითარების სტრატეგიები უფრო მეტად ეფექტურია, როდესაც გადაწყვეტილების მიღება და ამ სტრატეგიების დანერგვა ხორციელდება ადგილობრივი პირების მიერ. პროცესს თან უნდა ახლდეს პროცედურების გამჭვირვალობა, საზოგადოებრივი ადმინისტრაციის მხარდაჭერა და შესაბამისი ტექნიკური დახმარება. 1991 წელიდან, დანერგვის შემდეგ “Leader” ევროკავშირის სოფლებს აძლევს საშუალებას მნიშვნელოვანი როლი ითამაშონ საკუთარი მომავლის ფორმირებაში. დროთა განმავლობაში “Leader” ინიციატივა განვითარდა სასოფლო-სამეურნეო პოლიტიკასთან ერთად. “Leader” ხელს უწყობს სოფლებს, რათა ისინი გახდნენ ან შეინარჩუნონ კონკურენტუნარიანობა, გამოიყენონ მათ ხელთ არსებული აქტივები და დაძლიონ შესძლო გამოწვევები, როგორიცაა მოხუცებულობა, მომსახურებების დაბალი დონე, ან დასაქმების შესაძლებლობების ნაკლებობა. “Leader” ხელს უწყობს ევროპის და სხვა ეროვნულ პროგრამებს. მაგალითად, “Leader”-ის დახმარებით შესაძლებელია ადგილობრივი რესურსების აქტივაცია და მობილიზაცია სხვადასხვა პროექტების ხელშეწყობით (მაგალითად, დიაგნოსტიკური კვლევები ან ადგილობრივი შესაძლებლობების განვითარება). ამგვარად, უმჯობესდება რეგიონის წვდომა არა მხოლოდ “Leader”-ს დაფინანსებაზე, არამედ დაფინანსების სხვა წყაროებზე (მაგალითად, ევროკავშირის და ეროვნული სოფლისა და რეგიონალური განვითარების პროგრამები).

ლიდერი ასევე ეხმარება სხვადასხვა სექტორების და კატეგორიების ბენეფიციარებს, რომლებიც ხშირად არანაირ დახმარებას არ იღებენ, ან იღებენ შეზღუდულ დახმარებას სოფლად მოქმედი პროგრამების ფარგლებში. ასეთი პროგრამები ხშირად დაკავშირებულია კულტურულ აქტივობებთან, გარემოს დაცვასთან, არქიტექტურის და კულტურული მემკვიდრეობის შენობების რეაბილიტაციასთან, სოფლის ტურიზმთან, მომხმარებლებსა და მწარმოებლებს შორის კავშირის გაუმჯობესებასთან და ა.შ. “Leader” მოუწოდებს სოციალურ-ეკონომიკურ მოთამაშეებს ერთობლივად აწარმოონ პროდუქტები და მომსახურებები, რათა გაიზარდოს ადგილმდებარეობის ღირებულება. განსხვავება “Leader”-სა და სხვა უფრო ტრადიციულ პოლიტიკებს შორის არის ის, რომ ის მიუთითებს იმაზე თუ „როგორ“ უნდა გაკეთდეს და არა მხოლოდ იმაზე თუ „რა“ უნდა გაკეთდეს.

შვიდი ძირითადი ფაქტორი “Leader” მიდგომის შესაჯამებლად:

1. რეგიონის შესაბამისი განვითარების სტრატეგია;
2. ქვემოდან-ზემოთ მიდგომა;
3. საჯარო-კერძო პარტნიორობა; ადგილობრივი სამოქმედო ჯგუფები (LAGs);
4. ინოვაციის ხელშეწყობა;
5. ინტეგრირებული და მულტი-სექტორული მოქმედებები;
6. კავშირების დამყარება;
7. თანამშრომლობა.

დამატებითი ინფორმაციისთვის შეგიძლიათ დაუკავშირდეთ:

(a) ევროკომისიის “LEADER” ევროპის სადამკვირვებლო პუნქტი

“LEADER” სადამკვირვებლო პუნქტის ოფიციალური ვებგვერდი გთავაზობთ სასარგებლო ინფორმაციას https://ec.europa.eu/commission/index_en

ამ ვებ-გვერდზე მოცემულია ეროვნული ქსელის ყველა დანაყოფის საკონტაქტო ინფორმაცია. “LEADER” +სადამკვირვებლო პუნქტის საკონტაქტო მონაცემები: contact.point@leaderplus.or

ევროკავშირის სოფლის განვითარების და სხვა საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციისთვის ეწვიეთ: http://ec.europa.eu/agriculture/rur/index_en.htm

(b) ეროვნული/რეგიონალური დონე

ინფორმაცია უფრო მარტივი ხელმისაწვდომია ეროვნულ/რეგიონალურ დონეზე, თუმცა ეს დამოკიდებულია შესაბამისი ქვეყნის პროგრამების სტრუქტურაზე. ასეთი წყაროების ჩამონათვალი ძალიან ვრცელია, მაგრამ მათი მიგნება შესაძლებელია ეროვნული წყაროების ან ქვემოთ მოცემული ბმულების საშუალებით:

ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოები:

<https://ec.europa.eu/agriculture/>

https://ec.europa.eu/food/animals/zootechnics/member_states_en

კანდიდატი ქვეყნებისთვის:

http://ec.europa.eu/agriculture/use/index_en.htm

(c) სხვა სასარგებლო გაერთიანებები

ELARD (ევროპის სოფლის განვითარების ლიდერი ასოციაცია). ELARD არის არაკომერციული, არა სავაჭრო ასოციაცია, რომელიც 1999 წელს დაარსდა და წარმოადგენს 600-ზე მეტი სამოქმედო ჯგუფს ევროკავშირის 9 წევრ სახელმწიფოში. წარმომადგენლობა ხორციელდება ეროვნული გაერთიანების ან ინდივიდუალური წევრების ფორმით.

„Prepare“ (პარტნიორობა ევროპის სოფლისთვის)

„Prepare“ მიზნად ისახავს სოფლის სამოქალაქო საზოგადოების გაძლიერებას, განსაკუთრებით 10 ახალ წევრ სახელმწიფოში. ასევე, პროგრამის მიზანია სოფლის განვითარების მრავალეროვნული გაცვლის პოპულარიზაცია. ეს პროგრამა განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს არასამთავრობო ორგანიზაციების და მთავრობის თანამშრომლობის ხელშეწყობას, რაც „Leader: მიდგომას გულისხმობს.

<http://www.preparenetwork.org/index.php>

„EUROGITES“ ანუ ევროპის სოფლის ტურიზმის ფედერაცია არის პროფესიონალური ორგანიზაცია, რომელიც წარმოადგენს 36 ასოციაციას 29-ზე მეტ ქვეყანაში. 100,000-ზე მეტი ობიექტით, ეს ორგანიზაცია ევროპის სოფლის ტურიზმის 15%-ს წარმოადგენს. ორგანიზაცია აერთიანებს სოფლის ტურიზმის ისეთ მონაწილეებს როგორცაა საწოლი და საუზმე სისტემაში მონაწილე საწარმოები, კერძო სახლები ან ფერმები, სოფლის სასტუმროები და ოჯახური ტიპის სასტუმროები.

ამჟამად ორგანიზაციის წევრები არიან ავსტრია, ბელარუსი, ბელგია, ბოსნია-ჰერცეგოვინა, ბულგარეთი, ხორვატია, კვიპროსი, ჩეხეთის რესპუბლიკა, ესტონეთი, საფრანგეთი, საქართველო, საბერძნეთი, უნგრეთი, იტალია, ისრაელი, ლატვია, ლიტვა, ნორვეგია, პოლონეთი, პორტუგალია, რუმინეთი, სერბეთი, სლოვაკეთი, სლოვენია, ესპანეთი, შვეიცარია და დიდი ბრიტანეთი. www.eurogites.org

წევრი სახელმწიფოების წამყვანი გაერთიანებები აქვეყნებენ რეგულარულ კუბლიკაციებს, რომლებიც ხელმისაწვდომია შემდეგ ბმულზე:

https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/country-files_en

„Europe Direct“ არის მომსახურება, რომელიც დაგეხმარებათ ევროკავშირთან დაკავშირებულ კითხვებზე პასუხის მოძიებაში. ტელეფონის ნომერი უფასოა: 00 800 6 7 8 9 10 11

თავი IV - შეზღუდული შესაძლებლობის სახეობები და რეკრეაციული და ტურისტული მომსახურებების უზრუნველყოფის მახასიათებლები

4.1. შეზღუდული შესაძლებლობების განმარტება. ძირითადი კონცეფცია.

„შეზღუდული შესაძლებლობა“ არის სიტყვა, რომელიც ხშირად გამოიყენება ყოველდღიურ დიალოგებში და სხვადასხვა ადამიანისთვის განსხვავებული მნიშვნელობა აქვს. რამდენად მნიშვნელოვანია ეს განსხვავებული მნიშვნელობები? რა სარგებელს მოიტანს ამ სიტყვის უფრო ზუსტად განსაზღვრა და სიტყვის შესაბამისი მნიშვნელობით გამოყენება.

შეზღუდული შესაძლებლობების ჯგუფებს და სხვა ორგანიზაციებს ამ სიტყვის განსხვავებული განმარტება აქვთ. შეზღუდული შესაძლებლობების კონცეფცია რთულია და მის განმარტებაზე ზეგავლენა მოახდინა რიგმა ისტორიულმა, სოციალურმა, სამართლებრივმა და ფსიქო-სოციალურმა ფაქტორმა. შეზღუდული

შესაძლებლობების გამოცდილება განსხვავებულია ყველა ადამიანისთვის, მაგრამ არსებობს ზემოქმედების მსგავსი ფაქტორები. მსგავსი ასპექტები არსებობს ადამიანის უფლებებშიც, რომლებიც შეეხება შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის მთავრობის მიერ პირდაპირ ან ირიბად გაწეულ მომსახურებებს. შეთანხმებული განმარტების საჭიროება მწვავე განხილვებისა და დებატების საგანი გახდა, რადგან მსგავსი განმარტება უზრუნველყოფს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა დამხმარე პროგრამების სამართლიანობას ბენეფიციარების შერჩევის თვალსაზრისით.

მოდით განვიხილოთ სიტყვა „შეზღუდული შესაძლებლობა“ და მსოფლიო ორგანიზაციების მიერ შემოთავაზებული ამ სიტყვის განმარტებები.

4.2. „შეზღუდული შესაძლებლობები“ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა დისკრიმინაციის შესახებ კანონის თანახმად (DDA)

ტერმინების განმარტება აძლევს ადამიანებს ტერმინის საბაზისო ცოდნას. ეს ხელს უწყობს კომუნიკაციას, აუმჯობესებს სოციალური პროგრამების გამჭვირვალობის ხარისხს, და უკეთ ხდება საჭიროებების დაკმაყოფილება იმის გაგებით თუ რა უნდა ადამიანს.

შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა დისკრიმინაციის შესახებ კანონის (DDA) თანახმად, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირი არის ადამიანი, რომელსაც აქვს ფიზიკური ან ფსიქიკური დაზიანება, რომელიც არსებითად და ხანგრძლივი დროის განმავლობაში ზეგავლენას ახდენს ამ ადამიანის მიერ ყოველდღიური ცხოვრების აქტივობების განხორციელების უნარზე.

DDA ასევე განსაზღვრას იმ გარემოებებს, რომელთა პირობებშიც ადამიანი მიიჩნევა „შეზღუდული შესაძლებლობების“ მქონედ. ადამიანი არის შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე თუ:

- მას აქვს ფსიქიკური ან ფიზიკური დაზიანება;
- თუ დაზიანება უარყოფითად მოქმედებს მათ მიერ ყოველდღიური ცხოვრების აქტივობების განხორციელების უნარზე;
- თუ ეს უარყოფითი ზეგავლენა არსებითი და გრძელვადიანია (რაც ნიშნავს, რომ გრძელდება 12 თვის განმავლობაში ან 12 თვეზე მეტხანს ან ადამიანის ცხოვრების ბოლომდე).

გარდა ამისა, კანონი ითვალისწინებს სხვა სპეციალურ დებულებებს, რომლებიც მოიცავს მაგალითად, პროგრესირებად მდგომარეობას და წარსულში დაფიქსირებულ შეზღუდულ შესაძლებლობებს. DDA, „ყოველდღიური ცხოვრების აქტივობების“ განმარტებისას, გვეუბნება, რომ ქვემოთ ჩამოთვლილიდან ერთერთ უნარზე ხდება უარყოფითი ზემოქმედება:

- გადაადგილების უნარი;
- ხელების მოქნილობა;
- ფიზიკური კოორდინაცია;
- შეკავების უნარი;

- ყოველდღიური მოხმარების საგნების აწევის, ტარების ან გადაადგილების უნარი;
- მეტყველება, სმენა ან მხედველობა;
- მეხსიერება ან კონცენტრაციის, სწავლის ან აღქმის უნარი;
- ფიზიკური საფრთხის რისკის აღქმა.

„შეზღუდული შესაძლებლობები“ ADA-ს თანახმად

ADA გვთავაზობს “შეზღუდული შესაძლებლობის” სამ ნაწილიან განმარტებას. ეს განმარტება ეფუძნება რეაბილიტაციის შესახებ კანონის განმარტებას, ასახავს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების მიერ გამოცდილ დისკრიმინაციის კონკრეტულ ფორმებს. შესაბამისად, ის არ გავს შეზღუდული შესაძლებლობების იმ განმარტებებს, რომლებიც მოცემულია სხვა კანონებში, როგორიცაა მუშათა კომპენსაციის შესახებ კანონი ან სხვა ფედერალურ ან სახელმწიფო კანონებს, რომლებიც უზრუნველყოფენ დახმარებას შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების და ვეტერანებისთვის.

ADA-ს თანახმად, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირი არის:

1. ადამიანი, რომელსაც აქვს ფიზიკური ან ფსიქიკური დაზიანება, რომელიც ზღუდავს მის ერთ ან რამდენიმე ცხოვრებისეულ აქტივობას;
2. აქვს მსგავსი დაზიანების ისტორია;
3. მიჩნეულია მსგავსი დაზიანების მქონე პირად.

4.3. „შეზღუდული შესაძლებლობები“ ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაცია განმარტებით

„შეზღუდული შესაძლებლობები“ არის გამაერთიანებელი ტერმინი, რომელიც მოიცავს დაზიანებებს, აქტივობის და მონაწილეობის შეზღუდვებს. დაზიანება არის სხეულის ფუნქციის ან სტრუქტურის დარღვევა; აქტივობის შეზღუდვა არის სირთულე, რომელსაც ადამიანი აწყდება დავალების ან მოქმედების შესრულების დროს; მონაწილეობის შეზღუდვა არის პრობლემა, რომელსაც ადამიანი აწყდება ცხოვრებისეულ სიტუაციებში მონაწილეობის დროს. შესაბამისად, შეზღუდული შესაძლებლობა არის კომპლექსური ფენომენი, რომელიც ასახავს ადამიანის სხეულის და საზოგადოების მახასიათებლების ურთიერთქმედებას.

დარღვევათა, შრომისუნარიანობის დაქვეითების და ინვალიდობის საერთაშორისო კლასიფიკაციით (ICIDH) აღიარებულია შეზღუდული შესაძლებლობების სამი განზომილება.

ამჟამად მზადდება ICIDH-ის ახალი პროექტი, რომელიც მიზნად ისახავს 1980 წლის შემდეგ ამ სფეროში მიღწეული შედეგების ასახვას. პროექტის შემუშავების პროცესში ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციასთან მუშაობს ბევრი ქვეყანა, მათ შორის ავსტრალია. პროცესში ასევე მონაწილეობენ ორგანიზაციები, რომლებიც წარმოადგენენ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს.

ერთერთი მთავარი მიღწევა არის შეზღუდული შესაძლებლობების მესამე განზომილების სოციალური სტრუქტურის აღიარება. შემოთავაზებულია, რომ მესამე

განზომილებას ეწოდოს „მონაწილეობა“ და ტერმინის განმარტება ხაზი გაუსვას იმ უმნიშვნელოვანეს როლს, რომელსაც გარემო ან კონტექსტური ფაქტორები თამაშობს სრული მონაწილეობის შეზღუდვაში.

4.4. ICIDH 1980-ში მოცემული განმარტებანი

დარღვევათა, შრომისუნარიანობის დაქვეითების და ინვალიდობის საერთაშორისო კლასიფიკაციით (ICIDH) წარმოადგენს შეზღუდული შესაძლებლობების კონცეპტუალურ ჩარჩოს, რომელიც აღწერილია სამ განზომილებაში- დარღვევა, შრომისუნარიანობის დაქვეითება და ინვალიდობა:

- **დარღვევა:** ჯანმრთელობის კონტექსტში, დარღვევა არის ნებისმიერი ფსიქოლოგიური ან ანატომიური სტრუქტურის ან ფუნქციის დაკარგვა ან პათოლოგია. მიიჩნევა, რომ დარღვევა წარმოიქმნება ორგანოს ან სისტემის ფუნქციის დონეზე. შეზღუდული შესაძლებლობები ვლინდება ფუნქციონალობის ან აქტივობის დონეზე და ზეგავლენას ახდენს ადამიანზე.

- **შეზღუდული შესაძლებლობა:** ჯანმრთელობის კონტექსტში არის ნებისმიერი შეზღუდვა ან ადამიანისთვის დადგენილი ნორმების ფარგლებში აქტივობის განხორციელების შესაძლებლობის ნაკლებობა (რომელიც გამოწვეულია დარღვევით).

- **ინვალიდობა:** ჯანმრთელობის კონტექსტში არის კონკრეტული ადამიანისთვის არახელსაყრელი მდგომარეობა, რომელიც გამოწვეულია დარღვევით ან შეზღუდული შესაძლებლობით, რაც ზღუდავს ან საშუალებას არ აძლევს ადამიანს შეასრულოს როლი, რომელიც ნორმალურია (დამოკიდებულია ასაკზე, სქესზე, სოციალური და კულტურულ ფაქტორებზე) ამ ადამიანისთვის.

- **მესამე განზომილება:** „ინვალიდობა“ ყურადღებას ამახვილებს ადამიანზე, როგორც სოციალურ არსებაზე და ასახავს მის ურთიერთქმედებას და მის მიერ გარემოსთან ადაპტაციას. ინვალიდობის კლასიფიკაციის სიტემა იერარქიული არ არის, მაგრამ შედგება განზომილებების ჯგუფისგან. თითოეულ განზომილებას აქვს შეფასების ფაქტორი, რომელიც მიუთითებს ადამიანის ცხოვრებაზე ზეგავლენის დონეზე.

ჯანმრთელობის მდგომარეობის განმარტებები ICIDH-ის ახალ პროექტში:

- **დარღვევა:** დარღვევა ან პათოლოგია სხეულის სტრუქტურაში ან ფიზიოლოგიურ ან ფსიქოლოგიურ ფუნქციაში.

- **აქტივობა:** არის ადამიანის ფუნქციონირების ხასიათი და მასშტაბი. აქტივობები შეიძლება შეზღუდული იყოს ხასიათში, ხანგრძლივობაში და ხარისხში.

• **მონაწილეობა:** არის ადამიანის ცხოვრებისეულ სიტუაციებში ჩართულობის ხასიათი და მასშტაბი დარღვევებთან, აქტივობებთან, ჯანმრთელობის მდგომარეობასთან და შინაარსობრივ ფაქტორებთან მიმართებით. მონაწილეობა შეიძლება შეზღუდული იყოს ხასიათში, ხანგრძლივობაში და ხარისხში. მონაწილეობა მოიაზრება შვიდ ძირითად საკითხში: საკუთრი თავის მოვლა; გადაადგილება; ინფორმაციის გაცვლა; სოციალური ურთიერთობები; განათლება; სამუშაო; გართობა და სულიერება; ეკონომიკური ცხოვრება; სამოქალაქო და საზოგადოებრივი ცხოვრება.

• **კონტექსტი:** მოიცავს მახასიათებლებს, ასპექტებს, ატრიბუტებს, ან საგნებს, სტრუქტურებს, ადამიანის მიერ დაფუძნებულ ორგანიზაციებს, მომსახურებებს, და სააგენტოებს ფიზიკურ, სოციალურ და გაწონასწორებულ გარემოში, რომელშიც ადამიანები ცხოვრობენ და ატარებენ სიცოცხლეს.

გაეროს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების კონვენცია (UNCRPD) აღიარებს, რომ „შეზღუდული შესაძლებლობები დინამიური კონცეფციაა“ (UNCRPD, 2006, გვ. 1). „შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს მიეკუთვნებიან ადამიანი ხანგრძლივი ფიზიკური, მენტალური, ინტელექტუალური ან სენსორული დარღვევებით, რომლებმაც სხვადასხვა დაბრკოლებებთან ურთიერთქმედებისას შეიძლება ხელი შეუშალოს მათ სხვათა თანასწორად საზოგადოებრივ ცხოვრებაში სრულ და ეფექტურ მონაწილეობას“ (UNCRPD, 2006, გვ. 4).

იმის გათვალისწინებით, რომ დღესდღეობით არ არსებობს დადგენილი განმარტება, წინამდებარე სახელმძღვანელოში ჩვენ გამოვიყენებთ შეზღუდული შესაძლებლობების საერთაშორისო დონეზე მიღებულ განმარტებებს.

რეალურად, პრობლემა მდგომარეობს საზოგადოების შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების მიმართ დამოკიდებულებაში, და შედეგად სპეციალური საჭიროებების მქონე პირთა სამყაროს შიდა და გარე სურათის შექმნაში. მაგალითისთვის ავიღოთ ამერიკის შეზღუდული შესაძლებლობების ცენტრის (მარიანას კუნძულები) უფროსის ჯონ ჯოინერის სიტყვები. ის ხაზს უსვამს ტერმინ „შეზღუდული შესაძლებლობის“ (უნარის არმქონე) უშინაარსობას, რაც უბიძგებს ხალხს შეიქმნან გარკვეული სოციალური დამოკიდებულება შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებთან მიმართებით, რაც ზეგავლენას ახდენს ამ ხალხზე. ის გვთავაზობს საპირისპირო ტერმინის გამოყენებას, როგორცაა „უნარის მქონე ადამიანები“ ან „შესაძლებლობების მქონე ადამიანები“ ეს მნიშვნელოვან როლს ითამაშებს ამ ადამიანების საჭიროებების განსაზღვრის და მათთვის დახმარების აღმოჩენის თვალსაზრისით.

ძირითადი დარღვევის ხარისხის და რაოდენობის (მდგომარეობა ან დაავადება), შეზღუდული შესაძლებლობების ჩამოყალიბების დროის, ასაკის და პირის ფსიქოფიზიკური განვითარების სქესობრივი მახასიათებლების, შრომისუნარიანობის ან უუნარობის დონის გათვალისწინებით, ერთმანეთისგან განასხვავებენ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა შემდეგ ჯგუფებს:

■ ასაკი (შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ბავშვები, ახალგაზრდები, ზრდასრული და ასაკოვანი ადამიანები);

■ შეზღუდული შესაძლებლობების წარმომავლობა (შეზღუდული შესაძლებლობები დაბადებიდან, კონკრეტულ ასაკში შეძენილი შეზღუდვები და ა.შ.);

■ ავადმყოფობის და შეზღუდვების სახეობები (მხედველობის დარღვევის მქონე პირები; ყრუ ან სმენის დაქვეითების მქონე პირები; ფსიქიკური აშლილობები; ინტელექტუალური შეზღუდვები; თავის ტვინის დაზიანება; აუტისტური სპექტრის აშლილობა; ფიზიკური შეზღუდვები და ა.შ.).

4.5. შეზღუდული შესაძლებლობების ძირითადი მიდგომები

შეზღუდული შესაძლებლობების შემთხვევაში არსებობს ორი ძირითადი მიდგომა, ერთი „ტრადიციული“, ანუ „სამედიცინო მიდგომა“ და მეორე „სოციალური მიდგომა“.

სამედიცინო მიდგომა ორიენტირებულია დაზიანებაზე, რომელიც ადამიანს აქვს, ან სომატურ ან ფსიქიკურ აშლილობაზე.

სოციალური მიდგომა ორიენტირებულია ბარიერებზე და დაბრკოლებებზე, რომლებიც გვხვდება ადამიანის გარემოში და იწვევს ამ ადამიანის შესაძლებლობების რეალიზების შეზღუდვას.

სოციალური მოდელის თანახმად, შეზღუდული შესაძლებლობა მიიჩნევა ადამიანის „სოციალური ფუნქციონირების და საზოგადოებაში

საკუთარი თავის იდენტიფიცირების“ უნარის შეზღუდვად, ასევე „სასიცოცხლო აქტივობის შეზღუდვად“. ეს მოდელი გულისხმობს შეზღუდულ შესაძლებლობებთან დაკავშირებული პრობლემების გადაჭრას სოციალური მომსახურებების სისტემის დანერგვით, რომლის ვალდებულებაც იქნება ფუნქციონალური შეზღუდვების მქონე პირებისთვის დახმარების აღმოჩენა. შესაბამისად, სოციალური მოდელი ძალიან ახლოს არის სამედიცინო მოდელთან და ხასიათდება პატერნალიზმით.

პოლიტიკური და სამართლებრივი მოდელი შეზღუდული შესაძლებლობების პრობლემებს განიხილავს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების დაცვის და ამ ადამიანების სოციალურ ცხოვრებაში მონაწილეობის თანაბარი უფლების კუთხით. ასევე, ხაზს უსვამს სახელმწიფოს და საზოგადოების ვალდებულებას უზრუნველყონ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა დისკრიმინაციის პრევენცია. შესაბამისად, სახელმწიფოს უპირველესი ვალდებულება უნდა იყოს სოციალური დაცვა, ინდივიდუალური განვითარების პირობების შექმნა, შესაბამისი სახელმწიფო პროგრამების შემუშავება, სოციალური დახმარების უზრუნველყოფა ყველა ტიპის აქტივობისთვის, დასაქმების, განათლების და სხვა სოციალური და ეკონომიკური უფლების რეალიზებასთან დაკავშირებული დაბრკოლებების აღმოფხვრა (სამართლებრივი ჩარჩო).

ამ თვალსაზრისით, საზოგადოების კულტურული სიმდიდრე მჭიდროდ არის დაკავშირებული ადამიანის კულტურულ სიმდიდრესთან და თავად პიროვნება

მოიაზრება კულტურის სუბიექტად, ამ კულტურის ფასეულობების და მასთან ურთიერთობის შემქმნელად და მატარებლად. და, ის რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია ადამიანისთვის- თავისუფლება- იზომება ინდივიდის სოციალიზაციის დონით, საზოგადოების და საზოგადოებრივი ურთიერთობების განვითარების დონით (ცხრილი 3.1.)

პოლიტიკური და სამართლებრივი მოდელია	კულტურული პლურალიზმის მოდელი
დავალებები	დავალებები
შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა სოციალური ცხოვრების ყველა სფეროში მონაწილეობის უფლებით სარგებლობის უზრუნველყოფა	საზოგადოებაში შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა მიმართ ტოლერანტული დამოკიდებულების ჩამოყალიბება
შესაბამისი მასშტაბის სამედიცინო მომსახურებებით უზრუნველყოფა	სოციალური ინტეგრაციისთვის საჭირო პირობების შექმნა

დასკვნა: შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირს აქვს გარკვეული სირთულეები, რომელთა აღმოფხვრაში მას დახმარება ესაჭიროება.

სხეულის ფუნქციების დარღვევა შეიძლება რადიკალურად განსხვავდებოდეს. შესაბამისად, დაბრკოლებების დაძლევის გზებიც განსხვავდება. თუმცა, წარმატების მიღწევის მთავარი ფაქტორი არის ადამიანის საკუთარი ძალის მიმართ რწმენა და სხვა ადამიანებისგან რეალური დახმარების მიღების იმედი (დამხმარე პირები, კვალიფიციური პერსონალი და ა.შ.).

114

მარი სკლოდოვსკა-კიურიმ აღნიშნა, რომ „მთავარი წესი არის ის, რომ არ მისცე სხვა ადამიანებს ან გარემოებებს შენი გატეხვის ნება“.

სხვადასხვა ხარისხის ფუნქციური დარღვევა და ერთი ადამიანის ჯანმრთელობის მდგომარეობასთან დაკავშირებული განსხვავებული მახასიათებლები შეიძლება გაერთიანებული იყოს ერთი ტიპის აშლილობაში. ფიზიკური და ინტელექტუალური აშლილობები (სიბრმავე, სიყრუე, გონებრივი ჩამორჩენა და ა.შ.) მნიშვნელოვნად ამცირებს ადამიანის საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მონაწილეობის შესაძლებლობას (მათ შორის, განათლება, დასაქმება, პირადი განვითარება, გართობა, რეკრეაციამი მონაწილეობა და ა.შ.).

4.6. შეზღუდული შესაძლებლობების ძირითადი სახეობები

შეზღუდული შესაძლებლობების ზოგადი სახეობები ჩამოთვლილია ქვემოთ:

1. ფიზიკური შეზღუდვები

მოიცავს ფიზიოლოგიურ, ფუნქციურ და/ან გადაადგილების უნარების დაზიანებას. შეიძლება იყოს ცვალებადი ან მუდმივი, ქრონიკული, პროგრესული ან სტაბილური, ხილული ან უხილავი. ზოგიერთ შემთხვევაში შეიძლება ადგილი ჰქონდეს ძლიერ, საშუალო, მცირედ ტკივილს, ან შეიძლება საერთოდ არ იყოს ტკივილი.

„პროგრესული“ მდგომარეობის მახასიათებლები და მაგალითები:

ასეთი დარღვევების დროს მდგომარეობა უარესდება, მაგრამ შეიძლება იყოს ცვალებადი.

გაფანტული სკლეროზი- ნევროლოგიური დეგრადაცია;

კუნთოვანი დისტროფია- კუნთოვანი სისტემის დარღვევა;

ქრონიკული ართრიტი- სახსრების ანთება;

„არა-პროგრესირებადი“ მდგომარეობის მახასიათებლები და მაგალითები:

ასეთი დარღვევები არ არის პროგრესული და არის სტაბილური:

ცერებრალური დამბლა- ნევროლოგიური მდგომარეობა;

სპინა ბიფიდა- ხერხემლის არხის არასრული დახურვა;

ზურგის ტვინის დაზიანება- ტრავმით გამოწვეული ნევროლოგიური დაზიანება.

ქვემოთ ჩამოთვლილი დარღვევები არ არის პროგრესული, მაგრამ შეიძლება იყოს ცვალებადი:

ფიბრომიალგია- ქრონიკული ტკივილი;

ქრონიკული დაღლილობის სინდრომი- ქრონიკული დაღლილობის მდგომარეობა.

2. მხედველობის დარღვევები

“ოფიციალური სიბრმავე” აღწერს ადამიანს, რომელსაც აქვს მხედველობის 10% ან ნაკლები.

მხედველობის დარღვევების მქონე ადამიანების მხოლოდ 10% არის სრულიად უსინათლო. დარჩენილი 90% არის „მხედველობის დარღვევის“ მქონე ადამიანი.

მხედველობის დაკარგვის ხშირი მიზეზები შემდეგია:

კატარაქტა (დაბინდული მხედველობა- განკურნებადია);

დიაბეტი (პროგრესული სიბრმავე);

გლაუკომა (პერიფერიული მხედველობის დაკარგვა);

მაკულოდისტროფია (დაბინდული მხედველობა);

ბადურის დაშლა (მხედველობის დაკარგვა);

პიგმენტური რეტინიტი (პროგრესული სიბრმავე).

3. სმენის დარღვევები

“ყრუ“ აღწერს პირს, რომელსაც აღენიშნება სმენის სერიოზული დაქვეითება.

“დაყრუებული“ აღწერს ადამიანს, რომელმაც სმენა დაკარგა ზრდასრულ ასაკში.

“ყრუ-ბრმა“ აღწერს ადამიანს, რომელიც არის როგორც უსინათლო ასევე სმენადაქვეითებული.

“სმენის გართულება“ აღწერს ადამიანს, რომელსაც შემორჩენილი აქვს სმენისა და საუბრის გარკვეული შესაძლებლობები.

4. ფსიქიკური ჯანმრთელობის პრობლემები

ფსიქიკური ჯანმრთელობის პრობლემები ისევე, როგორც ფიზიკური დარღვევები შეიძლება იყოს სხვადასხვა ფორმის.

თუმცა, ფიზიკური დაავადებებისგან განსხვავებით იკურნება ყველა ფსიქიკური დაავადება.

ისინი იყოფა ექვს ძირითად კატეგორიად:

შიზოფრენია- ყველაზე მძიმე ფსიქიკური დაავადება; შიზოფრენია ემართება კანადელების 1%-ს.

ხასიათის აშლილობები (დეპრესია და მანიაკალური დეპრესია)- ეს დაავადებები აწუხებს მოსახლეობის 10%-ს. დეპრესია არის ხასიათის ყველაზე ხშირი აშლილობა.

შფოთვა- მოიცავს ფობიებს და პანიკურ აშლილობას, ასევე აკვიატება.

კვებითი აშლილობები- მოიცავს ანორექსიას და ბულემიას და ყველაზე ფართოდ არის გავრცელებული მამაკაცებში და 30 წლამდე ქალებში.

პიროვნების აშლილობები- არსებობს პიროვნების აშლილობის ბევრი ფორმა. ასეთი აშლილობის მქონე პირებს ხშირად უჭირთ სხვა ადამიანებთან ურთიერთობა. ეს არის ყველაზე რთულად სამკურნალო აშლილობების ტიპი.

ტვინის ორგანული დაავადებები- ასეთი აშლილობა აწუხებს მოსახლეობის დაახლოებით 1%-ს. ეს აშლილობა არის ფიზიკური დაავადების ან ტვინის დაზიანების შედეგი (მაგალითად, ალცჰეიმერი, ინსულტი, დემენცია).

5. ინტელექტუალური დარღვევები

ხასიათდება ინტელექტუალური განვითარების და შესაძლებლობების საშუალოზე დაბალი მაჩვენებლით.

მოიცავს ადამიანის სწავლის უნარის მუდმივ შეზღუდვას.

ინტელექტუალური (ან განვითარების) დარღვევები მოიცავს:

ნებისმიერი მდგომარეობა, რომელიც აზიანებს ტვინის განვითარებას დაბადებამდე, დაბადების დროს, ან ბავშვობაში.

გენეტიკური მდგომარეობა.

ნებისმიერი ავადმყოფობა, რომელიც დედას ემართება ორსულობის დროს.

ორსულობის დროს ალკოჰოლის ან ნარკოტიკული საშუალებების მოხმარება.

ბავშვობის დაავადებები.

სიღარიბე- ღარიბი ოჯახების შვილებს შეიძლება განუვითარდეთ ინტელექტუალური დარღვევები, რაც გამოწვეულია კვების უკმარისობით, მდგომარეობის გამომწვევი ავადმყოფობით, არასაკმარისი სამედიცინო ზრუნვით, და გარემო საფრთხეებით.

6. სწავლის შეზღუდული შესაძლებლობები

სწავლის შეზღუდული შესაძლებლობები არის ადამიანის ნერვული სისტემის ძალიან სპეციფიური და მუდმივი აშლილობა, რომელიც ზეგავლენას ახდენს სწავლის პროცესზე.

ასეთ მდგომარეობაში ადამიანებს ეზღუდებათ დანახულის და მოსმენილის აღქმის უნარი, ან მიღებული ინფორმაციის ტვინის სხვა ნაწილებთან დაკავშირების შესაძლებლობა.

სწავლის შეზღუდული შესაძლებლობების ყველაზე ფართოდ გავრცელებული მაჩვენებელი არის სხვაობა ადამიანი პოტენციალს (მიდრეკილებები და ინტელექტუალური შესაძლებლობები) და ამავე ადამიანის რეალურ მიღწევებს შორის.

სწავლის შეზღუდული უნარები არ ნიშნავს იმას, რომ ადამიანს არ შეუძლია სწავლა; ეს ნიშნავს იმას, რომ ისინი განსხვავებული გზით სწავლობენ.

სწავლის შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბევრი ადამიანი იმუშავებს სტრატეგიას, რათა აინაზღაუროს ან გადალახოს სიმძნელები.

გარკვეული ტიპის აშლილობები წინასწარ განსაზღვრავს ადამიანის ზოგადი განვითარების შესაძლო დარღვევებს, თუმცა შესაძლებელია ადგილი ჰქონდეს დადებით ცვლილებებსაც, რომლებიც წარმოიქმნება შესაბამის პირობებში ადამიანის გარემოსთან ადაპტაციის პროცესში. მაგალითად, უსინათლო ადამიანებს უვითარდებათ გადაადგილების უნარები, რაც დაკავშირებული ტაქტილურ, აკუსტიკურ და სხვა სენსორულ შეგრძნებებთან, რომლებიც ახდენენ მხედველობის ფუნქციის დაკარგვის კომპენსირებას.

ადამიანი, რომელსაც აქვს სმენის დაზიანება არ შეუძლია იმ ხმოვანი სიგნალების აღქმა, რომლებიც ძალიან მნიშვნელოვანია გარშემო სამყაროს აღქმისთვის, საგნების სრული და ყოვლისმომცველი წარმოდგენის და რეალობის ფენომენის აღქმისთვის. სმენის დაზიანების კომპლექსური პრობლემის დროს, ადამიანს არ შეუძლია ინფორმაციის ბევრი წყაროს გამოყენება (რადიო გადაცემების, ლექციების და ა.შ. მოსმენა), არ შეუძლია სატელევიზიო გადაცემების, ფილმების, სპექტაკლების სრულყოფილად აღქმა. სმენის დარღვევა მნიშვნელოვნად ზღუდავს ადამიანის ესთეტიური განვითარების შესაძლებლობებს, რადგან ეს ადამიანი მოკლებულია მუსიკის ნორმალურად აღქმის შესაძლებლობას. თუმცა, პროცესები, რომლებიც დაკავშირებულია სოციალური ფაქტორების ზემოქმედების პირობებში ადამიანის პიროვნული განვითარების დარღვევასთან შეიძლება მივიდეს იმ დონემდე, რომ განაპირობოს პიროვნების მრავალმხრივი განვითარება.

თავი V - შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა მასპინძლობასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები

5.1.1. უსინათლობისთვის მომსახურებების გაწევასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები

ზოგადი რეკომენდაციები

მთავარი მოთხოვნა არის იმ ადამიანის უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, რომელიც თქვენს დაწესებულებაში ატარებს დასვენებას.

გაეცანით. აცნობეთ უსინათლო ადამიანს თქვენი ადგილზე ყოფნის და გასვლის შესახებ.

საოჯახო სასტუმროს ტერიტორიის და საცხოვრებელი სივრცის გაცნობის დროს ხელჩაკიდებულს ნუ წაიყვანთ უსინათლო ადამიანს. თუ საჭიროა, უსინათლო თავად მოგკიდებთ ხელს იდაყვზე. მანამდე, უნდა ჰკითხოთ: „ხომ არ გინდა ხელი მომკიდოთ?“

როდესაც უსინათლო ადამიანს მიჰყვებით აუცილებელია მისცეთ მას მკაფიო ინფორმაცია. ხელით მას მიმართულებებს ვერ აჩვენებთ, მაგრამ შეგიძლიათ აუხსნათ სიტყვიერად, შემდეგი ტერმინების გამოყენებით: „მარცხნივ“, „მარჯვნივ“ „წინ“, „უკან“ და ა.შ. აქვე, არ უნდა დაგავიწყდეთ, რომ მიმართულებების მიცემა უნდა მოხდეს ადამიანის პოზიციის შესაბამისად. საგნის ან გარეშემო მიმდინარე მოვლენების აღწერისას აუცილებელია მრავალფეროვანი განმსაზღვრელი ტერმინების გამოყენება, რათა აღწერილობა მაქსიმალურად მკაფიო იყოს უსინათლოსთვის. ეცადეთ მინიმუმამდე დაიყვანოთ გარემო ხმაური, რადგან ეს მნიშვნელოვან ზეგავლენას ახდენს უსინათლო ადამიანზე, რომელიც მხოლოდ გარემოს აკუსტიკას ეყრდნობა.

ხელი მოხარეთ იდაყვში. უსინათლო ადამიანი უკან გამოგყვებათ ნახევარი ნაბიჯის დისტანციით და ხელს მოგკიდებთ იდაყვის ოდნავ ზემოთ. როდესაც უსინათლო ადამიანს უძღვებით აირჩიეთ ყველაზე უსაფრთხო ადგილები. მაგალითად, თუ სახლი გზის მარცხენა მხარეს მდებარეობს, მაშინ უსინათლო ადამიანი თქვენს მარჯვნივ უნდა იყოს და პირიქით. სიარულისას გამოიყენეთ ყველაზე მოსახერხებელი ტემპი. გააფრთხილეთ უსინათლო ადამიანი ყველა დაბრკოლების შესახებ, რომელიც გზა შეგზვდებათ. ამის საუკეთესო საშუალება არის ნიშნების მიცემა. მაგალითად, თუ გზად ბორდიურის კიდე ან კიბე შეგზვდათ საკმარისია ნებისმიერი მოძრაობის გაკეთება იდაყვით (რომელზეც ხელი უკიდია უსინათლოს) (უკან, წინ ან გვერდზე მოძრაობა). თუ უსინათლო ადამიანთან ერთად პირველად ხართ, მაშინ აუხსენით მას დაბრკოლების ხასიათი: დაბრკოლება, ავდივართ კიბეებზე. ასეთ შემთხვევაში არ უმჯობესია წამიერად შეჩერდეთ დაბრკოლების წინ. არცერთ შემთხვევაში არ დაუშვათ უსინათლო ადამიანის გუბებში, ორმოებში, თხრილებში და მსგავს დაბრკოლებებში ფეხის ჩავარდნა. თუ თქვენს მარშრუტზე მსგავსი დაბრკოლებების არიდება შეუძლებელია, მაშინ აუცილებლად გააფრთხილეთ უსინათლო.

იგივე პრინციპი მუშაობს თავის სიმაღლეზე არსებულ დაბრკოლებებთან მიმართებით (ხის ტოტები, საგზაო ნიშნები და ა.შ.). საჭიროების შემთხვევაში ეცადეთ დაიცვათ

უსინათლო: თავისუფალი ხელით მიმართეთ ის დაქანების სასურველი კუთხისკენ. თუმცა, თავს ნუ მოახრევეინებთ, ეცადეთ დაზიანებისგან დაიცვათ მისი სხეული ხელისგულის გამოყენებით. ამავე დროს, ხელისგული არის ერთგვარი გიდი. თუ უსინათლოს თავად სურს მარშრუტის გავლა ის ამას გეტყვით. გვერდიგვერდ სიარული შეუძლებელია მაგალითად, ვიწრო გასასვლელებში. ასეთ დროს, დამხმარე პირმა უნდა გამართოს ხელი. ეს იქნება ნიშანი იმისა, რომ უსინათლო ადამიანი უკან უნდა გამოგყვეთ დაბრკოლების გადალახვამდე. თუ აუცილებელია, რომ უსინათლომ ერთი პოზიციიდან მეორეზე გადაინაცვლოს გამართეთ ხელი, გადაიტანეთ ზურგსუკან. უსინათლო, რომელიც თქვენს მოხრილ ხელს მოჰყვება გადაინაცვლებს გვერდით გაჩერების გარეშე. დამხმარე პირი უსინათლოს ხელზე შეხებით მიანიშნებს მოაჯირების არსებობაზე. მეორე ხელით ეხება უსინათლოს ზურგს. ამ შემთხვევაში აუცილებელია სასურველ მიმართულებაზე მითითება და არსებული დაბრკოლებების დაბლოკვა, როგორც ეს ზემოთ იყო მითითებული.

სწავლების მასალები

თემა: „სოფლის საოჯახო სასტუმროების ფიზიკური (არქიტექტურული) ხელმისაწვდომობა შეზღუდული შესაძლებლობების და გადაადგილების დაქვეითებული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის“.

მომხსენებელი: იაროსლავ ჰრიბალსკი- უკრაინის შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა ეროვნული ასამბლეის „უკრაინა შეზღუდვების გარეშე“ პროგრამის კოორდინატორი.

<https://www.rt4all.net/learn-more>

5.1.2. თანხლება ობიექტის ტერიტორიაზე

უსინათლო ადამიანებისთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს კარების სიგანეს და აუცილებელია ამ ინფორმაციის მიწოდება. კარებში შესვლისას, ყოველთვის ეცადეთ დადგეთ კარის ანჯამების მხარეს. გააღეთ კარი, გადადგით ნაბიჯი და გადაადგილების მიმართულება მიუთითეთ სხეულის მოძრაობით. უსინათლო, თქვენი ხელის დახმარებით თავად დახურავს კარს. ლიფტში შესვლისას ყოველთვის შედით პირველი. გამოსვლისას საპირისპიროდ, უსინათლო გამოდის პირველი და თქვენ მიუთითებთ მოძრაობის უსაფრთხო მიმართულებაზე. უცნობ ადგილებში შესვლისას, სადაც გარკვეული პერიოდით აპირებთ გაჩერებას დეტალურად აღწერეთ ავეჯის განლაგება და ადგილის სტრუქტურა. შემდეგ შესთავაზეთ უსინათლოს ოთახის შემოვლა კედლებისა და ავეჯის ზედაპირზე თითების შეხებით. ამავე დროს, აკონტროლეთ მოძრაობის უსაფრთხოება და როგორც ზემოთ იყო მითითებული აცნობეთ დაბრკოლებების შესახებ. შემდეგ წაიყვანეთ უსინათლო ოთახის გასწვრივ. იმისთვის, რომ უსინათლოს დაეხმაროთ დაჯდომაში დადეთ მისი ხელი სკამის საზურგეზე. თუ საჭიროა სკამის გაწევა აცნობეთ ამის შესახებ უსინათლოს. კვების დროს, უსინათლოს თხოვნის შემდეგ აუხსენით მას თუ სად დევს დანა ჩანგალი და კერძები, ან თავად დაუდეთ საჭმელი თეფშზე. ობიექტზე რაიმე ცვლილების შემთხვევაში აუცილებლად აცნობეთ უსინათლო პირს. საუკეთესო ვარიანტია თუ

დაეხმარებით უსინათლოს სკამზე კომფორტულად მოთავსებაში. ასეთ დროს მოიქეცით შემდეგნაირად: თავისუფალი ხელი დადეთ სკამის სახელურზე და აცნობეთ უსინათლოს სკამის მდებარეობის შესახებ. უსინათლო თქვენი ამ ხელის საშუალებით იპოვნის სახელურს და დაჯდება. არ დასვით უსინათლო მხრებზე ხელის მოკიდებით. ამ ფაქტორების გათვალისწინება მნიშვნელოვანია, რათა საგანგებო სიტუაციის შემთხვევაში მინიმუმამდე იქნას დაყვანილი დაზიანების რისკი.

5.1.3. თანხლება მომსახურებების მიღების დროს

მომსახურებების მიღების ან გარკვეული პროდუქტების შეძენის დროს, უნდა აცნობთ უსინათლოს პროდუქტის ან მომსახურების ხასიათის, ფასის და მახასიათებლის შესახებ. ამგვარად, უსინათლო თავად მიიღებს გადაწყვეტილებას შეძენის ან მომსახურების გამოყენების შესახებ თქვენ კი გააკონტროლებთ უსაფრთხოებას და ხარისხს, ან თავად განახორციელებთ სხვა აუცილებელ მოქმედებებს. მაგრამ, ნებისმიერ შემთხვევაში აუცილებელია უსინათლოს აცნობთ თუ რა ხდება.

5.1.4. რამდენიმე პირის თანხლება

სასურველი არ არის ერთზე მეტი უსინათლო პირის თანხლება. ასეთ შემთხვევაში რთულია მათი უსაფრთხოების კონტროლი, ასევე მანევრირება. მაგრამ თუ სხვა გამოსავალი არ არის, მაშინ მიღებული უნდა იქნას წინასწარი ზომები. თუ ორი უსინათლო გახლავთ თან, მაშინ ერთი უსინათლო უნდა იყოს თქვენს ერთ გვერდზე, მეორე მეორეზე. თუ ორიდან ოთხამდე უსინათლო ადამიანი გახლავთ თან, მესამე და მეოთხე უსინათლომ ხელი უნდა მოკიდოს პირველ და მეორე უსინათლო პირებს. პირველი და მეორე უსინათლო თქვენს მიერ მიწოდებულ ნიშანს გადასცემს დანარჩენებს. თუ ოთხზე მეტი უსინათლო ადამიანი გახლავთ თან, მაშინ სტანდარტის თანახმად პირველი კიდებს გიდს ხელს, ხოლო დანარჩენები ერთმანეთს მხარზე ადენებენ ხელს. ასეთ სიტუაციაში ნიშნების მიცემა ბევრად უფრო რთულია და გადაადგილების სიჩქარე ბევრად უფრო ნელი.

5.1.5. დამხარება ინფორმაციის მიღების დროს

ყოველთვის გადაამოწმეთ რა ფორმით უნდა ადამიანს ინფორმაციის მიღება: ბრაილის შრიფტით, დიდი ასოებით თუ მიაწოდეთ ინფორმაცია არსებულ ფორმატში- სულ არაფრის მიცემას ასე ჯობია.

ვიდრე უსინათლოს რამეს წაუკითხავთ უთხარით ამის შესახებ. ისაუბრეთ ნორმალურად. ნუ გამოტოვებთ ინფორმაციის ნაწილს თუ ამაზე არ გთხოვენ. წაკითხვის პროცესს ნუ შეცვლით მოყოლით. როდესაც უსინათლომ დოკუმენტს ხელი უნდა მოაწეროს აუცილებლად წაუკითხეთ მას ეს დოკუმენტი. შეზღუდული შესაძლებლობა არ ათავისუფლებს უსინათლოს დოკუმენტში მოცემული ვალდებულებებისგან.

მნიშვნელოვანია ყველა ქვეყნის წარმომადგენელმა იცოდეს, რომ როდესაც ქუჩაში შეზღუდული შესაძლებლობის ადამიანს ხედავთ ეს აუცილებლად იმას არ ნიშნავს, რომ ის დახმარებას ითხოვს. აუცილებელი არ არის გადაჭარბებული გულშემატკივრობის ან წუხილის გამოხატვა, რადგან ის ფაქტი, რომ თქვენ ამ პიროვნებას არ ექცევით როგორც თანასწორს შეურაცხყოფელია.

ქვემოთ ჩამოთვლილია ქცევის 10 წესი, რომელიც გამოიყენება უსინათლოებთან კომუნიკაციისას. ეს წესები გამოიყენება აშშ-ს სოციალური მუშაკების მიერ.

- როდესაც ესაუბრებით ადამიანს, რომელსაც აქვს მხედველობის დარღვევა პირდაპირ მიმართეთ მას და არა მის თანმხლებ პირებს;
- მხედველობის დარღვევის მქონე პირის გაცნობისას თუ გსურთ ხელის ჩამორთმევა უნდა უთხრათ მას ამის შესახებ;
- მხედველობის დაზიანების ან უსინათლო ადამიანთან შეხვედრისას აუცილებლად გაეცანით და გააცანით მას თქვენი თანმხლები პირები;
- ჯგუფური დიალოგის დროს არ დაგავიწყდეთ იმის თქმა თუ ვის ესაუბრებით და წარადგინეთ საკუთარი თავი;
- დახმარება შესთავაზეთ კითხვით. შესაძლოა ამ ადამიანს არ სჭირდებოდეს დახმარება;
- დახმარების შეთავაზებისას დაელოდეთ ვიდრე უსინათლო დათანხმდება თქვენს შეთავაზებას და შემდეგ ჰკითხეთ თუ რა და როგორ უნდა გააკეთოთ;
- შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ბავშვებს მოეპყარით ისე როგორც უფროსებს;
- როდესაც ესაუბრებით ადამიანს, რომელსაც კომუნიკაციის პრობლემა აქვს მოუსმინეთ მას ყურადღებით. იქონიეთ მოთმინება, აცადეთ საუბრის დასრულება. ნუ შეუსწორებთ და ნუ დაუმატებთ ნურაფერს მათ ნათქვამს. ნუ მოიქცევით ისე თითქოს ყველაფერი გაიგეთ, თქვენ ყველაფერს ვერ გაიგებთ. სთხოვეთ მას განმარტოს ნათქვამი, ასე შედგება თქვენი კომუნიკაცია;
- დარწმუნდით, რომ ადგილი სადაც ღონისძიება იმართება ადაპტირებულია;
- წინასწარ დაფიქრდით იმაზე თუ რა სახის პრობლემები ან დაბრკოლებები შეიძლება წარმოიშვას და იფიქრეთ ამ პრობლემების გადაჭრის საშუალებებზე;
- საუბრის დროს ადგილის შეცვლის შემთხვევაში აცნობეთ ამის შესახებ თანამოსაუბრეს;
- ეცადეთ საუბარში გამოიყენოთ სახის გამომეტყველება ან ჟესტები.

ხშირად, უსინათლო ადამიანთან საუბრისას ხდება სტანდარტული ფრაზების გამოყენება, რაც ხაზს უსვამს ამ ადამიანების შეზღუდულ შესაძლებლობებს: „ხომ არ დაბრძანებით ბატონო/ქალბატონო?“ ან „ბატონო/ქალბატონო გთხოვთ აქ მოაწეროთ ხელი“. ეს ხდება იმიტომ, რომ ადამიანების უმრავლესობამ არ იცის უსინათლოების შესაძლებლობების შესახებ და ისინი სრულიად უმწეოდ მიაჩნიათ. ბევრი ფიქრობს, რომ უსინათლოს არ შეუძლია საკუთარი თავის მოვლა ან მარტივი დავალებების შესრულებაც კი. ასეთი დამოკიდებულება უსინათლო ადამიანებთან შეურაცხმყოფელია და ცუდად მოქმედებს მათზე. ყველაზე უხერხული სიტუაცია წარმოიქმნება მაშინ, როდესაც უსინათლო ადამიანის თანდასწრებით საუბარი გრძელდება ისე თითქოს ეს ადამიანი ადგილზე არ არის ან ყრუა. ზოგიერთი ადამიანი

უსინათლო ადამიანთან საუბრის დროს ცდილობს ისაუბროს რაც შეიძლება ხმამაღლა. ეს აიხსნება იმით, რომ უსინათლოებს არ აქვთ არა-ვერბალური კომუნიკაციის საშუალება (ვიზუალური კონტაქტი), შესაბამისად ხშირად მათ, ვისაც აქვთ მხედველობა არ იციან როგორ დაამყარონ კომუნიკაცია უსინათლო ადამიანთან. თუმცა, უსინათლოსთან კომუნიკაცია შესაძლებელია სწორი ფორმით. როდესაც უსინათლოს მიმართავთ მოკიდეთ მას ხელი, ან თუნდაც მიუახლოვდით. ბევრი ადამიანი, უსინათლოსთან საუბრის დროს ცდილობს არ გამოიყენოს ისეთი სიტყვები როგორიცაა: „დანახვა“, „ყურება“, „უსინათლო“, „სიბრმავე“. მნიშვნელოვანია გავითავისოთ, რომ უსინათლო ადამიანების უმრავლესობას შეუძლია საკუთარ პრობლემაზე იუმორით საუბარი. ასევე, უსინათლოების სიტყვას „ნახვა“ იყენებენ გარემოს განსაკუთრებული აღქმის გამოსახატავად: „ვნახე მეგობარი“, „ვუყურე გადაცემას“, და ა.შ. ამიტომ ნუ მოგერიდებთ ჰკითხოთ უსინათლოს „გინდა ამის ნახვა?“, ჰკითხეთ და დანარჩენი მას მიანდეთ.

საუბრისას, საჭიროების შემთხვევაში თავისუფლად გამოიყენეთ სიტყვები „უსინათლო“ და „სიბრმავე“. მაგარმ გახსოვდეთ ისიც, რომ უხამსი და უტაქტოა ისეთი კითხვის დასმა როგორიცაა: „ბრმა ხარ? სულ ბრმა ხარ? ანუ ვერაფერს ხედავ? საშინელება! უსინათლო დაიბადე? ანუ, დაზიანების გამოა?“. ნუ დაგავიწყდებათ, რომ უსინათლოები სმენადაქვეითებულები არ არიან, ამიტომ ნუ გამოიყენებთ ისეთ ფრაზებს როგორიცაა: „უსინათლობაზე დიდი უბედურება არ არსებობს! მირჩევნია მოგვკდე ვიდრე უსინათლო ვიყო...“. ასეთი გამოთქმები ძალიან შეურაცხმყოფელია მათთვის.

უსინათლო ადამიანები ცდილობენ სხვა ადამიანებმა არ შენიშნონ მათი ფიზიკური ნაკლი და ყურადღება არ მიაქციონ მას. განსაკუთრებით ტრანსპორტში ან მეგობრებთან და კოლეგებთან ერთად დროის გატარებისას. უსინათლოს უნდა, რომ მას მოექცნენ როგორც ჯანმრთელ ადამიანს. ამიტომ არის, რომ ისინი იყენებენ სიტყვას „დანახვა“.

მხედველობის დაზიანების მქონე პირების თანდასწრებით მოერიდეთ სხვა მოსაუბრეებთან საუბრის დროს ჟესტების გამოყენებას. უსინათლო ადამიანი ხშირად ამჩნევს ამას და ასეთი საქციელი მისთვის შეიძლება შეურაცხმყოფელი იყოს. ნურასდროს მიესალმებით უსინათლო ადამიანს თავის დაკვრით ან ხელის დაქნევით. მისალმება უნდა გამოიხატებოდეს მხოლოდ სიტყვიერად, მიმართული უნდა იყოს პირდაპირ უსინათლოსკენ და გამოყენებული უნდა იქნას მისი სახელი. თუ შეხვედით ოთახში, სადაც უსინათლო ადამიანია, აუცილებლად აცნობეთ მას შესვლის შესახებ. როდესაც უსინათლო ადამიანი გვერდზე ჩაივლის უთხარით მას, რომ იქ ხართ. თუ ვინმეს ესაუბრებით ნუ შეწყვეტთ დიალოგს უსინათლო ადამიანის მოახლოებისას, რადგან თუ გაჩუმდებით ის შეიძლება შემთხვევით დაგეჯახოთ. ნუ მიაშტერდებით უსინათლო ადამიანს (შეეხება ადამიანს, რომლებიც სრულიად უსინათლო არ არიან), ეს ძალიან უტაქტო საქციელია.

5.1.6. დახმარება უსინათლოებისთვის რესტორანში, პიცერიაში, კაფეში, რაც შეიძლება გახდეს თქვენი მომსახურების ნაწილი

დაეხმარეთ უსინათლოს გასახდელში შესვლაში და მიუთითეთ მას ყველა არსებული დაბრკოლების შესახებ (მაგდები, კიბეები, და ა.შ.). დაეხმარეთ გახდაში და გარკვევით აუხსენით თუ სად ტოვებთ მის ტანსაცმელს (თუ არ არის გასახდელი). საჭიროების შემთხვევაში მიიყვანეთ უსინათლო ლიფტთან და აღწერეთ ის დეტალურად.

შესთავაზეთ უსინათლოს დაჯდომა და დადეთ მისი ხელი სკამის საზურგეზე. ძირითადად უსინათლოებს თავად შეუძლიათ სკამზე დაჯდომა. მაგრამ, დაჯდომამდე გადაამოწმეთ სკამი: ის შეიძლება მაგალითად დასვრილი იყოს. დეტალურად აღწერეთ რა არის მაგიდაზე- ხელსახოცი, ხილი, მარილი და პილპილი, დანა-ჩანგალი. დეტალურად აღწერეთ რა სად დევს.

წაიკითხეთ მენიუ და არ დაგავიწყდეთ ფასები. შეკვეთისას უთხარით ამის შესახებ უსინათლოს და მიუთითეთ თუ რომელი მხრიდან მოხდება კერძების მოტანა.

აუხსენით უსინათლო ადამიანს თუ რა საკვები დევს მის თეფშზე. ამისთვის შეგიძლიათ უსინათლოს შესთავაზოთ წარმოდგინოს თეფში, როგორც საათის ციფერბლატი. დაასახელეთ კერძები საათის ისრის მიმართულებით (12- კარტოფილი, 3- კატლეტი, და ა.შ.). მოერიდეთ ნებისმიერ დამაბნეველ განმარტებას და ინსტრუქციას, რომელსაც თან ახლავს ჟესტები, ასევე ისეთი გამოთქმები, როგორიცაა „სამარილე სადღაც მაგიდაზეა“, ან „სამარილე თქვენთან ახლოს არის“. ეცადეთ გამოიყენოთ ზუსტი და მკაფიო გამოთქმები: „ჭიქა არის მაგიდის ცენტრში“, „სკამი არის თქვენს მარჯვნივ“.

თუ შეამჩნევთ, რომ უსინათლო ადამიანი დაისვარა ჭამის დროს, უთხარით მას ამის შესახებ ზრდილობიანად, და დაეხმარეთ გასუფთავებაში.

საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილას პირველად მისვლისას, ეცადეთ შეარჩიოთ დრო, როდესაც კაფე, რესტორანი, სასადილო ან პიცერია ძალიან არ არის გადატვირთული. ასე შეძლებთ უსინათლოს აჩვენოთ ადგილის სტრუქტურა და მისცეთ საშუალება გაეცნოს გარემოს.

წაუკითხეთ მენიუ, აუხსენით კერძები, ან მათი შეკვეთის წესი. სხვა სიტყვებით, აუხსენით უსინათლო ადამიანს თუ როგორ უნდა მოიქცეს კაფეში შესვლის მომენტიდან სადილის დასრულებამდე. სასადილო ოთახში უსინათლო ადამიანს აუცილებლად დასჭირდება სხვა პირების დახმარება, რადგან ნაკლებად სავარაუდოა, რომ მან დამოუკიდებლად შეძლოს თვითმომსახურება.

5.1.7. დახმარება უსინათლოებისთვის თვითმომსახურების მაღაზიაში

ასეთი ტიპის მაღაზიაში ორიენტირება უსინათლოსთვის გაცილებით უფრო რთულია ვიდრე ისეთ მაღაზიებში, სადაც შეიძლება დახმარების მიღება. ამიტომ, აუცილებელია დახმარების აღმოჩენა და თქვენ შეგიძლიათ შესთავაზოთ დახმარება. როდესაც უსინათლო ადამიანს ეხმარებით არ უნდა დაუსვათ კითხვები მისი ცხოვრების და პრობლემების შესახებ, რადგან თქვენი მიზანი სულ სხვაა.

ჰკითხეთ უსინათლო ადამიანს თუ რომელი პროდუქტის (ნივთის) შეძენა სურს. უთხარით თუ სად ხართ მოცემულ მომენტში და რა არის თქვენს გარშემო. აუხსენით მაღაზიის სტრუქტურა და განყოფილებების მდებარეობა. ეს შეიძლება მათ დაეხმაროს

მომდევნო მოსვლისას. ინფორმაციის მიწოდების შემდეგ უთხარით თუ რომელი მიმართულებით უნდა წავიდეს. უსინათლომ უნდა იაროს დახლების საპირისპირო მხარეს, რათ შემთხვევით არ შეეჯახოს მათ.

დახლთან ყოფნისას უთხარით უსინათლოს არსებული პროდუქტების და მათი ფასების შესახებ. თუ უსინათლო დაინტერესებულია პროდუქტით, მაშინ გაჩერდით და უფრო დეტალურად აღწერეთ ის (ფასი, წონა, მწარმოებელი). საჭიროების შემთხვევაში მიეცით მას პროდუქტი ხელში, რათა მან შეამოწმოს ის. აღწერეთ დახლი, რომლიდანაც სასურველი პროდუქტი აიღეთ და დაასახელეთ ის მახასიათებლები, რომლებიც დაეხმარება მას მომავალში პროდუქტის პოვნაში. მას შემდეგ რაც ყველაფერს იპოვნით, დაეხმარეთ უსინათლოს გადახდაში, დაასახელეთ ყველა კუპიურა, რომელსაც ის ამოიღებს საფულიდან. საყიდლები ჩაალაგეთ პარკში და მიეცით უსინათლოს ხელში.

5.1.8. დახმარების აღმოჩენა უსინათლო პირისთვის, რომელიც მაღაზიაში შემოვიდა სპეციალურად მომზადებულ ძაღლთან ერთად

არ დაგავიწყდეთ, რომ სპეციალურად მომზადებულ ძაღლებს შეუძლიათ მაღაზიებში, აფთიაქებში, საზოგადოებრივ ტრანსპორტში და ა.შ. შესვლა. ეს ძაღლები თავიანთ მოვალეობას ასრულებენ. ისინი სპეციალურად არიან მომზადებული, ინარჩუნებენ სიჩუმეს და სისუფთავს. მეპატრონემ იცის თუ როგორ უნდა მოუაროს ასეთ ძაღლს და ასეირნებს მას რეგულარულად. გაესაუბრეთ მეპატრონეს და არა ძაღლს. შეიძლება უჩვეულოდ მოგეჩვენოთ, მაგრამ უსინათლო ადამიანისთვის ძაღლი არის გზამკვლევი. ძაღლის ყურადღება დუნდება თუ თქვენ მას ესაუბრებით. ნუ გაუფანტავთ ძაღლს ყურადღებას თამაშით, მოფერებით ან სტვენით. საჭმელს ნუ მისცემთ გზამკვლევ ძაღლს! პირველ რიგში ჰკითხეთ მეპატრონეს სჭირდება თუ არა მას თქვენი დახმარება.

124

5.1.9. ძაღლის ყურადღების მოდუნება მოფერებით

მას შემდეგ, რაც ძაღლი შეასრულებს თავის სამუშაოს, მას მოხსნიან ყელსაბამს და ის ხდება ჩვეულებრივი შინაური ცხოველი (მას უნდა მოფერება ისევე როგორც სხვა ძაღლებს). მაგრამ მოფერება შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როდესაც საყელური მოხსნილია. მაგალითად, როდესაც ძაღლი და მისი პატრონი გზაზე გადადიან, ძაღლის მოფერებით თქვენ მისი მომზადების ორ წელს წყალში ყრით.

ნუ დაუსტვენთ, როდესაც ძაღლი მუშაობს! როდესაც ვინმე თქვენს სახელს იძახის, თქვენ ინსტინქტურად აბრუნებთ თავს. ძაღლები ამავს აკეთებენ სტვენაზე. თუ ძაღლის ყურადღება მოდუნდება შესაძლოა მოხდეს უბედური შემთხვევა. ძაღლის მფლობელი მუდმივად „კითხულობს“ ძაღლის მიერ მოწოდებულ ნიშნებს. ძაღლის თავის მოულოდნელი მობრუნება ცრუ ნიშანია მეპატრონისთვის.

მსგავსი სამუშაოსთვის ხშირად გამოიყენება ლაბრადორის ჯიშის ძაღლი. ისინი არიან ჭკვიანები, გონიერები და ძალიან უყვართ ხალხი. მათ ასევე უყვართ საჭმელი და მიირთმევენ ყველაფერს რასაც სთავაზობენ. ამიტომ, საჭმელს ნუ შესთავაზებთ ასეთ ძაღლს. გასათვალისწინებელია, რომ სხვა ძაღლებიც ხელს უშლიან სპეციალურად მომზადებული ძაღლის კონცენტრაციას. გახსოვდეთ, რომ გზამკვლევი ძაღლებიან არიან განსაკუთრებული ძაღლები და არა იმიტომ, რომ ისინი უფრო ჭკვიანები ან

მნიშვნელოვანი არიან, არამედ იმიტომ, რომ ისინი ასრულებენ სპეციალურ დავალებებს და ამით განსხვავდებიან შინაური ძაღლისგან.

5.1.10. დახმარების აღმოჩენა უსინათლოებისთვის სახლში ფილმის ყურებისას

სასურველია, რომ წინასწარ იცოდეთ იმ ფილმის შინაარსი, რომელის ყურებასაც აპირებთ. ასეთ შემთხვევაში, უფრო მარტივი იქნება თქვენთვის მოკლე კომენტარების გაკეთება. სახლის კინოთეატრის ოთახში შესვლისას მიეცით საშუალება უსინათლოს გაეცნოს ოთახს (სასურველია კინოჩვენების დაწყებამდე!).

ფილმის ყურებისას, უსინათლოს ესაჭიროება თქვენი კომენტარები იმაზე თუ რა ხდება ეკრანზე. მიაწოდეთ მას ინფორმაცია, რომელსაც ის ვერ ხედავს, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ფილმში სიჩუმეა ან მოცემულ მომენტში ფილმში ხორციელდება მოქმედებები, რომლებიც სიტყვებით არ გადმოიცემა. მოკლედ აღწერეთ ფილმის გმირები (როგორ გამოიყურება, მათი ჩაცმულობა და ა.შ.), მიაწოდეთ უსინათლოს ინფორმაცია, რომელსაც ის ვერ მიიღებს დიალოგების მოსმენით (ადგილი, მოქმედების დრო, სეზონი, და ა.შ.). თქვენი კომენტარები უნდა იყოს მოკლე, სწორი, დამატებით ინფორმაციის გარეშე. ეცადეთ ისაუბროთ შესვენების დროს, რათა უსინათლო მოისმინოს ის რასაც თქვენ უყვებით და ხელი არ შეეშალოს ფილმის ყურებაში. მოუყევით მას მხოლოდ ის რაც რეალურად ხდება ფილმში, მოერიდეთ მოქმედებათა ინტერპრეტაციას.

5.1.11. დახმარების აღმოჩენა უსინათლოსთვის სოფლის მუზეუმში

მუზეუმებში უსინათლოებს უფლება აქვთ შეეხონ სამუზეუმო ექსპონატებს, რომლებიც მოთავსებული არ შუშის მიღმა თანხმლები პირების და მუზეუმის კვალიფიციური თანამშრომლის მეთვალყურეობის ქვეშ. ზოგიერთი მუზეუმის თანამშრომელი ინფორმირებული არ არის ამ სპეციალური რეგულაციის შესახებ. ასეთ შემთხვევაში, მუზეუმის თანამშრომელს უნდა აუხსნათ, რომ თქვენ თან გახლავთ უსინათლო პირი და რომ ის ძალიან ფრთხილად შეეხება ექსპონატებს. როგორც წესი ყველა მუზეუმის ერთმანეთისგან განსხვავდება, შესაბამისად მუზეუმის მონახულება უნდა დაიწყოს მისი ტერიტორიის გაცნობით.

სწავლების მასალები

თემა: [“Peculiarities in providing of services for people with disabilities”](#).

მომხსენებელი: ანდრეი მაცელიუხი- ასოციაცია “Lviv Tourist Board”/“ლვოვის ტურიზმის საბჭო“ აღმასრულებელი დირექტორი.

<https://www.rt4all.net/learn-more>

5.1.12. დამატებითი გასათვალისწინებელი ინფორმაცია

მხედველობის ხარისხი ხშირად განისაზღვრება სიმკვეთრით და მხედველობის ველით. თუმცა, არსებობს მხედველობის ისეთი დაზიანებები, რომელთა აღწერაც შეუძლებელია ამ ორი მახასიათებლით.

მაგალითად, ფერების და სინათლის, ან მკაფიო ნათების აღქმა. იდეალური მხედველობის მქონე ადამიანს შეუძლია საგნების ყველა მიმართულით აღქმა 90 °-ზე, როდესაც ის საგანს უყურებს პირდაპირ და წამოიქმნება 180°-იანი მხედველობის ველი. მხედველობის ვიწრო ველის მქონე ადამიანებს გარკვეული დაზიანებების გამო შეუძლიათ დაინახონ მხოლოდ წინ და არა გვერდებზე. მათ არ აქვთ პერიფერიული მხედველობა. მეტიც, ზოგიერთ ადამიანს, პირიქით მხოლოდ გვერდით შეუძლიათ დაინახონ და ვერ ხედავენ პირდაპირ. მათ არ აქვთ ცენტრალური, მათ აქვთ პერიფერიული მხედველობა.

მხედველობის დაზიანების მქონე პირები არიან ადამიანები, რომელთაც აქვთ მკაფიო მხედველობა და არ მოიაზრებიან უსინათლოდ.

უსინათლო ადამიანს სრულად აქვს დაკარგული მხედველობა და შესაბამისად სინათლის აღქმის უნარი. ასეთი ადამიანების უმრავლესობას (თუ ისინი უსინათლოდ არ დაიბანდნენ) ახსოვთ საგნების ფორმები ან წონა, შეგრძნება და ა.შ.

მნიშვნელოვანია გვახსოვდეს, რომ სიბრმავე ან მხედველობის ნაწილობრივი დაკარგვა არ ნიშნავს სხვა ფიზიკურ, გონებრივ ან ფსიქოლოგიურ აშლილობას.

მხედველობის დაზიანების ყველაზე გავრცელებული ფორმა არის კატარაქტა, გლაუკომა, ბადურას პიგმენტაცია, ბადურას ფიბროპლაზია.

მხედველობის დაზიანების მქონე პირებს შეუძლიათ შეზღუდული რაოდენობის ვიზუალური ინფორმაციის მიღება. თუმცა, მნიშვნელოვანია გვესმოდეს: მიუხედავად იმისა, რომ მხედველობა ძალიან დიდი რაოდენობით ინფორმაციას გვაწვდის გარემოს შესახებ, ის არ არის ინფორმაციის ერთადერთი წყარო.

რეკრეაციულ გარემოში პიროვნების მხედველობის დაზიანების ხარისხის და მისთვის დახმარების აღმოჩენის გზების განსაზღვრის საუკეთესო საშუალება არის კითხვის დასმა.

ნუ ივარაუდებთ! ყველაზე ფართოდ გავრცელებული შეხედულება არის, რომ უსინათლო ადამიანების უმრავლესობას შეუძლია ბრაილის შრიფტის წაკითხვა, ეს მართალი არ არის. მხედველობის მძიმე დაზიანების მქონე ადამიანების მხოლოდ 10%-ს შეუძლია ბრაილის შრიფტის წაკითხვა. უმრავლესობა უპირატესობას ანიჭებს აუდიო ინფორმაციას.

თუ დახმარება გსურთ- ჯერ ჰკითხეთ! თუ გგონიათ, რომ მხედველობის დაზიანების მქონე პირს დახმარება სჭირდება- დაეხმარეთ, მაგრამ მხოლოდ მას შემდეგ, რაც მის თანხმობას მიიღებთ. შემდეგ ჰკითხეთ როგორ შეგიძლიათ დაეხმაროთ.

ნუ იყვირებთ და ნუ ისაუბრებთ ხმამაღლა! მხედველობის დაკარგვა სმენის დაკარგვას არ ნიშნავს. ასევე, მხედველობის დაკარგვა ზეგავლენას არ ახდენს ფსიქიკურ ჯანმრთელობაზე. მიმართეთ პირდაპირ უსინათლო ადამიანს და არა სხვებს, განსაკუთრებით, როდესაც ამ პიროვნებაზე საუბრობთ.

ისაუბრეთ ჩვეულებრივ! ნუ მოერიდებით ისეთი სიტყვების გამოყენებას როგორიცაა „დანახვა“, „შეხედვა“ ან „უსინათლო“. ეს სიტყვები ჩვენი ყოველდღიური სასაუბრო ენის ნაწილია, და უსინათლო ადამიანებიც იყენებენ მათ. ასევე, თუ რაიმე საინტერესოს შენიშნავთ მოუყევით უსინათლო ადამიანს რა ხდება, აღწერეთ ყველაფერი მკაფიოდ.

გაეცანით! უსინათლო ადამიანთან შეხვედრისას შეატყობინეთ მას, რომ ადგილზე ხართ, ასევე უთხარით, რომ მიდიხართ. არ დაგავიწყდეთ, რომ უსინათლო ადამიანს შეატყობინოთ ცვლილებების შესახებ. გახსოვდეთ! გზამკვლევი ძალის ყოველთვის „ყურადღებით“ არის. ნუ გაეთამაშებით ძალს მეპატრონის ნებართვის გარეშე. როდესაც ძალს საყელური უკეთია- ის მუშაობს. თუ ძალის ყურადღებას სხვა რამეზე გადაიტანთ, მეპატრონეს შეიძლება საფრთხე შეექმნას.

ინსტრუქციების მიცემის, ახსნის ან ადგილის აღწერისას გამოიყენეთ აღწერილობითი სიტყვები.

მკაფიოდ მიუთითეთ მიმართულებაზე! როდესაც თან გახლავთ უსინათლო ადამიანი და უცნობ გარემოში გადაადგილდებით, აღწერეთ საგნების ზომა, ფორმა, დისტანცია, საზღვრები და შესაძლო დაბრკოლებები.

გიდის დახმარება. გიდის დახმარება არის მეთოდი, რომელიც შემუშავდა უსინათლო ადამიანებისთვის. ეს მეთოდი სასარგებლოა შეზღუდული მხედველობის მქონე პირებისთვისაც, რომლებიც არ იცნობენ გარემოს. გახსოვდეთ, ყოველთვის იკითხეთ საჭიროა თუ არა თქვენი დახმარება; ყველას როდის სჭირდება ან უნდა გიდის დახმარება.

მეთოდი მდგომარეობს იმაში, რომ უსინათლო ან შეზღუდული მხედველობის მქონე პირს უჭირავს გიდის ხელი იდაყვის ზემოთ და საშუალებას აძლევს მას გაუძღვეს. ეს ეხმარება უსინათლო ადამიანს შეიგრძნოს და მიჰყვეს გიდის მიმართულებას. დახმარების აღმოჩენისთვის, გიდი უნდა შეეხოთ უსინათლო ადამიანის ხელს. სასურველია უსინათლო ადამიანმა გიდს ხელი მოჰკიდოს იდაყვთან. თუ აუცილებელია დამატებითი დახმარება სიარულისას, მაშინ გიდმა ხელი უნდა დაიჭიროს ისე, რომ უსინათლო ადამიანი დაეყრდნოს მას.

ნიშნები ძალიან მნიშვნელოვანია მოძრაობის დროს. მაგალითად, მცირედი პაუზა ბორდიურის კიდესთან. ვერბალური მინიშნებები: „ვუახლოვდებით ბორდიურის კიდეს, ის გამოზნექილი არის წინ“.

ვიწრო კარი ან გასასვლელი. ვიწრო კარში ან გასასვლელში გავლისას, უკან გაწიეთ ხელი, რათა უსინათლო ადამიანი თქვენს უკან დადგეს.

კიბეები. კიბეებთან მიახლოებისას გაჩერდით პირველი კიბის კიდეში და თქვით, რომ არის კიბე, რომელსაც მივყავართ ზემოთ ან ქვემოთ. მიუთითეთ მოაჯირების მდებარეობაზე. უსინათლო პირი გამოგყვებათ ერთი ნაბიჯის ჩამორჩენით, ერთ ხელს მოგკიდებთ თქვენ და მეორეს მოაჯირს. კიბეების დასრულების შემდეგ გააკეთეთ მოკლე პაუზა.

ბორდიურის კიდე. როდესაც ბორდიურის კიდე უახლოვდებით ბორდიურის კიდეთ გააკეთეთ მოკლე პაუზა კიდის უშუალო სიახლოვეს და თქვით კიდე ზემოთ არის მიმართული თუ ქვემოთ.

ესკალატორები და მბრუნავი კარებები. ესკალატორებთან და მბრუნავ კარებებთან მიახლოებისას, გამოიყენეთ იგივე მეთოდი, რომელსაც იყენებთ კიბეების, ბორდიურების და კარებების შემთხვევაში. შენობებს, რომლებსაც აქვთ ესკალატორები და მბრუნავი კარებები ასევე აქვთ კიბეები და ჩვეულებრივი კარებიც.

სკამი. სკამთან მიახლოებისას მოათავსეთ უსინათლო პირის ხელი სკამის საზურგეზე ან სკამის გვერდზე. ასე, უსინათლო პირი მიხვდება თუ სად არის სკამი და თავად გადაწყვეტს სად დაჯდეს.

მანქანა. როდესაც მხედველობის დაზიანების მქონე პირს ეხმარებით მანქანაში ჩაჯდომისას, დაადებინეთ მას ერთი ხელი კარის სახელურზე და მიეცით შესაძლებლობა განსაზღვროს სად არის სახურავი. ამგვარად, ეს ადამიანი თავად შეძლებს მანქანაში ჩაჯდომას.

მინიმუმამდე დაიყვანეთ გარემო ხმაური, რადგან ხმაური ნეგატიურ ზეგავლენას ახდენს ადამიანებზე, რომლებიც დამოკიდებულები არიან სმენაზე და სმენის საშუალებით იღებენ ინფორმაციას გარემოს შესახებ.

რეკრეაციული მომსახურებების გაწევა (გართობა და ა.შ.). მხედველობის დაზიანების მქონე პირებს არ შეუძლიათ საგნების დაჭერა ან მათზე დარტყმა. უსინათლოებისთვის ღია სივრცეში აქტივობების და თამაშების დაგეგმვისას, სასურველია ხმის მქონე ბურთების და სამიზნეების გამოყენება, ხოლო მხედველობის დაზიანების მქონე პირების შემთხვევაში, ყვითელი ან ღია წარინჯისფერი საგნების გამოყენება. სხვადასხვა ტიპის ზედაპირების საშუალებით (მაგალითად, მიწა ბალახის ნავლად, ფიცრის იატაკი ხალიჩის ნაცვლად) შეგიძლიათ დაადგინოთ ხაზები და საზღვრები. სპეციალური სათამაშო ნივთები და აღჭურვილობა საშუალებას აძლევს მხედველობის დაზიანების მქონე პირებს მონაწილეობა მიიღონ გასართობ აქტივობებში.

სოფლის საოჯახო სასტუმროების მფლობელებს- საოჯახო სასტუმროს ტერიტორიის ადაპტირების მიზნით (ეზო, შემოსასვლელი, ღობე და სხვა) სასურველია ღია ყვითელი და წარინჯისფერი ფერების გამოყენება. თუ ბალახზე არ არის მოწყობილი ბილიკი, მაშინ შეგიძლიათ გამოიყენოთ დამატებითი ნიშნები. ეზოში უკეთესი ორიენტაციის მიზნით, შესაძლებელია ხელის სიმაღლეზე თოვკის გაბმა, რაც უსინათლო ადამიანს ტერიტორიაზე გადაადგილების საშუალებას მისცემს. უსინათლო ადამიანისთვის უმჯობესია თუ ზოგიერთ ნივთებს და აღჭურვილობას ხელმისაწვდომ ადგილას შეინახავთ.

დერეფნები და გასასვლელები უნდა დასუფთავდეს სისტემატურად და განთავისუფლდეს დაბრკოლებებისაგან. ზედა და ქვედა საფეხურები უნდა იყოს მონიშნული, შესაძლებლობის შემთხვევაში სასურველია განსხვავებული ზედაპირის დაყენება, რათა ისინი დაბიჯებისას განსხვავდებოდეს. უსინათლო ადამიანების უმრავლესობა, მათ დაზიანების ხარისხის მიუხედავად არ საჭიროებს ზედმეტ დაცვას. მაგრამ, საგანგებო სიტუაციებში მიღებული უნდა იქნას შესაბამისი ზომები.

მაგალითად, უნდა მოხდეს მხედველობის დაზიანების მქონე პირების ტერიტორიიდან გაყვანა.

თუ საოჯახო სასტუმროს მეპატრონე აწარმოებს ხელნაკეთ ნივთებს/პროდუქტებს (საკვები, კულტურის დამახასიათებელი საგნები და ა.შ.) მაშინ სასურველია, რომ მომზადდეს სულ მცირე ერთი ნიმუში, რომლის შესწავლასაც შეძლებს უსინათლო ადამიანი (შეხებით).

5.2.1. მეტყველების დარღვევის მქონე პირებისთვის მომსახურების გაწევის რეკომენდაციები

მეტყველების დარღვევასთან დაკავშირებული ზოგადი ინფორმაცია

მეტყველების დარღვევა შეიძლება იყოს როგორც ცენტრალური, ასევე პერიფერიული ხასიათის. თუ დაავადება ზეგავლენას ახდენს ცენტრალური ნერვიული სისტემის ერთ ან რამდენიმე ნაწილს და იწვევს მეტყველების დარღვევას, მაშინ ეს არის ცენტრალური ხასიათის დარღვევა. მეტყველების ასეთ დარღვევის მაგალითები მოიცავს:

■ ალალია არის მეტყველების დარღვევა, რომელიც ვითარდება თავის ტვინის დაზიანების შედეგად ნორმალური სმენისა და ინტელექტუალური განვითარების მქონე სამ წლამდე ბავშვებში. სისტემური მეტყველების განუვითარებლობა ასეთ დროს ხასიათდება ფონეტიკური, ფონემური, ლექსიკური და გრამატიკული სტრუქტურის დარღვევებით. ამ დარღვევის მქონე პაციენტებს შესაძლოა ქონდეთ დარღვევები, რომლებიც დაკავშირებული არ არის მეტყველებასთან, მათ შორის მოტორული დარღვევები (გადაადგილების და კოორდინაციის მოშლა), სენსორული (აღქმის და შეგრძნების დაქვეითება), და ფსიქოპათოლოგიური აშლილობები. არსებობს სამი სახეობის ალალია: მოტორული, სენსორული და შერეული. ბავშვებს, რომელთაც აქვთ მოტორული ალალია აღენიშნებათ გამოხატვის უნარის დაქვეითება, მეტყველების პრაქსისი, მეტყველების თანამიმდევრულობის დარღვევა, დაზიანებული არტიკულაცია და სხვა ნევროლოგიური სიმპტომები; თუმცა, მათ შეუძლიათ საუბრის გაგება. მოტორული ალალიის მქონე პაციენტები ხშირად ცაცები არიან. ადგილობრივი შენელება და ეპილეფსიური ფორმის აქტივობები ხშირად ვლინდება ელექტროენცეფალოგრამაზე. სენსორული ალალიის მქონე ბავშვებს ახასიათებთ საუბრის გაგების გართულება (მიუხედავად ნორმალური სმენისა), რაც იწვევს მათი მეტყველების უნარის განუვითარებლობას. ასეთ პაციენტებს ურთულდებათ ხმების გაანალიზება, მათ შორის მეტყველების (დარღვეული მეტყველების გნოსტიციზმი), რაც აფერხებს ხმასა და საგანს შორის კავშირის დამყარებას. ამიტომ, ბავშვს ესმის საუბარი, მაგრამ ვერ იგებს მას (სმენითი აგნოზია). ალალიის დიაგნოზი რამდენიმეთვიან დაკვირვებას მოითხოვს. გამოკვლევები მოიცავს სმენის დაქვეითების და ფსიქიკური აშლილობის არსებობის გამორიცხვას;

■ აფაზია არის მეტყველების დარღვევა, რომელიც ზემოქმედებას ახდენს გაგების ან აზრის გამოხატვის შესაძლებლობაზე, ასევე წერის ან კითხვის უნარზე. აფაზია ყოველთვის გამოწვეულია თავის ტვინის დაზიანებით, ძირითადად ინსულტით და ასაკოვან პაციენტებში. თუმცა, ამ დარღვევის გამომწვევი თავის ტვინის დაზიანება შეიძლება მიღებული იქნას თავის ტრავმის, თავის ტვინის სიმსივნის ან ინფექციების შედეგად.

აფაზია შეიძლება იმდენად მწვავე იყოს, რომ შეუძლებელი გახდეს პაციენტთან კომუნიკაცია. აფაზია ხშირად ზემოქმედებს მეტყველების ერთ ასპექტზე, როგორიცაა საგნების დასახელების უნარი, სიტყვების საშუალებებით წინადადებების დალაგება, ან კითხვის უნარი. უფრო ხშირად, ზიანდება კომუნიკაციის რამდენიმე ასპექტი, ხოლო დანარჩენი არხები ხელუხლებელი რჩება ინფორმაციის შეზღუდული გაცვლისთვის. სპეციალისტმა უნდა განსაზღვროს რამდენად ფუნქციურია ეს არხები და შეაფასოს ამ არხების მკურნალობის შესაძლებლობა.

მეტყველების დარღვევის ყველაზე გავრცელებული ფორმები, რომლებიც უკავშირდება პერიფერიულ ნერვულ სისტემას არის შედეგი:

ჰიპერნაზალური მეტყველება ან „ღია რინოლალა“- არის ხმოვანი და თანხმოვანი ბგერების ჭარბი რეზონანსი ცხვირის ღრუში. ეს ფენომენი გამოწვეულია პირისა და ცხვირის ღრუს ან ველოფარინგიალური სფინქტერის არასრული დახურვით. ეს დარღვევა წარმოადგენს ანატომიურ დეფექტს, როგორიცაა მაგარი და რბილი სასის გახლეჩა, ველოფარინგიალური კუნთების დამბლის გამომწვევი ნევროლოგიური დაავადებები, ობსტრუქციული გლანდები, ცხვირის სტრუქტურული დარღვევები. ამ დარღვევის მქონე პირებს ახასიათებთ თანდაყოლილი სენსორული სმენის დაქვეითება. ჰიპერნაზალური მეტყველება ან „ღია რინოლალა“ არის ცხვირისმიერი ბგერების „მ“, „ნ“ რეზონანსის დაქვეითება ან არარსებობა. ამ ფენომენის ანატომიურ-ფიზიოლოგიური საფუძველი მდგომარეობას პირისა და ცხვირის ღრუს დახურვაში. ჰიპერნაზალურ მეტყველებას იწვევს სიმსივნე, ცხვირის პოლიპები, ადენოიდური ჰიპერტროფია, ქსოვილების ანთება და ცხვირის ძვლის დარღვევები. შერეული რინოლალა არის ველოფარინგიალური უკმარისობის და ცხვირის ობსტრუქციის ერთობლიობა. რეზონანსის დისბალანსი ვლინდება ხმის აშლილობით და ადამიანის ხმა ხდება ხორხისმიერი და წვრილი.

ენის დაბმა (ასევე ენის ბორძიკი) არის მეტყველების უნებლიე შეწყვეტა, მაგალითად ხმამაღლა საუბრის ან კითხვის დროს. ენის ბორძიკის სიმპტომები იყოფა ორ ძირითად ჯგუფად:

ქცევითი სიმპტომები:

- ბგერების ან მარცვლების უნებლიე გამეორება სიტყვის დასაწყისში;
- ხმების უნებლიე გაგრძელება;
- მარცვლების და სიტყვების უნებლიე დაბლოკვა, ანუ მოკლე დროით ხმის ამოდების უუნარობა;
- არაზუნებრივი ყოყმანი, შორისდებულები, გამეორება ან არასრული ფრაზები და დაუსრულებელი სიტყვები;
- თანმხლები სიმპტომები შეიძლება მოიცავდეს თვალების ხამხამს, სახის გამომეტყველებას, თავის, ხელების ქნევას და ა.შ.

ფსიქოლოგიური და სოციალური სიმპტომები:

- ემოციური ბრძოლა ენის ბორძიკის დროს;

- სიმორცხვე და საზოგადოებისთვის თავის არიდება საუბრის შიშის გამო;
- ქრონიკული შფოთვის მაღალი დონე, განსაკუთრებით სოციალური ან ფობიური შფოთვა.

5.2.2. დამატებითი გასათვალისწინებელი ინფორმაცია

ისეთ ადამიანებთან კომუნიკაციისას, რომელთაც აღენიშნებათ ენის დაბმა თქვენ უნდა გაითვალისწინოთ, რომ კომუნიკაციის პროცესს განსაკუთრებით ართულებს შფოთვა, საზოგადოება და სტრესული მდგომარეობა. არცერთ შემთხვევაში არ უნდა აჩვენოთ მოსაუბრეს (მაგალითად სახის გამომეტყველებით), რომ შეწუხდით მისი მეტყველების პრობლემით. მოთმინებით დაეხმარებით მათ ემოციურ სტრესის დაძლევაში და ამგვარად, ის უკეთ შეძლებს მეტყველების კონტროლს, არტიკულაციის პრობლემებიც ნაკლებად შესამჩნევი გახდება. თუ მოსაუბრე გაწითლდა ან ფერი დაკარგა, რასაც თან ახლავს ოფლიანობა, უნებლიე მოძრაობები, აკანკალებული ხმა, მაშინ ამ ადამიანს მეტყველების დარღვევა აქვს. მაგრამ ნუ დაგავიწყდებათ, რომ დროთა განმავლობაში კომუნიკაცია უფრო გამარტივდება.

მეტყველების ისეთი დარღვევები როგორიცაა დიზარტრია უარყოფით ზეგავლენას ახდენს ადამიანზე. ეს არის მდგომარეობა, როდესაც მეტყველებისთვის საჭირო კუნთები სუსტია ან გართულებულია მათი კონტროლი. დიზარტრია ხშირად ხასიათდება გაურკვეველი ან ნელი მეტყველებით, რომელიც რთული გასაგებია.

დიზარტრიის გამომწვევი მიზეზები მოიცავს ნერვული სისტემის (ნევროლოგიურ) დარღვევებს, როგორიცაა ინსულტი, თავის ტვინის დაზიანება, თავის ტვინის სიმსივნე და სახის დამბლა ან ენის ან ყელის კუნთების სისუსტე. დიზარტრია შეიძლება გამოიწვიოს გარკვეული მედიკამენტების მიღებამაც.

სიმპტომები

დიზარტრიის ნიშნები და სიმპტომები განსხვავდება დაავადების გამომწვევი მიზეზების მიხედვით. დიზარტრიის სიმპტომები მოიცავს:

- გაურკვეველი მეტყველება;
- ნელი მეტყველება;
- თითქმის ჩურჩულით საუბარი ან ძალიან ხმამაღლა საუბარი;
- სწრაფი მეტყველება, რომლის გაგებაც ძალიან რთულია;
- წრიპინა ან დამაბული ხმა;
- მეტყველების არათანაბარი ან არანორმალური ტემპი;
- მეტყველების არათანაბარი ხმა;
- მონოტონური მეტყველება;
- ენის ან სახის კუნთების მოძრაობის გართულება.

დიზარტრიით გამოწვეული კომუნიკაციის პრობლემა იწვევს ისეთ გართულებებს, როგორიცაა:

- სოციალური პრობლემები. კომუნიკაციის პრობლემამ შეიძლება ზეგავლენა მოახდინოს ადამიანის ოჯახთან და მეგობრებთან ურთიერთობაზე, გამომწვევი გახადოს სოციალური ვითარება.

- დეპრესია. ზოგიერთ ადამიანში დიზართრია იწვევს სოციალურ იზოლაციას და დეპრესიას.

თუ გინდათ ადამიანს დაეხმაროთ- ჯერ ჰკითხეთ მას! თუ თვლით, რომ მეტყველების დარღვევის მქონე ადამიანს თქვენი დახმარება სჭირდება დაეხმარეთ მას, მაგრამ მხოლოდ მას შემდეგ, რაც ის დაგთანხმდებათ.

თქვენი მეტყველება უნდა იყოს გასაგები! ისაუბრეთ გასაგებად, ნორმალური მანერით (ტემპი და ტონი). ნუ აუწევთ ტონს და საუბრის ტემპს თუ ამას მოსაუბრე არ გთხოვთ. გაიმეორეთ რაც შეიძლება ბევრჯერ, პერფორაზი მისაღებია საჭიროების შესაბამისად. ზოგიერთ შემთხვევაში გამოიყენეთ ჩანაწერები.

დიალოგის დროს გამოიყენეთ სახის გამომეტყველება, ჟესტები და სხეულის ენა. რაც უფრო მეტი ვიზუალურ ნიშანს გამოიყენებთ, მით უფრო მარტივი გასაგები იქნება მოსაუბრისთვის.

გამოიყენეთ ნიშნები! ზოგიერთ შემთხვევაში, საოჯახო სასტუმროების მფლობელებს უნდა ჰქონდეთ სურათები, ნიშნები, რომლებიც ასახავს მეტყველების დარღვევის მქონე პირისთვის საინტერესო მომსახურებას. ისინი შეძლებენ მომსახურებასთან დაკავშირებული დეტალური ინფორმაციის, მათ შორის ფასის შესახებ ინფორმაციის მიღებას და ჯავშნის გაკეთებას ამ ნიშანზე მითითებით. ასეთ დროს, მას არ დასჭირდება სიტყვების ან ფრაზების გამოყენება.

თქვენს მდებარეობას დიდი მნიშვნელობა აქვს საუბრის დროს! შებრუნდით სახით მოსაუბრისკენ. კომუნიკაციის დროს აუცილებელია თავის ოდნავ გვერდით გადახრა და თავის დაქნევით ნიშნის მიცემა იმაზე, რომ გესმით საუბარი. ამავე მიზნით შეიძლება გამოიყენოთ სახის გამომეტყველება ან ბოლო სიტყვის ან ფრაზის გამეორება.

მიმართეთ თქვენი საუბარი მოსაუბრისკენ! როდესაც ესაუბრებით ადამიანს, რომელსაც მეტყველების დარღვევა აქვს აუცილებელია ესაუბროთ პირდაპირ ამ ადამიანს და მხოლოდ ამის შემდეგ მის თანმხლებ პირებს. თუ თანმხლებ პირთან გასურთ გასაუბრება სასურველია ითხოვოთ ნებართვა და მხოლოდ შემდეგ დაიწყოთ საუბარი.

თუ გიჭირთ იმის გაგება თუ რას ამბობს მოსაუბრე ან პირიქით მოსაუბრე ვერ იგებს თქვენს ნათქვამს გაიმეორე წინადადება. თუ მდგომარეობა არ გამოსწორდა გამოიყენეთ ფანქარი და ქაღალდი. ერთმანეთის გაგება უფრო მნიშვნელოვანია ვიდრე ამ გაგების მიღწევისთვის გამოყენებული მეთოდები. წერილობითი ინსტრუქციები, სურათები ან მედია, პირის მოძრაობა, ყოველივე ეს ძალიან მნიშვნელოვანია მეტყველების დარღვევის მქონე პირებისთვის და ხელს უწყობს ურთიერთგაგებას.

საჭიროების შემთხვევაში შეიტანეთ ცვლილებები! თუ კომუნიკაცია თქვენი აქტივობის უმნიშვნელოვანესი კომპონენტია, მაშინ საჭირო იქნება გარკვეული

ცვლილებების შეტანა, რათა აქტივობა ხელმისაწვდომი იყო მეტყველების დარღვევის მქონე პირებისთვის. ასევე სასარგებლოა ჟესტების გამოყენება სმენის დაზიანების მქონე პირებთან საუბრისას.

დამატებითი ინფორმაცია. მეტყველების ზოგიერთი დარღვევის დროს, გამოიყენება სხვადასხვა მოწყობილობები, რომელთა მოვლაც აუცილებელია მთელი დღის განმავლობაში. ზოგიერთი ადამიანი იყენებს მაგარი სასის პროთეზს, რომელიც უნდა გაირეცხოს ყველი კვების შემდეგ. ადამიანებს, რომლებსაც აქვთ ხმის პრობლემა იყენებენ ხორხის სანათურის მილას და შეიძლება დასჭირდეთ ყელზე სახვევის შეცვლა. იგივე შეეხება ადამიანებს, რომელთაც აღენიშნებათ უნებლიე ნერწყვის გამოდენა ან ყლაპვის პრობლემები. აუცილებელია სადილის დროს უხერხული სიტუაციების პრევენცია, ასევე იმის უზრუნველყოფა, რომ დაწესებულება აკმაყოფილებდეს ჰიგიენის ყველა სპეციალურ მოთხოვნას.

სწავლების მასალები

თემა: “სოციალური ფერმა პოლონეთში”.

მომხსენებელი: **დოქტორი მალგორზატა ბოგუსი** - კრაკოვის სოფლის მეურნეობის უნივერსიტეტის, სოციალური პოლიტიკისა და კონსულტაციის დეპარტამენტი

<https://www.rt4all.net/learn-more>

5.3. სმენის დაზიანებების მქონე პირებისთვის მომსახურების გაწევასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები

5.3.1. სმენის დაზიანებებთან დაკავშირებული ზოგადი ინფორმაცია

სმენის დაზიანება, სიყრუე ან სმენის დაკარგვა არის ფართოდ გავრცელებული ტერმინები, რომლებიც გამოიყენება ხმების გაგების სრული ან ნაწილობრივი შეზღუდვისას.

სმენის დაზიანების ხარისხზე დაყრდნობით და სმენის დაკარგვის დროის მიხედვით სმენის დაზიანებების მქონე პირები იყოფიან რამდენიმე კატეგორიად:

თანდაყოლილი სიყრუე- ასეთი ადამიანები არიან დაბადებიდან ყრუ ან სმენა დაკარგეს მეტყველების უნარის განვითარებამდე. ასეთ მდგომარეობას უწოდებენ დაბადებამდელ სიყრუეს, რადგან მათ სმენა დაკარგეს ვიდრე მეტყველებას დაიწყებდნენ.

ადამიანები, რომლებმაც მოგვიანებით დაკარგეს სმენა- ეს არის ადამიანების ის ჯგუფი, რომელთაც ადრე ჰქონდათ ნორმალური სმენა, მაგრამ მოგვიანებით სრულად ან ნაწილობრივ დაკარგეს სმენის უნარი. ამ მდგომარეობას პოსტლინგვალური სიყრუე ეწოდება, რადგან ადამიანი კარგავს სმენის უნარს მეტყველების უნარის განვითარების შემდეგ.

ნაწილობრივი სიყრუე: ეს იგივეა რაც „სმენის გართულება“, სხვა სიტყვებით, ადამიანს აქვს სმენის გარკვეული უნარი და ესმის სასმენი აპარატების საშუალებით.

ყრუ-მუნჯი: ეს არის ტერმინი, რომელიც მიუთითებს ადამიანზე, რომელსაც აქვს სმენისა და მეტყველების დარღვევა. ზოგადად, სმენის დაზიანების მქონე პირებში ყრუ-მუნჯების რაოდენობა ძალიან დაბალია.

სმენის დაზიანების მქონე პირებს შეიძლება უჭირდეთ სიტყვების გამოთქმა, რადგან მათ არ შეუძლიათ საკუთარი ფონეტიკური შეცდომების გამოსწორება. ადამიანებს, რომლებმაც სმენა 7 წლის ასაკამდე დაკარგეს ხშირად გამართული მეტყველება და სიტყვების კარგი მარაგი აქვთ.

სმენის დაზიანებები შეიძლება გამოწვეული იყოს გენეტიკური ან მემკვიდრეობითი ფაქტორებით, ინფექციებით, განვითარების დარღვევებით, ან გარემო/ტრავმული ფაქტორებით.

კონდუქტიური სმენანაკლებობა გამოწვეულია გარეთა ან შუა ყურის დაზიანებით, რაც განაპირობებს ხმის გამტარობის დაქვეითებას. ხშირ შემთხვევაში ეს მდგომარეობა იკურნება; თუმცა, განმეორებითი კონდუქტიური სმენა ნაკლებობა ბავშვებში ზემოქმედებას ახდენს მათი მეტყველების უნარის განვითარებაზე.

ნეიროსენსორული სმენა ნაკლებობა გამოწვეულია შიგნითა ყურის ან იმ ნერვის დაზიანებით, რომელიც იმპულსებს გადასცემს ტვინს. ნეიროსენსორული სმენა ნაკლებობა უფრო მძიმეა და ზემოქმედებას ახდენს საუბრის განვითარებაზე.

შერეული სმენა ნაკლებობა არის კონდუქტიური და ნეიროსენსორული სმენა ნაკლებობის ერთობლიობა.

სმენის ცენტრალური დარღვევა არის სმენის ცენტრალური სისტემის დარღვევის ან დისფუნქციის შედეგი, რომელიც ვითარდება თავის ტვინსა და აკუსტიკურ ქერქს შორის.

მნიშვნელოვანია იმის ცოდნა, რომ ხმა იზომება სიმაღლით ან ინტენსივობით (საზომი ერთეული არის დეციბელი dB) და სიხშირით (საზომი ერთეული არის ჰერცი, Hz). სმენის დაქვეითება შეიძლება მოხდეს როგორც ერთ ასევე ორივე ყურში, ასევე შეიძლება სმენა დაზიანდეს მხოლოდ ერთ ყურში და მეორეში იყოს ნორმალური. სმენის დაქვეითება შეიძლება იყოს მსუბუქი, საშუალო, მძიმე ან სრული. კატეგორიის მინიჭება იმის მიხედვით თუ რამდენად კარგად ესმის ადამიანს ხმა, რაც მეტწილად მეტყველებასაც უკავშირდება.

სმენის მსუბუქი დაზიანების შემთხვევაში, მინიმალური ხმა, რომლის აღქმაც შეუძლია ყურს არის 25 და 40 დეციბელს შორის ხმა. ადამიანს ამ დროს არ ესმის.

ადამიანებს, რომლებმაც სმენა ადრეულ ასაკში დაკარგეს შეიძლება ჰქონდეთ მეტყველების პრობლემები. სმენის დაზიანების მქონე მოზრდილი ადამიანები ერთმანეთთან კომუნიკაცია ჟესტების ენით ამყარებენ. ჟესტების ენას აქვს დაქტილი (თითების) ანბანი. სმენადაქვეითებულ ადამიანებს კომუნიკაცია შეუძლიათ წერილობით, სმენის მოწყობილობების, ტუჩების კითხვის და სახის გამომეტყველებით.

სმენის საშუალო დაზიანების დროს, მინიმალური ხმა, რომელსაც ადამიანის ყური აღიქვამს მერყეობს 40 და 70 დეციბელს შორის. ამ დროს ადამიანებს არ ესმით რბილი ან საშუალო დონის ხმაური და იყენებენ სასმენ აპარატებს.

სმენის ძლიერი დაზიანების დროს, მინიმალური ხმა, რომელსაც ადამიანის ყური აღიქვამს მერყეობს 70 და 95 დეციბელს შორის. ამ ეტაპზე ადამიანს არ ესმის ძლიერი ხმაურიც კი და კომუნიკაციისას ეყრდნობა ჟესტების ენას სმენის აპარატის გამოყენების დროსაც კი.

სრული სიყრუე- ხმაურის მინიმალური დონე, რომელსაც აღიქვამს ყური არის 95 დეციბელი და მეტი. ამ ეტაპზე ადამიანს არ შეუძლიათ ძლიერი ხმაურის გაგებაც კი და კომუნიკაციის დროს ეყრდნობიან მხოლოდ ტუჩების კითხვას და/ან ჟესტების ენას. ამ შემთხვევაში სმენის აპარატები არაეფექტურია.

ადამიანისთვის სმენის ყველაზე მნიშვნელოვანი ფუნქცია მდგომარეობს მეტყველების განვითარებაში. სმენის არ არსებობის ან მნიშვნელოვანი დაქვეითების დროს ადამიანი ავტომატურად (დამოუკიდებლად, რაიმე ზემოქმედების გარეშე) კარგავს მეტყველების განვითარების უნარს, რადგან ის მოკლებულია შესაძლებლობას აღიქვას გარშემო მყოფი ხალხის ვერბალური ენა, რაც აუცილებელია მეტყველების იმიტირებისათვის. გარდა ამისა, ასეთ მდგომარეობაში ადამიანს შეუძლია სხვადასხვა ხმების გამოთქმის კონტროლი. შესაბამისად, ადამიანებთან კომუნიკაციის შესაძლებლობები შეზღუდულია, რადგან ინფორმაციის გადაცემის მთავარი საშუალება ენაა. მეტყველების არ არსებობა ან განუვითარებლობა იწვევს სხვა შემეცნებითი პროცესების განვითარების დარღვევას, ძირითადად კი ვერბალური და ლოგიკური აზროვნების უნარების დაქვეითებას.

იმ მეგობრებთან ყოფნის დროს, რომელთაც არ აქვთ სმენის ან მეტყველების შეზღუდვები, სმენადაქვეითებული ადამიანი სოციალურ იზოლაციაში ექცევა, რადგან მისი მონაწილეობა სხვადასხვა ტიპის აქტივობებში საკმაოდ შეზღუდულია.

5.3.2. კომუნიკაცია ენის საშუალებით

სმენის დაზიანების ხარისხის მიხედვით, ადამიანმა შეძლება ვერ შეინარჩუნოს ვერბალური ენა, ასევე იგი შეიძლება გამოირჩეოდეს მისთვის დამახასიათებელი მეტყველებით და კომუნიკაციის ფორმით, სარგებლობდეს ჟესტებით. სმენის მძიმე დაზიანების მქონე პირებს შეუძლიათ გარკვევით საუბარი, ზოგიერთ შემთხვევაში მათ აქვთ კარგად განვითარებული მეტყველება (ამის წინაპირობა არის დროული პროთეზირება და ეფექტური სწავლება).

სმენის მძიმე დაზიანების მქონე პირებს შეუძლიათ ხმამაღალი საუბრის გაგება სმენის აპარატების ან სხვა მოწყობილობების დახმარებით.

სმენის მძიმე დაზიანების მქონე პირის მეტყველება შეიძლება მცირედ გაურკვეველი იყოს; დაზიანებული ხმის ტემბრი (ხშირად ამ ტიპის დაზიანების მქონე პირებს აქვთ მაღალი ხმა- ფალცეტი, ან პირიქით, რაც საკუთარი გამოთქმის კონტროლის საშუალებას იძლევა).

ტუჩების კითხვა არის „მეთოდი“, რომელიც გამოიყენება სმენის დაზიანების მქონე ბევრი ადამიანის მიერ. ასე, ისინი უკეთ იგებენ საუბარს. კომუნიკაციის დროს, ისინი აკვირდებიან არტიკულაციას და განასხვავებენ სიტყვებს ტუჩებისა და ენის ფორმითა და მდებარეობით. ამ უნარის განვითარება რთულია, რადგან სიტყვების 35%-ზე ნაკლების ამოცნობა შეიძლება სახის გამომეტყველებით. კონტექსტის და საუბრის არა ვერბალური ნაწილის აღქმა ამ უნარის განვითარების უმნიშვნელოვანესი დამხმარე ნაწილია.

5.3.3. კომუნიკაცია ნიშნების გამოყენებით

მნიშვნელობა არ აქვს რამდენად კარგად შეუძლია სმენადაქვეითებულ ადამიანს საუბარი, ერთმანეთთან კომუნიკაციისას ისინი ეგრეთწოდებულ ნიშნებს ან ჟესტების ენას იყენებენ. ჟესტების ენის გამოყენება განაპირობებს მის განვითარებას და გამდიდრებას. ჟესტების ენა არის ყრუ ადამიანის დედაენა, რომელსაც აქვს თავისი გრამატიკა და სინტაქსი. ის ასევე განსხვავდება ქვეყნების მიხედვით. ჟესტების ენასთან ერთად არსებობს ციფრული ანბანი, დაქტილი (ასოების თითებით გამოხატვა). ეს ანბანი გამოიყენება სახელების, ან ზოგიერთი იმ სიტყვის გამოხატვისთვის, რომელსაც არ აქვს ექვივალენტი ჟესტების ენაში.

ჟესტების ენის არსი მდგომარეობს ანბანის თითოეული ასოსთვის ხელების გამოყენებით ნიშნის მინიჭებაში. სიტყვები იწარმოება თითოეული ასოს გამოხატვით, მათი საწერი ფორმის შესაბამისად. ჟესტების ენა მოიცავს ხელების პოზიციას და მოძრაობას, ასევე სხეულის ენას- ამ ყველაფრის ერთობლიობით იწარმოება სიტყვა. ჟესტების ნიშნები იყოფა ცალკე ჯგუფებად. გაყოფა ხდება თითების პოზიციის მიხედვით და თითები ჟესტების ენაში კომუნიკაციის მთავარი კომპონენტია. ჟესტების ენაში არსებობს ანბანი დაქტილი და ეს ენა ასევე იყენებს არტიკულაციას.

5.3.4. კომუნიკაციის სხვა მეთოდები

ზოგიერთი სმენადაქვეითებული ადამიანი იყენებს ნიშნების ენას. კომუნიკაციისთვის გამოიყენება ხელის რვა კომბინაცია და სახის ოთხი ჟესტი. ზოგიერთი ადამიანისთვის, კომუნიკაციის ერთადერთი საშუალება არის წერა. ზოგიერთს არ მოსწონს წერა, მაგრამ ვერ იყენებს სხვა საშუალებებს. ზოგი იყენებს მოწყობილობას სახელად “Text phone”, რომელიც ანალოგიური მოწყობილობის მქონე სხვა პირებთან კომუნიკაციის საშუალებას იძლევა. სხვები იყენებენ ტელეფონს ხმის გამამძლიერებლით, რომელიც ზრდის შემომავალი ზარის ხმას. ამ ტელეფონის გამოყენება შეუძლია ნებისმიერ ადამიანს, რადგან ხმა რეგულირდება. ხშირად, კომუნიკაციის საუკეთესო საშუალება არის ვიზუალური მითითებების მიცემა, ეს არის ინსტრუქციების მიცემა, რომელიც ახდენს საუბრის კომპენსაციას.

სმენის დაზიანების იმ პირებთან კომუნიკაციისას, რომელთაც არ შეუძლიათ მეტყველება, ჯერ უნდა გაარკვიოთ ჟესტებისა თუ ნიშნების რომელ სისტემას იყენებენ ისინი. კვალიფიციურმა თარჯიმნებმა იციან კომუნიკაციის სხვადასხვა ფორმები და დაგეხმარებიან საჭირო სისტემის არჩევაში.

სმენის დაზიანება ყოველთვის არ მოიაზრება შეზღუდულ შესაძლებლობად განსაკუთრებით ისეთი აქტივობების დროს, რომლებიც არ საჭიროებს კარგ სმენას. ეს ფაქტი ხშირად გამოიყენება პროფესიონალი კადრების შერჩევის და სამუშაო

აქტივობების ორგანიზების დროს. არსებობს სამუშაოები, რომლებიც არ მოითხოვს კარგად განვითარებულ სმენას ან სმენის დაზიანების მქონე პირის მიერ აქტიურ საუბარს.

ზოგჯერ რთულია სმენის დაზიანების მქონე პირების საუბრის გაგება სიტყვების გამოთქმის დროს დაშვებული შეცდომების და არასწორი ინტონაციის გამო. თუმცა, იმისთვის რომ უკეთ გაუგოთ მათ თქვენ დაგჭირდებათ ცოტა დრო, მოთმინება და პრაქტიკა.

ახლად გაცნობილ ადამიანებთან კომუნიკაციისას სმენის დაზიანების მქონე პირებმა შეიძლება იგრძნონ დისკომფორტი. ეს განსაკუთრებით ეხებათ იმ პირებს, რომლებსაც აქვს არამკაფიო გამოთქმა. მსგავსი სიტუაცია ექმნებათ სმენის დაზიანების მქონე პირებს მაშინ, როდესაც ისინი ჩართული არიან ისეთ აქტივობებში, რომლებიც მოითხოვს სმენის კონცენტრაციას: სატელეფონო ზარზე პასუხი, ნაკარნახები ტექსტის ჩაწერა, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც შექმნილი არ არის შესაბამისი პირობები. სმენის დაზიანების მქონე პირების თანამშრომლებმა უნდა გაითვალისწინონ გარკვეული ფაქტორები. კერძოდ, სმენის დაზიანების მქონე პირთან საურისას თავი მიაბრუნეთ მოსაუბრისკენ, რათა მან შეძლოს ტუჩებით წაკითხვა; საუბარი უნდა იყოს მკაფიო, შედარებით ნელი, საჭიროების შემთხვევაში აუცილებელია გამეორება, ასევე მარტივი წინადადებების გამოყენება.

სწავლების მასალები

თემა: “შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე სტუმრებთან საუბრის წესები და მათი მასპინძლობის სპეციფიკა”.

მომხსენებელი: **ოლექსანდრ სოფი**- ლვოვი, უკრაინა.

<https://www.rt4all.net/learn-more>

5.3.5. რეკომენდაციები საოჯახო სასტუმროების მფლობელებისთვის, რომლებიც მასპინძლობენ სმენის დაზიანების მქონე პირებს

ხმა არის ადამიანის ქცევისა და აქტივობის ერთერთი მარეგულირებელი. ქცევის რეგულირება დაკავშირებულია ადამიანის სივრცეში ორიენტაციასთან და ხასიათდება როგორც ინფორმაციის მხედველობით აღქმის და არსებული საგნების შესახებ ინფორმაციის სმენით მოპოვებასთან.

გარემოს ხმის საშუალებით აღქმა უფრო სრულყოფილია ვიდრე მხოლოდ მხედველობით აღქმა. სმენის არ არსებობა ან დაქვეითება, რომელიც არის თანდაყოლილი ან ყალიბდება ადრეული ბავშვობის დროს, ადამიანს ართმევს ინფორმაციის მიღების ყველაზე მნიშვნელოვან წყაროს და ცვლის მის შემეცნებით აქტივობებს!

მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციის თანახმად, მსოფლიოს მოსახლეობის თითქმის ერთ პროცენტს აქვს სმენის პრობლემები ან არის სრულიად ყრუ. და ეს ნიშნავს იმას, რომ ასეთი ადამიანები მათ გარშემო არსებულ სამყაროს სხვა მოსახლეობისგან განსხვავებულად აღიქვამენ. სიყრუის გამო ამ ადამიანებს არ აქვთ ნორმალური კომუნიკაციის დამყარების, საკუთარი გამოცდილებისა და აზრების სხვებისთვის გაზიარების შესაძლებლობა. ერთერთი გზა, რომელიც სმენის დაზიანების მქონე ადამიანებს ეხმარება სამყაროს აღქმაში არის სოფლის ტურიზმში მონაწილეობა.

საოჯახო სასტუმროების მფლობელებმა უნდა იცოდნენ, რომ სმენადაქვეითებული ადამიანები ერთმანეთთან კომუნიკაციას ამყარებენ ჟესტების ენის, ხელების მოძრაობაზე და სახის გამომეტყველებაზე დაკვირვებით და ამიტომ შეიძლება ვერ შენიშნონ თუ რა ხდება მათ გარშემო. ეს შეიძლება ძალიან სახიფათო იყოს სოფლად გარეთ სეირნობის, გზის გადაკვეთის და სხვა სიტუაციებში. ამიტომ, სავალდებულოა, რომ მათ გავაცნოთ ყველა სავალდებულო ინსტრუქცია, ქცევის წესი, რომელიც უკავშირდება ქუჩაში გადაადგილებას. ჯგუფური გადაადგილების დროს, სმენადაქვეითებული პირების რაოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს 15-17-ს.

სმენის დაზიანების მქონე პირისთვის ძალიან რთულია 2-3 საათში ისტორიულ თარიღებთან, მოვლენებთან, სპეციალურ ტერმინებთან დაკავშირებული ინფორმაციის აღქმა. საოჯახო სასტუმროს ტერიტორიის გაცნობიდან 10-15 წუთის შემდეგ, სმენადაქვეითებული პირები ერთმანეთს ეკითხებიან თუ რა ვერ გაიგეს, საუბარში რთავენ სხვა პირებს, შესაბამისად მათ ეფანტებათ ყურადღება. ამიტომ, საოჯახო სასტუმროს მახასიათებლების აღწერისას, რომლებიც უკავშირდება ისტორიულ და სხვა მსგავს ფაქტებს, მეპატრონემ უნდა გამოიყენოს მოკლე წინადადებები, მკაფიო და ლაკონური ფრაზები და განმარტებები.

სმენადაქვეითებული ადამიანების ჯგუფთან კომუნიკაციამდე აუცილებელია ბარათების და მათზე დაწერილი საკვანძო სიტყვების, ისტორიული სახელების და იმ სხვა ინფორმაციის მომზადება, რომელიც შეიძლება რთული დასამახსოვრებელი იყოს. ასევე, მსგავს სიტუაციაში ძალიან სასარგებლოა ილუსტრაციების, ნახაზების და რუკების გამოყენება.

მასალების ჭარბი რაოდენობა უარყოფით შედეგებს იძლევა. მაგრამ, შეიძლება ჯგუფში იყოს რამდენიმე ადამიანი, რომელიც დაინტერესდება დეტალებით.

სმენადაქვეითებულ ადამიანებთან მუშაობა საკმაოდ რთულია. აუცილებელია დაქტილის ანბანის და ნიშნების ენის სრულყოფილი ცოდნა. საოჯახო სასტუმროს მფლობელს, რომელსაც არ აქვს შესაბამისი უნარები და გამოცდილება უნდა ახლდეს ჟესტების ენის თარჯიმანი. თუ ჯგუფში არიან ადამიანები, რომლებმაც დაკარგეს სმენის მხოლოდ ნაწილი და შეუძლიათ ვერბალური კომუნიკაციის გაგება, მაშინ აუცილებელი არ არის თარჯიმნის მომსახურების გამოყენება, საკმარისია დიალოგის ნელა და მაღალი ხმით წარმართვა. თუ მომზადებული არ არის ბარათები საკვანძო სიტყვებით, რთული იქნება ადამიანების ყურადღების კონცენტრირება, რადგან მათ გაუჭირდებათ უცნობი სიტყვების, გაურკვეველი ფრაზების აღქმა და უამრავი ინფორმაცია დაიკარგება. ხშირ შემთხვევაში საუკეთესო გამოსავალი არის ექსკურსიის ისეთი მარშრუტის არჩევა, სადაც მრავლად არის წარმოდგენილი ვიზუალური

მინიშნებები, ინსტრუქციები, რომლებიც აღარ საჭიროებს განმარტებას და პასუხების გაცემას.

საუბრის დროს, მოსაუბრე სახით უნდა შებრუნდეს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისკენ, რათა მათ შეძლონ ტუჩების კითხვა.

თუ დახმარება გინდა- იკითხეთ! თუ თვლით, რომ სმენის დაზიანების მქონე პირს ესაჭიროება დახმარება, დაეხმარეთ მას, ოღონდ ჯერ მიიღეთ მისი თანხმობა.

სმენადაქვეითებულ ადამიანთან საუბრის დაწყებამდე დარწმუნდით, რომ მას ესმის თქვენი. მისი ყურადღება შეიძლება მიიპყროთ ხელის შეხებით ან ჟესტის საშუალებით.

ისაუბრეთ გარკვევით, გამოიყენეთ სტანდარტული მანერები (ტემპი და ტონი). ნუ აუწევთ ტონს და ნუ აუჩქარებ ტემპს თუ ამას არ გთხოვენ. ზედმეტად ნუ ამოძრავებთ ტუჩებს. საუბრის დროს ეცადეთ არ ჭამოთ, არ ღეჭოთ და არ მოწიოთ სიგარეტი. ეს თქვენს გამოთქმას სრულად აღსაქმელს ხდის. ვიდრე ახალ თემაზე გადახვალთ დარწმუნდით, რომ სმენადაქვეითებულმა ადამიანმა გაიგო საუბრის შინაარსი.

ეცადეთ სმენადაქვეითებულს არ გაეფანტოს ყურადღება. საუბრის დროს მინიმუმამდე უნდა იქნას დაყვანილი გარემო ხმაური. გამოთქვით მკაფიო აზრები. გამოიყენეთ სახის გამომეტყველება, ჟესტები და სხეულის ენა, რათა ხაზი გაუსვათ თქვენს საუბარს. ტონსა თუ ხმაში ნაკლებად შესამჩნევი ცვლილებები, რომლებიც გამოიყენება ემოციების გამოსახატად გაუგებარია სმენადაქვეითებული ადამიანებისთვის. რაც უფრო მეტ ვიზუალურ ნიშანს გამოიყენებთ, მით უფრო მარტივად გაგიგებთ სმენადაქვეითებული პირი.

თქვენი მდებარეობა. საუბრის დროს სახით შებრუნდით სმენადაქვეითებული პირისკენ. თუ შებრუნდებით ისინი ვერ შეძლებენ თქვენს გაგებას. დარწმუნდით, რომ თქვენი სახე და სხეულის ზედა ნაწილი კარგად ჩანდეს. ამიტომ, მიდით რაც შეიძლება ახლოს და მოერიდეთ სახეზე ჩრდილის არეკვლას, მაგალითად, მზის სათვალის ან ქუდის ჩრდილი. ზურგით ნუ დადგებით სინათლესთან.

არ ჩააქროთ სინათლე! გახსოვდეთ, რომ დიდ ჯგუფთან მუშაობისას, როდესაც აქტივობები მოიცავს აუდიო ჩანაწერების მოსმენა, შუქის გამორთვა ან თვალების დახუჭვა ავტომატურად ნიშნავს სმენადაქვეითებული პირის პროცესში მონაწილეობის შეწყვეტას. ეცადეთ მოერიდოთ ასეთ სიტუაციებს.

მიმართეთ მოსაუბრეს! დაიმახსოვრეთ, თქვენ პირდაპირ ესაუბრებით სმენადაქვეითებულ ადამიანს და არა მის თარჯიმანს. მიმართეთ უშუალოდ იმ ადამიანს ვისაც ესაუბრებით. ჟესტების ენის თარჯიმანთან მუშაობის მაგალითები მოცემულია ქვემოთ. თუ გიჭირთ იმის გაგება რაც ადამიანმა თქვა ან პირიქით, მას უჭირს თქვენი გაგება, მაშინ გაიმეორეთ ნათქვამი. თუ არ გამოვიდა, გამოიყენეთ ფანქარი და ქაღალდი. გაგება უფრო მნიშვნელოვანია ვიდრე გაგების მიღწევისთვის გამოყენებული მეთოდები. ზეპირ ინსტრუქციებთან ერთად გამოიყენეთ წერილობითი ინსტრუქციები, სურათები ან მედია- ამ საშუალებებს ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს სმენადაქვეითებული ადამიანებისთვის და ხელს უწყობს ერთმანეთის უკეთ გაგებას.

საჭიროების შემთხვევაში შეიტანეთ ცვლილება! თუ კომუნიკაცია თქვენი აქტივობის უმნიშვნელოვანესი ნაწილია, მაშინ შეიძლება დაგჭირდეთ აქტივობებში გარკვეული ცვლილებების შეტანა, რათა აქტივობაში ჩართვა შეძლონ სმენადაქვეითებულმა პირებმაც. გამოიყენეთ ნიშნები ინსტრუქციების მიცემისას. ზოგიერთი ცვლილება შეიძლება მოიცავდეს დროშების ან განათების გამოყენებას, რაც აქტივობის დაწყებაზე ან დასრულებაზე მიანიშნებს.

მოწყობილობები სმენადაქვეითებული ადამიანებისთვის. კომუნიკაციის სირთულეების შემცირება შესაძლებელია სასმენი აპარატების ან სხვა დამხმარე მოწყობილობების გამოყენებით, ასევე მარტივი სიტყვების და წინადადებების ვიზუალური დემონსტრირებით. მოგზაურობა ან ადგილმდებარეობის დათვალიერება შეიძლება ხანგრძლივი პროცესი იყოს მანამ, სანამ სმენადაქვეითებული პირი შესაბამის უნარებს გამოიმუშავებს. ტურების კითხვა სასარგებლოა ურთიერთგაგების და უკეთესი კომუნიკაციისთვის. საოჯახო სასტუმროს მფლობელებს შეუძლიათ ქვემოთ ჩამოთვლილი მინიშნებების გამოყენება.

5.3.6. როგორ ვიმუშაოთ ჟესტების თარჯიმანთან?

1. როდესაც ესაუბრებით სმენადაქვეითებულ ადამიანს, თქვენი სახე და მეტყველება ყოველთვის მიმართული უნდა იყოს ამ ადამიანისკენ და არა თარჯიმნისკენ.
2. ყოველთვის მიმართეთ პირდაპირ. ნუ გამოიყენებთ ისეთ გამოთქმებს როგორიცაა „უთხარით მას..“ ან „ჰკითხეთ მას...“. ეს საუბრიდან გამორიცხავს სმენადაქვეითებულ ადამიანს და აბნევს თარჯიმანს.
3. დასვით ან დააყენეთ თარჯიმანი იმ პირის გვერდზე, რომელსაც ესმის. დარწმუნდით, რომ სმენადაქვეითებულ ადამიანს მკაფიოდ შეეძლოს როგორც თარჯიმნის, ასევე მოსაუბრის დანახვა.
4. ნუ უბრძანებთ თარჯიმანს გადათარგმნოს ნათქვამის ყველა ინდივიდუალური ნაწილი. თითოეული თარჯიმანი მუშაობს პროფესიული ეთიკის კოდექსის შესაბამისად და ჟესტების საშუალებით უნდა გადათარგმნოს ყველაფერი რაც ითქვა ან იყო ნაჩვენები. თარჯიმანმა ასევე უნდა დაიცავს კონფიდენციალურობა და იყოს ობიექტური.
5. მასალები და დოკუმენტები მიეცით პირდაპირ სმენის დაზიანების მქონე პირს, და არა თარჯიმანს. ეს მიანიშნებს იმაზე, რომ თარჯიმანი მიმაგრებულია სმენადაქვეითებულ ადამიანზე და რომ ადამიანი, სმენის ნორმალური უნარით პირდაპირ ამყარებს კომუნიკაციას სმენადაქვეითებულ პირთან.
6. გახსოვდეთ, რომ თარჯიმანი არის „კომუნიკაციის საშუალება“, ის პასუხისმგებელია ორივე მხარისთვის თანაბარი ინფორმაციის მიწოდებაზე.
7. ისაუბრეთ ნორმალურად (ტემპი, ხმა). მიეცით თარჯიმანს შესაძლებლობა განიშნოთ თუ როდის უნდა ისაუბროთ უფრო ნელა ან როდის გააკეთოთ პაუზა.

ინსტრუქციების ან ვიზუალური მინიშნებისას დარწმუნდით, რომ დრო საკმარისი ამ მასალების გასაცნობად. გახსოვდეთ, რომ სმენის დაზიანების მქონე პირს

ერთდროულად არ შეუძლია მიწოდებული მასალების გაცნობა და თარჯიმნის მოსმენა.

დარწმუნდით, რომ ადამიანი, რომელსაც არ ესმის საუბრის დროს გიყურებდეთ თქვენ. ისაუბრეთ ნორმალურად (არ იყვიროთ!). ტუჩები ამოდრავთ ისე, რომ მსმენელს შეეძლოს ტუჩების წაკითხვა. მზად იყავით, რომ საჭიროების შემთხვევაში გაიმეოროთ ან დაწეროთ წარმოთქმული სიტყვა.

ადამიანები, რომლებსაც არ ესმით ხშირად იყენებენ ჟესტების ენას. ამ ენის ცოდნა მათთვის ვისაც ესმის აუცილებელი არ არის. თუმცა, ბევრი გამოთქვამს სურვილის საბაზისო დონეზე შეისწავლოს ჟესტების ენა.

ადამიანები ხშირად ფიქრობენ იმაზე, ხომ არ აწყენინეს სმენადაქვეითებულ ადამიანს საუბრის დროს. ეს გაგებია, რადგან თავდაპირველად სმენადაქვეითებულ ადამიანთან კომუნიკაცია საკმაოდ რთულია. გამოცდილება გვაჩვენებს, რომ სმენის დაზიანების მქონე პირი ხშირად მარტივად ხდება ჯგუფის წევრი. კომუნიკაციაც მარტივდება მას შემდეგ, რაც ჯგუფის წევრები ეჩვევიან მას და ხელმძღვანელობენ კომუნიკაციის ვიზუალური ნიშნებით.

ყოველთვის უნდა გახსოვდეთ კარგი აკუსტიკისა და განათების მნიშვნელობა და აუცილებლობა. სმენის აპარატებით მოსარგებლე პირებისთვის დამატებითი მოწყობილობების არსებობა შეიძლება დიდი დახმარება იყოს.

5.3.7. დამატებითი გასათვალისწინებელი ინფორმაცია

როგორ მოვუაროთ სასმენ აპარატს. უნდა გვახსოვდეს სასმენი აპარატების მოვლის თავისებურებები. სასმენის აპარატების სისტემატიურმა გამოყენებამ შეიძლება დააზიანოს სასმენი მილი, მოწყობილობის მილაკების გაწმენდა აუცილებელია პერიოდულად. მოწყობილობა მუშაობს ელემენტებზე, რომლებიც საჭიროებს გამოცვლას ორ კვირაში ერთხელ. სასმენი აპარატები განსხვავდება ხარისხით, ფასით და ამიტომ, მოვლა უნდა იყოს სპეციფიკური და რეგულარული. ეს არის საკითხი, რომელიც უნდა გავითვალისწინოთ როდესაც სმენადაქვეითებულ ადამიანს სამსახურში მივყავით, ან ორგანიზებას ვუწევთ სხვადასხვა აქტივობებს.

დამატებითი ინფორმაცია. სმენადაქვეითებული ადამიანისთვის განკუთვნილი ოთახი აღჭურვილი უნდა იყოს დენის დამატებითი წყაროთი, რათა შესაძლებელი გახდეს სასმენი აპარატის ელემენტების დატენვა. თუმცა, უახლესი თაობის სასმენი აპარატები ძველი ელემენტების ახლით ჩანაცვლების შესაძლებლობას იძლევა. ასევე აუცილებელია სხვადასხვა სახის მობილური ტელეფონის სატენი მოწყობილობების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა, რადგან სმენადაქვეითებული ადამიანები ხშირად ერთმანეთს ტექსტური შეტყობინებებით ესაუბრებიან. ზოგიერთ შემთხვევაში, მათ ოთახში უნდა იყოს სანათი, რომელიც რეაგირებს ზარზე და ატყობინებს ადამიანს გარკვეული სიტუაციის შესახებ. ოთახში უნდა იყოს პასტა და ქაღალდი, რათა შესაძლებელი გახდეს იმ ადამიანებთან კომუნიკაცია, რომლებმაც არ იციან ჟესტების ენა.

5.4.1. ფსიქიკური აშლილობის და შეზღუდული გონებრივი შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის მომსახურების გაწევასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები

ფსიქიკური აშლილობის მქონე პირებთან დაკავშირებული მითები და რეალური ფაქტები

მითი № 1: "ფსიქიკური აშლილობის მქონე პირები ვერასდროს გახდებიან ნორმალურები".

ფაქტი: ფსიქიკური დაავადებები ხშირად დროებითი ხასიათისაა. მაგალითად, პირს, რომელიც ხშირად გაწონასწორებულია შეიძლება დაემართოს შეტევა (დეპრესია, პანიკა და ა.შ.), რომელიც რამდენიმე კვირის ან თვის განმავლობაში გრძელდება. მკურნალობის პირობებში ადამიანი დაუბრუნდება ნორმალურ ცხოვრებას. გამოჯანმრთელების შემდეგ ასეთი ადამიანის ფსიქიკურად ავადმყოფად მიჩნევა უსამართლო და არაგონივრულია. ბევრ ადამიანს აქვს პრობლემა. თუმცა, შეტევების შუალედში ისინი თავს საკმაოდ კარგად გრძნობენ.

მითი № 2: "თუ ადამიანებს შეუძლიათ სხვა ტიპის ავადმყოფობასთან შეგუება, მაშინ ფსიქიკური აშლილობის მქონე პირებიც მხოლოდ საკუთარ თავს უნდა დაეყრდნონ".

ფაქტი: რეალურად, ფსიქიკური აშლილობის მქონე პირების უმრავლესობას ესაჭიროება დახმარება ნორმალურ ცხოვრებაში დასაბრუნებლად. როგორც წესი, ფიზიკურ ავადმყოფობას მოსდევს ფიზიკური თერაპია, ანალოგიურად ფსიქიკური აშლილობის შემდეგ აუცილებელია სოციალური რეაბილიტაცია.

მითი № 3: "ფსიქიკური აშლილობის მქონე პირები საშიში არიან. შეიძლება ნებისმიერ დროს გაგიჟდნენ".

ფაქტი: ადამიანებს, რომლებიც გამოჯანმრთელდნენ და დაუბრუნდნენ ნორმალურ სოციალურ ცხოვრებას, ხშირად შეშინებული და პასიურები არიან. ისინი ნაკლებად უქმნიან საფრთხეს საზოგადოებას. მათი უმრავლესობა ერთბაშად არასდროს „გიჟდება“. ექსპერტები ამბობენ, რომ რეციდივი ეტაპობრივია, ამიტომ ექიმებს, მეგობრებს, ნათესავებს საკმარისი გამოცდილება აქვთ, რათა შენიშნონ ადრეული სიმპტომები. შესაბამისად, რეციდივის შენიშვნა და აღმოფხვრა შესაძლებელია მდგომარეობის გართულებამდე.

მითი № 4: "ფსიქიკური აშლილობის მქონე ადამიანს ვერ დაელაპარაკები".

ფაქტი: გამოჯანმრთელებული ადამიანების უმრავლესობა რაციონალური და განათლებულია. ამიტომ, მათთან საუბარი უდავოდ შეიძლება. საკმაოდ რაციონალური არიან ისინიც, ვინც მოცემული მომენტისთვის ავად არის. მათ შეიძლება აწუხებდეთ ჰალუცინაციები ან იქცეოდნენ შემაწუხებლად, მაგრამ ბევრ რამეზე საუბარი შეუძლიათ საღი გონებით.

მითი №5: "ადამიანებისთვის, რომლებსაც ჰქონდათ ფსიქიკური აშლილობა ძალიან ძნელია ნორმალურ ცხოვრებაში დაბრუნება, მაგრამ რას ვიზავთ?"

ფაქტი: ის თუ როგორ ვეპყრობით გამოჯანმრთელებულ ადამიანებს მნიშვნელოვნად ცვლის მათ ცხოვრებას. ეფექტური მკურნალობა, დაუღალავი მუშაობა და კარგი მოტივაცია არაფერია თუ ამ ადამიანს უარს კარგ სამსახურზე, ბინაზე და სხვა საჭიროებებზე ცრურწმენების და სტერეოტიპების გამო.

ყურადღება გაამახვილეთ ადამიანზე. მოეპყარით მას თქვენი ცოდნის შესაბამისად. შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე სხვა პირების მსგავსად, ფსიქიკური აშლილობის მქონე პირებიც შეგვიძლია მივიჩნიოთ „ექსპერტებად“. მათ იციან რა არის საუკეთესო მათ შემთხვევაში და რა არა. არსებობს ტენდენციური ნათქვამი, რომ ფსიქიკური დაავადების მქონე პირებს არ შეუძლიათ საკუთარი აზრების გამოხატვა ან გადაწყვეტილების მიღება. ეს არ არის სიმართლე.

იურიდიული დახმარება. ნუ უგულებელყოფთ ცრუ გამონათქვამებს, ეცადეთ სიცხადე შეიტანოთ მათში. ბევრ ადამიანს არასწორად ესმის ზოგიერთი პრობლემა, მაგრამ მათ გულწრფელად სჯერათ, რომ მათი შეხედულებები აბსოლუტურად სწორია. სწორმა ინფორმაციამ შეიძლება შეცვალოს მათი შეხედულება. გაესაუბრეთ და გაუზიარეთ სხვებს ინფორმაცია, რომელიც თქვენ უკვე გაქვთ და მოსთხოვეთ, რომ ფსიქიკური დაავადებების მქონე პირებს უნდა მოვექცეთ სწორად. მივცეთ მათ უკეთესი ცხოვრების შანსი.

უარი თქვით ისეთი შეუფერებელი სიტყვების გამოყენებაზე როგორიცაა „გიჟი“, „ავადმყოფი“, „მანიაკი“ და ა.შ.

სოფლის ტურიზმი ფსიქიკური აშლილობის მქონე პირების დასვენების საჭიროების დაკმაყოფილების საშუალებად მიიჩნევა.

ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება. ფსიქიკური აშლილობა იკურნება. შესაბამისი ზრუნვისა და მკურნალობის პირობებში მოსალოდნელია ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესება ან სრული გამოჯანმრთელება კი. ფსიქიკური აშლილობის მქონე პირის ჯანმრთელობა და უსაფრთხოება რეკრეაციულ გარემოში არ საჭიროებს განსაკუთრებულ პირობებს, ყველაფერი უნდა იყოს ისე, როგორც სხვა კლიენტებისთვის. თუმცა, უნდა იცოდეთ, რომ გარკვეული ფსიქიკური აშლილობის მქონე პირებს ენიშნებათ პრეპარატები და ამ პრეპარატებს შეიძლება ჰქონდეს გვერდითი მოვლენები, როგორიცაა მზეზე დიდხანს ყოფნისას მომატებული მგრძნობელობა, მსუბუქი კანკალი, შეიძლება ვერ მიიღონ გარკვეული საკვები და ა.შ. დასვენების მომსახურების გაწევისას აუცილებელია მსგავსი საკითხების გათვალისწინება.

5.4.2. ინკლუზიური დასვენება გონებრივი ჩამორჩენილობის მქონე პირებისთვის

გონებრივი ჩამორჩენილობის მქონე პირებს უნდა შეეძლოთ სხვებთან ერთად ზოგიერთ რეკრეაციულ აქტივობებში მონაწილეობა. დღეს, ხელმისაწვდომი მომსახურებების უმრავლესობა შემოიფარგლება მხოლოდ გარკვეული აქტივობებით.

ინკლუზიური რეკრეაციული აქტივობების ხელმისაწვდომობა საზოგადოებაში დადებით ეფექტს ახდენს ყველა მოქალაქეზე:

1) შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირს ეძლევა სხვა ადამიანებთან კომუნიკაციის შესაძლებლობა (რომლებიც არ არიან შეზღუდული შესაძლებლობის). ასეთი კომუნიკაცია შესაძლებლობას აძლევს მათ განივითარონ სოციალური უნარები, გაიუმჯობესონ თვითშეფასება. შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს ეძლევათ შესაძლებლობა გაეცნონ დასვენების და გართობის იმ ფორმებს, რომლებიც

ხელმისაწვდომია სხვებისთვის, უფრო აქტიურად ერთვებიან რეკრეაციულ აქტივობებში, და იუმჯობესებენ ფიზიკურ მდგომარეობას;

2) ინკლუზიური რეკრეაცია ეხმარება საზოგადოებას იმის გაცნობიერებაში, რომ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს შეუძლიათ მონაწილეობა მიიღონ რეკრეაციაში სხვებთან ერთად, თუ მათ ამის შესაძლებლობა მიეცემა;

3) სხვადასხვა სფეროებისა და აქტივობების ფარგლებში სხვებთან კომუნიკაცია ეხმარება შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს უნარებისა და დამოკიდებულის ჩამოყალიბებაში, რასაც ისინი საზოგადოებრივ ცხოვრებაში იყენებენ.

ინკლუზიური რეკრეაციის აქტივობები მოუწოდებს ხალხს ჩაერთო სხვადასხვა სახის შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებთან ერთობლივ აქტივობებში.

ასეთი ჩართულობის შედეგები შეიძლება იყოს:

- რეკრეაციულ პროცედურებთან დაკავშირებული დადებითი გამოცდილების მიღება, რომელიც ხელს უწყობს ფიზიკურ, ფსიქიკურ, სოციალურ, სულიერ და ემოციურ ზრდას და თითოეული ადამიანის განვითარებას;

- თანატოლებს და სხვადასხვა თაობის წარმომადგენლებს შორის ურთიერთობების ჩამოყალიბება, რაც საშუალებას აძლევს თითოეულ ადამიანს გამოხატოს საკუთარი თანაგრძნობა, მხარდაჭერა, მეგობრული დამოკიდებულება და ურთიერთდახმარების სურვილი;

- ურთიერთდახმარების სურვილის განვითარება საზოგადოებაში, რაც ხელს უწყობს საზოგადოებრივი ცნობიერების, ღირსების, თვითშეფასების და სოციალური ინკლუზიის დონის ამაღლებას.

არსებობს დახმარების 4 დონე, რომელიც დამოკიდებულია გონებრივი ჩამორჩენილობის მქონე პირის ფუნქციონალურობის დონეზე:

1) დახმარება არ არის საჭირო- ადამიანს თავად შეუძლია საკუთარ თავზე ზრუნვა, სხვების დახმარების გარეშე აკეთებს ყველაფერს;

2) მინიმალური დახმარება- ადამიანს სჭირდება მცირედი დახმარება ისეთ საკითხებში, როგორიცაა აქტივობების, ტრანსპორტირების, საოჯახო საქმის, ფიზიკური ჯანმრთელობის, დასაქმების და მომზადების ორგანიზება;

3) მნიშვნელოვანი დახმარება- ადამიანს სჭირდება რეგულარული დახმარება, ინსტრუქციების, მხარდაჭერის და ზედამხედველობის ჩათვლით;

4) მუდმივი დახმარება- ადამიანს სჭირდება მუდმივი, 24 საათიანი მზრუნველობა, რაც მოიცავს ორგანიზმის ფუნქციური სიცოცხლისუნარიანობის შენარჩუნებაში და სპეციალური მოწყობილობების გამოყენებაში დახმარებას.

წინა თავში ჩვენ განვიხილეთ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების პერსონალური საჭიროებები. ამავე დროს, შესაძლებელია გამოცდილების მიღება

მშობლებისგან, პროფესიონალების და სხვა ადამიანებისგან, რომლებიც მუშაობენ რეკრეაციის სფეროში გონებრივი ჩამორჩენის მქონე პირებთან.

5.4.3. დამატებითი გასათვალისწინებელი ინფორმაცია

ყველაფერი გასაგები უნდა იყოს! თქვენი ინსტრუქციები დაყავით მარტივ მოქმედებებად ან კონცეფციებად ისე, რომ ადამიანმა ისინი მარტივად გაიგოს. სავარაუდოდ საჭირო გახდება ინსტრუქციების გამეორება. შესაძლებლობის შემთხვევაში გამოიყენეთ ვიზუალური მაგალითები და საჩვენებელი მაგალითები.

პატივისცემა! მონაწილეებთან კომუნიკაცია უნდა შედგეს თანასწორობის პრინციპებზე დაყრდნობით, მიუხედავად პიროვნების შეზღუდული შესაძლებლობებისა. მოეპყარით მათ პატივისცემით და ღირსებით. ხშირად, ადამიანებს უკეთ ესმით ენა ვიდრე გონების ხმა. კომუნიკაციის (მეტყველების) პრობლემა არ არის იმის მტკიცებულება, რომ ადამიანს რაღაც არ ესმის. თუ თვლით, რომ ადამიანს თქვენი დახმარება სჭირდება, პირველ რიგში დაუსვით კითხვა, მაგრამ ნურაფერს მოიმოქმედებთ, ვიდრე ის თქვენს შეთავაზებას არ დათანხმდება.

გააცნობიერეთ შეზღუდვების არსებობა! უნდა გესმოდეთ, რომ გონებრივი ჩამორჩენის მქონე ბევრ ადამიანს აქვს მნიშვნელოვანი შეზღუდვები. ნუ დაკარგავთ კონტროლს და მოთმინებას, თუ ხედავთ, რომ ადამიანი ვერ აკეთებს რაღაცას რაც თქვენთვის მნიშვნელოვანია. მოძებნეთ ამ ადამიანის დაგეგმილ აქტივობაში ჩართვის სხვა შესაძლებლობა მისი შეზღუდვების გათვალისწინებით.

გააკეთეთ სწორი არჩევანი! მიეცით ადამიანს საშუალება თავად აირჩიოს რაიმე მოქმედების განხორციელების მისთვის მისაღები გზა. შესაძლებლობის შემთხვევაში ჩვენ უნდა დავაკმაყოფილოთ მათი სურვილები და მივიღოთ მათი არჩევანი, ასევე დავეხმაროთ კონსტრუქციული გადაწყვეტილებების მიღებაში.

შეაქეთ! გამოთქვით თქვენი აზრი მის წარმატებასთან დაკავშირებით. მხარდაჭერა აღმოუჩინეთ და წახალისეთ წარუმატებლობის შემთხვევაში. გარკვევით მიეცით რჩევა. ნუ შეაქებთ ან დადებით შეფასებას ნუ მისცემთ იმაზე, რაზეც პიროვნება არ იმსახურებს შექებას.

გაესაუბრეთ ექსპერტებს! გონებრივი ჩამორჩენის მქონე პირების მშობლები, თანმხლები პირები, მეგობრები ინფორმაციის მოპოვების არაჩვეულებრივი წყაროა. მათგან გაიგებთ ამ ადამიანების შესაძლებლობებისა და წარსული მიღწევების შესახებ. ზოგიერთი მათგანი იღებს მედიკამენტებს და იყენებს სპეციალურ მოწყობილობებს. ამაზე ნუ იდარდებთ!

დაადგინეთ ქცევის წესები! განიხილეთ ქცევის სასურველი ფორმა, რომელიც აუცილებელი იქნება ნებისმიერი სიტუაციის ან აქტივობის დროს. იყავით რაციონალური და ურყევი დისციპლინის საკითხებთან მიმართებით. გონებრივი ჩამორჩენილობის მქონე პირს მოეპყარით ისევე, როგორც ჯგუფის სხვა წევრებს. გონებრივი ჩამორჩენილობის მქონე პირებთან მუშაობის სურვილის მქონე ადამიანებს შეიძლება დასჭირდეთ ქცევის და შემეცნებითი ფსიქოლოგიის კურსების გავლა, რათა მათ მიიღონ ამ სფეროს შესაბამისი ცოდნა.

იზრუნეთ უსაფრთხოებაზე! აქტივობის დაწყებამდე უსაფრთხოების წესები გააცანით ყველა მონაწილეს. გონებრივი ჩამორჩენილობის მქონე პირმა შეიძლება არ იცოდეს თუ რომელი სიტუაცია არის საფრთხის შემცველი.

დაიცავით წესრიგი! აქტივობის სტრუქტურა ძალიან მნიშვნელოვანია. ზოგიერთ ადამიანს ძალიან უჭირს ერთ კონკრეტულ ნივთზე ან აქტივობაზე დიდი ხნის განმავლობაში კონცენტრირება.

სოფლის, მწვანე ტურიზმის ფარგლებში მომსახურებების გაწევასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები. შესაძლოა გონებრივი ჩამორჩენილობის მქონე ადამიანს ცოტა მეტი დრო დასჭირდეს უცნობ გარემოსთან შესაგუებლად და ახალი დავალების ასათვისებლად. ასეთ შემთხვევაში, საჭირო იქნება თანმხლები პირის დახმარება, რომელიც დაეხმარება შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირს თავდაპირველი სირთულეების გადალახვაში და ახალი უნარების განვითარებასა და შესაძლებლობების გამოყენებაში. რეკრეაციული აქტივობების დროს შესაბამისი დახმარების აღმოსაჩენად აუცილებელია მეტი რამ გაიგოთ გონებრივი ჩამორჩენილობის მქონე პირის შესახებ.

თავი VI - სოფლის სახლის და მეზობელი ტერიტორიის მოწყობა

6.1. მშენებლობის ნორმები და წესები

შეზღუდულ შესაძლებლობებთან დაკავშირებული ცნობიერება და დისკრიმინაციაზე უარის თქმა

შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს ისეთივე იმედები და ოცნებები აქვთ, როგორც შეზღუდული შესაძლებლობების არმქონე პირებს. მათ სურთ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მონაწილეობა და მეგობრებთან და ოჯახთან ერთად სხვადასხვა ღონისძიებაზე დასწრება. დადგენილია, რომ 15 წლის და 15 წელს ზემოთ ამერიკელების 21 პროცენტზე მეტს, და 65 წლის და 65 წელს ზემოთ ამერიკელების 50 პროცენტზე მეტს აღენიშნება რაიმე სახის შეზღუდული შესაძლებლობა (მოსახლეობის აღწერა, 2010). სიცოცხლის სხვადასხვა მომენტში, ამერიკელების 70 პროცენტს ექნება დროებითი ან მუდმივი უნარშეზღუდულობა.

1990 წელს, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ამერიკელთა აქტი (ADA) მიღებამდე, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს არ შეეძლოთ თავისუფლად გადაადგილება და ფუნქციონირება ისე, როგორც შეზღუდული შესაძლებლობების არმქონე პირებს.

შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ამერიკელთა აქტის (ADA) მიმოხილვა

ADA არის ფედერალური სამოქალაქო უფლებების კანონი, რომელიც კრძალავს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების დისკრიმინაციას სამუშაოზე, ტრანსპორტში, უზრუნველყოფს მათთვის კერძო, სახელმწიფო და ადგილობრივი

სამთავრობო ობიექტების და ტელეკომუნიკაციების ხელმისაწვდომობას. ADA-ს ძირითადი არსი და ენა ეფუძნება რასის, კანის ფერის, სქესის, წარმომავლობის, ასაკის და რელიგიის საფუძველზე ანტიდისკრიმინაციულ კანონს.

შეზღუდული შესაძლებლობები ADA-ს მიხედვით

ADA, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირს აღწერს შემდეგნაირად:

- ადამიანი, რომელსაც აქვს ფიზიკური ან ფსიქიკური დაზიანება, რომელიც არსებითად ზღუდავს ერთ ან რამდენიმე ცხოვრებისეულ აქტივობას. მნიშვნელოვანი ცხოვრებისეული აქტივობების მაგალითები მოიცავს საკუთარ თავზე ზრუნვას, დავალებების შესრულებას, სიარულს, მხედველობის, სმენის, სწავლის და მუშაობის უნარებს;
- ადამიანი, რომელსაც აქვს დაზიანების ისტორია, მიუხედავად იმისა არის თუ არა ის დღესდღეობით შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე;
- ადამიანი, რომელსაც არ აქვს შეზღუდული შესაძლებლობები, მაგრამ სხვების მიერ მიჩნეულია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირად. მაგალითად, ადამიანი, რომელსაც აქვს მძიმე, მრავლობითი ნაჭრილობები სახეზე.

შეზღუდული შესაძლებლობების სახეობები

არსებობს ასობით სახეობის შეზღუდული შესაძლებლობა. შესაძლებელია ერთ ადამიანს რამდენიმე სახეობის შეზღუდული შესაძლებლობა ერთდროულად ჰქონდეს. ამავე დროს, შესაძლებელია, რომ სხვა ადამიანს ჰქონდეს ერთი ტიპის შეზღუდული შესაძლებლობა ცვალებადი სიმპტომებით. არსებობს შეზღუდული შესაძლებლობები, რომლებიც ნაკლებად შესამჩნევია, როგორიცაა გულის ან ფილტვების, ნევროლოგიური დაავადებები, ან ართრიტი, რომელიც ამცირებს ფიზიკურ სიმტკიცეს, ზღუდავს კოორდინაციის უნარს ან იწვევს ტკივილს.

დროებითი მდგომარეობაა, რომელიც შეზღუდულ შესაძლებლობებს იწვევს მოკლე დროით- მაგალითად ძვლის მოტეხილობა, დაავადება, ტრავმა ან ოპერაცია- არ მიიჩნევა შეზღუდულ შესაძლებლობად, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც მდგომარეობა შეიძლება ხანგრძლივი პერიოდით გაგრძელდეს.

არქიტექტურული პროექტების სტანდარტები ეფუძნება იმ ადამიანების საჭიროებებს, რომლებიც იყოფიან ქვემოთ ჩამოთვლილ ოთხ ზოგად კატეგორიად:

1. გადაადგილების შეზღუდული შესაძლებლობა

a. ეტლით მოსარგებლეები- ზოგი ადამიანი, გადაადგილების მწვავე შეზღუდვით გადაადგილებისთვის იყენებს ელექტრო ან ჩვეულებრივ ეტლს, ან სამ და ოთხ ბორბლიან ეტლს, ან სკუტერს. ეტლით მოსარგებლეებს

ექმნებათ ისეთი პრობლემები, როგორიცაა ვიწრო სივრცეში გავლა, კიბეებზე ასვლა ან ჩამოსვლა, უხეშ ან უსწორმასწორო ზედაპირზე გადაადგილება, საპირფარეშოების და სააბაზანოების გამოყენება, მაღალ სიმაღლეზე მოთავსებული ნივთების აღების და დანახვის სირთულე და სხვა.

ბ. გადაადგილების ამბულატორიული შეზღუდვა- ეს კატეგორია მოიცავს ადამიანებს, რომელთაც უჭირთ ან დარღვეული აქვთ სიარულის ან წონასწორობის შენარჩუნების უნარი. ადამიანები, რომლებიც გადაადგილებისთვის იყენებენ ყავარჯნებს, ხელჯოხებს, დეამბულატორებს (ვოლკერი), კორსეტებს, ან ხელოვნურ კიდურებს განეკუთვნებიან ამ კატეგორიას. ამ კატეგორიის ადამიანებისთვის შეიძლება რთული იყოს შემდეგი მოქმედებების განხორციელება: სიარული, კიბეებზე ან აღმართზე ასვლა, დიდი ხნის განმავლობაში დგომა. ეტლით მოსარგებლეები, ისევე როგორც სხვა დახმარე მოწყობილობებით მოსარგებლეები ხშირად იყენებენ სპეციალურად მომზადებული ცხოველების დახმარებას. მაგალითად, სპეციალურად გაწვრთნილი ძაღლები შეიძლება გამოყენებული იქნას ნივთების მოტანისა ან ეტლის გაწევისთვის.

2. მხედველობის უნარის შეზღუდვა

ეს მოიცავს ადამიანებს მხედველობის ნაწილობრივი ან სრული დაკარგვით. მხედველობის დაზიანების მქონე ზოგიერთ ადამიანს შეუძლია ნათელისა და ბნელის, მკაფიო კონტრასტული ფერების, ან დიდი ზომის ასოების გარჩევა, მაგრამ არ შეუძლიათ მცირე ზომის ნაწერის წაკითხვა, გადაადგილება ცუდად განათებულ სივრცეში, ან ძლიერი განათების ატანა. ბევრი უსინათლო ადამიანი გარემოს აღქმისა და სხვებთან კომუნიკაციის დროს ზოგადად დამოკიდებულია მის სხვა უნარებზე. თუმცა, ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ეს უნარები განსაკუთრებით არის განვითარებული. ბევრი უსინათლო იყენებს ხელჯოხს ან ჰყავს სპეციალურად გაწვრთნილი შინაური ცხოველი, რომელიც ხელს უწყობს უსინათლოს გადაადგილებაში. პრობლემები, რომლებსაც ხშირად აწყდებიან მხედველობის დაზიანების მქონე პირები არის: ორიენტაცია, წერილობითი ან გრაფიკული ინფორმაცია, დისტანციური მართვის მოწყობილობების გამოყენება, რომლებიც შესაბამისად არ არის მონიშნული, იმ სახიფათო საგნებისთვის თავის არიდება, რომელთა არსებობასაც ისინი ვერ ადგენენ.

3. სმენის უნარის შეზღუდვა

ამ კატეგორიაში შემავალი ადამიანები იყენებენ სხვადასხვა მეთოდს სმენის არქონის კომპენსირების მიზნით. ისინი, ვისაც გარკვეულწილად შენარჩუნებული აქვს სმენის უნარი, ეყრდნობიან სასმენ მოწყობილობებს ან ტუჩების კითხვას. ადამიანები, რომლებიც სრულიად ყრუ არიან იყენებენ მეტყველების კითხვის მეთოდს, მაგრამ ამისთვის ისინი კარგად უნდა ხედავდნენ მოსაუბრის სახეს. სხვები იყენებენ კომუნიკაციის სხვა საშუალებებს, რომელსაც ამერიკული ნიშნების ენა ეწოდება. ადამიანებს შეუძლიათ ნიშნების ენის შესწავლა, რათა გახდნენ კვალიფიციური თარჯიმნები. სმენის დაქვეითების მქონე ზოგიერთი ადამიანი იყენებს სპეციალურად გაწვრთნილ ცხოველებს, რომლებიც სმენადაქვეითებულ ადამიანს აცნობებენ სხვადასხვა ხმების შესახებ. სმენადაქვეითებული ადამიანების ექმნებათ ისეთი პრობლემები, როგორიცაა კომუნიკაცია სმენის მქონე ხალხის დიდ ჯგუფთან. ასევე, მათთვის პრობლემას წარმოადგენს ისეთ მოწყობილობების გამოყენება, რომლებიც საჭიროებს სმენას, მაგალითად ტელეფონი და სახანძრო განგაში. პრობლემა შეიძლება

გახდეს ჟესტების ენის თარჯიმნების ნაკლებობა და არასაკმარისად მომზადებული თარჯიმნები.

4. შემცენების და სხვა ფარული ფორმის შეზღუდული შესაძლებლობები

არსებობს კიდევ ბევრი შეზღუდული შესაძლებლობა, რომელიც არ ჩანს ერთი შეხედვით. ეს ძირითადად შეეხება შემცენების და/ან სწავლის შეზღუდულ შესაძლებლობას, და შეიძლება ზემოქმედება მოახდინოს აღქმის, კომუნიკაციის უნარებზე ან ქცევაზე. ასეთი შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის რთულია დაწესებულებაში გადაადგილება, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ნიშნები გაუგებარი ან რთულია. ადამიანები, რომლებსაც აქვთ კრუნჩხვითი შეტევები შეიძლება მგრძნობიარე იყვნენ გარკვეული გარემო მახასიათებლების მიმართ, როგორიცაა მეხი, რაც ხელს უწყობს კრუნჩხვის განვითარებას.

ერთერთი ფარული შეზღუდული შესაძლებლობა, რომელიც ბოლო დროს დიდი ყურადღებით სარგებლობს არის მომატებული მგრძნობელობა მრავალი ქიმიური ნივთიერების მიმართ. ასეთ ადამიანებს ქიმიურ ან ქიმიური ნივთიერებების ნაერთების შემცველ შენობებთან და სამომხმარებლო პროდუქტებთან კონტაქტის დროს ახასიათებთ ფიზიკური რეაქცია, რომელიც ზეგავლენას ახდენს სუნთქვის ფუნქციაზე. მსგავსი მდგომარეობის მქონე პირებისთვის საშიში პროდუქტები შეიძლება იყოს პესტიციდები და ჰერბიციდები, ოთახის დეოდორანტი, პრინტერის საღებავი, და სუნამოებიც კი. რეაქცია შეიძლება იყოს მსუბუქი ან უკიდურეს შემთხვევაში სიცოცხლისთვის საშიში.

ანტი-დისკრიმინაციული მოთხოვნები

ADA-ს თანახმად, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს უნდა შეეძლოთ მიიღონ ან ისიამოვნონ „იმავე პროდუქტებით, მომსახურებებით, ობიექტებით, პრივილეგიებით ანდ საცხოვრებლით“, რომელიც ხელმისაწვდომია საზოგადოების სხვა წევრებისთვის. არსებობს ზოგადი მოთხოვნები, რომლებიც უზრუნველყოფს თანაბარ შესაძლებლობებს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის. ბიზნესი, სამთავრობო უწყებები, და სხვა საზოგადოებრივი და კერძო ორგანიზაციები და ობიექტები ADA-ში მოხსენიებულია როგორც „პირები“.

ADA-ს თანახმად, პირებმა არ უნდა:

- მოახდინონ დისკრიმინაცია შეზღუდული შესაძლებლობების საფუძველზე პროგრამების, მომსახურებების ან აქტივობების განხორციელებისას;
- დაუსვან არასაჭირო კითხვები შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირს;
- თქვან უარი შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირისთვის სარგებელის მიცემის ან მომსახურების გაწევაზე;
- გამოიყენონ ისეთი მოთხოვნები, რომლებიც გამორიცხავს ან ზღუდავს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა მონაწილეობას;
- დააკისრონ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს დამატები გადასახადი, რომელიც აუცილებელია არადისკრიმინაციული მიდგომის განხორციელების

ხარჯების დასაფარად, მაგალითად დაბრკოლებების აღმოფხვრის ან კვალიფიციური თარჯიმნის მომსახურების ხარჯები.

პოლიტიკებისა და პროცედურების შეცვლა

ლონისძიებების ორგანიზატორებმა უნდა შეცვალონ არსებული პოლიტიკები და პროცედურები, რათა დარწმუნდნენ, რომ არ მოხდება შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა დისკრიმინაცია. მაგალითად, საკვების გამყიდველმა დროებით უნდა დატოვოს დახლი, რათა დაეხმაროს ხელების შეზღუდული მოძრაობის მქონე ადამიანს თანხის გადახდაში.

ასევე, ორგანიზატორებს შეიძლება დასჭირდეთ პოლიტიკებში ცვლილებების შეტანა დამხმარე შინაურ ცხოველებთან დაკავშირებით. სპეციალურად მომზადებული ცხოველი არის ძალი (ან ზოგიერთ შემთხვევაში მინიატურული ცხენი), რომელიც ეხმარება შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირს ერთი ან რამდენიმე დავალების შესრულებაში. ბევრ დროებით ღონისძიებას აქვს „შინაური ცხოველები არ დაიშვებიან“ პოლიტიკა. თუმცა, სპეციალურად მომზადებული ცხოველი არ არის შინაური ცხოველი და მას უნდა მიეცეს უფლება დაესწროს ნებისმიერ ღონისძიებას, რომელსაც მისი მეპატრონე ესწრება. ღონისძიების თანამშრომლებს შეუძლიათ მხოლოდ ორი კითხვის დასმა: 1) არის თუ არა ეს სპეციალურად შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირისთვის მომზადებული ცხოველი?; და 2) რა ბრძანებების შესრულებისთვის არის ის გაწვრთნილი? სპეციალურად მომზადებული ცხოველი არ უნდა ისაქმებდეს დაწესებულებაში და უნდა იყოს მეპატრონის მუდმივი ზედამხედველობის ქვეშ.

ეფექტური კომუნიკაცია

ლონისძიების ორგანიზატორებმა ეფექტური კომუნიკაციის მიზნით უნდა მოამზადონ დამატებითი დამხმარე საშუალებები და მომსახურებები.

“ეფექტური კომუნიკაცია“ ნიშნავს, რომ ნებისმიერი დაწერილი ან ნათქვამი სიტყვა უნდა იყოს მკაფიო და გასაგებ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების და სხვა ადამიანებისთვის.

დახმარე მოწყობილობებისა და მომსახურებების ზოგიერთი მაგალითი არის: დიდი ასოებით დაბეჭდილი მასალა, ბრაილის შრიფტით დაბეჭდილი მასალა, დამხმარე სასმენი სისტემები, ენის კვალიფიციური თარიმანები, ტელეკომუნიკაციის მოწყობილობები სმენადაქვეითებულებისთვის (TDD, რომელიც ასევე ცნობილია როგორც TTY), ღია/დახურული ჩვენება, ხელნაწერი მინიშნებები, და აუდიო ჩანაწერები.

გახსოვდეთ, რომ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირი არის ზუსტად ის ადამიანი, ვისაც უნდა ჰკითხოთ თუ რა სახის დამხმარე მოწყობილობა ან მომსახურება იქნება მისთვის ყველაზე ეფექტური.

ადაპტირებული დიზაინი

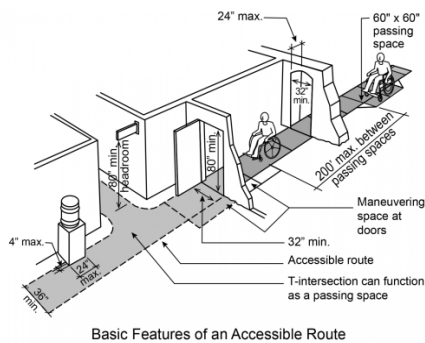
ADA მოითხოვს, რომ ყველა შენობა და ნაგებობა, რომელიც ღიაა საჯარო მოხმარებისთვის იყოს ადაპტირებული. ეს მოიცავს დროებით სტრუქტურებსაც, რომლებიც აქტიურად გამოიყენება საზოგადოების მიერ ღონისძიების დროს.

სტანდარტები არ გვთავაზობს სხვადასხვა დაბრკოლებების გადალახვის ხერხებს, არამედ განსაზღვრავს პრობლემის მოგვარების საბაზისო მითითებებს. საპროექტო რეკომენდაციები და პრობლემების აღმოფხვრის გზები, რომლებიც მოცემულია წინამდებარე სახელმძღვანელოში ეფუძნება ADA 2010 სტანდარტებს.

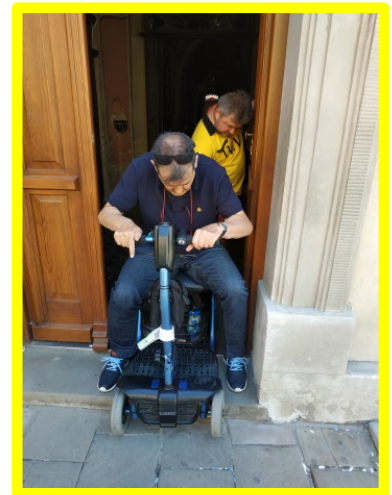
6.2. ტექნიკური ასპექტები და რეკომენდაციები

ხელმისაწვდომი მარშრუტის მნიშვნელობა

ხელმისაწვდომი მარშრუტი არის ნაგებობის ეფექტური გამოყენების უმნიშვნელოვანესი კომპონენტი. ხელმისაწვდომი ტროტუარი უნდა იყოს ფართო, გლუვი, დაბალი და ჩამოკიდებული საფრთხეების გარეშე. ასეთი მარშრუტები შეიძლება მოიცავდეს პანდუსებს, მაგრამ არა კიდეებს (იხილეთ გრაფიკი 1).

Basic Features of an Accessible Route

გრაფიკი 1

აუცილებელია ადგილის შესწავლა, რათა განისაზღვროს შეძლებენ თუ არა შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირები გადაადგილებას, ნაგებობაში შესვლას და აქტივობებში მონაწილეობას. გაიარე ადგილზე და განსაზღვრეთ ხელმისაწვდომი (ყველაზე ხელმისაწვდომი) მარშრუტი. შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირს უნდა შეეძლოს იმავე მარშრუტის გამოყენება, რომელსაც სხვები იყენებენ და არ უნდა სჭირდებოდეს გრძელი დისტანციის გავლა დანიშნულების წერტილამდე მისასვლელად.

დაიწყეთ ადრე

ღონისძიების ორგანიზატორებს ღონისძიების აქტივობების ხელმისაწვდომობაზე მეტი კონტროლი აქვთ, ვიდრე თავად ღონისძიების ადგილზე. თუ აუცილებელია ადგილი მოდიფიცირება, მაშინ ორგანიზატორებს დასჭირდებათ ამისთვის გარკვეული დროის გამოყოფა. ამიტომ ამ საკითხზე დაფიქრება აუცილებელია წინასწარ. მარკეტინგული და სარეკლამო მასალები ხელმისაწვდომი უნდა იყოს სხვადასხვა ფორმატში. დროებითი სტრუქტურები როგორიცაა კარვები, სცენები და გადასატანი ტუალეტები უნდა მოეწყოს ხელმისაწვდომობის ფაქტორის გათვალისწინებით.

მოდული- დაბრკოლებების აღმოფხვრა

მეპატრონეებს აქვთ როგორც ფინანსური, ასევე სამართლებრივი ინტერესი, რათა აღმოფხვრან დაბრკოლებები. ვინაიდან შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების რაოდენობა იზრდება, განსაკუთრებით ამერიკის ზრდად მოსახლეობაში, მოთხოვნადია ის ადგილები/დაწესებულებები, რომლებიც არის ხელმისაწვდომი/ადაპტირებული.

გარდა ამისა, ობიექტების მეპატრონეებმა და მენეჯერებმა უნდა დააკმაყოფილონ ADA-ს სამართლებრივი მოთხოვნები და გადადგან შესაბამისი ნაბიჯები დაბრკოლებების აღმოფხვრისთვის. ყველა კერძო ბიზნესი, რომელიც გამოიყენება საზოგადოებრივი განთავსებისთვის (როგორცაა სასტუმროები, რესტორნები, თეატრები, მუზეუმები, აუდიტორიები, ცენტრები, სავაჭრო ცენტრები, პარკები, ზოოპარკები, ან გასართობი პარკები) განხილულია ADA-ს მესამე თავში, სადაც ნათქვამია, რომ დაბრკოლებები უნდა იყოს აღმოფხვრილი, როდესაც ამის გაკეთება შესაძლებელია განსაკუთრებული სირთულისა და ხარჯების გარეშე.

დაბრკოლებების აღმოფხვრა დამოკიდებულია ობიექტის მოცულობაზე, ფინანსურ რესურსებზე და არსებულ პირობებზე. ის რაც შეიძლება მარტივი განსახორციელებელი იყოს დიდი, მრავალეროვნული საინვესტიციო კომპანიისთვის შესაძლოა ძალიან რთული განსახორციელებელი იყოს თემის დონეზე დაფინანსებული ერთდღიანი რეწვის ან საგამოფენო ღონისძიებისთვის.

დაბრკოლებების აღმოფხვრის გზები:

- პანდუსების დამონტაჟება;
- სპეციალური ჭრილის/ასასვლელის გაკეთება ბორდიურებზე და შესასვლელში;
- თაროების გადაადგილება;
- მაგიდების, სკამების, გამყიდველი აპარატების, დახლების და სხვა ავეჯის გადაადგილება;
- სპეციალური ნიშნების დატანა ლიფტის ღილაკებზე;
- განგაშის მოციმციმე განათების დაყენება;
- კარების/შესასვლელების გაფართოვება;
- ტურნიკეტის ჩანაცვლება შესვლის ალტერნატიული საშუალებებით;
- კარების სპეციალური მოწყობილობების მონტაჟი;
- საპირფარეშოში სპეციალური სახელოების დამონტაჟება;
- საპირფარეშოს გაფართოვება გადაადგილების სივრცის გასაზრდელად;
- წყლის მილების ხელსაბანის ქვემოთ დამონტაჟება დამწვრობის თავიდან ასარიდებლად;
- შემადგენელი ტუალეტის დასაჯდომის დამონტაჟება;
- სააბაზანოში დიდი ზომის სარკის დამონტაჟება;
- ქაღალდის ხელსახოცის საჭიროების შესაბამისად გადაადგილება;
- სპეციალური საჭიროებების მქონე პირებისთვის განკუთვნილი ავტოსადგომის მოწყობა;

- ქალაქის ქიქების ხელმისაწვდომ დისტანციაზე განთავსება წყლის შადრევანთან;
- ხალიჩების განთავსება სასურველი არ არის ისეთ ადგილებში, სადაც რთულდება ეტლით გადაადგილება.

ლონისძიების ორგანიზატორებს შეუძლიათ შეახსენონ ობიექტის მფლობელებს და ოპერატორებს, რომ დროებითი ღონისძიების ჩატარების მიზნით განხორციელებული მოდიფიკაციები მომავალში დაეხმარება მათ ADA-ს მოთხოვნების დაკმაყოფილებაში.

სიმბოლოები

საჯარო მასალები უნდა მოიცავდეს შესაბამის სიმბოლოებს, რომლებიც მიუთითებს სხვადასხვა მახასიათებლებზე, დამხმარე საშუალებებზე, ან მომსახურებებზე (იხილეთ გრაფიკული გამოსახულება 2).

გრაფიკული
გამოსახულება 1

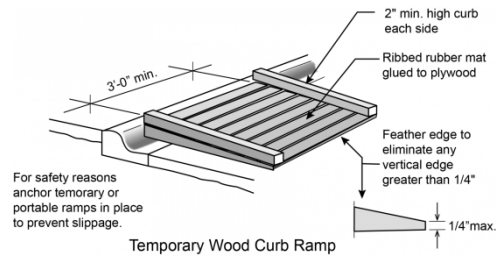
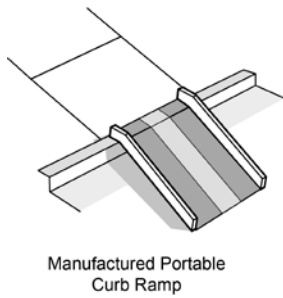

გრაფიკული გამოსახულება 2 ყველაზე ხშირად გამოყენებად სიმბოლოზე გამოსახულია ეტლში მჯდომი ადამიანი. თუმცა, ამ სიმბოლოს გამოყენება უნდა მოხდეს იმ სივრცეების ან ელემენტების აღსანიშნად, რომლებიც მოწყობილია გადაადგილების შეზღუდვის მქონე პირებისთვის. სხვა სიმბოლოები, როგორიცაა სმენადაქვეითებული პირებისთვის განკუთვნილი საერთაშორისო სიმბოლო, გამოიყენება სასმენი მოწყობილობების არსებობაზე მიუთითებისთვის. ხოლო, ჟესტების ენის თარჯიმნის ამსახველი სიმბოლო შეიძლება დატანილი იქნას სპეციალურ ბროშურებზე, მასალებზე და საზოგადოებრივი მოხმარების დოკუმენტებზე.

ბორდიურის პანდუსი

ბორდიურის პანდუსი გამოიყენება ქუჩაში და ავტოსადგომის ტერიტორიაზე არსებული არათანაბარი ზედაპირის გადასალახად. პანდუსი უნდა აკმაყოფილებდეს არსებულ სტანდარტებს. პანდუსის დაქანება უნდა იყოს 1 ინჩი ამაღლება ყოველ 12 ინჩ გასასვლელზე. პანდუსს შეიძლება ქონდეს გვერდითა ჭრილები, რომელთა დაქანებაც არის 1-10, იმ შემთხვევაში თუ ეს ჭრილი არ არის უშუალოდ საქვეითო ბილიკზე.

უამრავი მწარმოებელი ამზადებს პორტატულ პანდუსს. ზოგიერთი მათგანი განკუთვნილია უშუალოდ ბორდიურებისთვის და მისაღებია მათი გამოყენება ღონისძიებების დროს. პანდუსი კარგად უნდა იყოს დამონტაჟებული, რათა არ იმოძრაოს გამოყენების დროს (იხილეთ გრაფიკული გამოსახულება 3). საჭიროების შემთხვევაში შესაძლებელია დროებითი ხის პანდუსის გამოყენებაც (გრაფიკული გამოსახულება 4).

გრაფიკული გამოსახულება 2

გრაფიკული გამოსახულება 3

საქვეითო ბილიკი

საქვეითო ბილიკის ზედაპირი შეიძლება განსხვავდებოდეს, ან იცვლებოდეს. მაგალითად, ასფალტის ზედაპირი შეიძლება შეცვალოს ბეტონმა ან ბეტონი აგურის ზედაპირმა. ამან შეიძლება გამოიწვიოს ფეხის წამოკვრა ან გახდეს დაბრკოლება ეტლით გადაადგილებისთვის. ამინდის პირობებმა და ხის ფესვებმა შეიძლება ნახეთქები გააჩინოს გზაზე, რის შედეგადაც წარმოიქმნება სახიფათო მცირე ორმოები. საქვეითო ბილიკის ნებისმიერ მოულოდნელი ცვლილება, რომელიც აღემატება 1/4 ინჩს უნდა შეკეთდეს, ან გაკეთდეს დაქანება, რაც უზრუნველყოფს დაუბრკოლებელ გადასვლას.

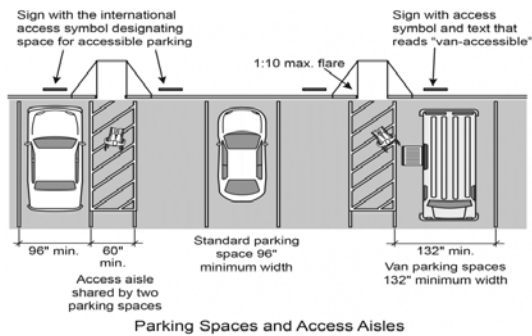
ბარიკადები

ბარიკადები ხშირად გამოიყენება ავტომობილებისთვის განკუთვნილ გზაზე დროებითი გადაადგილების უზრუნველსაყოფად. ბარიკადები ხშირად გამოიყენება ეტლით მოსარგებლე პირებისთვის დროებით გადაადგილების მარშრუტის მოსაწყობად. ბარიკადის მოსაწყობად შეიძლება კონუსის, ცილინდრების და ხის მასალის გამოყენებაც. ამ დროს მთავარია, რომ ბარიკადის არსებობა მიუთითებდეს მის მიზანზე, იყოს მყარი და გაუძლოს ამინდის პირობების ზემოქმედებას. ბარიკადებს შორის უნდა იყოს სულ მცირე 32 ინჩი სიგანის გასავლელი, რათა ეტლით მოსარგებლეებმა შეძლონ შესვლა, ხოლო ავტომობილებმა ვერ.

პარკირება

ეტლით ან გადაადგილების სხვა საშუალებებით მოსარგებლე პირების მიერ პარკირების ადგილის უსაფრთხო გამოყენებისთვის აუცილებელია მეტი სივრცის გამოყოფა. ყველა ადაპტირებულ პარკირების ადგილს უნდა ჰქონდეს საკმარისი სივრცე კარის გასაღებად და ამწეების გამოსაყენებლად. სივრცის დაზოგვის მიზნით შეიძლება პარკირების ორი ადგილისთვის გამოყენებული იქნას ერთ გასასვლელი (გრაფიკული გამოსახულება 5).

გრაფიკული გამოსახულება 5

ადაპტირებული ფურგონები

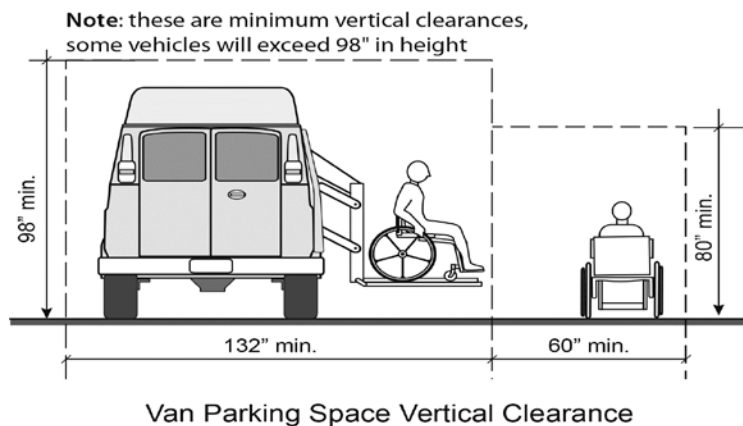
ამწის გამოყენებისთვის აუცილებელია ფურგონი იყოს სულ მცირე 132 ინჩი სიგანის. ისეთი ღონისძიებების დროს, რომლებსაც ესწრებიან გადაადგილების შეზღუდვების მქონე პირები აუცილებელია მინიმალურზე მეტი სივრცის გამოყოფა.

ადგილმდებარეობა

ზოგადი: პარკირების ადაპტირებული ადგილი დაკავშირებული უნდა იყოს ადაპტირებულ შესასვლელთან. ადაპტირებული პარკირების ადგილი მაქსიმალურად ახლოს უნდა იყოს ადაპტირებულ შესასვლელთან, რათა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირს არ დასჭირდეს დიდ დისტანციაზე გადაადგილება.

საუკეთესო შემთხვევაში, პარკირების ყველა სივრცეს უნდა ჰქონდეს პარკირების ადაპტირებული ადგილები. ასევე, სასურველია ყველა ადაპტირებული პარკირების ადგილი ერთად იყოს განლაგებული შესასვლელის სიახლოვეს. დახურული პარკინგი ხელმისაწვდომი უნდა იყოს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის, რომლებსაც მეტი დრო სჭირდებათ მანქანაში ჩასაჯდომად.

ავტოფარეხი: ავტოფარეხი შეიძლება წარმოადგენდეს პრობლემას სიმაღლის გამო. ადაპტირებულ ფურგონებს ესაჭიროებათ კონკრეტული სიმაღლის ჭერი სივრცეში შესასვლელად. სტანდარტების თანახმად, ადაპტირებული ფურგონის ავტოფარეხში შესასვლელად შესასვლელის სიმაღლე უნდა იყოს სულ მცირე 98 ინჩი. ზოგიერთ ადაპტირებულ ფურგონს კიდევ უფრო მეტი სიმაღლე სჭირდება და რეკომენდირებულია, რომ ჭერის სიმაღლე აღემატებოდეს 98 ინჩს. (გრაფიკული გამოსახულება 6).

გრაფიკული გამოსახულება 6

ფურგონისთვის განკუთვნილი სივრცე შეიძლება გამოყოფილი იქნას ავტოფარეხის გარეთ, თუმცა რაც შეიძლება ახლოს შესასვლელთან.

გარე პარკირება: თუ პარკირების ადგილები მდებარეობს ობიექტიდან მოშორებით, მაშინ უნდა მოეწყოს ადაპტირებული მარშრუტი ყველა შესაბამისი პარკირების ადგილიდან შესასვლელამდე. თუ ეს მარშრუტი გულისხმობს ისეთი გასასვლელების გამოყენებას, რომლებიც არ არის ღონისძიების ორგანიზატორის დაქვემდებარებაში, მაშინ აუცილებელია წინასწარი ზომების მიღება ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფისთვის.

ამ ქვეთავში შემოთავაზებული საშუალებების გამოყენება შესაძლებელია პარკირების სხვადასხვა ადგილას. ყველაზე მნიშვნელოვანი საკითხი არის ბორდიურის პანდუსის დამონტაჟება ან საჭიროების შესაბამისად პორტატული პანდუსის მოწყობა.

სასურველია ადაპტირებული, დროებითი პარკირების სივრცის მოწყობა ობიექტის ტერიტორიაზე და შესაბამისი მინიშნებების განთავსება.

ასევე შესაძლებელია ადაპტირებული ავტობუსების გამოყენება ობიექტის გარეთ არსებული პარკირების სივრციდან ხალხის ღონისძიების ადგილზე მისაყვანად. ეს შეიძლება დაკავშირებული იყოს დიდ ხარჯებთან, თუ ღონისძიების ორგანიზატორებს ავტობუსის გამოყენება წინასწარ არ აქვთ დაგეგმილი. ავტობუსის გამოყენებისას გასათვალისწინებელია, რომ ის უნდა იყოს ადაპტირებული და ადაპტირებული პარკირების ადგილები განთავსებული უნდა იყოს ავტობუსის გაჩერების სიახლოვეს.

პარკირების ნიშნები

ყველა ადაპტირებული პარკირების ადგილი უნდა იყოს შესაბამისად მონიშნული. ადგილები, რომლებიც განკუთვნილია ფურგონის გაჩერებისთვის ასევე უნდა მოინიშნოს შესაბამისი სიმბოლოთი.

ადაპტირებული პარკირების ნიშნები უნდა განთავსდეს შესაბამის ადგილებში. ასევე შესაძლებელია ადაპტირებული პარკირების ადგილის გამოყოფა ქუჩის პარკირების სივრცეებში.

მომგელებული ადაპტირებული პარკირების ადგილების განახლება

ადაპტირებული პარკირების ადგილები, რომლებიც აშენებული იქნა ADA-ს მიღებამდე შეიძლება არ შეესაბამებოდეს სტანდარტებს. ყველაზე გავრცელებული პრობლემა არის არასაკმარისი ადგილები, ვიწრო გასასვლელები და არასწორად მოწყობილი ბორდიურის პანდუსები ან ასეთი პანდუსები არ არსებობა.

სტანდარტების დაკმაყოფილების მიზნით აუცილებელია ამ პრობლემების აღმოფხვრა. თუ ღონისძიების დღისთვის შეუძლებელია პრობლემის აღმოფხვრა, მაშინ მოძიებული უნდა იქნას პრობლემის დროებითი მოგვარების გზები.

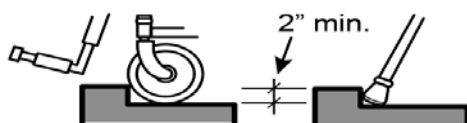
ხელმისაწვდომი გასასვლელები: ბევრი გასასვლელი ძალიან ვიწროა, 60 ინჩზე ნაკლები სიგანის. ამ პრობლემის მოსაგვარებლად შესაძლებელია გვერდითა პარკირების ზოლის ჩაკეტვა და დამატებითი სივრცის გასასვლელად გამოყენება, რაც შესაძლებელს გახდით ეტლით გადაადგილებას. ეს კარგი საშუალებაა პანდუსის სიახლოვეს დამატებითი სივრცის გამოსაყოფად.

ბორდიურის პანდუსი: ბევრი არსებული პანდუსი ძალიან დაქანებულია, აქვს სხვადასხვა სახის ზედაპირი და არასაკმარისი სივრცე ეტლით სარგებლობისთვის. ასეთი პირობები სახიფათოა და შესაძლოა ეტლით მოსარგებლეს გადმოვარდნის საფრთხეც შეუქმნას.

ამ პრობლემის მოგვარების რამდენიმე გზა არის:

- დროებითი პანდუსის მოწყობა ალტერნატიულ ადგილას. შესაძლებელია ერთი მთლიანი ზოლის შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა პარკირებისთვის გამოყოფა.
- სპეციალური დამცავი ბარიერების მოწყობა (გრაფიკული გამოსახულება 7).

Edge protection prevents crutch tips and small caster wheels from slipping off edge of surface.

Curb Detail

გრაფიკული გამოსახულება 4

ზოგიერთ ეტლის, ელექტრო ეტლით ან სკუტერის მოსარგებლეს შეუძლია დაქანებული პანდუსის გამოყენება, თუ პანდუსის დაქანება მერყეობს 1:8 და 1:10, ან 1:10 და 1:12 მაქსიმუმ 6 ინჩი ამაღლებით. თუმცა, გრძელი პანდუსები სახიფათოა თუ მათი დაქანება აღემატება 1:12 პარამეტრს.

სახიფათოა ისეთი პანდუსები, რომლებსაც არ აქვს მოაჯირები, განსაკუთრებით ისეთ სიტუაციებში, სადაც გადაადგილდება ხალხის დიდი რაოდენობა. ნებისმიერი შეიძლება გადავარდეს ასეთი პანდუსიდან. მსგავსი მდგომარეობა განსაკუთრებით

სახიფათოა ეტლით მოსარგებლებისთვის, რომლებიც შეიძლება პანდუსიდან მიწაზე დავარდნენ და მიიღონ დაზიანება.

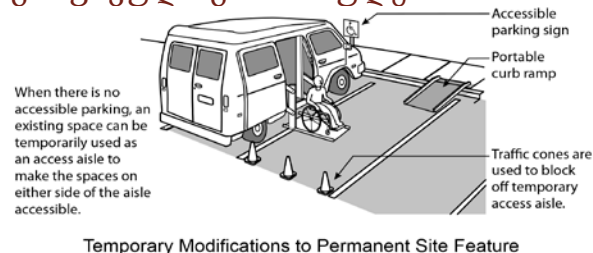
რკინიგზის შპალა, წიდაბეტონის ბლოკი და მსგავსი დიდი ზომის საგნები შეიძლება გამოყენებული იქნას როგორც მაფრთხილებელი და ფიზიკური ბარიერი. ასეთი ბარიერები უნდა მოთავსდეს სახიფათო პანდუსიდან ორი ან ოთხი ინჩის სიმაღლეზე. პრობლემის მოგვარების ყველაზე ეფექტური გზა არის დამცავი მექანიზმების გამოყენება, როგორიცაა მოაჯირების მონტაჟი.

დროებითი პარკირების სივრცის მოწყობა

საჭიროების შემთხვევაში უნდა მოეწყოს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის განკუთვნილი დროებითი პარკირების ადგილები, ნებისმიერი პარკირებისთვის ხელსაყრელ ადგილას.

არსებული პარკირების ადგილები. აირჩიეთ სწორი ზედაპირის მქონე ადგილი, რომელიც ახლოს არის შესასვლელთან და გასასვლელთან, პანდუსთან. მონიშნეთ ან ჩაკეტეთ ასეთ ადგილას შესათვლელი კონუსის, ბარიკადების ან სხვა საშუალებების გამოყენებით. თუ არ არის გასასვლელი პანდუსზე და პარკირების ადგილი ესაზღვრება საქვეითო ბილიკს, მაშინ განათავსეთ პორტატული პანდუსი დროებითი გამოყენებისთვის (გრაფიკული გამოსახულება 8).

გრაფიკული გამოსახულება 5

დროებითი პარკირების ადგილები. ბალახის ან მიწის ზედაპირზე შესაძლებელია დროებითი პარკირების განთავსება განსაკუთრებული მონიშვნის გარეშე. ხშირად, სტუმრები მოდიან ავტომობილით და მათ მიუთითებენ შესაბამის პარკირების ადგილზე. შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის უნდა მოეწყოს პარკირების ადგილი და გამოყენებული უნდა იქნას მხოლოდ ამ პირების მიერ.

შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის განკუთვნილი პარკირების ადგილი უნდა მოეწყოს მყარი და მდგრადი ზედაპირის მქონე ადგილებში. მიწის ზედაპირი უნდა აიყოს მყარი, ხოლო ბალახი გაკრეჭილი უნდა იყოს მიწის დონეზე. ქვიშა, ხრეში და მაღალი ბალახით დაფარული ადგილი დაბრკოლებას წარმოადგენს ეტლით მოსარგებლების ან ფეხით მოსიარულე ადამიანებისთვის. როდესაც მსგავსი ადგილების სრიალა ან ტალახიანი ხდება ისინი გამოუსადეგარია ნებისმიერი ადამიანისთვის. ასფალტის ზედაპირის მქონე სივრცის არსებობისას სასურველია სწორედ ასეთი ადგილი იქნას გამოყენებული დროებითი პარკირების მოსაწყობად.

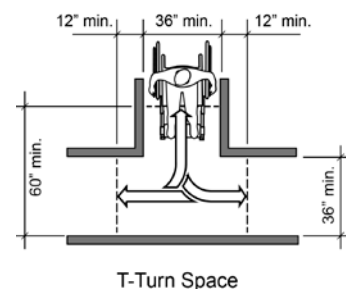
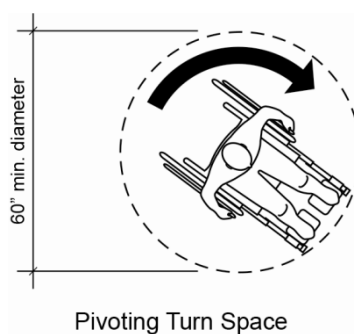
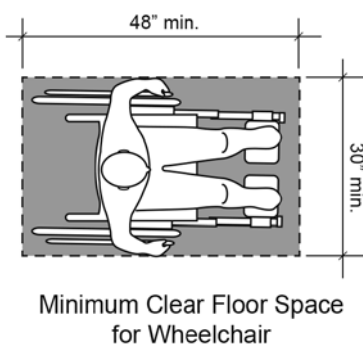
ისევე როგორც სტანდარტული პარკირების სივრცეების შემთხვევაში, დროებითი პარკირების ზონაც ახლოს უნდა იყოს შესასვლელთან. დროებითი პარკირების სივრცე უნდა მოეწყოს სტანდარტების გათვალისწინებით და მოინიშნოს შესაბამისი სიმბოლოებით. შესაძლებელია ღობეების, კონუსის, და/ან მსგავსი მოწყობილობების გამოყენება შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის განკუთვნილი პარკირების სივრცის მოსაწყობად. ასევე, აუცილებელია ასეთი ადგილების შესაბამისი სიმბოლოთი აღნიშვნა. აუცილებელია შესასვლელამდე მისასვლელი გზის მოწყობა.

შესაძლოა საჭირო გახდეს ბუნებრივ ზედაპირზე პლასტმასის ან რეზინის საფარის დაგება, რათა შესაძლებელი იყოს მასზე გადაადგილება.

ეტლით მოსარგებლეებს არ უნდა დასჭირდეთ გაჩერებული მანქანების უკან გადაადგილება ან საავტომობილო გზის გადაკვეთა. თუ ამის უზრუნველყოფა შეუძლებელია, მაშინ საჭვეითო ბილიკები და გასასვლელები გარკვევით უნდა მოინიშნოს. მონიშვნისთვის შეიძლება ისეთი მასალებისა და მეთოდების გამოყენება როგორიცაა ცარცი ან საღებავი, თოკები და ბოძები, ღობეები და ბარიკადები.

გადაადგილება

ეტლით გადაადგილების სივრცითი მოთხოვნები

გრაფიკული გამოსახულება 6 გრაფიკული გამოსახულება 7 გრაფიკული გამოსახულება 8

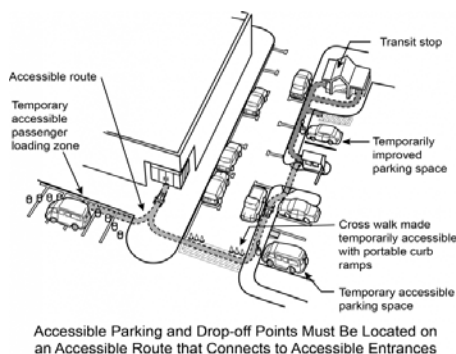
ადაპტირებული მარშრუტი

ეტლით ან სხვა დამხმარე მოწყობილობები მოსარგებლეები საჭიროებენ ადაპტირებულ მარშრუტს დანიშნულების ადგილზე მისასვლელად. კარგად მოწყობილი ადაპტირებული მარშრუტი ერთმანეთს უკავშირებს პარკირების და დაწესებულების შიდა ტერიტორიაზე შესასვლელს, ყველა გარე და შიდა ნაგებობას, მათ შორის საზოგადოებრივი მოხმარების სივრცეებს როგორიცაა საპირფარეშოები, წყლისა და ტელეფონისთვის განკუთვნილი სივრცეები (გრაფიკული გამოსახულებები 9-12).

ეს ერთი, უწყვეტი ბილიკი უნდა იყოს:

- გლუვი ზედაპირის მქონე, მაგრამ არ უნდა ცურავდეს;
- უნდა იყოს მაქსიმალურად თანაბარი და ფართო, საფრთხეებისა და დაბრკოლებების გარეშე;

- არ უნდა საჭიროებდეს კიბეების გამოყენებას.

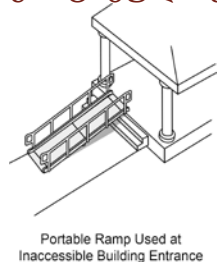
გრაფიკული გამოსახულება 9

სასურველია, რომ მარშრუტი ყველასთვის იყოს ერთი და იგივე. მარშრუტის მოდიფიცირებას შეიძლება ჰქონდეს დროებითი ან მუდმივი ხასიათი ხელმისაწვდომი რესურსების შესაბამისად. მარშრუტის განსაზღვრის შემდეგ შესაძლებელია მონიშვნების მოთავსება.

შესასვლელები

დანიშნულების ადგილზე მისვლის შემდეგ მონაწილეებს უნდა შეეძლოთ შესასვლელ კარებში და შენობის კარებებში შესვლა. ასეთ შესასვლელებს არ უნდა ჰქონდეს კიბეები გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც კიბეებთან ერთად არის პანდუსი, აშწე ან ლიფტი. საუკეთესო შემთხვევაში შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებმა უნდა გამოიყენონ სხვა პირებისთვის განკუთვნილი შესასვლელები. ამის მისაღწევად შესაძლოა საჭირო გახდეს ცვლილებების განხორციელება. კარები შეიძლება ხელმისაწვდომი გავხადოთ პორტატული პანდუსის ან ლიფტის მოწყობით (გრაფიკული გამოსახულება 13).

გრაფიკული გამოსახულება 10

საჭიროების შემთხვევაში შესაძლებელია ალტერნატიული შესასვლელის გამოყენება. ამ დროს მნიშვნელოვანია საერთაშორისოდ აღიარებული სიმბოლოების და მონიშვნების გამოყენებაც.

არსებობს კარებების სულ მცირე სამი სახეობა, რომელიც განსაკუთრებულ ყურადღებას საჭიროებს.

1. **მბრუნავი კარი.** ADA-ს სტანდარტები კრძალავს ასეთი კარის ადაპტირებულ მარშრუტზე გამოყენებას. ხშირად მბრუნავი კარის სიახლოვეს მონტაჟდება ერთ ან

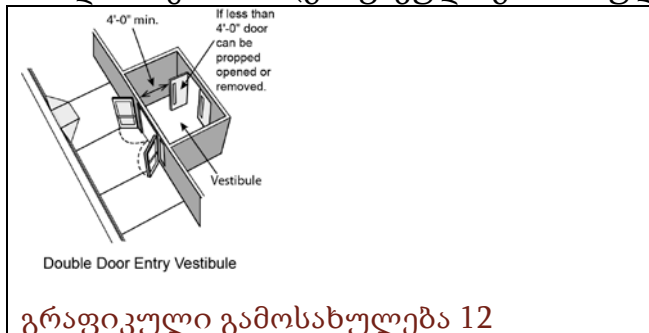
ორი სტანდარტული კარი, რომელიც განკუთვნილია საგანგებო სიტუაციების ან სხვა საჭიროებებისთვის (გრაფიკული გამოსახულება 14). ასეთი კარები შეიძლება გამოყენებული იქნას, როგორც ადაპტირებული შესასვლელი. თუ კარი ძალიან მძიმეა, ან შეუძლებელია მისი დამოუკიდებლად გაღება, მაშინ კარს ადებს ან კარს იკავენს დამხმარე პერსონალი.

Auxiliary Door at Inaccessible Revolving Door

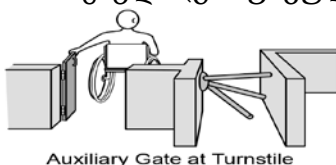
გრაფიკული გამოსახულება 11

2. **ვესტიბული მოსახერხებელი არ არის.** ორკარიანი ვესტიბული მოსახერხებელი არ არის ეტლით გადაადგილებისთვის. ვესტიბულში, პირველ და მეორე კარს შორის დისტანცია უნდა იყოს სულ მცირე ოთხი ფუტი. თუ ასეთი დისტანცია დაცული არ არის, მაშინ მეორე კარი უნდა მოიხსნას ან დამაგრდეს ღონისძიების მიმდინარეობისას (გრაფიკული გამოსახულება 15).

გრაფიკული გამოსახულება 12

3. **ტურნიკეები არ არის მოსახერხებელი.** აუცილებელია ალტერნატიული შესასვლელის არსებობა, რომელსაც გამოიყენებენ ღონისძიების სხვა მონაწილეები. დაცვის თანამშრომლებმა ან სხვა პერსონალმა უნდა უზრუნველყოს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა ალტერნატიული შესასვლელიდან შესვლა (გრაფიკული გამოსახულება 16).

გრაფიკული გამოსახულება 13

მიწისა და იატაკის ზედაპირები

ეტლით მოსარგებლების უმრავლესობისთვის ძალიან რთულია გადაადგილება ხალიჩით, ქვიშით ან ხრეშით დაფარულ ზედაპირზე. ასეთ ზედაპირზე გადაადგილება შეიძლება რთული იყოს ელექტრო ეტლით ან სკუტერით მოსარგებლე პირებისთვისაც. საჭირო ძალისხმევის გამო შესაძლო ელემენტები მალე დაჯდეს და უძრავად დატოვოს ადამიანი.

უსწორმასწორო ზედაპირები, როგორიცაა რიყის ქვები ან აგურები შესაძლოა არაკომფორტული იყოს ეტლით მოსარგებლებისთვის. არამყარი, უსწორმასწორო ზედაპირები შეიძლება პრობლემა გახდეს იმ ადამიანებისთვის, რომლებიც იყენებენ ყავარჯენს ან ხელჯოხს. ხშირად ასეთი ზედაპირები წონასწორობის დაკარგვის ან დაცემის მიზეზი ხდება.

ბუნებრივი ზედაპირები

ქვიანი ან მიწიანი ზედაპირი, რომელიც მყარია შეიძლება სასარგებლო იყოს ღონისძიების მოწყობის დროს. თუ ზედაპირი დაფარულია ბალახით, გამოყენება შესაძლებელია, თუ მიწა არ არის ძალიან რბილი და ბალახი მოიჭრება მიწის სიმაღლეზე. მაღალი ბალახი ხშირად ცურავს და ართულებს ეტლით გადაადგილებას.

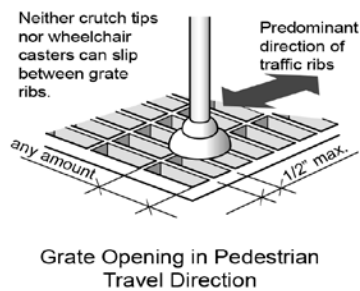
გარე ზედაპირების გამოყენების შესაძლებლობაზე მოქმედებს ამინდის პირობებიც. ბალახით დაფარული ზედაპირი გამოიყენება მშრალი ამინდის პირობებში, მაგრამ ის სრილა და ტალახიანი ხდება წვიმის შემდეგ. ცუდი ამინდის პირობებში სასურველია შენობის შიდა აქტივობების მოწყობა.

ქვიშის, ხრეშის ან სველი ზედაპირების დასაფარად შესაძლებელია სინთეტიკური საფარის გამოყენება. მოკლე დისტანციებზე შეიძლება რეზინის საფარის გამოყენებაც.

მიწის არამყარ ზედაპირზე საუკეთესოა რეზინის ფილების გამოყენება, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებმა გრძელი დისტანცია უნდა დაფარონ. ნახვრეტებიანი რეზინის დასაფენი კიდეც ერთი კარგი საშუალებაა- ასე შეიძლება ბალახის მოჭრის გარეშე მისი დაფარვა.

გისოსები

გადაადგილების მარშრუტზე არსებული გისოსების დაშორება არ უნდა აღემატებოდეს 1/2 ინჩს (გრაფიკული გამოსახულება 17). უფრო ფართო დაშორება შეიძლება პრობლემა გახდეს ყავარჯენების ან ხელჯოხის, ასევე ეტლით მოსარგებლებისთვის. შესაძლოა სახიფათო გისოსების დროებით დაფარვა.

გრაფიკული გამოსახულება 14

ხალიჩა

რბილი ხალიჩები ხშირად გამოიყენება შენობებში. ღრმა, სქელი ხალიჩები ან მოძრავი (ხალიჩები რომლებიც დამაგრებული არ არის) მოუხერხებელია გადაადგილებისთვის. როდესაც ღონისძიებას შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბევრი ადამიანი ესწრება, და/ან როდესაც გასავლელ მარშრუტზე დაგებულია ხალიჩა სასურველია ალტერნატიული მარშრუტის განსაზღვრა. შესაძლებელია უფრო მყარი მასალის არსებულ ხალიჩაზე დაგება, რაც გაამაგრებს იატაკის ზედაპირს და გაამარტივებს როგორც სიარულს ასევე ეტლით გადაადგილებას.

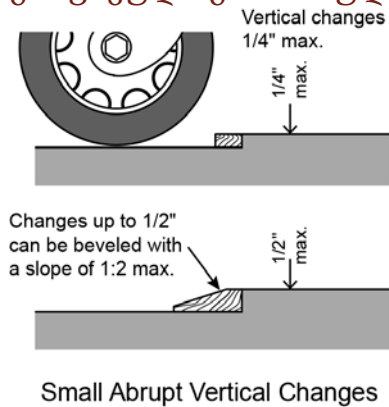
ხალიჩის კუთხეები შეიძლება ფეხის წამოკვრის საფრთხეს მოიცავდეს და გამოედოს ეტლის ბორბლებს. აუცილებელია კუთხეების გამაგრება.

მცირე ზომის მოულოდნელი ვერტიკალური ცვლილებები

მცირე ზომის მოულოდნელი ვერტიკალური ცვლილებები ხშირად გხვდება ზედაპირების მასალის ცვლილების ადგილებში. მაგალითად, როდესაც ასფალტის ზედაპირი იცვლება ბეტონის ან აგურის ან ხის ზედაპირით. ასეთ შემთხვევებში, ამინდის და გარემო პირობების ცვლილებასთან ერთად წარმოიქმნება ნახეთქები, რაც წაქცევის საფრთხეს ზრდის. თუმცა, ეტლით და სკუტერით მოსარგებლებებს შეუძლიათ $\frac{1}{4}$ ინჩამდე სიმაღლის ვერტიკალური ცვლილებების გადალახვა.

აუცილებელია ვერტიკალური ცვლილებების გამოსწორება ან მცირე ზომის დახმარე ნაწილების დამონტაჟება. $\frac{1}{4}$ ან $\frac{1}{2}$ ინჩი სიმაღლის განსხვავება შეიძლება გამოსწორდეს 1:2 ზომის მცირე კონსტრუქციით. მცირედი ცვლილებები, რომლებიც აღემატება $\frac{1}{2}$ ინჩ სიმაღლეს მოითხოვს 1:20 დაქანების მქონე კონსტრუქციის მონტაჟს (პანდუსის შემთხვევაში 1:12). (გრაფიკული გამოსახულება 18).

გრაფიკული გამოსახულება 15

კონუსური კონსტრუქცია შეიძლება მომზადდეს ხის ან სხვა მასალის გამოყენებით. საქვეითო ბილიკების და ბეტონის ზედაპირებისთვის შესაძლებელია ბეტონის დამატება და ზედაპირის გათანაბრება. თუ ვერტიკალური ცვლილება ძალიან მაღალია, მაშინ შესაძლებელია პანდუსის, ლიფტის ან ამწის გამოყენება.

მიწისა და იატაკის დონეებს შორის სხვაობა

დონის ცვლილება ერთერთი ყველაზე დიდი დაბრკოლებაა გადაადგილების დროს. თუ ზედაპირების დონეებს შორის ცვლილების გადალახვა შეუძლებელია, მაშინ საჭიროა ალტერნატიული მარშრუტის შემუშავება. თუ არ არსებობს ალტერნატიული მარშრუტი ან თუ ასეთის არსებობა შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირისგან დიდი დისტანციის დაფარვას მოითხოვს, მაშინ დაბრკოლების აღმოფხვრა შესაძლებელია პანდუსების ან ამწე პლატფორმების ან ლიფტების გამოყენებით.

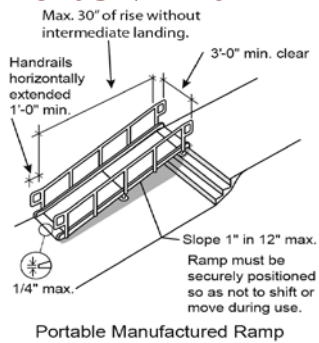
არსებული ნაგებობები, პანდუსები და ლიფტები შეიძლება ვერ აკმაყოფილებდეს ADA სტანდარტებს და საჭირო გახდეს მათი მოდიფიცირება და დახვეწა უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად.

დროებითი პანდუსები და ამწე პლატფორმები

დროებითი პანდუსი შეიძლება 30 ინჩზე მაღალ კიბეებთან და შემადლებულ ადგილებთან დაკავშირებული პრობლემის მოგვარების საშუალება იყოს. (იმისთვის, რომ შესაძლებელი გახდეს 30 ინჩი სიმაღლის დაბრკოლების პანდუსის საშუალებით გადალახვა, პანდუსი უნდა იყოს სულ მცირე 30 ფუტი სიგრძის). რაც უფრო დიდია დონეებს შორის სხვაობა მით უფრო გრძელი უნდა იყოს დროებითი პანდუსი.

საზოგადოების მიერ გამოყენებისთვის განკუთვნილი დროებითი პანდუსი უნდა შეესაბამებოდეს ADA სტანდარტებს. შეზღუდული სივრცის მქონე შენობა-ნაგებობების შემთხვევაში არსებობს დაქანების პარამეტრები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს პანდუსი. გამომსვლელის ან შემსრულებლისთვის განკუთვნილი სცენაზე ასასვლელი პანდუსი უნდა აკმაყოფილებდეს ამ ადამიანის საჭიროებებს. თუ პანდუსი ძალიან დახრილია, მაშინ ადგილზე უნდა იყოს დახმარე პირი.

გრაფიკული გამოსახულება 16

პანდუსის ძირითადი მახასიათებლები, რომლებიც შეესაბამება ADA სტანდარტების მოთხოვნებს (გრაფიკული გამოსახულება 19):

- მინიმალური სიგანე 36 ინჩი მოაჯირებს შორის.
- დაქანება მაქსიმუმ 1:12 (ყოველ 12 ინჩზე 1 ინჩი ამაღლება).
- არ უნდა მაღლდებოდეს 30 ინჩზე მეტად.
- შეზღუდული სივრცის პირობებში დაქანება უნდა იყოს 1:10 და 1:12 ინჩს შორის.

პორტატული პანდუსები აღჭურვილია ყველა საჭირო მახასიათებლით, რომელიც აკმაყოფილებს ADA სტანდარტებს- შესაბამისი სიგანე, დაქანება, კიდეების დაცვა, მოაჯირები, და მოცურების საწინააღმდეგო ზედაპირი. დროებითი პანდუსი შეიძლება დამაზიდეს ხის მასალისგან. განსაკუთრებით მკაცრ პირობებში დიდი ხნის განმავლობაში გამოყენებისას ასეთი პანდუსები უნდა დამზადდეს დამუშავებული ხის ან ამინდის პირობებისგან სხვაგვარად დაცული მასალის გამოყენებით. შენიშვნა: შენიშვნა: პანდუსი ექვსი ინჩი ან ნაკლები ამაღლებით არ საჭიროებს მოაჯირებს, მაგრამ აუცილებელია რაიმე სხვა სახის დაცვა კიდეებში, რათა ეტლი არ გადავარდეს.

პორტატული პანდუსები არ უნდა მოძრაობდეს, ირხეოდეს ან ქანაობდეს გამოყენების დროს. უძრავი მდგომარეობა უნდა შენარჩუნდეს გამოყენების ნებისმიერ ეტაპზე.

დროებითი ამწე პლატფორმები

ამწე პლატფორმები კარგი გამოსავალია 30 ინჩზე მეტი სიმაღლის მქონე კიბეების დრო. ასეთი მოწყობილობებით შეიძლება ადამიანების ტრანსპორტირება მაშინაც კი, როდესაც ზედაპირების დონეებს შორის ცვლილება 30 ინჩზე ნაკლებია, მაგრამ არ არის საკმარისი ადგილი პანდუსის დასამონტაჟებლად. შესაძლებელია პორტატული ამწე პლატფორმების დაქირავება სამედიცინო აღჭურვილობით მოვაჭრე მაღაზიებში, ცენტრებში და ლიფტების და ამწეების კომპანიებში.

კარებები

კარები უნდა იყოს საკმარისად განიერი, რათა ეტლით მოსარგებლემ შეძლოს გავლა. ასევე, კარები მარტივად უნდა იღებოდეს და იკეტებოდეს.

კარები უნდა იყოს 32 ინჩი სიგანის, რათა ეტლით მოსარგებლემ შეჯახების გარეშე შეძლოს გავლა. ეს ნიშნავს იმას, რომ თავად კარების სიგანე უნდა იყოს 34 ინჩი, თუმცა სასურველი სიგანე არის 36 ინჩი. კარი შეიძლება იყოს უფრო ვიწროც, რადგან შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს შეუძლიათ 32 ინჩი სიგანის მქონე კარებში გავლა მხოლოდ იმ პირობით, რომ გასავლელში უნდა იყოს საკმარისი სივრცე და კარი უნდა ჩერდებოდეს.

არსებობს კარის 2 ინჩით გაფართოვების მარტივი ხერხი. თუ უსაფრთხოების, კონდიციონერების და გათბობის პირობები ამის საშუალებას იძლევა შესაძლებელია კარის ერთი ფრთის მოხსნა და სივრცის გაფართოვება. არსებული სტანდარტული ანჯამები შეიძლება ჩანაცვლდეს ელექტრო მოწყობილობები, რომლებიც კარის მთლიანად გაღების შესაძლებლობას იძლევა.

კარის გაღების ძალა

გარე კარებებს არასდროს არ უნდა სჭირდებოდეს ხუთ ფუნტზე მეტი ძალის, ხოლო შიდა კარებებს რვა ფუნტზე მეტი ძალის დატანება გაღებისთვის. კარებები, რომელთა გაღებასაც განსაკუთრებული ძალა სჭირდება შეიძლება დამაგრდეს. ჩამკეტის მოხსნა პრობლემის მოგვარების ერთერთი ხერხია. *კარის სახელურები* - მრგვალი ფორმის სახელურები უნდა შეიცვალოს უფრო მარტივი მოსახმარი სახელურებით. სხვა შემთხვევაში საჭიროა კარის ღია დატოვება.

საპირფარეშოს კარებები და ვესტიბიული

ეტლით და სხვა დამხმარე საშუალებებით მოსარგებლებისთვის კარის სიგანე უნდა იყოს 32 ინჩი. თუ საპირფარეშოს აქვს ვესტიბიული, მაშინ კარი უნდა იყოს ღია. მართალია ღია კარი ზღუდავს პირად სივრცეს ეს მაინც ერთერთი მარტივი საშუალებაა საჭირო ფართობის მოსაწყობად. კარის გაღების შემთხვევაში შესაძლებელია დამცავი ბადის დამონტაჟება პირადი სივრცის დასაცავად.

საპირფარეშო ოთახები

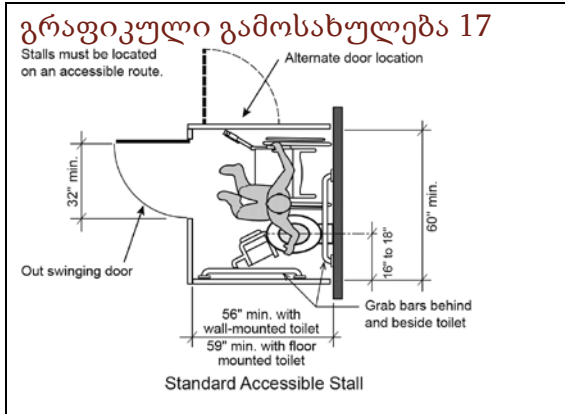
საპირფარეშოს უნდა ჰქონდეს 5 ფუტი დიამეტრის სივრცე, რაც საშუალებას მისცემს ეტლით მოსარგებლებს მობრუნდეს ან 3 ფუტი სიგანის T-ფორმა, რაც ასევე შესაძლებელს ხდის მობრუნებას.

ზოგჯერ მარტივი ნივთების გატანამ ან გადაადგილებამ, როგორიცაა სანაგვე ყუთი, შეიძლება გამოათავისუფლოს სივრცე. ზოგადად, საპირფარეშოების მოდიფიკაციას უნდა ქონდეს მუდმივი ხასიათი. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, საპირფარეშოს გადაკეთების შემდეგ მასში მოძრაობა უნდა იყოს შესაძლებელი. შეიძლება დაკვირვება სხვა საპირფარეშო სივრცეებზე, რომლებიც ხელმისაწვდომია მეზობელ ნაგებობებში და ამის შესაბამისად ცვლილებების განხორციელება.

უნიტაზი

რამდენიმე განყოფილების მქონე საპირფარეშოს უნდა ჰქონდეს სულ მცირე ერთი ადაპტირებული საპირფარეშო (გრაფიკული გამოსახულება 20). სივრცე უნიტაზის გარემოში უნდა იყოს სულ მცირე 60 ინჩი (1525 მმ) გვერდითა კედლიდან და 56 ინჩი (1420 მმ) უკანა კედლიდან.

გრაფიკული გამოსახულება 17

თუ საპირფარეშოში არ არის ადაპტირებული უნიტაზი და არ არსებობს ასეთის დროებით მოწყობის შესაძლებლობა, მაშინ შესაძლებელია ტუალეტის ორი განყოფილების გაერთიანება ერთი გამყოფი კედლის მოხსნით. ეს გამოიწვევს მოდიფიკაციას, რომელიც იქნება უცვლელი და მოითხოვს ახალი გამყოფი კედლის, საპირფარეშოს იატაკის ზედაპირის და/ან კედლის ზედაპირის შეცვლას.

როდესაც შეუძლებელია ადაპტირებული უნიტაზის დამონტაჟება, შესაძლებელია ისეთი მოდიფიკაციების განხორციელება, რომლებიც ხელმისაწვდომს გახდის სივრცეს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის. ასეთი ცვლილებების განხორციელება ნებადართულია ADA-ს მესამე თავით განსაზღვრული პირებისთვის (კერძო ბიზნესები და არასამეწარმეო ორგანიზაციები), რომლებისთვისაც ADA-ს სტანდარტების დაკმაყოფილება მარტივად არ არის შესაძლებელი.

უნიტაზთან არსებული ვიწრო სივრცის გამოყენების შესაძლებლობის გაუმჯობესებასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები არის შემდეგი:

- აარჩიეთ უნიტაზი, რომელიც კედელთან დგას, სასურველია რიგის ან ოთახის ბოლოში;
- დაამონტაჟეთ მინიმუმ 42 ინჩი სიგრძის მოაჯირები უნიტაზის ორივე მხარეს. მოაჯირების მაქსიმუმ 12 ინჩით უნდა იყოს დაშორებული უკანა კედლიდან. მოაჯირები უნდა დამაგრდეს იატაკიდან 33-დან 36 ინჩ სიმაღლეზე. მოაჯირებს უნდა შეეძლოს 250 ფუნტი წონის გაძლება. ეს არის მუდმივი ცვლილება, რომელიც შენობის მფლობელმა უნდა განახორციელოს;
- ვიწრო კარის და გვერდითა გამყოფის მოხსნა;
- დამცავი ფარდის ჩამოკიდება.

ეტლით მოსარგებლე ადამიანების მხოლოდ მცირე ნაწილი შეძლებს ასეთი საპირფარეშოთი სარგებლობას. ადამიანებისთვის, რომლებიც ყავარჯნების ან ხელჯოხების დახმარებით გადაადგილდებიან ვიწრო საპირფარეშო მოსახერხებელია, რადგან კედლების სიახლოვე უმარტივებს მათ დაჯდომას და ადგომას. ADA-ს მიღების შემდეგ, ექვსი ან მეტი უნიტაზის მქონე საპირფარეშოებში სავალდებულოა 36 ინჩი ფართობის დაცვა და ადაპტირებული უნიტაზის დამონტაჟება.

ხელსაზანი, სარკეები და დისპენსერები

ხელსაზანის კალთასა და იატაკს შორის უნდა იყო 27 ინჩი დაშორება. ონკანი უნდა იყოს ასაწევი ტიპის და არ უნდა საჭიროებდეს დატრიალებას.

ხელსაზანის ზემოთ დამაგრებული სარკეები უნდა დამონტაჟდეს იატაკიდან 40 ინჩის სიმაღლეზე. სარკეები, რომლებიც არ არის დამონტაჟებული ხელსაზანის ზემოთ უნდა დამაგრდეს იატაკის ზედაპირიდან 35 ინჩის სიმაღლეზე.

პირსახოცი და საპნის დისპენსერი არ უნდა იყოს მოთავსებული 48 ინჩ სიმაღლეზე ზემოთ. თუ ისინი მოთავსებულია თაროზე, მაშინ თარო დამონტაჟებული უნდა იყოს იატაკიდან 44 ინჩის სიმაღლეზე. როდესაც რეალური მდგომარეობა განსხვავდება დადგენილი მოთხოვნებისგან, შესაძლებელია მარტივი ზომების მიღება პრობლემის აღმოსაფხვრელად.

ცხელი წყლის და საკანალიზაციო მიწები, რომლებიც კედლის გარეთ არის დამონტაჟებული უნდა შეიფუთოს ისე, რომ ხელსაზანის გამოყენებისას ეტლით მოსარგებლემ არ დაიწვას ფეხები. ეს აუცილებელი პირობაა ადაპტირებული ხელსაზანისთვის.

თუ ქაღალდის პირსახოცის დისპენსერი და სარკეები ძალიან მაღლა არის მოთავსებული, მაშინ შესაძლებელია ადლის დამონტაჟება უფრო დაბალ სიმაღლეზე, რაც დიდ ხარჯებთან არ არის დაკავშირებული. უფრო სწრაფი და მარტივია სხვა, უფრო დაბალ სიმაღლეზე ახალი დისპენსერის და სარკის დამონტაჟება, ვიდრე არსებულის გადაადგილება. დიდი ზომის სარკე მარტივი მოსახმარია ნებისმიერი ადამიანისთვის.

168

ზოგიერთ შემთხვევაში შესაძლებელია პირსახოცების თაროზე ან მაგიდაზე დალაგება, რაც პირსახოცს ხელმისაწვდომს გახდის მჯდომარე მდგომარეობაში მყოფი ან დაბალი ადამიანისთვის. თუ საპნის დისპენსერი ძალიან მაღალ სიმაღლეზეა დამონტაჟებული მაშინ შესაძლებელია საპნის ნაჭრების ან თხევადი საპნის დასადგამი დისპენსერის გამოყენება. სანაგვე ყუთები უნდა იდგას ისე, რომ ხელი არ შეუშალოს ეტით გადაადგილებას.

ეტლით მოსარგებლე ბევრ ადამიანს უჭირს ისეთი ხელსაზანის გამოყენება, რომელსაც არ აქვს 27 ინჩი სიმაღლის დაშორება იატაკიდან. ამიტომ, აუცილებელია ზემოთ ჩამოთვლილი ცვლილებების განხორციელება და ზომების მიღება შესაბამისი სივრცის მოსაწყობად.

ერთკაციანი საპირფარეშოები

როდესაც შეუძლებელია საჭირო მოდიფიკაციების განხორციელება ღონისძიების ორგანიზებისთვის არსებობს საკმაოდ ეკონომიური გამოსავალი ერთკაციანი ან ყველა სქესისთვის განკუთვნილი საპირფარეშოები. დიდი ზომის დაწესებულებებს, რომლებიც რამდენიმე შენობისგან შედგება შეიძლება ჰქონდეს ერთი, ცენტრალიზებული საპირფარეშო. არსებობს ერთკაციანი და მცირე ზომის საზოგადოებრივი საპირფარეშოები, რომლებიც აკმაყოფილებს ყველა მოთხოვნას.

პორტატული საპირფარეშოები

თუ ღონისძიების ორგანიზატორების მიერ პორტატული ტუალეტების უზრუნველყოფის შემთხვევაში, საპირფარეშოების სულ მცირე ხუთი პროცენტი უნდა იყოს ადაპტირებული. როდესაც ღონისძიების დროს პორტატული საპირფარეშოები გადანაწილებულია სხვადასხვა ადგილებზე ერთ ადგილას განთავსებული საპირფარეშოების ხუთი პროცენტი უნდა იყოს ადაპტირებული. ისინი აღჭურვილი უნდა იყოს სტანდარტებით გათვალისწინებული ყველა ელემენტით როგორცაა გადაადგილებისთვის საჭირო სივრცე, მოაჯირები, ტუალეტის ქაღალდი შესაბამის დისტანციაზე და ა.შ. გარდა ამისა, ადაპტირებული საპირფარეშოები აღნიშნული უნდა იყოს შესაბამისი საერთაშორისო ნიშნით.

პორტატული საპირფარეშოები აკმაყოფილებს და იწარმოება ყველა სტანდარტის დაცვით. თუმცა, ზოგიერთ შემთხვევაში ხელმისაწვდომი სივრცე არ არის საკმარისი.

ზოგიერთი პორტატული საპირფარეშო აღჭურვილია პანდუსით, რომელიც პირდაპირ კართან მიდის და ართულებს ერთდროულად ეტლით ასვლის და კარის გამოღების პროცესს. ასეთი საპირფარეშოები მოსახერხებელია ზოგიერთი ადამიანისთვის, მაგრამ მოუხერხებელია სხვებისთვის.

ადაპტირებული საპირფარეშოები მოთავსებული უნდა იყოს სწორ ზედაპირზე და უკავშირდებოდეს შესაბამის მარშრუტს. ასევე გამოყოფილი უნდა იყოს სივრცე შესასვლელთან, რაც საშუალებას მისცემს ეტლით მოსარგებლეს გადაადგილდეს და გამოაღოს კარი. დაქანებულ ადგილებში აუცილებელია დროებითი პლატფორმის დამონტაჟება და ზედაპირის გათანაბრება.

კარის ზღურბლი უნდა იყოს ადაპტირებული. აუცილებელია მცირე კონსტრუქციის დამონტაჟება, რომელიც გაათანაბრებს შესასვლელს და ხელმისაწვდომს გახდის მას ეტლით მოსარგებლისთვის. საპირფარეშოების განთავსება შეიძლება პარკირების ადგილზე ან მის სიახლოვეს ან სხვა ასფალტიან ზედაპირზე.

სასმელი წყლის ხელმისაწვდომობა

სასმელი წყალი ხელმისაწვდომი უნდა იყოს ყველა ადამიანისთვის. ზოგიერთი შეზღუდული შესაძლებლობის ადამიანს სითხის მიღება რეგულარულად ესაჭიროება და/ან მარტივად ემართებათ გაუწყლოება ან გადახურება. გაითვალისწინეთ ღონისძიების ხანგრძლივობა და მასშტაბი, დარწმუნდით გარეთ არსებული წყლის შადრევნების რაოდენობის ადეკვატურობაში. წყლის ხელმისაწვდომობა შეიძლება მეორეხარისხოვანი საკითხი იყოს მოკლე შეხვედრებისთვის, მაგრამ უმნიშვნელოვანესია დიდი ან ხანგრძლივი ღონისძიებებისთვის.

ადგილები სადაც ხელმისაწვდომია გამაგრილებელი სასმელები და წვენები, სტუმრებს ასევე უნდა სთავაზობდნენ სასმელ წყალს. წყლის სიმცირის შემთხვევაში შესაძლებელია წყლის კონტეინერების ან მაცივრების განთავსება მარტივად

ISO 9001

World Tourism Day 2016

September 27

ISO 9001 7140, Accommodation Business Sustainability management system

ISO 17118T, Guidelines on developing sustainable tourism specific services for sustainable development

ISO 17175, Wellness spa

ISO 18171, Hotels and other types of tourism accommodation

ISO 15049, Beach Operation

ISO 18000 21424, Beach of spa

ISO 18001, Environmental Protection and public use provided by Natural Parks and Areas Declaration

Rama

თუ არსებული შადრევნები ძალიან მაღალია მოამზადეთ ქაღალდის ჭიქები და დაამაგრეთ ისინი მიწიდან არა უმეტეს 48 ინჩის სიმაღლეზე. თუ წყლის შადრევანი მუშაობს ფეხის დაჭერით, მაშინ აუცილებელია ადგილზე პერსონალის ყოფნა საჭიროების შემთხვევაში დახმარების აღმოსაჩენად.

170

აუცილებელია არსებული თავშესაფარი იყოს ადაპტირებული ან მოეწყოს სტანდარტების შესაბამისი კარავები. დროებითი თავშესაფარი უნდა განთავსდეს სწორ ზედაპირზე, ადაპტირებული მარშრუტის მახლობლად. თავშესაფარი განთავსეთ წყლის შადრევანის სიახლოვეს, ან იქ სადაც შადრევნები არ არის თავშესაფარი უნდა განთავსდეს წყლის კონტეინერების სიახლოვეს.

ჩვენ გთავაზობთ სასარგებლო გრაფიკულ ნამუშევრებს, რომლებიც მომზადებულია ჩვენი კოლეგების მიერ ლატვიის IWCA/YMCA ასოციაციიდან <http://www.imka.lv/?lang=en>

«ტურისტული ინფრასტრუქტურის, პროდუქტებისა და მომსახურებების შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის ადაპტაცია»

<https://www.rt4all.net/learn-more>

ტურიზმი ყველასთვის ხელმისაწვდომობის სტანდარტების შესაბამისად

ტურიზმი ძალიან სასიამოვნოა, მაგრამ ამავე დროს სავსეა გამოწვევებით. გაიხსენეთ ბოლოს როდის წააწყდით სირთულეებს მოგზაურობის დროს- შეიძლება უამრავი კიბის ავლა მოგიწიათ დანიშნულების ადგილამდე მისასვლელად ან გაგიჭირდათ საჭმლის შეკვეთა ან ტაქსის გაჩერება ენის ბარიერის გამო. იქნებ დატვირთული ქუჩის გადაკვეთა იყო საშიში გამოცდილება, ან იქნებ დაკარგულად იგრძენით თავი. ახლა წარმოიდგინეთ რამდენად რთული იქნება მოგზაურობა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ადამიანისთვის. თუ მართლაც გსურთ ყველაფერი უკეთესობისკენ შეიცვალოს, მაშინ გირჩევთ წაიკითხოთ და პოპულარიზაცია გაუწიოთ ტურიზმის სტანდარტებს, რომლებიც დაკავშირებულია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებთან.

<https://www.iso.org/news/2016/09/Ref2123.html>

თავი VII

7.1. შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა მოგზაურობასთან დაკავშირებული რჩევები

- ველოსიპედების მაღაზიები საუკეთესო ადგილია ეტლის ნაწილების შესაძენად.
- შეისწავლეთ უცხოური სიტყვები, რომლებიც დაგეხმარებათ თქვენს მდგომარეობის და საჭიროებების ახსნაში.
- სასურველია სამოგზაურო დაზღვევის ქონა. დარწმუნდით, რომ დაზღვევა ითვალისწინებდეს არსებულ მდგომარეობას.
- თან იქონიეთ ბევრი, დიდი რაოდენობით მედიკამენტები, რომლებსაც იღებთ. დარწმუნდით, რომ მედიკამენტები ნებადართულია ქვეყანაში, რომელშიც მიემგზავრებით.
- მოიძიეთ ინფორმაცია ადგილობრივი შეზღუდული შესაძლებლობების პირთა ორგანიზაციის ან რესურსების შესახებ. ეს ორგანიზაციები დაგეხმარებათ საჭირო ინფორმაციის, ასევე კონტაქტების მოძიებაში.
- თუ ელექტრო ეტლს იყენებთ, გადამოწმეთ ხომ არ გჭირდებათ სატენის ან ძაბვის ადაპტერი. ან გაარკვიეთ შეიძლება თუ არა ადგილობრივად ელემენტის ქირაობა. იქონიეთ ალტერნატიული გეგმა დენის გათიშვის ან ძაბვის დავარდნის შემთხვევისთვის.
- ალტერნატიული გეგმის არსებობა საჭიროა განთავსების კუთხითაც. იმ შემთხვევაში თუ თქვენს მიერ დაჯავშნული ადაპტირებული ოთახი ხელმისაწვდომი არ არის, აუცილებელია თან გქონდეთ ისეთი მოწყობილობები

როგორცაა პორტატული პანდუსი, შხაპის სკამი და დამაგრებელი, რომელიც დაგეხმარებათ დისტანციაზე არსებული ნივთების ასაღებად.

- იცოდეთ თქვენი უფლებები. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია თვითმფრინავით მოგზაურობისას. გაეცანით შესაბამის კანონებს და ავიაკომპანიის რეგულაციებს. აცნობეთ ავიაკომპანიას თქვენი მდგომარეობის შესახებ და დახმარება მოითხოვეთ წინასწარ.
- გაითავისეთ კულტურული განსხვავებები. ამ ქვეყანაში შეიძლება მეტი ან ნაკლები ყურადღება მიიპყროთ ვიდრე ამერიკის შეერთებულ შტატებში. და როგორც რუთ ვინსონი ამბობ, შეიძლება უფრო გამოირჩეოდეთ იმიტომ რომ ამერიკელი ხარ, ვიდრე იმიტომ რომ ეტლით სარგებლობ ან უსინათლო ხარ.
- წამყვანი ავიაკომპანიებით სარგებლობის რჩევები-*ჯესიკა პადიკულა - (2015-02-12)*
<https://www.disabled-world.com/travel/airlines/airlines.php>
- რჩევები თუ როგორ გავამარტივოთ შეზღუდული შესაძლებლობების მდგომარეობაში მოგზაურობა- *ჰელენ ჰეკერი- (2008-12-24)*
<https://www.disabled-world.com/travel/disability-travel-tips.php>
- რჩევები ეტლით მოგზაურობისთვის-*ჯ.დ. - (2010-07-01)*
<https://www.disabled-world.com/travel/wheelchair-travel-tips.php>

7.2. მოგზაურობა შეზღუდული შესაძლებლობებით: რა არის თქვენი უფლებები?

თუ პრემიუმ კლასში არ ხართ, თვითმფრინავით მოგზაურობა ნამდვილი ტანჯვაა მიუხედავად თქვენი ასაკისა, და რაც უფრო ასაკი გემატებათ მით უფრო რთული ხდება ეს პროცესი. მართალია პრესა დიდ დროს უთმობს „მოგზაურთა უფლებების“ სიახლეებს, იმ მოგზაურების უფლებების შესწავლა, რომლებსაც ცოტა მეტი დახმარება სჭირდებათ აუცილებელია. ისევე როგორც სამოგზაურო ინდუსტრიის სხვა წარმომადგენლები, „შეზღუდულ შესაძლებლობებს“ და „მოგზაურებს რომლებსაც დახმარება სჭირდებათ“ ავიაკომპანიები უყურებენ როგორც მხოლოდ „ეტლით მოსარგებლებს“. ასეთ მოგზაურთა ზოგადი საჭიროებები განისაზღვრება შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ამერიკელთა აქტის (ADA) და საჰაერო გადამზიდავების ხელმისაწვდომობის აქტით.

თუ გაქვთ შეზღუდული შესაძლებლობა:

- ავიაკომპანიამ არ შეიძლება უარი ვერ გითხრათ გადაყვანაზე, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც თქვენი გადაყვანა შეიძლება „საფრთხის შემცველი იყოს ფრენისთვის“.
- ავიაკომპანიებს არ შეუძლიათ წინასწარ მოითხოვონ შეტყობინება შეზღუდული შესაძლებლობის შესახებ, თუმცა უფლება აქვთ მოითხოვონ შეტყობინება სპეციალური მოწყობილობების ან მოთხოვნების შესახებ 48 საათით ადრე.
- ხშირ შემთხვევაში, ავიაკომპანიებს არ შეუძლიათ მოგთხოვონ, რომ თან გყავდეთ თანმხლები პირი. მეტიც, თუ ავიაკომპანია გადაწყვეტს, რომ თქვენ დამხმარე გჭირდებათ, მაშინ მან უნდა შეიძინოს ბილეთი.

- ავიაკომპანიას არ შეუძლია მოგთხოვით კონკრეტულ ადგილას დაჯდომა, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც თქვენ ნამდვილად შეგიძლიათ ამ ადგილას დაჯდომა. თუმცა, ავიაკომპანიას უფლება აქვს უარი გითხრათ გასასვლელის სიახლოვეს დაჯდომაზე იმ შემთხვევაში თუ თქვენ არ შეგიძლიათ საგანგებო სიტუაციების შესაბამისი ფუნქციების შესრულება.
 - ავიაკომპანიებმა თქვენ უნდა გაგიწიონ შესაბამისი დახმარება ჩასხდომის, თვითმფრინავიდან ჩამოსვლის და გადაჯდომის დროს. თუ თვითმფრინავში ჩასხდომა არ ხორცილდება სწორი ზედაპირის მქონე ტელესკოპური ტრაპის გამოყენებით, მაშინ ავიაკომპანია ვალდებულია მოამზადოს პანდუსი ან ამწე მოწყობილობა.
 - ავიაკომპანიამ დახმარება უნდა აღმოგიჩინოთ ბორტზე, მაგრამ თქვენ ვერ მოითხოვთ ხანგრძლივ სპეციალურ მომსახურებას. თქვენ უფლება გაქვთ ბორტზე აიტანოთ და გამოიყენოთ ჟანგბადის ბალონი.
 - ავიაკომპანია ვალდებულია მიიღოს თქვენი ეტლი- იმ შემთხვევაშიც თუ მას აქვს დიდი ზომის ელემენტი- როგორც თქვენი ბარგი და მისი შეფუთვის საჭიროების შემთხვევაში არ უნდა დაგაკისროთ დამატებით გადასახადი.
 - ავიაკომპანიებმა უნდა დაგროთ ნება კაბინაში იქონიოთ დასაკეცი ეტლი და სხვა დამხმარე მოწყობილობები და ეს მოწყობილობები არ უნდა მიიჩნიონ დასაშვები ხელბარგის ნაწილად.
 - „ახალი“ თვითმფრინავებს- შეკვეთილი იქნა 1990 წლის 5 აპრილის შემდეგ, ან მიწოდებული იქნა 1992 წლის 5 აპრილის შემდეგ- რომლებსაც აქვს 30 ან მეტი ადგილი, სავარძელს უნდა ჰქონდეს მოძრავი სამკლავური გასასვლელის მხარეს. ხოლო ორი გასასვლელი ზოლის მქონე თვითმფრინავებს უნდა ჰქონდეს ადაპტირებული საპირფარეშოები.
 - თუ 60 ან მეტი ადგილის მქონე თვითმფრინავს აქვს ადაპტირებული საპირფარეშო, მაშინ აუცილებელია ბორტზე ეტლის არსებობაც; თუ თვითმფრინავს არ აქვს ადაპტირებული საპირფარეშო, მაშინ ავიაკომპანიამ უნდა უზრუნველყოს ასეთის ხელმისაწვდომობა (შეტყობინებიდან 48 საათში).
- აეროპორტებიც ვალდებული არიან დახმარება აღმოუჩინონ ეტლით მოსარგებლეებს უსაფრთხოებისა და აეროპორტის სხვა ნაგებობებში გადაადგილების დროს. მომსახურებების ნაწილი მოითხოვს 48 საათით ადრე ავიაკომპანიისთვის შეტყობინებას.

დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ DOT-ის სასარგებლო ვებ-გვერდი:

<https://www.smartertravel.com/traveling-with-a-disability-what-are-your-rights/>

ნებისმიერ შემთხვევაში, ბევრ დახმარებას მიიღებთ თუ დახმარება გჭირდებათ და ითხოვთ დახმარებას წინასწარ.

და მაინც, საუკეთესო გამოსავალია პრობლემების წარმოქმნის თავიდან არიდება:

- ყოველთვის ნუ გექნებათ იმის იმედი, რომ თვითმფრინავში დაგხვდებათ ადაპტირებული საპირფარეშო: სამწუხაროდ, ამერიკის შიდა ფრენების დროს გამოიყენება ძველი თვითმფრინავები, რომლებიც აღჭურვილი არ არის ადაპტირებული საპირფარეშოებით.

- მოერიდეთ მცირე რეგიონალური თვითმფრინავების გამოყენებას: ასეთ თვითმფრინავებში ჩასხდომა ხორციელდება კიბეების გამოყენებით, რომლებიც რთული ასასვლელია ნებისმიერი ადამიანისთვის.
 - დახმარება ითხოვეთ მაშინაც კი, როდესაც დამოკიდებული არ ხართ ეტლზე-განსაკუთრებით, როდესაც ხედავთ, რომ კარგად ვერ ადიხართ კიბეებზე ან მსგავსი. აეროპორტში დიდი დისტანციაზე გადაადგილების შემთხვევაში ითხოვეთ დახმარება გადაადგილებისთვის.
 - მართალია დეტალური ინფორმაცია დიდი ავიაკომპანიების ვებგვერდებზე არ მოიპოვება, ვთვლით, რომ ზოგიერთ მათგანს მაინც შეუძლია მინიმალური დახმარების აღმოჩენა სპეციალური საჭიროების მქონე ადამიანებისთვის, რომლებიც მარტო მოგზაურობენ და აქვთ ალცჰეიმერის ან სხვა სრულიად დამოუკიდებლად მოგზაურობის შემზღუდველი პრობლემები.
- ყოველგვარი გართულების და გაუგებრობის თავიდან ასარიდებლად საუკეთესოა ყველაფრის წინასწარ მომზადება.

დამატებით ინფორმაციისთვის ეწვიეთ ვებგვერდებს:

<https://www.smartertravel.com/disabled-travel/>

<http://www.executiveclasstravelers.com/1/>

<https://hotelmix.co.uk/flying-with-disability.html>

7.3. შეზღუდული შესაძლებლობებით მოგზაურობა: რჩევები და მინიშნებები შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მოგზაურებისთვის

შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა მოგზაურობას ზრდადი ტენდენცია ახასიათებს. ეს ინდუსტრია თვალს ახელს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მოგზაურთა სპეციალურ საჭიროებებზე და სთავაზობს მათ მეტ მომსახურებას და უკეთეს განთავსებას. თუმცა, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა მოგზაურობასთან დაკავშირებული ინფორმაცია მწირია- ასეთ ინფორმაციის ძირითად ნაწილს თავად შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მოგზაურები გვაწვდიან.

შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ამერიკელთა აქტი უზრუნველყოფს, რომ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მოგზაურებმა მიიღონ თანაბარი მომსახურებები. მართალია იდეალური სამყაროში ყველაფერი მართლაც ასე იქნება, რეალობაში ყველაფერი ანალოგიურად არ არის მოწყობილი. განსაკუთრებით ეს შეეხება უცხოურ ქვეყნებს, სადაც შეზღუდულ შესაძლებლობებთან დაკავშირებული რეგულაციები განსხვავდება. მიუხედავად იმისა, რომ დიდია საზოგადოებრივი თანაგრძნობა და მხარდაჭერა, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მოგზაურები ხშირად აწყდებიან არაადეკვატურ პირობებს ობიექტებში, ცრურწმენებს, არასწორ ინფორმაციას, ზოგად პრობლემებს და ხშირად სხვა მოგზაურებზე მეტის გადახდაც უწევთ.

პრობლემას ართულებს ის გარემოება, რომ არსებობს იმდენი შეზღუდული შესაძლებლობა რამდენი შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ადამიანიც არსებობს.

ყველას ცოტა განსხვავებული რამ სჭირდება და თვითმფრინავის პატარა, მოუხერხებელ სკამზე მოგზაურობა, მოუხერხებელ ოთახში განთავსება და მოუხერხებელი ავტომობილით მგზავრობა შეიძლება საკმაოდ რთული იყოს. ქვემოთ მოცემული მინიშნებები და რესურსები დაეხმარება შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მოგზაურებს და მათ თანმხლებ პირებს მაქსიმალურად გაიუმჯობესონ მოგზაურობის გამოცდილება.

7.3.1. შეზღუდული შესაძლებლობებით მოგზაურობის რჩევები

1. დარეკეთ წინასწარ. მომსახურების მიმწოდებლები კანონის თანახმად ხშირ შემთხვევაში ვალდებული არიან განათავსონ სპეციალური საჭიროებების მქონე მოგზაურები. თუმცა, ბევრი მათგანი ასეთი შემთხვევებისთვის სპეციალურად უნდა მოემზადოს. აცნობეთ მათ თქვენი საჭიროებების შესახებ ჯავშნის გაკეთების დროს და ჩასვლამდე 24 ან 48 საათით ადრე კიდევ დარეკეთ, რათა დარწმუნდეთ, რომ ყველაფერი მზად არის.
 2. შეზღუდული შესაძლებლობების აღწერისას იყავით მკაფიო. მომსახურების ყველა მიმწოდებელმა როდი იცის სპეციალური საჭიროებების მქონე პირთა ენა, ან სამედიცინო ტერმინოლოგია. მიაწოდეთ რაც შეიძლება მეტი ინფორმაცია იმაზე თუ რა შეგიძლიათ და რა არა, ნუ დააკნინებთ თქვენი შეზღუდული შესაძლებლობების სიმწვავეს. რაც უფრო მეტი ინფორმაციას მიაწვდით, მით უკეთესად მოემზადება მომსახურების მიმწოდებელი თქვენი ჩამოსვლისთვის. თუ რაიმე კონკრეტულ პირობებს შემოგთავაზებენ, ეცადეთ ეს დაპირებები წერილობით ფორმით მიიღოთ.
 3. ექიმს დეტალურად აცნობეთ მოგზაურობის დეტალები. ხშირად ექიმებს შეუძლიათ გასწავლონ გზები თუ როგორ გაუმკლავდეთ ხანგრძლივ ფრენას, ან როგორ მოაგვაროთ სამედიცინო დაწესებულებების და მედიკამენტების ადგილზე არ არსებობის პრობლემა. მზად იყავით, რომ ზოგიერთ შემთხვევაში ექიმმა შეიძლება თქვენი მოგზაურობის მიზანშეწონილობა კითხვის ნიშნის ქვეშ დააყენოს.
 4. მოინიშნეთ ექიმის ნომერი. თან იქონიეთ ექიმის დასკვნა, რომელშიც მითითებული იქნება თქვენი მდგომარეობა, მედიკამენტები, შესაძლო გართულებები, სპეციალური საჭიროებები და პაციენტთან დაკავშირებული სხვა ინფორმაცია. დარწმუნდით, რომ გაქვთ თქვენი ექიმის (ან სხვა სამედიცინო სპეციალისტის) ნომერი, რომელზეც მას შეგიძლიათ დაუკავშირდეთ საგანგებო სიტუაციებისას დღის ნებისმიერ მონაკვეთში.
 5. თან იქონიეთ დამატებითი მედიკამენტები. ექსპერტების უმრავლესობა გვირჩევს, რომ უმჯობესია მოგზაურობის დროს თავნ ვიქონიოთ მისაღები მედიკამენტების ორი ნაკრები. ყველა საჭირო მედიკამენტი და სხვა აუცილებელი საშუალებები შეინახეთ ხელბარგში.
 6. გადაამოწმეთ არის თუ არა დანიშნულების ადგილზე ექიმი. თქვენს ექიმს, სადაზღვევო კომპანიას ან ადგილობრივ საელჩოს შეუძლიათ მოგაწოდოთ ადგილზე მყოფი ექიმების საკონტაქტო ინფორმაცია.
- დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ:** <https://www.smartertravel.com/health-care-abroad/>
7. ჯანმრთელობის მდგომარეობის დასკვნა სასურველია ჩაიდოთ ისეთ ადგილას, სადაც მას მარტივად მიაგნებს სამედიცინო პერსონალი, ან ნებისმიერი ადამიანი,

რომელიც დახმარებას აღმოგიჩენთ (საფულე, ყელსაბამი, პირადობის მოწმობის სიახლოვეს).

8. იფიქრეთ სპეციალური აგენტის დაქირავებაზე. ზოგიერთი აგენტი ძალიან გამოცდილია სმენის დაქვეითების მქონე პირებთან მუშაობაში, სხვები აქტიურად მუშაობენ გონებრივი განვითარების პრობლემების მქონე პირებთან. რადგან, ამ ადამიანების საჭიროებები რადიკალურად განსხვავდება ასეთი აგენტები დაგეხმარებათ შესაბამისი გამოსავლების მოძიებაში.

აშშ-ს მასშტაბით აგენტებთან დაკავშირებული ინფორმაცია შეგიძლიათ იხილოთ აქ: <http://www.travelsense.org/tips/TipsDetail.cfm?ItemNumber=13684>

9. მოერიდეთ გადაჯდომით ფრენას. მართალია, ეტლი ბარგში ხვდება ყველაზე ბოლოს და ჩამოტვირთვის დროს გამოდის ყველაზე ადრე, პირდაპირი ფრენა აგარიდებთ დროის დაკარგვას. არსებობს ერთი გამონაკლისი: თუ გიჭირთ თვითმფრინავის საპირფარეოში გადაადგილება, ხანგრძლივი ფრენა შეიძლება თქვენთვის ძალიან მოუხერხებელი იყოს- ამიტომ მოკლე ფრენები შეიძლება უკეთესი ვარიანტი იყოს. თუ გადაჯდომით ფრენას აირჩევთ დარწმუნდით რომ შუალედში დრო საკმარისია (გირჩევთ საშუალო შუალედი იყოს 90 წუთი, ან ორი საათი თუ უსაფრთხოებისა და საბაჟოს გავლა გესაჭიროებათ).
10. დროულად მიდით აეროპორტში, რათა დარეგისტრირდეთ, გაიაროთ უსაფრთხოების შემოწმება და მიხვიდეთ შესაბამის გასასვლელთან. შიდა ფრენებისას აეროპორტში მიდით სულ მცირე ორი საათით ადრე და საერთაშორისო ფრენებისას- სამი საათით ადრე.
11. გაესაუბრეთ გამცილებელს თვითმფრინავის დაჯდომამდე და დაგეგმეთ თვითმფრინავიდან ჩასვლა.
12. არ დაგავიწყდეთ აეროპორტში და აეროპორტიდან ტრანსპორტირების საკითხი. თუ ეტლით სარგებლობთ, რომ ავტომობილი იყოს ადაპტირებული.
13. თან იქონიეთ სათადარიგო ნაწილები და ხელსაწყოები. ეტლი შეიძლება მნიშვნელოვანი პრობლემა იყოს მოგზაურობის დროს; თან იქონიეთ სათადარიგო ნაწილების მცირე ნაკრები და ხელსაწყოები საგანგებო სიტუაციებისთვის. ზოგიერთი ფრენის ან აქტივობის განხორციელების დროს შესაძლოა საჭირო გახდეს ეტლის დაშლა- დარწმუნდით, რომ თქვენ და თქვენმა თანმხლებმა პირმა იცოდეს ამის გაკეთება.
14. იცოდეთ თქვენი უფლებები. აეროპორტში უსაფრთხოების შემოწმების გავლამდე გაეცანით ამ ბმულზე ხელმისაწვდომ ინფორმაციას <https://www.tsa.gov/travel/special-procedures>. ასევე იხილეთ აშშ-ის სატრანსპორტო დეპარტამენტის ვებგვერდს <https://www.transportation.gov/drc/disability-resource-center>
15. გამოავლინეთ თქვენი შემოქმედებითი უნარები. დროთი დინი, რომელსაც აქვს გადაადგილების პრობლემა წერს შემდეგს: „მანქანით მოგზაურობისას საპირფარეოში მოაჯირების გამოყენების ნაცვლად შემიძლია ბარიატრიული დეამბულატორის გამოყენება. უბრალოდ შედიხარ საპირფარეოში, დგამ დეამბულატორს, ბრუნდები და ჯდები და მარტივად დგები. დეამბულატორით მოგზაურობა ცოტა მოუხერხებელია, მაგრამ ბევრ რამეში გეხმარება.“ დინი ამბობს, რომ საუკეთესო გამოსავალია არა მხოლოდ სიარულის, არამედ დაჯდომა ადგომის დროს. „ჩემს ჩვეულებრივ დეამბულატორს ვერასდროს გამოვიყენებ უნიტაზიდან ადგომისთვის“, წერს ის. (აქ შეგიძლიათ ნახოთ [დეამბულატორის](#) მაგალითი.)

7.4. რესურსები, რომლებიც დაგეხმარებათ მოგზაურობის დაგეგმვაში

- „American Society of Travel Agents“ (ASTA), www.asta.org აქ შეგიძლიათ მოძებნოთ აგენტი სპეციალური საჭიროების მიხედვით.
- „Accessible Europe“, www.accessibleeurope.com აგენტების ჯგუფი, რომელთა სათაო ოფისიც მდებარეობს იტალიაში და მუშაობს ხელმისაწვდომი ტურიზმის მიმართულებით.
- „The Guided Tour“, www.guidedtours.com არსებობს 1972 წლიდან, ეს კომპანია ორგანიზებას უწევს ტურებს ფიზიკური და განვითარების პრობლემების მქონე ზრდასრული ადამიანებისთვის. ხშირად ტურს თან ახლავს ექთანი.
- „Flying Wheels Travel“, <http://www.disabledholidays4u.com> სამოგზაურო სააგენტო, რომელიც გათვალისწინებულია ტურებს და სპეციალიზებულ პროგრამებს მსოფლიო მასშტაბით.
- „Accessible Journeys“, www.disabilitytravel.com მოგზაურობა პირებისთვის, რომლებიც ნელა დადიან, ან იყენებენ ეტლს. კომპანია გათვალისწინებულია კრუიზებს, ტურებს და მოგზაურობებს. მიმართულებები მოიცავს აფრიკას, აზიას და ევროპას.
- „Road Scholar“, www.road scholar.org დაარსდა 1975 წელს, ეს საგანმანათლებლო-სამოგზაურო ფირმა გათვალისწინებულია მოგზაურობას სხვადასხვა დონის აქტიურობით, მათ შორის „მარტივი“ ტურებს, რაც გულისხმობს სიარულის მინიმუმამდე დაყვანას.
- „The National Center on Health, Physical Activity and Disability“ („ჯანმრთელობის, ფიზიკური აქტიურობის და შეზღუდული შესაძლებლობების ეროვნული ცენტრი“), www.ncpad.org ეს ცენტრი მუშაობს ალბათ უნივერსიტეტის ბაზაზე, აქვს რეკრეაციული რესურსები და სამოგზაურო აქტიურობები ქვეყნის მასშტაბით და მის საზღვრებს გარეთ.
- „The Society for Accessible Travel & Hospitality“, www.sath.org არაკომერციული ორგანიზაცია, რომელსაც აქვს კომპანიებისა და რესურსების მონაცემთა ბაზა, რომელიც ეხმარება შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს მოგზაურობის დაგეგმვაში, სკუტერის დაქირავებაში და ტურ-ოპერატორების მოძიებაში.

7.5. რესურსები და ვებგვერდები შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მოგზაურებისთვის

ნებისმიერი სახის შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების მოგზაურობასთან დაკავშირებული დამატებითი ინფორმაცია ხელმისაწვდომია ქვემოთ ჩამოთვლილ ვებგვერდებზე.

- **Accessible Journeys:** <https://www.accessiblejourneys.com/> ტურ ოპერატორი ნელა მოსიარულე, ეტლით და თანმხლებ პირებთან ერთად მოგზაურებისთვის.
- **Accessible Travel Concierge:** <https://accessibletravelconcierge.com/> დამხმარე, რომელიც ხელს შეგიწყობთ მოგზაურობის დაგეგმვაში.
- **Accessible Travel Solutions:** <https://www.accessibletravelsolutions.com/> კომპანია, რომელიც ეხმარება შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს მოგზაურობის დაგეგმვაში.
- **ClubMates Travel:** <https://www.clubmatestravel.com/> კომპანია, რომელიც გეგმავს მოგზაურობებს ფიზიკური და/ან გონებრივი შეზღუდვების მქონე პირებისთვის.
- **Cruise Critic:** <https://www.cruisecritic.co.uk/cruisestyles/area.cfm?area=30> კრუიზები შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის.
- **Disabled Holidays.com:** <https://www.disabledholidays.com/> ბრიტანული სამოგზაურო სააგენტო, რომელიც გეგმავს დასვენებას და კრუიზებს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის.
- **DisabledTravelers.com:** <http://www.executiveclasstravelers.com/1/> მოგზაურობის სპეციალისტების ყოვლისმომცველი სპეციალისტი.
- **Disabled Traveler's Guide to the World:** <http://www.disabledtravelersguide.com/> სამოგზაურო რეკომენდაციები და მიმართულებები შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მოგზაურებისთვის.
- **Emerging Horizons:** <http://emerginghorizons.com/> სიახლეები და ინფორმაცია გადაადგილების პრობლემების მქონე მოგზაურებისთვის.
- **Gimp on the Go:** <http://www.gimponthego.com/> მიმართულებების გზამკვლევი, სამოგზაურო რეკომენდაციები, ფოტო გალერეა და რესურსები შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მოგზაურობისთვის.
- **Limitless Travel:** <http://www.limitlesstravel.org/> ბრიტანული კომპანია, რომელიც შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს სთავაზობს ტურებს ევროპაში.
- **Sage Traveling:** <https://www.sagetraveling.com/> ინფორმაცია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მოგზაურებისთვის ევროპაში არსებული ტურების/სასტუმროების/კრუიზების შესახებ.

მეტი ინფორმაცია მოგზაურობაზე:

- უსაფრთხო მოგზაურობის 7 რეკომენდაცია ასაკოვანი მოგზაურებისთვის.
<https://www.smartertravel.com/7-safety-tips-senior-travelers/>
- მოგზაურობა შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის: რა უფლებები გავთ?
<https://www.smartertravel.com/traveling-with-a-disability-what-are-your-rights/>
- მოგზაურობა კვებითი შეზღუდვების პირობებში.
<https://www.smartertravel.com/traveling-dietary-restrictions/>
- შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების, მათი მეგობრების და ოჯახების მოგზაურობის პოპულარიზაცია.
<http://gowheeltheworld.com/>

7.6. ვინ რას აკეთებს ევროპაში „ტურიზმი ყველასთვის“ დასაწერად

არსებობს ორგანიზაციები, რომლებიც მუშაობენ მხოლოდ „ტურიზმი ყველასთვის“ მიმართულებით და რომლებსაც განვიხილავთ ამ ქვეთავში.

მათ შორის აღსანიშნავია:

ევროპაში:

ENAT – არის ხელმისაწვდომი ტურიზმის ევროპული ქსელი, რომელიც 2006 წელს დაარსდა 9 ორგანიზაციის მიერ. ამ ორგანიზაციების სურვილი იყო შეექმნათ ქსელი, რომელიც დაეხმარებოდა ყველას „ვისაც სურვილი ექნებოდა ხელი შეეწყო ევროპაში ხელმისაწვდომი ტურიზმის განვითარებისთვის“. ყველაზე მნიშვნელოვან მიღწევას წარმოადგენს ევროპის ხელმისაწვდომ ტურიზმთან დაკავშირებული ყველა ინფორმაციის მართვის შესაძლებლობა, იმ პირების ან ორგანიზაციების ყოვლისმომცველი მონაცემთა ბაზის შექმნა, რომლებიც ხელს უწყობენ ევროპის ხელმისაწვდომი ტურიზმის განვითარებას. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ: www.accessibletourism.org

EDF – ევროპის შეზღუდული შესაძლებლობების ფორუმი. EDF არის დამოუკიდებელი და არაკომერციული ორგანიზაცია, რომელიც წარმოადგენს 50 მილიონი ადამიანის ინტერესებს ევროკავშირში და იბრძვის მათი უფლებებისთვის. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.edf-feph.org

EUCAN – ხელმისაწვდომი ქსელის ევროპული კონცეფცია (ხელმისაწვდომობის ევროპული კონცეფციის ექსპერტების ქსელი). დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.eca.lu

EIDD – არის დიზაინის და შეზღუდული შესაძლებლობების ევროპული ინსტიტუტი, რომელსაც უწოდებენ სრულიად ევროპის დიზაინის ინსტიტუტს (ევროპული ინსტიტუტი დიზაინი სრულიად ევროპისთვის). ამ ინსტიტუტის მთავარ მიღწევას წარმოადგენს თანასწორი ცხოვრების შესაძლებლობის უზრუნველყოფა. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: <http://dfaeurope.eu/>

EDeAN – ევროპის ელექტრონული ხელმისაწვდომობა და დიზაინი ყველა ქსელისთვის (the European Network of electronic Accessibility and Design for All). ეს არის 160 ორგანიზაციის გამართიანებული ქსელი, რომელშიც შედიან ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოები და ნორვეგია. ამ ორგანიზაციის მიზანს წარმოადგენს ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა ყველა მოქალაქისთვის. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.edean.org

OSSATE ('One-Stop-Shop for Accessible Tourism in Europe'), ხელმისაწვდომს ხდის ტურისტულ ინფორმაციას 6 ქვეყნის შესახებ: **ავსტრია, ბელგია, დანია, საბერძნეთი, ნორვეგია, შვედეთი და დიდი ბრიტანეთი**. ვებგვერდი, რომელიც ხელმისაწვდომია ობიექტების მფლობელებისთვის და ევროპის მონაცემთა მიმწოდებლებისთვის იმართება საბერძნეთის EWORX S.A.-ის მიერ www.eworx.gr

ავსტრიაში: ÖHTB – Österreichischen Hilfswerks für Taubblinde und hochgradig Hör- und Sehbehinderte (ყრუ და უსინათლო ადამიანებისთვის, ასევე სმენისა და მხედველობის მნიშვნელოვანი დაზიანებების მქონე პირთა დახმარების ავსტრიული ორგანიზაცია). დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.oehtb.at

ხელმისაწვდომი ტურიზმის ევროპული ქსელი „41 Atempo“ – არის ორგანიზაცია, რომელიც იცავს ადამიანთა თანასწორობის უფლებებს. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.atempo.at

ბელგია: Toegankelijkheidsbureau-TGB – არის ფლანდრიის ცენტრი. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.toegankelijkheidsbureau.be

„Assoc. Nat. pour le Logement des Personnes Handicapées“ (ANLH) – შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა განთავსების ეროვნული ასოციაცია. ამ ასოციაციას აქვს ელექტრონული მონაცემთა ბაზები. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.anlh.be

„Autonomia“- დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.autonomia.org

Infopunt Toegankelijk Reizen – გვაწვდის ინფორმაციას ხელმისაწვდომ ტურიზმზე ფლანდრიის მასშტაბით. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.toegankelijkkreizen.be

დანიაში: ForeningenTilgængelighed for Alle: არის ორგანიზაცია, რომელმაც შეიმუშავა ხელმისაწვდომობის ნიშანი დანიის ხარისხის სტანდარტების შესაბამისად და მომხმარებლებს აწვდის ინფორმაციას დანიაში და შვედეთში არსებულ ადაპტირებულ ობიექტებთან დაკავშირებით. ეს ორგანიზაცია არის ევროპის პროექტ OSSATE-ის პარტნიორი. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.godadgang.dk

ფინეთში: RullatenRy – ორგანიზაცია, რომელიც პოპულარიზაციას უწევს ხელმისაწვდომ ტურიზმს ფინეთში და ამზადებს ინფორმაციას ფინეთში ტურიზმის შესახებ. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.esteetontamatkailua.fi

გერმანიაში: NATKO – არის „Nationale Tourism Koordinationsstelle für Allee V“ („ტურიზმი ყველასთვის“ კოორდინირების ეროვნული ორგანიზაცია). დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.natko.de

ირლანდიაში: Failte Ireland – სამოგზაურო და სავაჭრო საკონსულტაციო ორგანიზაცია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.failteireland.ie/

„National Disability Authority“- დამატებით ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.nda.ie

იტალიაში: the first Italian specialist travel services and assistance for people with disability <http://www.accessibleitalianholiday.com/>

ლუქსემბურგში: Office National du Tourisme – არის ლუქსემბურგის ტურისტული ინფორმაციის სამსახური, რომელსაც აქვს მომსახურება „HELP“, აწვდის ინფორმაციას და მომსახურებებს ადამიანებს, რომლებსაც დახმარება ესაჭიროებათ ლუქსემბურგში. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.ont.lu

„Info-Handicap“- არაკომერციული ორგანიზაცია, რომელიც მონაწილეობს ევროპის ბევრ პროექტში. ეს ორგანიზაცია აქვეყნებს სახელმძღვანელოებს ტურისტული რესურსები და განთავსების შესახებ ლუქსემბურგში. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.info-handicap.lu.

ნორვეგიაში: Visit Oslo – საზოგადოებრივი ორგანიზაცია, რომელიც პასუხისმგებელია ოსლოს ტურიზმსა და ტურისტულ ინფორმაციაზე. 2004 წლიდან ამზადებს ინფორმაციას ხელმისაწვდომი ტურისტული რესურსების შესახებ, რომლებიც განკუთვნილია ქალაქში მყოფი შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.visitoslo.com

პორტუგალიაში: Secretariado Nacional para a Reabilitação das Pessoas com Deficiência (SNRIPD). დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: <http://www.inr.pt/category/1/1/acessibilidades>

ხელმისაწვდომი ტურიზმი ყველასთვის პორტუგალიაში: www.aptta.com <http://accessibleportugal.com/> http://apn.pt/apn/turismo_acessivel/

ესპანეთში: ONCE Foundation - ფონდი, რომელიც მიეკუთვნება ONCE-ს (უსინათლო ესპანელების ეროვნული ორგანიზაცია). ფონდი დაარსდა 1988 წელს ესპანელი უსინათლოებისთვის დახმარების და სოლიდარობის მიზნით, ასევე შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე სხვა პირებისთვის დახმარების გასაწევად, მათი ცხოვრების პირობების გასაუმჯობესებლად- www.fundaciononce.es

POLIBEA TURISMO – ელექტრონული გაზეთი ესპანურ და ინგლისურ ენებზე. ქვეყნდება ინფორმაცია ესპანეთის ხელმისაწვდომი ტურიზმის შესახებ- <https://polibea.com/>

PREDIF – არის სახელმწიფო დონის არაკომერციული ასოციაციების გაერთიანება, რომელიც წარმოადგენს ფიზიკური შეზღუდვების მქონე 30, 000 ადამიანს. გაერთიანებების ყველაზე მასშტაბურ პროექტებს შორის არის: ესპანეთის 100 ხელმისაწვდომი სასტუმროს გზამკვლევი- ბეჭდურ და ციფრულ ფორმატებში. იხილეთ ვებგვერდი: www.predif.org

FUNDACIÓN SIDAR – მუდმივმოქმედი და მოხალისეთა სამუშაო ჯგუფი, რომელიც შედგება ახალი ტექნოლოგიების და მათი ხელმისაწვდომობის ექსპერტებისგან. ჯგუფის წევრები არიან წამყვანი ინსტიტუტების და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა ასოციაციების, ახალი ტექნოლოგიების კომპანიების, საჯარო სექტორის წარმომადგენლები და სხვა დაინტერესებული პირები. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.sidar.org/#goto_allyhoy

Design for All Foundation – ფონდი, რომელიც მიზნად ისახავს იმ კომპანიების, იურიდიული პირების და ადმინისტრაციების გაერთიანებას, რომლებიც თვლიან, რომ აუცილებელია მათი ორგანიზაციების მდგრადობის და ადამიანური მრავალფეროვნების მიმართ დამოკიდებულების გაუმჯობესება. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.designforall.org

შვეიცარიაში: **Mobility International Schweiz (MIS)** – სამოგზაურო მრჩეველი ორგანიზაცია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა ასოციაციების და ტურისტული ინდუსტრიის წარმომადგენლებისთვის შვეიცარიაში. ორგანიზაციის ძირითადი ამოცანაა მსოფლიოს მასშტაბით არსებული ხელმისაწვდომი ტურიზმის შეახებ ინფორმაციის მოგროვება და ამ ინფორმაციის დაინტერესებული პირებისთვის მიწოდება. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.mis-ch.ch

დიდ ბრიტანეთში: **Tourism for all** – გაერთიანებული სამეფოს კონსორციუმი, რომელიც აერთიანებს მოხალისეებს და სამთავრობო ბიზნეს ორგანიზაციებს ხელმისაწვდომი ტურიზმის უზრუნველყოფის მიზნით- დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.tourismforall.org.uk

Visit Britain – დიდი ბრიტანეთის ტურიზმის პოპულარიზაციის სამსახური. ეს სამსახური აყალიბებს განთავსების სერტიფიცირების სისტემას დიდ ბრიტანეთში. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ვებგვერდი: www.visitbritain.com/en/accommodation

ციტატები შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა შთაგონებისთვის

1. “შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე სხვა პირებს ვურჩევდი, რომ ყურადღება გაამახვილონ იმაზე თუ რასაც არ უშლის ხელს მათი შეზღუდული შესაძლებლობა და არ იდარდონ იმაზე თუ რის გაკეთებაც არ შეუძლიათ. ნუ იქნებიან უნარშეზღუდული სულიერად და ფიზიკურად.” სტეფან ჰოკინგი.
2. “მალევე აღმოვაჩინე, რომ ყველაზე რთული ფიზიკურ შეზღუდვებთან გამკლავება კი არაა, იმ ფსიქიკურ მდგომარეობასთან გამკლავებაა, რომელსაც შეზღუდული შესაძლებლობები იწვევს. აღმოვაჩინე, რომ სამყაროს შეუძლია ადამიანი მიიყვანოს იქამდე, რამდენმაც ის თავს აფასებს. თუ ადამიანი თვლის, რომ მისი მდგომარეობა სასირცხვილო და საბოდიშოა, მაშინ ის ამავე

დამოკიდებულებას მიიღებს სხვებისგან. მაგრამ თუ ადამიანი ისწავლის საკუთარი თავის პატივისცემას, გარშემომყოფთა პატივისცემას მარტივად დაიმსახურებს“. ალექსანდრ დე სევერსკი.

3. “როდესაც გესმის სიტყვა „უნარშეზღუდული“, დაუყოვნებლივ ფიქრობ ადამიანზე, რომელსაც არ შეუძლია სიარული ან ლაპარაკი ან ისეთი რამის გაკეთება რასაც სხვები ბუნებრივად მიიჩნევენ. ამიტომ მე აღარაფერს ვუყურებ როგორც ბუნებრივს. მაგრამ რეალურ შეზღუდულ შესაძლებლობებს მე ვხედავ ადამიანებში, ვისაც არ შეუძლიათ ცხოვრებით ტკბობა“. ტერი გარი.
4. “ჩვენ, ისინი ვინც გამოწვევების წინ ვდგავართ, გვჭირდება გაგება. გვჭირდება, რომ გვითხრობდნენ არა როგორც შეზღუდული შესაძლებლობის მქონეს, არამედ როგორც ადამიანებს, რომლებიც განაგრძობენ აყვავებას. გვითხრობდნენ არა მხოლოდ როგორც ინვალიდებს, არამედ როგორც ჯანმრთელ ადამიანებს“. რობერტ მ. ჰენსელი.
5. “ქარის მიმართულებას ვერ შევცვლი, მაგრამ შემიძლია ჩემი ცურვა შევცვალო დანიშნულების ადგილამდე მისასვლელად“. ჯიმი დინი.
6. “მთელი ცხოვრებაა მინდა დავუმტკიცო ადამიანებს საპირისპირო, ვაჩვენო მათ, რომ მე შემიძლია იმის გაკეთება, რაც მათ ჰგონიათ, რომ არ შემიძლია“. დევიდ ა. პატერსონი.
7. “უწყვეტი ძალისხმევა- არანაირი ძალა ან ინტელექტი- არის პოტენციალის გასაღები“. ვინსტონ ჩერჩილი.
8. “განსხვავება წარუმატებლებსა და წარმატებულებს შორის მდგომარეობს შეუპოვრობაში. არასდროს დანებდე“. ჩარლზ შვაბი.
9. “როდესაც ყველა ამბობს, რომ არ შეგიძლია, გიჩნდება დაუძლეველი სურვილი თქვა, რომ „შენ შეგიძლია“. რობერტ მ. ჰენსელი.

<https://www.thefreshquotes.com/90-disability-slogans-and-quotes/>

სასარგებლო ინტერნეტ და ვებ-გვერდები

<https://www.rt4all.net/>

<https://www.farmstayplanet.com/>

<http://www.agritour.com>

<http://www.agritourism.net>

<http://www.agritours.com>

<https://ecoclub.com/ecotourism>

<http://www.ekotourism.org>

<https://www.agriturismo.net>

<http://www.organic holidays.com/>

მიიღე შთაგონება ამ ვიდეოს დახმარებით “MY WAY – THE INCREDIBLE STORY OF A PARALYMPIC CHAMPION” https://www.youtube.com/watch?v=783JI_eub0Y

პროექტ “ERTSYD”-ის პარტნიორების ბმულები

საქართველო

<http://psh.gov.ge/>

<https://matsne.gov.ge/en/document/view/4001171?publication=0>

<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/30316?publication=9#>

<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3176389?publication=0>

<http://disability.ge/index.php?lang=en>

http://taxinfo.ge/images/stories/sxva/tax_code_of_georgia.pdf

<https://www.temi-community.org/en>

<http://segeorgia.org/cmored.php?PID=139?PID=139&ln=en>

ლატვია

<http://www.videspieejamiba.lv/>

http://www.videspieejamiba.lv/lat/pieejama_vid_attelos/

<https://www.daba.gov.lv/public/lat/search/?sa=&q=Praktisk%C4%81s+rekomend%C4%81cijas+uz%C5%86%C4%93m%C4%93jiem+t%C5%ABrisma+jom%C4%81&veids=1&cx=007387259513869418598%3A5wc9qkqcxfc&cof=FORID%3A10&ie=UTF-8&hl=lv>

<https://likumi.lv/ta/id/274995-noteikumi-par-latvijas-buvnormativu-lbn-208-15-publiskas-buves->

<http://www.lm.gov.lv/lv/personam-ar-invalidati/atvieglajumi-personam-ar-invaliditati>

<http://mapeirons.lv/lv>

<https://likumi.lv/doc.php?id=50026>

<https://www.celotajs.lv/lv/news/item/view/454>

<https://likumi.lv/doc.php?id=258572>

<https://likumi.lv/doc.php?id=256866>

<https://likumi.lv/doc.php?id=5490>

<https://www.celotajs.lv/lv/news/topic/view/likumi?lang=lv>

<https://www.celotajs.lv/lv/news/item/view/878>

მოლდოვა

<http://lex.justice.md/md/344149/>

<http://lex.justice.md/md/343361/>

<http://lex.justice.md/md/376758/>

<http://lex.justice.md/md/%20372683%20/>

<http://www.keystonemoldova.md/ro/publications-and-resources/publications/>

http://motivatie.md/media/Publicatii/Carti_brosuri_rapoarte_analiza/Maket_Buclet_AS.pdf

http://motivatie.md/media/Publicatii/Carti_brosuri_rapoarte_analiza/Raport_analiza_a_legislatiei_si_a_standardelor_tehnice_in_domeniul_accesibilitatii_pentru_persoanele_cu_dizabilitati_locomotorii.pdf

<http://motivatie.md/media/Publicatii/Ghid%20Acomodarea%20locului%20de%20munca%20pentru%20persoanele%20cu%20dizabilit%C4%83ti.pdf>

<http://motivatie.md/harta-accesibilitate/>
<https://ince.md/ro/noutci-i-evenimente/mese-rotunde/1155-masa-rotund-cu-genericul-antreprenor-cu-dizabilitati-un-potential-nevalorificat-pentru-economia-nationala.html>

პოლონეთი

<http://caferownik.pl/>
<http://www.pzn.org.pl/>
<http://widzialni.org/>
<http://niepelnosprawni.pl/>
<http://www.kartaparkingowa.pl/>
<http://niepelnosprawni.gov.pl/container/publikacje/dostepnosc-serwisow-internetowych/WCAG%202.0%20Podrecznik%20dobrych%20praktyk.pdf>
<http://niepelnosprawni.gov.pl/container/publikacje/edukacja/nauka%20i%20praca%20osob%20z%20niepelnosprawnoscia%20intelektualna.pdf>
<http://turystykabezbarier.pl/o-projekcie.php>
<http://pttk.com.pl/>
http://www.agroturystyka-ggg.pl/download/Przepisy_prawne__turystyce_wiejskiej.pdf
<http://www.fundacja.podrozebezgranic.pl/>
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180000646>
<http://www.ekonomiaspoleczna.pl/>
<http://www.popon.pl/>
<https://psoni.org.pl/>
<http://www.integracja.org>
<https://www.spes.org.pl/>
<http://www.niepelnosprawni.gov.pl/>
<https://www.pttk.pl/aktywna/tacysami/>
<http://www.pit.org.pl/?lng=en>
<http://www.agroturystyka-ggg.pl/>
<http://zielonalinia.gov.pl/>

პორტუგალია

<http://www.inr.pt/content/1/1/bemvindo>
<https://www.associacaosalvador.com/o-que-fazemos/acessibilidades/1261/>
<https://www.associacaosalvador.com/o-que-fazemos/manual-para-pessoas-com-deficiencia-motora/1175/>
<http://www.acapo.pt>
<http://vidaindependente.org>
<http://www.inr.pt/content/1/1185/lei-da-nao-discriminacao>
<http://www.inr.pt/category/1/39/direitos-fundamentais>
<https://business.turismodeportugal.pt/pt/Paginas/homepage.aspx>
<http://accessibleportugal.com/turismo-acessivel/>
https://business.turismodeportugal.pt/pt/Gerir/Boas_Praticas/Paginas/boas-praticas-acessibilidade-alojamento-turistico.aspx

https://business.turismodeportugal.pt/pt/Gerir/Boas_Praticas/Paginas/boas-praticas-de-acessibilidade-animacao-turistica.aspx
http://business.turismodeportugal.pt/pt/Gerir/Boas_Praticas/Paginas/boas-praticas-th-ter.aspx
http://business.turismodeportugal.pt/pt/Gerir/Boas_Praticas/Paginas/boas-praticas-acessibilidade-alojamento-turistico.aspx
<http://empreendedorismo.pt>
<https://iefponline.iefp.pt/IEFP/progInvesteJovem2.do?action=overview>
<https://www.chaves.pt/pages/665>
<https://www.iapmei.pt/PRODUTOS-E-SERVICOS/Empreendedorismo-Inovacao/Empreendedorismo/Guias-e-Manuais-de-Apoio.aspx>
<https://www.iapmei.pt/PRODUTOS-E-SERVICOS/Empreendedorismo-Inovacao/Empreendedorismo/Apoios-e-Incentivos.aspx>
https://www.apd.org.pt/dmdocuments/Capacitar+_Empreender__Inclusão_final.pdf
<http://www.portugalacessivel.pt/default/home>
http://webresources.ana.pt/myway/ana_myway.html
<https://www.tur4all.pt>
<https://www.tourism-for-all.com/pt/home>
<http://www.accessibletourism.org>
<http://azoresforall.com/pt/#contact>
<http://tour4all.org/homepage-2/>
<https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284418077>

უკრაინა

<https://www.greentour.com.ua/en>
<https://westsportcenter.com.ua/>
<http://www.bukovina.biz.ua/news/7344>
<http://xutir-savky.com.ua>
<http://www.etno-selo.com.ua>
<http://kr-admin.gov.ua/Tourism/index.php?q=Green/4.html>
http://tourlib.net/statti_ukr/siltur2.htm
<http://osvita.ua/vnz/reports/tourism/list/20/>
<http://www.menr.gov.ua/>
<http://www.icp.org.ua/>
<http://www.ruraltourism.com.ua>
www.bazi-otdiha.com.ua
<http://www.turizm-karpaty.com.ua>
<http://www.karpatami.org.ua>
<http://www.gcs.org.ua/eng>

სხვა მასალები

შემოთავაზებული წიგნები და რესურსები დაგეხმარებათ უკეთ გაიგოთ წინამდებარე სახელმძღვანელოში მოცემული თემები

გამოცემები COM

Agenda 21 for the Travel and Tourism Industry („დღის წესრიგი 21 სამოგზაურო და ტურისტული ინდუსტრიისთვის“) (1996), WTO, WTTC და დედამიწის საბჭოს ერთობლივი გამოცემა, მიმოიხილავს პრაქტიკულ ნაბიჯებს, რომლებიც მთავრობებმა და კერძო კომპანიებმა უნდა გადადგან რიოს სამიტის მიზნების დანერგვის და ტურისტული სექტორის მდგრადობის მიმართულებით.

National and Regional Tourism Planning („ეროვნული და რეგიონალური ტურიზმის დაგეგმვა“): მეთოდოლოგიები და კვლევები (1994), მიმოიხილავს ეროვნულ და რეგიონალურ დონეზე ტურიზმის განვითარების გეგმებს, ხაზს უსვამს ინტეგრირებულ მიდგომის, დაბალანსებულ ეკონომიკის, გარემოს დაცვის და სოციალურ-კულტურულ ფაქტორების მნიშვნელობას მდგრადი ტურიზმისთვის.

WTO Guide for Local Authorities on Developing Sustainable Tourism („მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის გზამკვლევი ადგილობრივი ორგანიზაციების მიერ მდგრადი ტურიზმის განვითარებისთვის“) (1998), ადგილობრივი სამსახურები, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან ქვეყნაზე, რაიონებზე, ქალაქებზე, დასახლებებზე, სასოფლო ტერიტორიებზე და ღირსშესანიშნაობებზე, სულ უფრო აქტიურად ერთვებიან ტურიზმის განვითარებისა და მართვის ასპექტებში. ეს წიგნი მკითხველს აცნობს დაგეგმვისა და მართვის მნიშვნელოვან კრიტერიუმებს და მეთოდებს. პირველად გამოიცა 1992 წელს და სრულიად განახლდა 1998 წელს. ძირითადი ტომის გარდა ხელმისაწვდომია სხვა ტომებიც, რომელიც შეეხება აფრიკას, აზიას, წყნარი ოკეანის და ამერიკის რეგიონებს.

WTO Sustainable Development of Tourism („მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაცია-ტურიზმის მდგრადი განვითარება“) : კარგი პრაქტიკის ნაკრები (2000). ეს გამოცემა აერთიანებს დაახლოებით 50 კვლევას, რომელიც მოგროვილი იქნა მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის მიერ 31 ქვეყანაში. წარმოდგენილი შემთხვევები მოიცავს სხვადასხვა საკითხებს და დაინტერესებულ პირებს. წიგნი მკითხველს ეხმარება შეისწავლოს მდგრადი განვითარების მიწვევის ფაქტორები და ეს ცოდნა მიიღოს სხვების გამოცდილებაზე დაყრდნობით.

Sustainable Development of Tourism („ტურიზმის მდგრადი განვითარება“): ბიბლიოგრაფია (უახლესი გამოცემა 1999 წლის ნოემბერი). წარმოადგენს წიგნებისა და სტატიების ყოვლისმომცველ და პერიოდულად განახლებად ნაკრებს. ეს გამოცემა არის დამატებითი ინფორმაციის და თემასთან დაკავშირებული კვლევების ძვირფასი წყარო. გამოცემის თემატური წყობა ამარტივებს სასურველი თემის მოძებნას.

WTO What Tourism Managers Need to Know („მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაცია- რა უნდა იცოდეს ტურიზმის მენეჯერმა“): „Development and Use of Indicators of Sustainable Tourism“ (1996) პრაქტიკული სახელმძღვანელო, განსაზღვრავს ძირითად მაჩვენებლებს, დამატებით მაჩვენებლებს სანაპირო, კუნძულოვანი, სამთო, ურბანული, კულტურული და ბუნებრივი ადგილებისთვის, აღწერს ადგილის შესაბამისი ინდიკატორების დადგენის და ტურიზმზე გარემო, სოციალურ-ეკონომიკური ზემოქმედების გაზომვის მეთოდოლოგიას.

WTO Guidelines for the Sustainable Development and Management of Tourism in National Parks and Protected Areas („მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაცია- ეროვნული პარკებისა და დაცული ტერიტორიების მდგრადი განვითარებისა და მართვის სახელმძღვანელო“) (1992). WTO, UNEP და IUCN ერთობლივი გამოცემა, რომელიც ეხმარება შესაბამის ორგანიზაციებს ეროვნული პარკებისა და დაცული ტერიტორიების მდგრად გამოყენებაში. ამ გამოცემის რედაქტირებული ვერსია (პირველი რედაქცია 1992) ხელმისაწვდომი იქნება 2001 წელს.

WTO Beyond the Green Horizon („მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაცია- მწვანე ჰორიზონტს მიღმა“): მდგრადი ტურიზმის პრინციპები, რედაქტორი შირლი ებერი (1992, Tourism Concern/ WWF UK Ltd).

Community Based Sustainable Tourism („თემზე დაფუძნებული მდგრადი ტურიზმი“): სახელმძღვანელო (C. Urquico, 1998 ASSET, ფილიპინები) - წარმოადგენს თემის ტურიზმის მიმართ მიდგომასთან დაკავშირებულ გართულებებს, წარმოადგენს განვითარებად ქვეყნებში თემის ტურიზმის წარმატებით წამოწყებისა და მართვის პრინციპებს.

The Community Tourism Guide by Mark Mann („მარკ მანის თემის ტურიზმის სახელმძღვანელო“) (2000 Tourism Concern / Earth scan). - თემის ტურიზმი, დამატებითი სიები, ტურის განმარტებები, რამდენიმე თავი თემის ტურიზმის შესახებ და ა.შ. ეს არის სახელმძღვანელო თემზე დაფუძნებული ტურიზმის შესახებ.

Conflict and Change in the Countryside („კონფლიქტი და ცვლილებები სოფლად“) ავტორი გაი მ. რობინსონი (1990, John Wiley & Sons Ltd.) - წიგნი ძირითადად შეეხება იმას თუ რა ზეგავლენა მოახდინა ეკონომიკურმა ცვლილებებმა და ურბანიზაციამ სოფელზე ომის შემდგომ პერიოდში.

Contemporary issues in tourism development („ტურიზმის განვითარების თანამედროვე პრობლემები“): რედაქტორები დ. გ. პირსი და რ. ვ. ბატლერი (1999, Routledge) - ეს წიგნი არის სწრაფად განვითარებადი სფეროს და მასთან დაკავშირებული წყაროების ძვირფასი ნაკრები, რომელიც განკუთვნილი ყველა იმ ადამიანისთვის, ვისაც სურვილი აქვს შეცვალოს ტურიზმის სახე; წიგნი აერთიანებს ტურიზმის განვითარების თანამედროვე პრობლემებს და ახლოდან სწავლობს ტურიზმის კვლევით მიდგომებს.

IUCN, the World Conservation Union („ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირი“) 2002. 'ტურიზმი და დაცული ტერიტორიები', ტომი. 12, № 1 ჟურნალი 'Parks', IUCN, შვეიცარიის პარკები სიცოცხლისთვის: მოქმედება ევროპის დაცული ტერიტორიებისთვის, გამოცემულია ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირ მიერ (1994)- ეს არის ერთერთი რეგიონალური სამოქმედო გეგმა, რომელიც მომზადდა ეროვნული პარკებისა და დაცული ტერიტორიების კომისიის (CNPPA) მიერ მსოფლიო პარკების მეოთხე კონგრესის შედეგად (კარაკასი, ვენესუელა, 1992) და ხელს უწყობს კარაკასის სამოქმედო გეგმის იმპლემენტაციას.

Participatory Approaches to Natural Resource Management (ბუნებრივი რესურსების მართვის მონაწილეობითი მიდგომები“): სანაპირო ზონის მართვა პუტალამის ოლქში, ჯ. ფოელი, ე. ჰარისონი და რ. ლ. სტირატი (2000).

Preserve or Destroy („შეინარჩუნოთ თუ გაანადგუროთ“): ტურიზმი და გარემო, ჯონათნ კროლი (1995, ფონდი „Calouste Gulbenkian“).

Tourist Development by Douglas Pearce („ტურიზმის განვითარება დუგლას პირსის თანახმად“) (1989, Longman Scientific & Technical, მეორე გამოცემა) - ეს წიგნი ძალიან მნიშვნელოვანია სტუდენტებისთვის, ლექტორების და მკვლევარებისთვის, რომლებიც მუშაობენ ტურიზმის სხვადასხვა ასპექტებზე. ასევე ტურისტული/სამოგზაურო ინდუსტრიის სპეციალისტებისთვის; მეორე გამოცემის ფართო მიდგომა ეხმარება განვითარების მკვლევარებს, განვითარების სააგენტოებს და ორგანიზაციებს, რომლებიც დაინტერესებული არიან ტურიზმით.

Towards Quality Rural Tourism („ხარისხიან სოფლის ტურიზმისკენ“) (ევროკომისია, 1999), EC ბრიუსელი

World Commission on Protected Areas („დაცული ტერიტორიების მსოფლიო კომისია“), 2002. 'მდგრადი ტურიზმი დაცულ ტერიტორიებზე: დაგეგმვისა და მართვის სახელმძღვანელოები'. IUCN, ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირი, გლანდი, შვეიცარია.

ბიბლიოგრაფია

1. P. Gorishevskyy, V. Vasylyev, Y. Zinko. Rural Green Tourism: organization and management of hospitality services. Textbook // Ivano-Frankivsk: Misto-NV, 2003.-148 p.
2. P. Gorishevskyy, M. Aronets'. Rural Green Tourism: manual for beginner. Textbook // Ivano-Frankivsk: Misto-NV, 2003.-148 p.
3. V. Vasylyev, P. Gorishevskyy, N. Gasiuk, Y. Zinko, et al. Manual for categorization inspector of non-hotel type accommodations. Textbook // Ivano-Frankivsk: Lileya-NV, 2004. – 74 p.
4. P. Gorishevskyy, V. Vasylyev, Y. Zinko, T. Kobernichenko. Rural Green Tourism: organization and management. Textbook // Kyiv: NMC «Osvita», 2005. – 128 p.
5. P. Gorishevskyy, V. Vasylyev, Y. Zinko. Rural Green Tourism alphabet // GRT - 2003. - Vol. 4. - P. 42-63.
6. P. Gorishevskyy, V. Melnyk, S. Oryshko, O. Sokolova, et al. Basic museum knowledge, marketing and advertising-informational activities of museums // 2005
7. T. O. Kobernichenko, V. P. Vasylyev, P. Gorishevskyy, Y. V. Zinko. Rural Green Tourism: study program. Lectures course. Methodical recommendations // Kyiv: “Agrarna osvita”, 2005. – 76 p.
8. Potencjal turystyczny Ukrainy Zachodniej. Instytut Turystyki, Warszawa, 2005. – 276 s. // Rozdział V. 2.6. Regionalna oferta turystyczna. (P. Goriszewski, M. Malska, N. Mandiuk, J. Zińko) – s. Rozdział VII.3 Rozwojowe produkty turystyczne w subregionach i rejonach (P. Goriszewski, I. Sirenko, J. Zińko)
9. Tourist potential of the West Ukraine. Tourist Institute, Warszawa – Ivan Franko Lviv National University. Monograph. 2006 – 274 p.

10. Marketing and development strategy for tourism in Ivano-Frankivsk region until 2015. Authors group. Gerald. № 8 (85) April 2007. Official edition of Ivano-Frankivsk regional board and Ivano-Frankivsk regional state administration.
11. Y. D. Atamaniuk, T. D. Atamaniuk, P. A. Gorishevskyy. Operation of the tourist amateur organization. Textbook // Ivano-Frankivsk: IME, 2009 - p.
12. Conservation and sustainable development of the Carpathians. Textbook in sustainable tourism. Authors and co-authors: Mariya Alebaki, Mariya Partalidou, Olga Lakovidou, Stavriani Coutsou, Anika Biurger, Catherin Gebhardt, Stefani Rotf, P. A. Dzherakis, Spiros Daphys, Yuri Zinko, Nazar Kudla, Mikhaïlo Rutynsky, Pavlo Gorishevskyy, Viktor Teres, Myron Petryshyn. - Kyiv, 2009
13. The development of sustainable rural tourism: Uzhgorod, Ukraine.
14. Sznajder M., Przezbórska L. Agroturystyka. – Warszawa: polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
15. Pigram J.J. (1993) "Planning for Tourism in Rural Area; bridging the policy implementation gap".
16. Mott MacDonald (2007) "Evaluation Study of Rural Tourism Scheme".
17. "Development of Rural Sustainable Tourism", Ed. GEOTOUR (2005).
18. D. Marandola, F. Cannata, (2006) "Business and Tourism in a Rural Area of Southern Italy" GEOTOUR.
19. Agro-tourism Workbook: Oregon Agriculture (2003).
20. "SardegnaEconomica": Rivista no 1/2002.
21. Regione Lazio: "Il Turismo Rurale nel Lazio" (2002).
22. "Greening of remote tourism lodges - The role of tourism and recreation", Ontario, (Oct. 1995).
23. Mirela Mazilu, Anica Iancu (2006), "Agrotourism - An Alternative for a Sustainable Rural Development"
24. O' Reilly, A.M. "Carrying capacity: concepts and issues", Ed. Tourism Management, 2007.
25. Christensen, N.A. (1995) "Sustainable Community Based Tourism and host quality of life".
26. "Tourism Environment and Sustainable Development", Ed. Environmental Conservation (1999).
27. Selwyn, T. (1996) "The tourist image - Myths and Myth making in Tourism", Chichester; ed. John Wiley.
28. Prentice, R.C. (1993) Tourism and Heritage Attractions, Ed. London Routledge.
29. Cooper C.P. and Ozdil, I. (1992) "From mass to responsible tourism" Tourism Management, mag. Vol 13, No 4.
30. Th. Kizos-Th. Iosifides (2009) "The Contradiction of Agrotourism Development in Greece", Ed. Routledge.
31. Nistoreanu P. Dorobanțu M.R. Tucle and E.C, (2011) "Strategic directions in sustainable tourism development through rural tourism activities", Forum Ware International, Special Issue 1/2011.

32. Pesonen J., Komppula R., Kronenberg C., Peters M., (2011) "Understanding the relationship between push and pull motivations in rural tourism" *Tourism Review*, mag. Vol. 66, Issue: 3,
33. Sanagustín Fons M. Victoria, Moseñe Fierro José A., Ma ría Gómez y Patiño (2011), "Rural tourism: A sustainable alternative", *Applied Energy*, mag. vol. 88, Elsevier Ltd.
34. Dorobantu M.R., Fieldsend A., "Rural environment – a promoter of sustainable tourism within local communities in Romania", 18th International Economic Conference.
35. Bramwell, W. and Lane, B. (1993) "Rural Tourism and Sustainable Rural Development", ed. Channel View Pub.
36. CoCo (1995) "Sustainable Rural Tourism: Opportunities for local action" Countryside Commission, Department of National Heritage, English Tourist Board.
37. Stephen Williams, (1998) "Tourism Geography", Ed. Routledge; David Fennell (1999), "Ecotourism", Ed. Routledge.
38. Rob Davidson and Robert Maitland, (2002) "Tourism Destinations", Ed. Hodder and Stoughton.
39. Cooper, Fletcher, Gilbert, (2002) "Tourism-Principles and Practice", Ed. Longman.
40. O. Iakovidou, S. Koutsou, (2007) "The role of women's agrotourism co-operatives to the development of rural tourism in Greece", Ed. University Press.
41. H. Kokkosis, P. Tsartas, (2001) "Sustainable Tourism Development and the Environment" Ed. Kritiki, Athens 2001.
42. G. Exarhos, S. Karagiannis, (2004) "Agrotourism: a keystone for the rural development", Ed. "Kentro Technologies Erevnas of Crete".

ვებგვერდები (2019 წლის 24 აპრილის მდგომარეობით)

Accessible Tourism Research, blogspot:

<http://accessibletourismresearch.blogspot.com>.

European Disability Forum:

www.edf-feph.org/

European Network for Accessible Tourism (ENAT):

www.accessibletourism.org

Europe for All:

www.europeforall.com/home.seam

International Air Transport Association (IATA):

www.iata.org

www.iata.org/publications/airlines-international/

Rolling Rains Report:

<http://www.rollingrains.com/>

Sydney for All:

www.sydneyforall.com/

The European Accessible Tourism Directory:

<http://pantou.org>

United Nations Enable:

<https://www.un.org/development/desa/disabilities/>

Visit England:

www.visitengland.org

World Programme of Action Concerning Disabled Persons, part 2:

www.un.org/disabilities/

www.disstudies.org

World Tourism Organization (UNWTO):

www.unwto.org

<http://ethics.unwto.org/en/content/accessible-tourism>

ERT
SYD

